Tractado ſobre los Cenſos.

TRACTADO MVY NECESSARIO Y PROVECHOSO, a las Conſciencias, ſobre los Cenſos al quitar, & otros. Con la Gloſa de las Extrauagantes de los Pontifices Martino v. & Caliſto iij. Nueuamente hecho por el Licenciado Diego Piçarro Clerigo, de la puebla de Guadalupe.

Viſto por el Illuſtriſsimo, & Reuerendiſsimo Arçobiſpo de Toledo, & ſu Conſejo.

Vendenſe en Medina del Campo, en caſa de Gulielmo de Milis.

1558

El autor de la gloſa, al muy reueren- do ſeñor Prior de nueſtra ſeñora de Guadalupe.

CONSIDERANDO el cuydoſo y ſancto zelo q̃.V.R.P.
tuuo en hazer eſta ordenāça cōforme a la declaracion
de los.S. Pōtifices:para tēplar y poner medio en el ri-
gor y deſafuero con que eſtos contratos de cenſo ha-
zian algunos en eſte pueblo,acordandoſe de aquel di
cho del ſeñor por el Propheta Hieremias. [a] Stad ſo-
bre los caminos, & ved, y preguntad de las ſendas an-
tiguas,que camino ſea bueno,y andad por el,& hallareys refrigerio a vue
ſtras animas,y mirādo con quā juſta razō y cauſa.V.R.P.ſe mouio a eſto,re-
conociendo q̃ anſi como a los q̃ padecen ſed corporal,es neceſſario (hallā-
do el agua turuia en las partes baxas) refrenar la ſed,y recurrir a la fuente
biua,dōde nacen : para ſatisfazer ſu neceſsidad, anſi en tiēpos q̃ ay ſed de
doctrina ſana en las coſtūbres,[b]es neceſſario recurrir a la ſede Apoſtolica,
en eſpecial adōde por tratarſe de ganācia terrena , o de oro la boca de los
hōbres de facil ſe ſuele torcer,o comutar ſegū dize .s.Ambroſio,[c] como ha
acaeſcido en eſtos cēſos:attento q̃ el verdadero y ſano ſentido de eſtas ex-
trauagātes ſea eſcōdido por la diuerſidad con q̃ los doctores hablā en ellos,
como(por vētura)eſtaua prophetizado por el angel al propheta Eſdras,en
quāto le dixo , [d] q̃ acercando ſe la fin del mūdo , vna de las ſeñales ciertas
della,ſeria q̃ los moradores de la tierra ſerian aprehendidos en muchos cē-
ſos,por veſtigio de impoſiciō: y ſe aſcōderia el camino de la verdad,en tā-
ta manera,q̃ el ſentido y entendimiento de los ſabios q̃ en ellos hablaſſen:
ſe eſcureſceria:y reſpōderian cada vno ſegun ſu propria inclinacion y prō
ptitud:y aunq̃ en eſta materia de muchos ſe pidieſſe verdadero entēdimiē
to no ſe hallaria:y teniēdo en memoria aq̃llo de la ſagrada hiſtoria, [e] q̃ adō
de aydudoſo y difficil juyzio,pa conoſcer eutre ſangre y ſangre,o entre le
pra,o no lepra:y los juyzios de los hōbres variā,ſe ha de ſeguir lo q̃ dixere
la ſede apoſtolica,q̃ enſeñare cōforme a la ley del ſeñor:y no ſe ha de decli
nar a dieſtra,ni a ſinieſtra:antes deuē ſer caſtigados los trāſgreſſores,q̃ īfor
mados de la tal declaracion , reſiſtē cō ſoberuia,[f] en eſpecial los naturales
de Eſpaña,q̃ ſiempre ſe preciaron ſobre todas las coſas de ſer obediēte a la
ſede Apoſtolica,en veneraciō del apoſtol.s.Pedro,[g] & ſus ſucceſſores:por
el qual reſpecto,el ſeñor ha hecho, y hara a eſta prouincia dos grādes mer-
cedes.La primera q̃ tiene en eſtos tiēpos tā peligroſos, vn poco de virtud,
y ha guardado ſu palabra,y no ha negado ſu ſctō nōbre:antes por no oyr-
le negar a infieles,echo todos los moros & judios de Eſpaña, y caſtiga ſeue
ramēte los blasfemos, por ſus juſtas leyes y pragmaticas,[h]En recōpēſa del
qual ſeruicio,le abrio el ſeñor(a ſola eſta ꝓuincia,y no a otra)la puerta de
todas las Indias,q̃ de ſu mano,y por los miniſtros della, cōuierte a ſu ſācta
fe catholica:dōde ay tātas y tā eſtrañas naciones,orientales , y occidētales:
y le promete por.s.Iuan,[i] q̃ ninguna otra naciō cerrara eſta puerta : porq̃
ſiempre amo a Eſpaña,con amor de hermano:deſpues q̃ por eſpecial pre-
rogatiua deſta prouincia, le dio por patron & defenſor al Apoſtol Santia
go ſu primo hermano ſegun la carne, con tan crecido priuilegio, q̃ en vi-
da tomo predicādo la poſſeſsiō deſta region, y muerto la cōtinuō:deſpues
del triumpho de ſu prothomartyrio,viniendo a enterrarſe ala ſinieſtra de
la tierra q̃ le dio en mayorazgo en el mūdo:porque beuio ſu caliz : y deſ-
pues de muerto,la amparo y deffendio y deffiende de infidelidad y here-
gias,como parece por auctenticas hiſtorias.[k]La ſegunda merced es:q̃ porq̃

a Hiere.6.ca.ibi Hæc dicit Dominus,State ſuper vias,& videte,& interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona , & ambulate in ea:& inuenietis refrigeriū &c. & .c.14.ibi,qui dilexit mouere pedes ſuos , & non quieuit , & Domino non placuit.

b Amos.8.cap.ibi.Ecce dies veniunt,dicit Dominus,& mittā famem in terram,non famem panis: neque ſitim aquæ,ſed audiendi verbum Domini.

c B. Ambroſius in Hxaæmeron,ſuper declaratione fluuij Phiſon qui de paradiſo terreſtri exibat : vt habetur Gene.2.c. idem dicit Bal. in.l.prima.2.lectu. .1.nu.ff.4.de officio prefecti vrb.

d 4.Eſdre.4.c.in fine cū ſequenti,ibi,De ſignis,de quibus me interrogas,ex parte poſſum dicere : ecce dies venient,in quibus apprehēdentur qui inhabitant terram in cenſu multo:& abſcondetur veritatis via,& multiplicabitur iniuſtitia ſuper hanc quam ipſe tu vides, & ſuper quā audiſti olim:& erit impoſitio veſtigio quam nunc vides regnare regionē,& videbis eam deſertam(& infra dum dicit)& in dulcibus aquis ſalſæ inuenientur, & abſcondetur tunc ſenſus,& intellectus ſeparabitur in promptuariumſuum:& quæretur à multis, & non inuenietur.

e Deut.17.ibi.Si difficile aut ambiguū apud te iudiciū eſſe proſpexeris inter ſanguinē et ſanguinē cauſam & cauſam,leprā & non leprā, & iudicum intra portas tuas videris verba variari:aſcendes ad locū quem elegerit Dominus Deus tuus, ad iudicem qui fuerit illo tempore & iudicabit tibi veritatem, Et facies quodcunq; dixerint,qui præſunt loco quem elegerit Dominus,et docuerint te iuxta legē eius,ſequeriſq; ſententiam eorum , nec declinabis ad dexteram neq; ad ſiniſtram.&c.probatur.2.q.7.c.beati 22.diſtin.c.omnes,&.21.diſtin.c. quamuis tex. in extrauag.Calixti tertij ibi Apoſtolicæ ſedis oraculū.

f In.d.c.15.Deute.& dicetur aliquid infra congruentius in ſuo loco.

ſiempre guardo la palabra de ſu paciencia e n eſtar obediente y ſubjeta a
ſu vicario Apoſtolico en todo tiẽpo procurando cõ gran diligẽcia que ſus
hijos(aun que los opriman y agrauien)en todo eſtẽ ſiempre ſubjetos la ad
miniſtracion & obediẽcia de la ygleſia romana vedãdo por todas las vias
poſsibles que no ſe le comuniquen los deſacatos & apartamientos que hã
hecho della:otras naciões por lo qual por vẽtura le promete el ſeñor otra
mayor merced por el miſmo. s. Iuan, [l] diziendo que porque guardo eſta
palabra de ſu paciencia que el la guardara de la hora de la tentacion que
ha venir en todo el mundo vniuerſalmente a tentar los moradores de la
tierra:que pareſce ſer la perſecucion del antechriſto:y que hara que los fal
ſos diſcipulos del, vengan y adoren ante los pies deſta ſu ygleſia viẽdo ſu
heruor y grã perſeuerancia en la fe haſta morir:para que ſepã notoriamẽ-
te que dios la amo como a coſa eſcogida, y por eſto encarga mucho a eſta
ſu prouincia que tenga firme(como tiene)en la fe de la ſancta ygleſia ro-
maua:porque ninguna otra prouincia le ſaque eſta corona: y porque eſta
obediencia y ſubjecion eſta mas en obedeſcer de hecho a los preceptos y
conſtitutiones apoſtolicas que no en palabras y cerimonias ſolas de ſubje-
cion, [m] y porq̃ amenaza el ſeñor [n], q̃ tiene algũas quexas cõtra eſta ꝓuincia
q̃ ha ꝑuaricado resfriãdoſe en ſu primera y heruiẽte caridad de nueſtros paſ
ſados y le acõſeja q̃ tẽga memoria dõde cayo y haga penitencia en tornar a
vſar della.porque ſi lo menoſprecia y no ſe emienda en eſto:verna de pre
ſto y mouera ſu cãdelero,o ſilla deſta prouincia,onde para librar ſe de eſta
juſta amenaza es neceſſario que Eſpaña,o ſe abſtenga totalmente deſte cõ
trato de cenſo por tornar a la ſu charidad primera,o alomenos guarde a la
letra la forma con que la ygleſia tollero en algunas partes eſtos contratos,
y porque los hombres ſe abſtengan de doctrinas laxas y erroneas, en eſpe
cial reprehendiendo como reprehende dios por el propheta, [o] los que be-
uen el agua turuia que deſciende por la via de Egipto que es de los vicios:
y conſiderando que muchos hombres ſe eſperan perder eternalmẽte por
beuer aguas de doctrina amarga, [p] o vſar deſtos contractos no los modifi-
cando ygualmente con equidad, [q] ſi no ſe toma el vaſo nueuo que es la de
claracion(en duda nueua) de la ſede Apoſtolica ſaboreada & vngida con
la ſal de la charidad Chriſtiana y amor diuino,& ſu doctrina Euangelica:
como lo moſtro el propheta Eliſeo [r] y reconociendo que la virgẽ nueſtra
ſeñora que eſta inſigne caſa para ſi fundo(por ſer ella vaſo nueuo:no amã-
zillado de la lepra original de nueſtros primeros padres antes preſerua-
da, [s] en meritos de ſu hijo para reſcebir la ſal del verbo lleno de gracia,cõ
que en la charidad diuina ſe endulçaron las aguas amargas de nueſtras cul
pas que ha querido poner en coraçõ a.v.p.que en eſte ſu pueblo ſe reduxeſ
ſen eſtos cenſos a ſu original fuente y principio(que fue a las deciſiões del
papa Martino.v.y Calixto.iij.)porque me pareſcio que por eſta ordenan-
ça tan neceſſaria que ſeria razõ que no en tan pequeño pueblo como eſte
ſe guardaſſe lo que en ella ſe contiene:mas en todo el reyno de Eſpaña: y
ſi fueſſe poſsible en toda la Chriſtiandad por ſer fundada en deciſiones cõ
forme al tiempo cõuenientes a la vniuerſal ygleſia,auiendo como ay tan-
ta frialdad de charidad,y porque eſta eſta ordenãça fundada en ellas: y fun
damentalmente en razon, y equidad natural: la qual tiene fuerça de
ley entre eſtraños, y aun, y entre Principes no reconocientes ſupe-
rior. [t] Porque me determine con ayuda del ſeñor, y en deffenſa de ſu cha-
ridad Euangelica:a gloſarla y declararla,no como era razõ,y ella mereſce
ſino ſegun mis flaças fuerças,& como el ſeñor fue ſeruido de fauorecerme
en eſte propoſito,principalmẽte por ſeruir a dios, y agradar a.v.p.en ello.

g Petri prima.2.c. Serui ſubditi eſtote in omni timore dominis non tantum bonis & modeſtis,ſed etiã dyſcolis. Hæc enim eſt gratia:ſi propter Dei coſcientiam ſuſtinet,quis triſtitias,patiens iniuſte.&c.

h Pragma.prima,& in.c.correcto.§.24.& in curijs Tolleti. Pregmatica de los perjuros anno.1525. Cum concor.

i Apoca.3.c.ibi,& Angelo Philadelphiæ Eccleſiæ(id eſt Eccleſiæ amatæ amore fraternali,teſte Calepino,ſic enim interpretari debet, à philos quod eſt amor, & adelphos quod eſt frater) ſcribe. Hæc dicit ſanctus & verus, qui habet clauem Dauid, qui aperit, & nemo claudit: claudit & nemo aperit.Scio opera tua. Ecce dedi coram te oſtium apertum.&c.

k In priuilegio Regis Ramiri & in promiſsione votuum,quos Eccleſia Hiſpaniæ Baſil.b.Iacobi promiſit,vt not.in.c.ex parte de cenſi.

l Apoc.3.c.ibi, quoniam ſeruaſti verbum patientiæ meæ,et ego ſeruabo te ab hora tentationis,quæ ventura eſt in orbẽ vniuerſum tẽtare.

m Nã qui præcipit,et ſibi nõ paretur,nõ poſsidet niſi labia tantum Ab.in.c.cũ olim.4.no.de cau.poſ. et propr.Inno.in.c.2.de integ.reſt.

n Apo.2.c.ibi, Sed habeo aduerſum te pauca, quòd charitatẽ tuã primã reliquiſti.Memor eſto itaq; vnde excideris, & prima opera fac: alioquin veniam.&c.

o Hiere.2.c.ibi.Et nunc,quid tibi vis in via Aegypti,vt bibas aquã turbidam? Arguet te malitia tua, & auerſio tua increpabit te.

p Apo.8.c.ibi,& cecidit de cœlo ſtella magna ardens tanquã facula,& cecidit in tertiã partem fluminum,& in fontes aquarum & nomen ſtellæ, dicitur Abſinthium (.i.amaritudo) & multi hominũ mortui ſunt de aquis,quia amaræ factæ ſunt.

q Ezechie.13.per totum & .22. ibi dum poſtquã dixit animas deuorauerunt, opes & preciũ acceperunt,exacta ſuper abundãtia frugum,de qua ſupra dixerat: ſubdit ſtatim,Prophetæ autẽ eius liniebant eos(ſcilicet contractus) ſine temperamento videntes vana, & diuinantes eis mendacium.

Dire en eſta materia, no todo lo que ay, ni lo que ſiento, ſino aquello q̃ con breuedad en ſu confirmacion pude hallar de derecho diuino y humano: y lo que he collegido de doctrinas ſanas de ſanctos, graues, y ſabios doctores. Porq̃ eſpero en el ſeñor, y en la virgen ſoberana, que ella que deſde la pequena ciudad de Nazareth, nos hallo y alcanço la gracia de ſol de juſticia CHRISTO nueſtro ſeñor, para vniuerſal reparacion de todo el mundo, q̃ ſu vnigenito hijo y ella ſeran ſeruidos, que el effecto deſta ordenança (pues es el meollo de las conſtituciones apoſtolicas) que ſe eſtiẽda, y pratique en otras partes, y que ſe confirme cõ muy mejores razones y medios, que yo por mi rudeza y eſcoria de ingenio confirmo: princilpalmẽte compadeſciendoſe los ſenores obiſpos y perlados, de los grandes trabajos que en eſte Reyno los pobres padeſcen, por falta de moderarſe eſtos contratos, por la forma que ſon tollerados. Reſciba pues. V.R.P. eſte pequeño y pobre ſeruicio, q̃ ſegun mis flacas fuerças le offrezco. El qual ante todas coſas, y en todo, ſometo a la correcion de la ſancta madre ygleſia catholica Romana: y a la enmienda de. V.R.P. & de quien en eſto mejor, conforme a la fe y charidad Chriſtiana ſintiere.

r Regum 4. ca. 2. ibi. Ecce habitatio huius ciuitatis optima eſt, ſed aquæ eius peſsimæ ſunt, & terra ſterilis. At Eliſeus ait. Afferte vas nouũ, & mittite in illud ſal. Quod cùm attuliſſent, egreſſus Eliſeus ad fontem aquarum, miſit in illũ ſal, & ait. Hæc dicit Dominus, Sanaui aquas has, & non erit vltrà in eis mors, neq; ſterilitas. &c.

ſ l. Cùm inter veteres. C. de fidei com. ibi, quæ in ventre portaretur, & homo fieri ſperaretur, vt cùm libertate ſolem reſpiciat.

t Vt teſtatur Seneca in Epiſtola 77. ad Lucilium, quem refert & ſequitur Bal. in rubri. C. penul. col. poſt medium, ibi hoc probat per rationem natu. &c.

Quæ in hoc opuſculo continentur, epilogi modo, ſequentia ſunt.

1 Defenſio verę charitatis Chriſtianę, ne ſacrilegi contra Domini mandatum pręuaricantes in lege eius gracioſam pietatem proximis debitam vendant, contra illud. Paſce pecora occiſionis, &c. Et ibi ſi vultis, &c. Regul. qui non facit in prin. ff. de reg. iur.

Zachariæ capite vndecimo.

2 Defenſio, & confirmatio Pontificalium Conſtitutionum Martini, & Calixti, in caſu & formalitate contractus huiuſmodi ſtrictè ſeruanda. Ex quo demonſtratur, quantum Deo & Pontificibus ſint inobedientes, qui ob terreni lucri ſecuritatem, abrogatis circũſtantijs, ſe obedire Romanæ Eccleſiæ ſimulant, derelicta & euacuata vera Dei, & Pontificũ obedientia, vt demonſtrat beatus Gregorius. & tranſlatiuè habetur in cap. ſciendum. 8. q. 1.

3 Defenſio pauperum & attenuatorum gregis Domini, ne trucidentur, ſeu excoriẽtur à diuitibus potentioribus, contra legem Domini. Exod. ca. 3. Vidi afflictionem populi mei, &c.

4 Præcautio laquei Diaboli, qui in iſtis contractibus adeſt, ſi requiſita omittantur, ne ſub ouis veſtimento (id eſt, liciti colore) emptores redditũum ignoranter abſq; ſcrupulo conſcientiæ, luporum rapacium officium ſumant, & profundè peccent, ſicut in diebus Gabaa

Oſee. cap. 9.

RESPICIAT *Dominus ſuper reformatione Eccleſiæ ſuæ in Charitate, nequando dicant gentes, & dæmones, Vbi eſt charitas Chriſtiana Dei eorum? vel cõtra dictum Apoſtoli. 1. ad Timoth. 6. C. Eccleſia à veritate priuata Fidei, quæ per charitatem operatur, (vt ipſe dicit ad Galat. 5.) exiſtimet quæſtum eſſe pietatem, cùm quæſtus fidelium Eccleſiæ ſit tantum pietas cum ſufficientia: & qui aliàs volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, ſecundum eum.*

Martinus a quintus venerabilibus fratribus Treueren. & lubicēsi ac almicensi archiepiscopis.

Regimini b vniuersalis ecclesie quaq3 in meriti disponente dño presidentes curis angimur assiduis vt iuxta crediti nobis dispēsationis officiū subditorū quorūlibet paci ⁊ quieti q̄nto nobis exalto cōceditur intendamus et dubia c q̄ inter eos oriuntur pro tempore ne litis anfractum d seu scandalorū parturiāt fomentū e nostro moderamine declarentur. Sane petitio dillectorū filiorū vniuersorum cleri nobiliū incolarū habitatorū ciuitatis ⁊ diocesis vratislauiēsis nobis exhibita continebat. Q̄d acentū f annis ⁊ supra et a tanto tpe et per tantum tempus cuius initij memoria hominū nō exsistit in eisdē ciuitate ac dioces ac partibus alijs vicinis. Quedam consuetudo rationabilis g obseruata: prescripta: ac moribus ventiū cōprobata: ad comunem hominū vtilitatē introducta fuisset.

¶ Pro quibus princeps: Baro miles: ciues siue opidanus partiū ea rnndē cum hoc expedire videbatur melius pro tūc nō valētis sibi

a Iste pontifex fuit electus in cōcilio constātiensi anno dñi. 1416. vt testat Cōra. in suo tractatu. de cōtracti. q. 83. in pn. ⁊ fecit hāc cōstitutionem pōtificatus sui anno. 8. vt ipse. d. ⁊ cōstat ex tex. hic in fine de eius vita ⁊ moribus qualiter benignus ⁊ pius erat ante pōtificatū magis ꝗ post tradit late archie. floren. in hystoria li parte. 3. §. 27. ca. 2. et. 3. sub rubrica. d papa. Marti. causam ponit vt cuidā cōiuncto pncipatū cōferret vide lati⁹ ibi. iste etiā pōtifex (vt testat Alex. d imola cōsil. i. volu. 2. col. 3. vsi. hoc etiā) priuilegiū iudeis dedit vt possent vsuras a xpianis ob mutuū exigere ⁊ ibi refert Pau. de cast. cōsil. 358. idē dicē tex. idē refert Jasso. in. l. i. nume. 57. versi. istā oppinionē tenet Pau. d cast. C. d suma trini. ⁊ fide catho. q̄d an iuste ⁊ absq3 d decore ecclie fieri potuit deus scit vnū scio ꝙ cōtrarium disposuit Innocē. 3. in ca. q̄nto et in. C. post miserabilē d vsur. ea forte (inter alia ratiōe) qꝛ pecāt in. l. nature idolatrātes in pecūie lucro vt dicūt Michbo d Ry. ⁊ Burgē. ⁊ etiā glo. interlinearis Ose. pphe. 12. c. sup illo vbo tex. inueni idolū michi vt dicet infra in. 3. cōditione ordinationis. ⁊ ꝙ pecēt in. l. nature ⁊ scripture est tex. in. l. 3. titu. 2. lib. 8. ordi. ibi ⁊ vedado por ley d natura scriptura ⁊ de gra. ⁊c. hoc et fuit dmēte Abb in. d. c. post miserabilē. Anto. de pratoueteri Joa. Andre. cardi. florē. Joa. de Jmol. Anto. d Butrio quos refert ⁊ seqtur Jasso. vbi. s. dicēs hoc esse veri⁹ p tex. in ca. super eo de vsur. cui scōm eum cōgrue respōderi nō pōt ⁊ qꝛ fauetur p eam aīe ⁊ qꝛ dedecus esse videt ecclie oues xpianas iudeis per vsuras dilacerādas comitere ego credo papā Martinū id non fecisse d iure sed tolleratiue de facto ne xpiani illarū prouiciarū vbi iudei viuūt vsuras exercerēt ⁊ in verecūde ecclie obedietiā paruipēderēt argu. illud Mat. 19. ad duriciā cordis vsi. ⁊c.

b Regimini ab isto pncipio vsq3 ad versi. pro quibus ponitur phemiū ⁊ petitio decisionis q̄ cause finalis viz ostēdūt vt als. d: Bal. in prellu. seu. col. 2. ab illo vsq3 ad vsicu. fuitq3 et est talis. ponitur forma contract⁹. ⁊ substācialia ⁊ essentialia illius. ab illo vsq3 ad versi. q̄re p parte ponitur facti psecutio ⁊ q̄daz cause impulsiue aliciētes ad decisionē ab inde vsq3 in finē ponitur decisio q̄ iubetur seruari.

c Dubia de ratione dubitandi vide lati⁹ p oēs fere glosas ordinationis premaxime in glo. i. et seq̄ntibus de ratione dcidēdi vide in glo. cuiuslibz ex cōditionib⁹ ordinationis premaxime ad fi. in glo. in verbo necessarias. ⁊c.

d Anfract⁹. i. litiū curui flexus ⁊ inuolutiones obscuras teste calepio in suo lexico i vbo ā fract⁹.

e Fomētū maximū eēt scādalū fuisset si tot psone ⁊ dignitates de q̄bus infra in vsi. q̄sq3 etiā damnarētur d pctō ex quo patet ꝙ plurimū opasse hāc causaz impulsiuā euitationis scādali / ad tollerādū hos cōtract⁹ sicut als pp ter magnū scādaluz dicit tollerādos vsurarios Alex. in. d. cōsil. nume. 21. referēs archi. in. c. hac ratiōe. 31. q. i. d quo ego valde dubito cū scādalū pharisaeorū iuxta verbū dñi Math. 15. atēdi non debeat, put fecerūt apli ⁊ martyres ⁊ scti pro iusticia charitatis dei agonizātes vsq3 ad mortez vt dictuz est Bartolo forte ab Angelo vt ipse refert in tracta. tiberiadis in pn. vsi. tūc ille. ⁊c. officiū eniz bonorū virorū ⁊ sapiētū est obstare erroib⁹ alias pecāt vt di. Bal. in. l. si ad excludēdā ad fi. C. d reb⁹ creditis. ⁊c. ⁊ habet ecclesiastici. 4. ca. sicut fecit beata Catherina sic cōuincens philosophos obijciētes ei d scādalo vt refert Cōra. q. 83. cōclu. 2. §. q̄d q̄d nā cōtrariū faciētes ⁊ tacētes vrtute fortitudinis offendūt teste Bar. vbi supra.

f Acetū hic incipit facti narratio ⁊ ponitur alia causa impulsiua decidendi. silicet cōsuetudo inmemorialis ideo tñ est impulsiua et nō finalis qꝛ si esset cōtract⁹ vsurari⁹ nichil pdesset hoc vt in terminis istorū cōtractuū ppendit Cōra. in

d. §. q. d. q. d. facit tex. in. c. fi
de cõſuetu. c. fi. de pſcrip.
notat Alex. in. di. cõſil. i.
volu. 2. colu. 1. alegãdo. c.
q2 in oibus. d vſur. notãt
Jaſſo. τ Deci⁹ in. l. petẽs
2. colu. C. de pactis.

g ¶ Rationabilis τ bene
q2 derideri dbet qd ratio
ne nõ fundat Bal. in pllu
feu. in. 4. col. τ hoc dicit q2
in extorbitãtib⁹ cõſuetudo
pſumitur irrationabilis ni
ſi pbetur rationabilis vt
not. Deci⁹ poſt alios in. c.
2. de pbatio. ratio. potuit
eſſe rationis q2 in cõfuſio
ne vulgi pluriores ſunt q̃
i prudẽtiã carnis q̃ q̃ aie
pphetent vt habet regũ
tertio. c. 18. pmaxie in nr̃is
miſerrimis tpib⁹ in quib⁹
teſte. apoſto ad thimo. ſe
cũda. c. fi. coaceruant ma
giſtri docẽtes q̃ pruriunt
aurib⁹ τ deus abbomina
tur talẽ aceruũ teſtimonij
q2 idolũ eſt cupidorũ vt
habetur Oſee. c. 6. ibi Ga
laad ciuitas operãtiũ ido
lũ ſuplãtata ſanguine iũc
to eo qd habetur Gene.
31. c. dbet ergo i cõſtitutio
ne pape de ratione cõſta
re in qua ſit doctrina τ ve
ritas quia abſq ea ſacer
dos legiſcripte nõ fuit ve
ſtitus vt legit Leui. 8. ca.
adde glo. cũ cõcor. in ca.
fi. in parte rationabilis. d
cõſuetu. τ ibi d aliis q̃ hic
in tex. ſubſequuntur.

h ¶ Cõſulere. hec eſt pri
ma cõditio q̃ declara vt
in glo. ordinatiõis in ver
bo gracioſamẽte cum ſe
quentibus.

i ¶ Sup bonis ſuis. hec
eſt ſcda cõditio declara.
vt in gloſis ſcde conditio
nis ordinationis.

k ¶ Ad rationẽ. vide in
qrta cõditione ordinatio
nis vbi late et hec eſt qr
ta conditio.

l ¶ Exſolutione. hec eſt
tria cõditio vide late i ter
tia cõditiõe ordinatiõis.

m ¶ Et ſemper. hic incipit quinta conditio vi
de in. 5. conditione ordinationis τ optime hoc
diſponitur vt dicam ibi et in ſeqn. extrauagã.

cõſulere h pſone eccleſiaſtice: aut
ſeculari collegio / aut vniuerſitati
oppido vel ciuitati: ſup bonis ſu
is i dominijs: oppidis / trris: agris
pdiis: domibus & hereditatibus
vẽdere cõſueuit & vẽdidit / anu
os cẽſus vnius vel pluriũ marcha
rũ aut groſſorũ prãgẽtiũ num ipo
lomei et pagamẽti cõſueti. ¶ Ad
rationẽ k et p qualibet marcha
annui cenſus decẽ: vndecim: ter
decim: quatuordcim aut plus vel
min⁹ ſecũdũ tpis qualitatẽ prout
ipſi cõtrahentes tũc interſe cõue
nerãt ipſi venditori tunc integrali
ter in pecũia numerata ſolui con
ſueuerat. ¶ Bonis in ipſo cõtrac
tu tũc expſſis pro ipſius annui cẽ
ſus exſolutiõe l in perpetuũ obli
gatis. ¶ Et ſemper m in ipſis cõtra
ctibus expreſſe vẽditoribus data
fuit facultas atq grã q̃ipm annuũ
cẽſum in toto vel in parte pro ea
dẽ ſuma denariorũ q̃ ab ipis em
ptoribus receperũt quãdocunq
vellẽt: libere: abſq alicuius requi
ſitione cõtraditione vel aſſenſu
poſſent extinguere & redimere
ac ſe ab ipſius cẽſus exſolutione
ex tũc penitus liberari. ¶ Sed ad
hoc n huiuſmodi cenſus vẽdito
res inuiti p emptores arctari vel
aſtringi valerẽt etiã ipſis poſſeſſio
nibus et bonis obligatis penitus
inter emptis ſeu deſtructis.
¶ Fuitq3 et o eſt talis contractus
emptionis τ venditionis per epiſ
copos vratiſlauienſes pro tẽpo
re exiſtẽtes τ eorũ officiales ne
q3 nõ per diuerſos dños tpales lo
corũ et terrarũ in qbus cenſus hu
iuſmodi conſtituti exiſtũt tanq̃ li
citus τ communi vtilitati deſeruiẽs
ſepius confirmatus pariter ac ap
batus. ¶ Nõq3 etiã ſuper huiuſ
modi cenſibus plurima beneficia
eccleſiaſtica collegia canonicat⁹
prebende dignitates: perſonatus
vicarie: altaria plusq̃ duo milia d
expreſſo cõſenſu et voluntate do
minorũ tẽporaliũ ſub quorũ terri
torijs dicta bona obligata conſi
ſtũt. erecta dotata: fundata: τ autẽ
ticis eorũ dñorũ tẽporaliũ literis
ſigillatis et roboratis fore noſcun

n ¶ Sed ad hoc. hic inci
pit ſexta cõditio irrepti
bilitatis ptis ex parte dã
tis vide plene in. 6. condi
tione ordinationis.

o ¶ Fuitq3 τ eſt hic (fini
ta eſſentia cõſuetudinis τ
ſubſtãtialib⁹ cõtractus iſ
ti⁹ modi τ cauſa finali ob
quã petit declarari licit⁹
pſequtur facti narrationẽ
q̃ ad firmitatẽ huiuſmodi
cõtract⁹ tractu tpis euene
rat τ in hoc verſ. vſq ad
vſ. nos igit vltra duas
cauſas impulſiuas euita
tiõis ſcãdali: τ inueterate
cõſuetudinis obſeruãtia:
de quibus ſupra dixerat
ponit τ adit alias duas.
Certa ſilz cõfirmatio epiſ
copoz τ dñorũ tpaliũ il
laz partiũ q̃ erat valde
neceſſaria cũ als nouũ cẽ
ſum vel vectigal. imponi
nõ poterat niſi inſpecta v
tilitate comũi. τ cõſtito q̃
redituũ nouorũ impoſitio
coez vtilitatẽ τ eſcas pau
perũ nõ lederet τ ſubſecu
ta poſt talẽ cognitionem
aprobatione ſuperioris.
vt apoſtolorum decretuz
reſencebat τ lex τ canõ.
pcipiebat. ca. aplicos. 12.
q. 2. vſ. ſed nõ tradere. ca.
phibemus τ. c. innouam⁹
de cẽſibus. l. prima. C. no
ua vectiga. inſti. nõ poſſe.
τ dicetur latius in ordina
tione in glo. in verbo ne
ceſſarias: vnde papa hic d
cõfirmatiõe ſuperiorũ cũ
cognitione cauſe fecit mẽ
tionẽ q̃ cognitio ex robo
ratione τ ſigilatione pre
ſumitur nunq3 enim ſigil
lum imponitur niſi perfec
ta et abſoluta diſpoſitio
ne. ca. 2. vbi gloſa et doc
to. de fide inſtru. l. 4. titu.
20. partita. 3. cum concor.
¶ Quartã cauſã ipulſiuã
ponit in vſ. quodq3 etiã
ſuper huiuſmodi cẽſibus
plurima bñficia ecclſtica
collegia canonicatus. τc.
ſcilicet ne anichilaretur q̃
plurima beneficia τ dignitates: erecta de iſtis
redditibus ſed hoc parum prodeſſet ſi ad pre
tium iniuſtum eſſent empti vel aliud verita-

tem venditiõis ledens adesset imo tales dotatiões beneficiorũ anichilari deberent vt in terminis vbi redditꝰ ad decẽ emũtur tenet Cõra.q.84.cõclu.2.§.ex hac et fuit õmẽte Serſo.et aliorũ ¶Quintã impulſiuam rationem ponitur in verſi.ſeqnti quodq3 etiam venditores vbi dicit cõcurriſſe cõſenſum et promiſſionẽ vendẽtiũ ſubiicientiũ ſe penis et cenſuris niſi preſtitiſſent redditus ſ3 hoc nil prodeſſe poterat vbi cõtractus eſſet illicitus ca. q2 in oibꝰ iuncto ca. tuas de vſur.l.2.titu.2.lib.8.ordi.

p ¶Conuerſi/ hec verba ſunt pſal.77.ibi auerterũt ſe ⁊ nõ ſeruauerũt pactũ cõuerſi ſunt in arcũ prauũ et Oſe.7.ca. ibi reuerſi ſunt vt eſſent abſq3 iugo facti ſunt q̃ſi arcus doloſus vbi ei3 circũſtãtie ſeruarẽtur ⁊ vera vẽditio fieret liberaq3 redimendi facultas per partes aderat ⁊ poterãt ſoluere abſq3 defectu ꝓpie ſuſtẽtationis ⁊ culture agrorũ iniuſte ſolutionẽ redditũ recuſabãt.l.nam hoc natura .ff. de cõdi. indeb. cũ cõcor.

q. ¶Alterius pecunia intelligas de pecũia reditꝰ nõ ſoluti nõ autẽ de pecunia ꝑtij q2 ſi illã vt ſuã haberẽt emptores vſurarij eſſent vt voluit.b.Vincentiꝰ in ſmone primo feſtiuitatis.b.Dominici colu.7. ponẽs verba ſeqntia: idẽ d auaritia ⁊ vſuris q2 homines mutãt noia vſure ⁊

tur. ¶Quodq3 etiã vẽditores eorũdem cenſuum ſe nonunq̃ ad ipſorũ cenſuu3 ſolutionẽ penis ⁊ cenſuris eccleſiaſticis ordinariorũ locorũ ſponte ⁊ libere ſubmiſerunt ſicuti etiã aliqui eorũ tractu tpis cõpulſi fuerũt ⁊ cõpelli cõſueuerũt ¶Tamẽ nonulli ex venditoribus ipſis in arcũ prauũ cõuerſi p cupiẽtes cũ alterius pecunia q locuplectari huiuſmodi cẽſus hucuſq3 per eos antea libere ⁊ abſq3 aliqua cõtraditione ſolutos hiſde3 emptoribus tan eccleſiaſticis q̃ ſecularibus ſoluere cõtradicũt ⁊ recuſant cõſingentes huiuſmodi cõtractus emptionis et venditionis fore et eſſe vſurarios ⁊ illicitos.

¶Ipſoſq3 emptores eccleſiaſticos ſeculares nec nõ collegia canonicatus:et prebendas dignitates:perſonatus ⁊ officia: vicarias altaria et beneficia huiuſmodi ipſorũ annuorũ cẽſuu3 ſpoliant perceptione ⁊ detinent ſpoliatos in animarũ ſuarũ periculu3 eorũq3 emptorũ damnum ⁊ grauamen et propterea an cõtractus emptiõis ⁊ venditiõis huiuſmodi liciti vel illiciti exiſtant anonullis heſitatur ¶Quare pro parte:eorũdem cleri:nobiliũ in colarũ et habitatorũ ciuitatis ⁊ dioceſis vratiſlaniẽſis nobis fuit humiliter ſuplicatu3 vt an contractus huiuſmodi liciti vel illiciti cenſeri debeant declarare ⁊ eis in premiſſis de benignitate apoſtolica prouidere dignaremur r

¶Nos igitur huiuſmodi ſuplicationibus inclinati:q2 etiam ex relatone dilecti filij nři Guillelmi s titu.s.Marci preſbiteri cardinalis cui negotiũ huiuſmodi cũ peritorũ cõſilio comiſſimus examinãdũ cõperimus cõtractus huiꝰmodi t iuridicos et iuxta determinationẽ dotorũ licitos fore. u ¶Ad hu

nũt circuſtantias omnes de quibus hic.

t ¶Huiuſmodi /caue q2 verbũ hoc huiuſmodi octo vicibus in hac cõſtitutione ponitur nõ ſine magno miſterio vt in ſimili d verbo dyoceſanis octies repetito dicit glo.in vbo dyoceſanis in clemẽ.i.de iure patronatꝰ ad demoſtrãdũ q̃ iſti cõtractus nõ declarãtur ſimpliciter liciti ſed ſecũdũ q̃d.i.ita demũ ſi iſtius modi ⁊ forme ſint de qua in tex.et ſic dclaratio hec pape eſt ad iſtar reſponſionis Ceuole iuris cõſulti ſtricte ſecũdũ ea q̃ ꝓponerentur nõ autẽ aliter neq3 aliomodo aprobãtur cum ex minima facti alteratiõe omnis iuris diſpoſitio alterari ſoleat.l.ſi ex plagijs.§.in cliuo:cũ cõcor.ff.ad legẽ acql. ⁊ hoc importat dictio huiuſmodi de qua hic q̃ cõponitur a pronoĩe huius relatiuu3 ⁊ demoſtratiuũ ad oculũ vt dicit Bar in.l.i.in ꝑn.d noui operis nũtia et in.l.hoc articulo ff.de here.inſti.⁊ a nomie modus qd importat formã vt videmus in cõditione modali in.l.quibus.§.termilius de cõdi.et dmõſtra.vbi Bar.et Docto.et ideo idẽ eſt dicere huiuſmodi q̃ huius forme ⁊ cõditionis vt ſentit gloſa in verbo huiuſmodi in ca.nemo de inceps.de ellectio lib.6.notat feli.in ca.apoſtolice de exceptio.qui ergo aliter q̃ hic aprobantur dicit licere/ debet da

vocãt falſo cẽſualia q2 q̃ndo intẽtio nõ eſt emẽdi ſ3 mutuãdi vſura eſt:itẽ neq3 ꝑtiũ iuſtũ q̃dq̃d recipitis vltra ſortẽ vſura ẽ et dãnatio hec ipe hec a.d quo vide latiꝰ in.6.cõditiõe ordinatiõis.

r ¶Dignaremur/ ecce q̃ magis apetebant iſti Germani q̃ papa aprobãdo nõ fraudaret eos deſiderio ſuo vide q̃ dixi in.3.conditione ordinationis in glo.magna.ante pe.colu.

s ¶Guillelmi/ forte iſte Guillelmus erat ille verver.relatus ab archie.floren.in tracta. de vſuris par.3.ca.14.nam vocat illum Guillelmũ et dicit q̃ fecit quẽdam tractatũ ſuper hãc materiam cuius verba ad literã refert et in eo po

re decretalem de hoc vt alias dicit Joannes Andree in capi.ſalubriter de vſur.quia non eſt credendum loquenti ceruicoſe et ex capite aliter licere fieri cum in materia tan exorbitanti prout eſt redditus pecunialis ſtandum tantu3 ſit declarationi ſolius pape neq3 licet declinare ad dextram neq3 ad ſiniſtram deutero.4.5.17.et.28.ca. prouerbiorum.4.

u ¶Licitos fore/nota licitos et iuridicos declari quia conſonabant cum determinationibus doctoru3 non ergo vt dixi aprobantur vt liciti ſimpl'r ſed q̃tenus ſcdm q̃d conformabãt ſpecifice ⁊ formaliter apud omnes germanos

✠✠

cũ determinatione eoꝛuꝫ
q̃liter autẽ hoc ſit vide in
qualibet ex conditionibꝰ
oꝛdinatiõis vbi in ſpecie
ponitur q̃ ex doctoꝛibus
circumſtãtias has in mo
dũ ſimboli poſſuerint.
x Juri comũi cõfoꝛmes
caute ponuntur iſta ver-
ba ad demoſtrandum ra
dicem hoꝛum cõtractum
oꝛiginẽ (ab ad inuentio-
ne humana potius ꝙ̃ a iu
re diuino aut lege dei) a-
buiſſe et bene vt late de-
claratur in pꝛima et in ali
js conditionibus oꝛdina
tionis .oꝛigo enim iſtoꝛũ
contractuum vt patet ex
verbis Jnnocẽ. Joa. An-
dree et alioꝛũ in ca. in ci-
uitate đ vſuris .ab argu-
mento a contrario cenſu
incepit nam qꝛ tex. ibi di-
cebat ꝙ palliabatur vſu-
ra vbi plus vel minus da
batur gratia dilatate ſo-
lutionis ab eo qui alias
ſtatim erat venditurus in
ceperũt doctoꝛes collige
re a cõtrario ſenſu ergo
ſi ius ꝑcipiendi qđ vẽdit
eſt ꝑ̃ſens et ꝑ̃tiũđ ꝑ̃ſenti ẽ
iuſtũ licite emi poterit ta
le ius nõ atẽdentes ꝙ em-
ptio talis non cõtrahitur
pꝛopter ius q̃ non valet
vnã feſtucã ſed pꝛopter
lucrũ redditus ſaluo pꝛe

iuſmodi ergo ambiguitatis tollen
dum dubiũ in pꝛemiſſis pꝛefactos
contractus licitos et iuri comuni
confoꝛmes x ac ipſoꝛum cẽſuuꝫ
venditoꝛes ad illoꝛũ ſolutionẽ re
moto contraditionis obſtaculo o
bligari auctoꝛitate apoſtolica de-
claramus nõ obſtantibus pꝛemiſ-
ſis ⁊ ceteris quibuſcũqꝫ. ¶ Nulli
ergo hominũ liceat hanc paginaꝫ
nr̃e declaratiõis infringere et ei au
ſu temerario cõtraire ſiquis autẽ
hoc attentare pꝛeſumpſerit indig
nationẽ omnipotentis dei ac bea
toꝛũ apſtoloꝛũ Petri et Pauli ſe
nouerit incurſurũ. ¶ Volentes ꝙ
pꝛedicte litere nr̃e debitũ foꝛtian-
tur effectuꝫ fraternitati veſtre per
apoſtolica reſcripta mandamus
quatenꝰ vos vel duo aut vnus veſ
trũ per vos vel aliũ ſeu alios pꝛe-
factis emptoꝛibus in pꝛemiſſis o-
poꝛtuni fauoꝛis pꝛeſidiuꝫ efficaci-
ter impendentes dictaſqꝫ literas
vbi et quando ⁊ quotiens expedi
re videritis autoꝛitate noſtra ſolẽ
niter publicantes faciatis eadem
autoꝛitate eiſdeꝫ emptoꝛibus vel
ipſoꝛũ pꝛocuratoꝛibus eoꝛũ nomi
nibus per venditoꝛes ſeu debito
res cenſuũ hmõi de pꝛefactis cẽſi
bus iuxta cõtractuũ ⁊ cõuentionũ
inter ipſos habitoꝛum foꝛmã ⁊ te-
noꝛem y plenã et debitam ſatiſfa-
tionẽ impendi cõtradictoꝛes per
cenſurã eccleſiaſticã apellatione
poſt poſita cõpeſcendo ꝫ datũ ro
me apđ ſantos apoſtolos nonas
Julij põtificatꝰ nr̃i anno octauo.

tio in hypotece pꝛedioꝛũ
ſubſtancia qđ lucrũ non
poteſt iuſtificari ex lucro
emphitheotico qꝛ illđ ex
naturalibꝰ expꝛonẽtibꝰ
rei q̃ antea erat recipien
tis pꝛeſtatur hoc autem
caſu redditus accipit qui
nõ rem fructificabileꝫ de
dit ſoluenti ſed pecuniaꝫ
non habens culmuꝫ neqꝫ
germen vt late dicetur in
.2. ⁊ .3. conditione oꝛdina
tionis.
y ¶ Foꝛmam ⁊ tenoꝛẽ ſi
licet de qua ſupꝛa qꝛ vt
patꝫ inverſi. ad huiuſmo-
di ambiguitatis. ⁊c. pꝛefa
cti cõtractus liciti decla
rantur tantum nõ autem
alij ad libitum facti vnde
verba iſta q̃ a verſicu. vo
lentes huſqꝫ huc poſita
ſunt ad excutionẽ huius
conſtitutionis: nõ altera-
re videntur ſubſtantiam
pꝛincipalis declaratiõis
vt dicit alias tex. in Cle-
menti. 1. in fine de pꝛeben
dis notat Abb. in ca. cum
noſtris de conceſſio pꝛe-
ben. cardina. conſil. 25. in
fine decius conſil. 2. fina-
libus verbis.
z ¶ Compeſcẽdo hic de
ficiunt certa verba nõ ob
ſtante ꝙ com uniter. ⁊c. q̃
reperies in fine extraua-
gantis ſequentis.

a ¶ Regimini idem indi
uiſione ⁊ in ſubſtantia cō
tinet q̄ȝ ſuperior. ⁊ hoc di
cit in ſuma annus reddit⁹
ſituatus ſuper domibus
aut prediis certis expreſ
ſis in contractu ex quib⁹
deductis ſumptibus ſolu
tus ſit percipi annuatiȝ ⁊
qui extingui ſperatur to
taliter ſecuta redemptio
ne vel p̄diorū onimoda aſ
ſolatione licite emi poteſt
pro competenti pretio in
tegraliter numerato ⁊ pre
ſenti ſi in eodem contrac
tu detur vēdenti facultas
et fauor redimendi in ſoli
dū aut ꝓ rata partis vēdi
te ab eo. ¶ A pͥncipio vſ
qȝ ad verſi. ſane. ponitur
prohemium de inde vſqȝ
ad verſi. q ipſi. ponitur q̄
rentium petitio. inde vſqȝ
ad verſi apud aliquos tñ
ponitur thema et q̄ſtio et
circūſtātie ſubſtantiales
cōtractus ab illo vſqȝ in
finem ponitur dubitatio ⁊
deciſio ⁊ iubet deciſū ſuari.
b ¶ Juſtitia perſuaſſerit
attendendus ergo eſt cō
curſus ſex req̄ſitorū ex q
bus iuſtitia vere vēditio
nis reſultat vt late dicam
in glo. in verbo neceſſari
as in fine ordinatiōis qꝛ
in debito eorū miniſterio
iuſtie pōtifex hic ſe fūdat
c ¶ Alemanie partibus
cauendū eſt multū ab hoc
genere cōtrahendi a ger
manis ad inuentus et comunicatus vniuerſali
eccleſie duobus ex cauſis prima qꝛ hoc gen⁹ vē
ditionis redditus pecunialis redimibilis nun
qȝ fuit cognitus a iure naturali neqȝ a iure gē
tiū neqȝ a iure ciuili ſeu a conſultis gentilibus
ſed malitia humana in regione aquilonari ger
manorum poſt interditionem vſurarū incepit
vt hic vides attento verbo inoleuerit de quo
infra ſtatim. Secunda quia ipſi in hereſim
(errādo i fide) ſunt lapſi vt nūc vides prob do
lor vnde attēdēdū dū ne erauerint hic in mori
bus ſcriptū eſt enim Hiere. i. ca. ab aq̄lone pā
di debere malū ſuper omnes habitatores ter
re ⁊ a pͥncipibus eorū eccleſia afligi ſperari.
d ¶ Jndemnitatibus: nota bene qꝛ de expe
dientia neceſſitatis ſtatus loquitur. Non au
tem de neceſſitate victus perſone nam forti⁹
comititur vſura quādo pecunia datur nō volē
ti exercere mercimonia ſȝ pro neceſſitate ſua

¶ Calixtus tertius epiſcopis ma
gdeburgen. mesburgē. et Alber
ſtadem eccleſiarum decanis.

Regimini a vniuerſalis ecle
ſie quanqȝ in meriti diſponē
te dn̄o preſidentes curis agimur
aſſiduis vt iuxta nobis crediti diſ
penſationē officii ſubditorū quorū
libet paci et quieti quantū nobis
ex alto cōceditur intēdamus ⁊ du
bia q̄ inter eos oriūtur pro tempo
re ne litigium anfract⁹ exinde ſeu
ſcandala proueniāt debito prout
iuſtitia perſuaſſerit b declaratiōis
noſtre miniſterio ſopiantur. ¶ Sa
ne pro parte venerabilis fratris
nr̄i Joannis epiſcopi Merburgē.
et dilectorum filiorū vniuerſi cle
ri ciuitatis ⁊ dyoceſis Merſburgē
Nobis nuper exhibita petitio cō
tinebat. ¶ Quod licet a tanto tp̄e
cuius contrarii memoria hominū
nō exiſtit in diuerſis alemanie par
tib⁹ c ꝓ comūi hoiȝ vtilitate inter
habitatores ⁊ incolas partiū ea
rundē talis inoleuerit hactenus
qȝ obſeruata fuerit legitime preſ
cripta ac moribus vtentiū ⁊ ordi
nariorū permiſſione ⁊ plerūqȝ ex
p̄ſſa ratificatiōe aꝓbata cōſuetudo.
¶ Quod ipſi habitatores et inco
le ſiue illi ex eis quibus id pro ſu
is ſtatu et indemnitatibus d expe
dire viſum fuerit e ¶ Super eorū
bonis f domibus: agris: prediis
poſſeſſionibus & hereditatibus a
nnuos marcarū flo. ſeu groſſorū
monete in partibus illis currētis
redditus ſeu cenſus vendentes.

quia debet quis ſubueni
re proximo gratis in nece
ſitate et pecat quis ei ſic
non ſubueniendo vt mē
taliter et fere ita literali
ter dicit Abb. in ca. naui
ganti. ⁊ notabili verſi. for
tius de vſur. et nota mul
tū verba iſta tex. nam in
hoc declaratur precedēs
cōſtitutio poſt p̄n. in v̄ſi.
pro quibus ꝺ quo vide la
te in gloſſ prime condi
tionis ordinationis.
e ¶ Expedire viſum fue
rit: benedicit viſum fuerit
qꝛ ipſe cogitat ſibi expedi
re ſed vere non expedit
cū (vt dicit tex. et ibi ad
hoc eum pōderat Saly.
in. l. fi. §. ipſum autē verſi.
ſȝ pater. ibi vł ſi emptorē
nō inuenerit pignori ſupo
nere C. de bonis q̄ liber) ſa
lubri⁹ ſit bona vēdere ꝓ
ſolutiōe dbitorū q̄ ſub v
ſuris recipere pecuniā vt
ſibi ꝓuideat argu. cōtra. ꝺ
autē. ſȝ ſi aurū cū ibi nota
tis. C. de ſecūdis nup. ſed
illud procedit vbi leues
ſunt vſure ⁊ onēroſa ſubſ
tantie diſtractio vt colli
gitur ex verbis tex. in. l.
magis puto. §. ne paſſim
verſi. ⁊ igitur cū ſeq̄n. ff. ꝺ
rebus eorum hic ergo da
to competēti pretio ⁊ fa
cultate redimēdi per par
tes iudicat vendenti ex
pedire poti⁹ q̄ diſtrahe
re. ⁊ de iſta expediētia vi
de gloſam ordinationis in prima cōditione in
parte la indenidad.
f ¶ Super eorum bonis hec eſt ſecunda con
ditio vt ex ſituatione ſuper bonis reſtricta et
limitata venditio ad oculum ſaltim intellect⁹
vt realis et non quaſi verbalis demonſtretur
⁊ perfecta in natura ex periculo aſſolationis
inoteſcat. iuxta. l. neceſſario in prin. ꝺ peri et
cōmo. rei vendi et vt diferat a fenoris contrac
tu. in quo pͥncipaliter obligatur perſona ⁊ ſe
cundario bona et ſic comprehēduntur preſen
tia ⁊ futura. l. finali. C. q̄ reſ. pig. oblig. poſſunt
hic autem incipit a ſituatione ſuper rebus ⁊ in
conſequitiam a preſtatione perſone vnde de
ficiente culpa vel negligētia culture non tene
tur nō extantib⁹ fructibus vel aſſolatis predi
is vt late in ſecunda conditione ordinationis
tractatur.

¶ Pro ſingulis ex martis florenis
ſiue groſſis huiuſmodi abeis qui
illas vel illos ſiue redditus ſeu cē
ſus ipſos emerint certū cōpetēs g
pretiū numerata pecūia ſecūdū
tp̄is qualitatē prout ipſi vēdētes
& ementes interſe firmauerunt.
¶ Et recipere ſoliti h fuerunt illa
exdomibus: terris: agris: predijs
poſſeſſionibus & hereditatibus
predictis qui in huiuſmodi con-
tractibus expreſſi fuerūt predic-
torū ſolutioni redituū & cenſuū
efficaciter obligātes. ¶ In illorū i
vendentiū fauore hoc adiecto q̄
ipſi ꝓ rata que huiuſmodi ꝑ eos
receptam dictis emētibus reſtitu
erent in toto vel in parte pecuni
am a ſolutione redituū ſeu cenſu
um huiuſmodi reſtitutā pecuniā
contingētiū liberi forent penit⁹
& inmnues. ¶ Sed idē emētes k
etiam ſi bona dom⁹ terre poſſe
ſſiones & hereditates huiusmodi
ꝓceſſu tēporis ad omnimode de
ſtructionis aut deſſolationis redu
cerentuur oprobium pecuniā ip
ſam l etiam agendo repetere nō
valerent.

¶ Apud aliquos tamen heſita-
tionis verſatur ſcrupulus an hu-
iuſmodi cōtractus liciti ſint cēſen
di. Unde nonulli illos vſurarios
fore pretendētes ocaſionē q̄runt
redditus et cenſus huiuſmodi ab
eis debitos nō ſoluēdi. Quare ꝓ
parte epiſcopi et cleri predictorū
aſerentiū q̄ in talibus ſic emptis
cenſibus ⁊ redditibus fructus red
ditus ⁊ prouēt⁹ pluriū ecc̄liarum
monaſteriorū hoſpitaliū ⁊ eccleſi
aſticorū beñficiorū ciuitatis ⁊ dio
ceſis ac partiū predictarū nec nō
fere omnes quotidiāe diſtributio
nes q̄ in plerisq̄ʒ eccleſiis ipſis di
uinis intereſſentibus miniſtrari ſo

g ¶ Certum cōpetens iſ-
ta eſt tertia cōditio ſcd̄m
ordinē huius litere: in or-
dinatiōe pōitur vt q̄rta ca
ratiōe q̄ꝛ nō eſt tractādū
ante in venditione d̄ ꝓ̄tio
q̄ꝫ ex certitudine ꝑceptio
nis ſolite id qd̄ vēditur re
dditus annui eſſe in reruʒ
natura et impotētia dādi
cōſtet. l. necq̄ꝫ emptio. ff. d̄
cōtrahē. emptio. cū ſimil
⁊ iſta cōſtitutio multū de
clarat et reſtringit ꝓcedē
tē in hac pretij cōditione
vt expreſſiones. x. xj. xiij.
xiiij. de q̄bus ibi nō attē-
dātur ſed iuſtū ⁊ cōpetēs
pretiū dari debeat vt di-
xi latius in glo. in. 4. cōdi
tione ordinationis illud
enim cōpetēs dicit̄ qd̄ eſt
iuſtū. l. 1. in fi. C. de meta.
et meta. lib. 10. l. ſi fidei iuſ
ſor. §. fi. et. l. ⁊ ſi equo. cum
vtrobiq̄ʒ notatis. ff. de le-
ga. ꝓ̄mo. glo. in ca. cō q̄ſt⁹
de vſuris tūc autē erit cō
petēs q̄n̄do taxatur per
iudicem. l. q̄ cōcubinā. §.
ſi edes. ff. d̄ lega. 3. q̄ infor
mari debet. ¶ Primo ex
taxatione legali in. 20. vt
dixi in di. 4. cōditione dic
vt ibi. ¶ Scd̄o ex ſecurita
te aut ꝑiculo redit⁹ vēdi
ti ſcd̄m oēs. ¶ Tertio ex
ꝓ̄tioſitate aut vilitate rex
ſuꝑ q̄bus redditus ſituā-
tur ſcd̄m Contra. Gabrie.
Cepol. ⁊ alij in locis d̄ qui
bus ibi ⁊ cayeta in. 2. 2. q.
77. articu. ꝓ̄mo. ¶ Quar-
to ſi eq̄lance taxetur ſecū
dū iuſtitiā comutatiuā et
diſtributiuā taliter q̄ tan
vtile ſit vendēti q̄ꝫ ementi
ſcdʒ Gabrie. in loco d̄ quo
ibi Bal. in. ca. 1. fi. col. d̄ iu
re iur. nume. 15. ibi habeat in ſe eq̄tatis recōpē
ſation̄ et ꝓportionē. ¶ Quinta an ex neceſſi-
tate vendat magna q̄ꝛ ꝓ̄ſumitur iniuſto ꝓ̄tio. d.
l. ⁊ ſi equo. ff. de lega. ꝓ̄mo. l. 1. ibi nec emptor in
iuſtus. iūctis v̄bis ꝓ̄cedē. ⁊ ibi glo. in v̄bo ſtrā
gulatur d̄ predijs decu. lib. x. Joa. de pla. in. l.
7. diebus de erogatio milita. annone. ¶ Sexta
an ex tali ꝓ̄tio poſſit ſaluo capitali ex q̄ſtu q̄ri.
aut emi prediū ex quo tātūdem deductis ſump
tibus ꝑcipiatur vt late dictū eſt in gloſis. di. 4.
cōditionis. ¶ Septimo an in tātū redditus vē
datur q̄ntum vēdi pōt ſciēti rei cōditionē ⁊ ſuſ
cipiēti periculū rei Bar.
in. l. mortis la. v. §. fi. ff. de
do. cauſ. mor. et qd̄ dixit
de ſuceptiōe periculi eſt
ſumme notādū vt ipſe ait
¶ Otauo an tan breues
terminos ex ſolutioni dē
tur q̄ fructus intempeſti-
ue ocaſione ꝓ̄ſtationis pe
cunie vili⁹ diſtrahi d̄beāt
nā hoc eſt grauamē vt fuit
demēte Cepol. in tracta.
ſimul. 3. ꝓ̄ſumptiōe. ¶ No
no an tale ꝓ̄tium vſitetur
inter diuites vendētes re
dditus cauſa q̄ſtus q̄ꝛ ſi
inter pauperes aliđ eſſet
arg. not. ꝑ Silueſt. in ſuma
parte vſura el. 2. q. ꝓ̄ma.
¶ Decimo de valore pro
ꝓ̄tatis prediorū ex q̄b⁹
redditus ꝓ̄ſtantur q̄n̄do
deductis onerib⁹ preſta
tio abſorbet oēs ꝓuent⁹
rei Bar. ⁊ docto. in. l. pre
tia rerū. ff. ad. l. falci. ⁊ te
nēt aliqui in ca. in ciuita.
d̄ vſur. Richar. Alex. Lō-
bar. Guido. pape in locis
d̄ q̄bus in. d. 4. cōdi. ordi.
¶ Undecimo attēdendo
q̄d. potuit lucrare ex ꝓ̄tio
vendēs nō autē q̄d. emēs
acq̄reret ſi pretiū ſibi reti
neret ex mēte Gabrie. lo-
co de quo ibi. ¶ Duodeci
mo et finalit̄ iudex infor-
mabitur ex duodecim re
gulis q̄ ponit. b. Bernar-
dinus in ſuo tracta. de cō
tractibus in mā emptio-
nis et venditionis.

h ¶ Recipere ſoliti. hic
ponitur q̄rta cōditio per
ceptionis ſolite q̄ꝫ vt dixi
vt tertia ponitur in ordi-
natione et iſta cōditio po
nitur etiā licet nō tā clare
in ꝓ̄cedēti extrauag. v̄ ſi.
bonis in ipſo cōtractu. ⁊c. et fuit valde neceſſa
riū ſic declarare q̄ꝛ d̄ iure vltra modū fructuū
ꝑ̄ēſio imponi nō poterat. l. 2. et. l. ꝓ locis cū cō
cor. C. d̄ āno. ⁊ tribu. l. b. x. ⁊ q̄ꝛ ſi nō ſoliti erāt
ꝑcipi res vēdita nō erat i rerū natura et ſic q̄ꝛ
obligatio nō erat realis ſed ꝑſonalis erat illi-
cita. vt. in di. 3. cōditione ordi. latius.

i ¶ In illorū hic ponitur quīta cōditio dic. la
tius vt in. 5. cōditione ordinatiōis ⁊ in hoc eſt
maximus fauor et iuſtificatio cōtractus cū re
demptio talis ſit dificilima ⁊ per reditionē per
partes dificultas modifficatur q̄ꝛ vt vulgo lo-

let dici mare diuiſum ſit
flumina ⁊ nota bene quia
hec conſtitutio declarat
precedentem vt verba in
toto vel pro parte de qui
bus ibi non intelligatur ꝺ
dimidia totius argu. l. no
men filiaruz. §. portionis
ff. ꝺ verbo ſigni ſed poſſit
dari pars rata vnius ex
marcis ſeu miliaribus vē
ditis qꝛ vt fauor ⁊ gratia
concedebatur vnde ſicut
alias pars aliqua intelli
gitur ꝺ minori ꝙ dimidia
vt di. glo. in verbo aut ea
rum parte in Clementi. i.
ꝺ foro cōpeten. not. Abb.
in ca. ſuper eo. ſecūdo no
tabi. de eo ꝙ cogno. con
ſangui. vxo. ſue et in ca.
paſtoralis in fine prin. de
offi. delega. not. Jaſſo. in.
l. ſtipulatio iſta. §. i. colu.
4. ff. de verbo. obliga. ita
verbum gratia de quo ibi
et verbum fauor de quo
hic latiſſime debuit inter
pretari argu. l. fina. ff. ꝺ cō
ſti. princi. cuz concor. pro
ut hic fecit papa.

k ¶ Sed ſi idem ementes
hic ponitur ſexta cōditio
irrepetibilitatis pretij vi
de in ſexta conditione or
dinationis.

l ¶ Pecuniaz ipſam iſta
verba poſſunt intelligi du
pliciter primo referendo
ad pecuniam pretij dati
vt dixi in glo. precedenti ⁊ in di. 6. conditione
ordinationis vt illa non poſſit repeti etiā ſi deſ
tructis predijs redditus emptus ſit quaſi euic
tus qꝛ ex eis preſtari nō poteſt cuius ratio eſt
ꝙ periculū tale vbi eſt perfecta venditio ſpec
tare debet ad emptorez neqꝫ debetur euictio
facto naturali deficiente re. empta. vt late ibi
dixi et tenet Conra. q̄ſti. 84. conclu. 5. et aperi
retur via vſuris. ſecūdo modo poteſt legi ꝙ pe
cunia redditus empti exigi aſſolatis predijs
abſqꝫ culpa vendentis non poterit in futuruz
et ſecuta totali aſſolatione et ſi remaneat area
prediorum plane procedit qꝛ redditus vendi
tio et ſituatio minoris potentie eſt ꝙ vſus fru
ctus cum pars eorum redigēda in pecunia ſit
res q̄ venditur et tamen venditio vſus fructꝰ
ſublata forma fructum et arborum predij fruc
tuarij chaſmate vel alio caſu ceſſat. vt proba
tur in. l. neceſſario. §. fina. ff. de pericu. et como.
rei vendite iuncta. l. repeti. §. rei mutatione. ff.
quibus mo. vſuſ fru. amitatur et. l. Julianus. §

leut cōſiſtere noſcūtur m nobis ſu
it humiliter ſuplicatū vt ſuper his
apoſtolice ſedis declaratiōis ora
culū impartiri et adijcere n pater
na dilectione curaremus. ¶ Nos
igitur huiuſmodi in hac pte ſupli
cationibus inclinati ⁊ factas ex co
miſſione felicis recordatiōis Mar
tini quinti pa. ꝑdeceſſoris nr̄i de ſu
per examinationē ⁊ eiuſdez ꝑdece
ſoris nr̄i declarationē attētius ꝑſ
tringentes ſuiſqꝫ veſtigijs inherē
tes o ad omne ſuper his ambigui
tatis tollendū dubiū prefactos cō
tractꝰ licitos iuriqꝫ cōformes et
vendentes eoſdem ad ipſorū ſolu
tionē cenſuū et reddituū iuxta dic
torū contractuū tenorē (remoto
cōtradictiōis obſtaculo) efficaci
ter teneri auctoritate aplica pre
ſentiū ſerie declaramus. ¶ Nulli
ergo hominū liceat hanc paginā
nr̄e declarationis infringere vl' ei
auſu temerario cōtrahire ſiqs au
tē hoc attentare ꝓſumpſerit indig
nationē dei ⁊ beatorū apoſtolorū
Petri et Pauli ſe nouerit in cur
ſurū datū Rome apud ſantū Pe
trū anno incarnationis dominice.
1455. pridie nonas Martij pontifi
catus nr̄i anno ꝓmo. ¶ Volentes
itaqꝫ ꝙ predicte litere debitū con
ſequātur effectū fraternitati vr̄e ꝑ
apoſtolica ſcripta mādamus qua
tenus vos vel duo aut vnus vr̄um
per vos vel alium ſeu alios dictis
prepoſito decano et capitulo ac a
lijs beneficiatis oportune deffenſi
onis preſidio aſiſtentes dictas li

ſed et ſiquis. ff. ad exhibē
probatur clarius ⁊ meliꝰ
in. l. 28. in verbo porfuego
titu. 8. parti. 5. vbi autem
nō totaliter res perirent
tūc dicēdū eſt ꝙ ꝑ rata q̄
ꝑcipi poteſt ex fructibꝰ ꝺ
ductis ſumptibꝰ et victu
neceſſario vēdētis reditꝰ
preſtatio duret et nō autē ꝑ
alia qꝛ penſio hec eſt reſ
pectiua fructuū et ipſis ꝺ
ficientibus ꝑ parte in per
petuum ceſſare debet pre
ſtatio pro parte vt tenet
Bar. lo q̄ndo in emphithe
oſi in. l. i. C. ꝺ iure emphi.
⁊ Bal. ibi. i. oppo. ⁊ ita cō
ſuluit Alexā. conſil. 112. vo
lu. primo incipit videtur
in preſenti conſultatione
et tenet etiam Jaſſo in. d.
l. i. colu. 19. facit etiā mul
tum d. l. partite et. l. 14. ti
tu. 5. partita. 5. vbi autem
aſſolatio ſeu ꝺſtructio to
talis vel particularis per
petua nō eſſet ſed tantuz
ſterilitas fructuum mag
na abſqꝫ culpa vendentis
qui fecit quod potuit at
tētis ſuis facultatibus et
poſſe tunc qꝛ vt dixi pen
ſio eſt reſpectiua fructuū
liberabitur in totū vel ꝑ
parte a redditibus illius
anni ſterilis vt notanter
voluit Cepol. in tracta. ſy
mul. 3. preſumptiōe nō au
tē extinguitur reditꝰ ſꝫ ceſ
ſat obligatio in illo interim. l. inter ſtipulantez
§. ſacram. cū ibi late aductis. ff. de verbo obli
ga. aut liberabitur cedendo areas prediorum
emptori. Bal. in. l. i. colu. pe. C. de iure emphi
et in. l. creditor. la ſecunda. ff. ſi cert. peta. et in. l.
ſiqs argētū. §. i. verſi. ſꝫ pone. ⁊c. C. ꝺ donatio.

m ¶ Noſcūtur cauſe pie de quibus hic parū
aut nichil prodeſſent ſi circūſtantie ad vnguē
non ſeruarentur ⁊ palliata vſura reſultaret ne
ꝙ enim auferi deberent redditus iniuſte cau
ſa offerendi deo holocauſta gratuita vt dixit
rex Dauid ornā Jebuſeo vt habetur. paralip o
i. capi. 21. nunꝙ enim permiſit deus deſermen
tato. l. ꝺ iniuſta oblatione ſacrificiū ſibi fieri vt
habetur Leuitici. 2. ca. 3. ⁊ ca. cū ſeqn.

n ¶ In partiri et adijcere et ſic in effectu duo
petebant primo ꝙ apoſtolice ſedis oraculum
i. reſponſionem deciſam iam a papa Martino
eis daretur ſecundo vt paterna dilectione no
ua cōfirmatoria dciſio cū ſuplementis ⁊ decla
ratiōibꝰ neceſſarijs ꝑoris cōcederetur ex quo

patet ꝙ iſti germani non querebant conſilium lici- ti an illiciti eſſent iſti con- tract⁹ ſed q̃ſi liciti eſſent p̄ſuponẽtes: auctoritatez cõfirmatoriã et cõſenſuz pontificis adjici facto eo rum q̃rebant. quod nota ad ea q̃ dixi in glo. in ver bo mucho mas: in tertia conditione ordinationis ante pe. col.

o ¶ Iuberentes, ecce ꝙ iſta conſtitutio eſt decla- ratoria et confirmatoria in omnibus ſuperioris in idemtitate circuſtantiarũ qui ergo aliter dicit lice- re alleget decretalem de hoc q: vt dixi hic ſecun- dum quid ditatez requiſitorũ liciti declarãtur nõ ſimpliciter premaxime attẽto ꝙ ⁊ hec conſ titutio vtit ꝟbo hui⁹mo di pluries ſicut et p̄cedẽs ad verbum ergo iſtorum pontificum omne negoci- um pendet et q̃dquid mũ dum vel in munduz eſt in dicetur vt alias habetur deutero. 21. ca. verſi. et ad verbum eorum: in inſipiẽ- tiam enim cadunt qui cũ ad cognoſcendum verita tem aliquo impediuntur obſcuro non ad prophe- ticas voces: non ad apoſ tolicas literas: nõ ad euã gelicas auctoritates: ſed ad ſemet ipſos recurrunt vnde magiſtri erroris ex hiſtunt qui veritatis diſci puli non fuerunt vt alias dicit ſantus papa Leo, ⁊ habetur in ca. qui au tem. 24. q. 3.

teras vbi et quando aut quotiens expedire videritis auctoritate nr̃a ſolemniter publicare faciatis ⁊ ea dez auctoritate per vẽditores ſeu debitores reddituũ et cenſuũ hu iuſmodi dictis emptorib⁹ ſeu aliis quibus ipſorũ reddituũ ſeu cẽſuũ ſolutio preſtãda fuerit de eiſdem cenſibus ⁊ redditibus iuxta cõtra ctũ et cõuentionũ ſuper his habi torũ tenorẽ et formã plenã et õbi tã ſatiſfationẽ impẽdi: cõtradicto res per cenſurã eccleſiaſticã apel latione poſtpoſita cõpeſcendo nõ obſtãte ſi aliquibus comũiter vel diuiſim indultũ exhiſtat ꝙ interdi ci ſuſpendi vel excomunicari non poſſint plenã de iſto indulto nõ fa cientes mentionẽ datũ vt ſupra.

¶ Ordenança hecha por el muy reuerendo ſeñor prior del moneſterio de nr̃a ſeñora ſanta Maria de Guadalupe. Enla qual ſe contienen las condiciones conque ſe deuen hazer los contratos dl cenſſo al quitar para que ſeã ſin offenſa de nr̃o ſeñor. Las quales cõdiciones ſe ſacaron en ſuſtancia deſtas eſtrauagãtes delos põtifices / Martino quinto & Calixto tertio.

Porq̃ los contratos de cenſo al quitar ſon por la mayor parte pjudiciales en grã manera ala charidad xp̃iana & al bien publico en general: y en eſpecial de eſta nueſtra puebla de Guadalupe: & dan cauſa o / ocaſſion a que muchos vezinos della q̃ los hã impueſto & imponen ſobre ſus haziendas ſe ayan deſtruYdo & deſtruyã de cada dia mas: por no poder pagarlos: Yaũ es cierto de aconſejar: a todos los fieles xp̃ianos q̃ ſe abſtẽgã de eſta manera de biuir por ellos ſegun comunmẽte lo aconſejan [a] los mas &

a Aconſejan: vt expreſſe dicũt Innocen. papa quartus Joãnes Andre. Anto. de butrio et alij qui in ca. in ciuitate: d vſur. Cõſulunt omnibus fidelibus vt abſtineant ab huiuſmodi cõtractib⁹ vt pote q2 nõ cõuenit chriſtianis percipere lucrum de facto abſq3 aliqua induſtria tali via vt dicit Abb. in ſua. 5. diſpu. 15. col. per dictũ bea. Criſoſto. de quo in ca. ejiciens. 88. diſtin. dicẽtis in effectu tãtũ licere chriſtiano viuere ex ſudore vultus et ex induſtria officij aut artificij τ ex prouentib⁹ ſui patrimonij predialibus iuſto modo q̃ſitis: vnde nec licet vti hac cõtractatione ad lucrũ cauſa euitãdi laborẽ vt perpendit Gabrie. 4. ſententiarũ diſt. xv. q̃ſtio. xij. col. penul. Conra. in tractatu cõtractuũ. q. 83. cõcluſio. v. col. 2. verſi. dicitur et. q. 79. cõclu. 3. verſi. tũc autẽ et. §. q3 ſi fiat. verſi. ſed pro tãto τ verſi. vnuſquiſq3 τ verſi. talibus itaq3. nam eo ipſo q̃ de nouo creabãtur iſti redit⁹ ante has cõſtitutiones Martini. v. et Caliſti. 3. preſumebantur ſuſpecti de fraude vt dicit Laur. de Rodul. in tracta. de vſuris. ſecũda parte. 12. q. in fine. τ. 13. q finalib⁹ verbis. Ancharra. latius in quadã ſua diſpu. prout refert Anna. in di. ca. in ciuitate. τ Silueſt. in ſua ſumma in parte vſura el. 2. q. 12. ſecũda col. idez Abb. in ſua. 5. diſpu. pe. col. moti forte: illa ratiõe q2 in hac vẽditione nil traditur reale vel corporale a vẽditore emptori q̃ antea eſſet diſtincte in bonis vẽdentis ſed tantũ ocaſione ꝓuidende neceſſitatis creatur de nouo obligatio perſonalis in rem. ſcripta. i. reſpectiua ad illius bona expreſſa in cõtractu qua promitit venditor certũ redditus nomine ſe daturũ emptori per terminos diſtitos in futurũ dũ redditum non extinguerit redimendo. pro quorũ dicto videtur caſus iure nr̃o a contrario ſenſu in. l. 5. v̾ſi. τ defendemos otroſi. τc. titu. ſecũdo lib. 8. ordi. ibi: q̃ entregãdo la coſa realmente τ reſcibiendo el precio como dichoes q̃ el eſcriuano pueda dar ſe del tal contrato no auiẽdo enel obligaciõ de dar / o d pagar coſa algũa a plazo. τc. vbi apte a cõtrario ſenſu vult ille tex. q̃ vbi in vẽditione nõ aparet d traditione reali ſed licet dicatur tradi. nil vere tradatur. ſed remanet venditor obligatus dare emptori in futurũ q3 eo ipo arguatur ſimulatio τ palliet̃ vſura: vt in p̃ma parte determinauit ille text⁹ Sunt τ alij doctores q̃3 plurimi dicẽtes hos cõtract⁹ ſuſpectos eſſe de fraude vt archiepiſ. florẽ. in trac. d vſu: 3. par. §. 12. τ. 14. dicẽs i dic. §. 12. in fi. q̃ vix ſine fraude fieri poſſunt: Allegãdo Joã. Andre. dicit ẽt in dic. §. 14. in fi. q̃ ſunt dubij cõtract⁹ τ q̃ cauẽdũ eſt ab eis licet aliq̃ dicãt eſſe licitos. τ q̃ vix. ſine fraude fiãt τ ſtãdũ ſit cõſilio Inno. d quo. s. (q2 in tali cõſilio ipſe Inno. fixit pedes magis q̃3 in alio q̃ dixerit: in hac materia) tenet Laurẽ. de rodul. in tracta. d vſu. q. xj. v̾ſi. ego. τc. ſc̃da col. hoc idẽ tenuit Henrri. de Gãdauo poſt Gofredũ τ ſumaz Raymũdi in ſuo p̃mo quolibet. q. 39. fina. v̾bis τ quoli. 2. 16. q. et quoli. 8. q. 24. verſi. neq3 enim dicẽs hos cõtractus palliatos eſſe de vſura τ q̃ ſic cõtrahentes pernicioſum exemplũ dãt fidelibus τ q̃ audiunt a perſonis fide dignis q̃ fuit antiq̃tus emiſſa bulla a ſede ap̃lica contra emẽtes hos redit⁹ ſubdens omnia recepta vigore huius cõtractus cõputari dbere in parte pretij dati q̃ſi cõtractus palliati fuiſſent de vſura τ huius doc. magna eſt autoritas de eo enim dicit Cõra: q̃ erat doctor ſolẽnis τ omnia ſciens in. q. 79. col. 3. §. corelariũ. idem q̃ ſint illiciti cõtractus tenuit Andreas doctor relatus a Conra. q. 82. in argumentis. §. τ preter. ſc̃da col. idẽ ille magnus doctor Federicus de ſenis cuius dictũ refert Conra. q. 83. in argumentis argu. fina. et q̃ iſti cõtractus ſint periculoſi quo ad conſcientiam et ſint illiciti ſi adeſt exceſſus modi et lucrum cõtinent in honeſtũ: tenet Bal. in ca. primo fina. col. ad finẽ. de iure iuran. vnde alias di. in cap. negotium. ſi de feudo vaſſallus ab aliquo interpellatus fuerit. τc. quod caueant ab illis emptores: quia multas eorum animas illaqueare ſolent et ſic reſtringit dicta ſua in alijs locis: ob hoc etiã di. Pau. d caſtro.

vſiri religioſi etiaꝫ ſi emerint iuſto pretio ſupra
20. pro vno procurare debēt redēptionē ⁊ an
te cōtractū abſtinere debere ab eis q꜠ licet de
iure defendi poſſint non tamen b ene ſonant vt
ipſe di. cōſil. 289. fi. col. ṗmo volu. in nouis: idē
qꝺ procedūt iſti cōtractus de rigore nō tñ de
eq̄tate tenet Amb. de vig. in ſuo tracta. ꝺ vſur.
24. col. verſi. et ſic cōcludit. s. Bernardi. vbi di
cit qꝺ. b. Bernardi. in ſuo tracta. de cōtracti. tā
tum aprobauit venditionē. reddituū antea cre
atoꝝ diſtinti in bonis vēdentis quo ad ius ex
igendi cōtra tertium. noluit tñ aꝓbare eorum
vēditiones vbi nouiter imponebātur ocaſione
prouidende neceſſitatis tātū. forte ꝓpter p̄dic
ta idem voluit. b. Uincētius hiſpanus nr̄ in ſer
monibꝫ feſtiualibꝫ ſermone. 2. dñice poſt feſtū
. ſ. trinitatis ſermo. 4. incipiē
ti cōpelle intrare. 3. col. verſi.
michi tātū: ⁊c. et dñica. 9. ſer
mo. 5. incipiēti tētatio vos nō
cōprehēdat. ⁊c. pe. col. vſi. ni
ſi ſit vera emptio: ⁊ ſermo. 4.
dñice. 20. incipienti nō q̄ſi in
ſipiētes verſi. ſi vis emere cē
ſus: ⁊ in ſermo. ꝺ ſctis: ſermo.
. b. Agathe. ſi. verbis. et in ſer
mo. viculoꝝ. b Petri. 5. col.
vſi. cenſualia. ⁊c. dicēs qꝺ ni
ſi in iſtis cēſualibus cōtracti
bꝫ adſit vera emptio ⁊ iuſtuꝫ
ſit pretiū nō ſunt liciti. et cla
rius et apertius hoc ipſe afir
mat in ſermōe ṗmo feſtiuitatis. b. Dominici. 7.
col. verſi. idem. prout retuli in extrauagā. i. in
glo. alterius pecuniaet quod diſconueniant iſ
ti contractus reipublice tenet magiſter Gui
llel. bont. in ſuo quolibet. an liceat emere an
nuos redditus fina. colu. in fine. idē Bartholo
meus Cepol. in tracta. ꝺ cōtrac. ſimula. §. fina.
verſicu. ſed profecto dicens quod licet ab ali
quibus defendātur: vix poſſumus eſſe ſine ſcru
pulo vſure quia ab auaris hominibus nolen
tibꝫ gratis mutuare ſunt a inuēti originaliter ⁊
ideo tutius eſt ab illis abſtinere idē voluit Cō
ra. q. 79. in argu. §. hic patet ⁊. q. 83. cōclu. 5. col
2. verſi. dr̄ ṗmo et vna de rationibꝫ q̄re apud
germanos fuerūt originalr̄ recepti ab innitio
iſti cōtractus fuit q꜠ iudei illarū partiuꝫ nimis
apud eos excoriabāt catholicos vt ſentit Cō
ra. q. 82. cōclu. xj. ex quo patet qꝺ ratio q̄re iſti
pōtifices tollerarūt apud illos fuit reſtrita et
ſpecialis ob neceſſitatē illarū partiū ⁊ ob frige
dinē charitatis eoꝝ et ideo ſerioſe iſti pontifi
ces ad vniuerſalē eccl̄iam has cōſtitutiōes nō
direxerūt ſed localiter diſpoſuerūt inter pſo
nas illas apꝺ quas erat illa cōſuetudo inme
morialis obſeruata ⁊ p̄ſcripta: ꝺ qua in ſuis cō
ſtitutiōibꝫ ⁊ bene q꜠ cōſuetudo reſtringi ꝺbet
tātū ad loca in qbꝫ vigebat ſcꝺꝫ Inno. in. c. dil
lecto de offi. archi. Refert ⁊ ſeq̄tur Bal. in pre
llu feudo. 2. col. in ṗn. cōcurrebat et euitatio ꝺſ

mas graues doctores que eneſ
to eſcriuē por ſer ſoſpechoſos
de vſura Y cōtra derecho diui
no no ſe guardando la forma
conque fueron tollerados por
las extrauagantes delos ponti=
fices Martino quinto & Calix
to tertio. E dexarlos hazer a al
uedrio & pareſcer delas perſo
nas que los venden & comprā
(porque los imponen con gra
ues conditiones & injuſticias
de precios por neceſſidad) es

trutionis inmēſoꝝ beneficioꝝ q̄ ex iſtis redi
tibꝫ erāt fundati nec iuſſi ſunt iſti cōtractꝫ ſed
tātū pmiſſi ꝓut alij oēs. l. in comodato. §. ſicut
ff. comoda not. Bal. in. l. ṗma. C. de ꝓhi. ſequeſ
tra pecūie. iſtā etiā partē qꝺ illiciti ſint niſi legi
timis circūſtātijs ꝺcorētur tenet Gerſon. ⁊ cla
rius q̄dā doctor valētianus quē ipſe refert in
ſuo tracta. cōtractuū ſcꝺa parte. 5. q̄ternario
§. potuerat. 20. cōſideratiōe ⁊ in. §. fi. ⁊ in. 3. attē
tione dicēs cōſultiꝫ eſſe abſtinere ab eis q꜠ lex
carnis cōtraria legi ſpūi in hac parte ſolet inji
cere tenebras. ob qꝺ dicit qꝺ niſi in deſſectū co
mode ꝓuiſionis ꝺficiēte ſubſtātia redituū dota
tionis et comoditate cōtrahēdi per alias legi
timas vias nō debēt eclesiatici vti via cōtrac
tus huiuſmodi idem qꝺ odioſi ſint ⁊ ideo mul
tū reſtringendi tenet Bonifa
cius ꝺ vitallinis in Clementi.
vna de rebus eccl̄ie nō alienā
col. pe. vnde dicit tiraq̄lus.
in tractu retractus ṗma par
te nume. 13. vſi. verū et verſi.
alij rurſus ⁊ in materia retra
ctus cōuētionalis in ſcꝺa par
te qꝺ q꜠ ſunt odioſi cōtractꝫ
reſtringi: et nō extendi ſolēt
per leges regni frācie repro
bātes totaliter illos ſi ad. 10:
emātur ſubdens qꝺ non tan
tum abſtinere quis ſe debet
ab illis ſed procurare cōſulē
do amicis vt ab illis recedāt
idē dicit Caſaneus (q꜠ agitur de aīa et ſcrupu
loſum eſt lucrū in ſudore alieno) in ſua glo. cō
ſuetudinū Burgū. in rubri. 4. incipiēti deſdrot
§. 21. incipiēti deneires a amariage verſi. 9. pro
limitatione idē qꝺ licet iſti cōtractꝫ liceāt. non
tñ ſint honeſti nec decētes ita ſicut alie empti
ones p̄diales Iā recepte tenet Alexā. lōbar.
quē refert archie. Florē. in tracta. de vſuris. 3.
par. 15. ⁊ 15. q̄ſtione idē qꝺ multi dānāt hos cō
tractꝫ ⁊ trepidāt in eoꝝ aꝓbatione refert Cō
ra. q. 79. in argumētis vſi. 3. argumētoꝝ ibi an
tecedēs ꝓbatur. ⁊c. forte ex eo qꝺ homo eq̄pa
ratur equo gradiēti per viā q̄ ſi reperit veſtigia
hoīs aut alteriꝫ iumēti ala cri vultu ptrāſit per
eam ſi tñ vidit veſtigiū leōis ſtatim (vt dicūt na
turales) incipit tremere ⁊ retrogradi, ita eniꝫ
accidit hominibus in iſtis cōtractibꝫ q꜠ ex eo
qꝺ per viā hāc nō adeſt veſtigiū hoīs. i. xp̄i nec
ſanctorum anterioꝝ q̄ per hāc viā nō gradie
rūt (vt teſtat̄ Cōra. poſt Herri. ꝺ boyota. q. 84:
cōclu. 1. timēt et tremēt in eoꝝ aꝓbatione ⁊ ꝓ
greſſu ne forte q̄ſi nō ſint de plātatiōibꝫ quas
plātauit pr̄ oīpotēs in cāpo florido euāgelij. ſꝫ
forte ex aſtutia leōis. i. diaboli. dicētis nequa
q̄ꝫ moriemini) erradicādi ſint in die iuditij iux
ta vbū dñi Math. 5. c. idē qꝺ nimis ſcrupuloſi
ſint iſti cōtractꝫ. circa factū cōſciētie ſi empto
res nō cauēt de intentione corrupta ad lucruꝫ
tenet Guido. pap. poſt quedā doc. Baſiliē. i tra

cta de vſur. 9.col. poſt prin. idem qđ ementes
iſtos redditus magis ſecuri ſint de lucro bur-
ſe ꝙ de ſecuritate conſcientie: ementes autem
et colentes ſuis ſumptibus predia corporalia
laborioſa ſint ſecuri quo ad conſcientiam non
autem quo ad burſam ⁊ qđ deberent religioſi
magis viuere ex cultura prediorũ ⁊ ex anima-
lium nutrimentis quam per iſtũ extraordina-
rium cõtractũ mentaliter probatur prouerbio-
rũ.27.ca.in fine ⁊ tenet Jacobus berfordenſis
theologus ordinis cathurſiẽſis ⁊ archidiaco:
in locis de quibus per Cõtra. q̃ſti.83. cõclu.6.
colu.3. idem qđ non ſint ita decẽtes nec boneſ-
ti ſicut emptiones prediales tenet. Ricar. de
media villa in ſuo quolibet.2.q̃ſti.23.§. 4. vidẽ-
duz verſi. ſimile voluit: idem qđ licet facientes
ſimiles contractus nõ dican-
tur vſurarij nõ tamẽ ſint mul-
tũ tuti in foro conſcientie te-
net Godofre. in. l. emptione
C. plus valere qđ agitur quẽ
refert et ſequitur Caſane. in
titu. de rẽtes vẽdes a recatb.
§. primo verſi. dicit tamen in
ſua glo. cõſuetu. Burgun. idẽ
qđ in intentione equiparẽtur
fenerator ⁊ emptor redditꝰ
(qꝛ ſicut feneratur minꝰ dat
et plus intendit accipere d re.
non ſua abſqꝫ ſudore vultus
eodem modo emptor redditus minus dat et
plus accipere anhelat) tenet Henrri. de gãda-
uo in dicto quolibet. 8. q̃ſti.24. poſt prin. alle-
gãdo. bea. Auguſti. in ca. ſi feneraueris.14. q.3.
vbi ad preſumendum vſuram: intentionem ma-
gis ꝙ verba contractus attẽdit vnde dicit qđ
ſi aliq̃ dant conſilium religioſis emendi tales
redditus qđ tale conſilium dantes ſapientes
non ſunt ſed ignorantia iuris naturalis in con-
tractu vſurario decepti: decipiunt animas vt
ipſe formaliter dicit in dic. quolibet.2.q̃ſti.16.
dicens qđ non eſt hic vera emptio licet ſic ſo-
leat appelari vt pallietur vitium vt affirmat ex-
preſſe in quolibeto .8. q̃ſti.24. verſi. neqꝫ enim
idem qđ multi in hac materia aut ei ſimilima
omiſerunt ſcribere ne cum ſuis dictis cõſcien-
tias multorum offenderent: tenet Anto. de bu-
trio in conſil.17. et licet ipſe loquatur in mutuo
irrepetibili: idem eſt hoc caſu dicendum qđ ibi
qꝛ in effectu ex eo qđ ibi eſt venditio tolleratur
a docto. vt perpendit Abb. in dic. ca. in ciuita-
te de vſur. ⁊ in ſua. 5. diſputa. fina. q̃ſti. in fi. ⁊ Cõ-
ra. q̃ſti.44. per totam Rodul. in tracta. de vſur
§. nunc venio.3.parte.col.3. Silueſter in ſua ſu-
ma in parte vſura el.5. in prin. ⁊ in.3. q̃ſtio. et li-
cet aliqui ex docto. predictis loquantur in re-
ditibus perpetuis eadem et fortior ratio ſcru-
puli Inno. ⁊ docto. eſt in redimibilibꝰ vt in ſpe-
cie perpendit doctor ille valentinus relatus a
Gerſo. in ſecunda parte contractuum.§. potue-
rat. 9. attẽtione ⁊ fuit d mẽte. b. Bernardini vt
alias refert Cepol. in tracta. ſimul.12. preſuptio-

gran cargo de conciẽcia: & de
mas deſto ſeria acabarſe eſta pu
ebla de deſtruyr y ermar & aſ
ſolarſe las eredades de ella con
falta de labrança: por faltar el
dinero q̃ ſe ſacaua delos frutos
q̃ ſe vẽde por eſte cõtrato cõ el
qual ſe ſolian labrar. ¶ y por
que ſoy informado que cõfor
me a derecho Ya buena y juſ
ta gouernacion cõuiene / o ve-

ne pe. col. ⁊ patet ad ſenſum qꝛ aptitudine ci-
tius (ſi redditus redimatur) ſperat emptor ha-
bere pretiũ cum lucro ꝙ per reditus irredimi-
biles vbi per plurium ãnorum minutas vix ſuum
conſequitur pretium. idem qđ abſtinendum ſit
ab eis tenet Chriſtopho Bertrandus conſilio.
170. incipienti non ſine ⁊ conſilio.26. tertio vo-
lu. ⁊ cum hoc Inno. conſilio ⁊ oppi. dicit Abb.
qđ tranſeunt communiter docto. in di. ſua.5. diſ-
pu. ante pe. colu. in prin. ibi hec ſunt verba for-
malia Inno. cũ quo trãſeunt comũiter docto.
idẽ cõſuluit ibi abb. pe. col. vſi. conſulendũ et
verſi. ⁊ fortius ⁊ ſi. col. vſi. vnde ſi ratiõe ⁊ vſi.
in dubio antẽ. licet ipſe Ab. in dic. ca. in ciuita-
te. non ita clare hoc affirmauerit. Idem etiam
cõſuluit Bernardinꝰ de buſtis ſermo.27. ſuper
litera. y. la vltima dicens ꝙ
conſi. Inno. fauet animam ⁊
ideo eſt ſequendũ. l. ſunt per-
ſone. ff. d religio. et ſumpti. fu-
ne. idem alius magiſter pari-
ſienſis quẽ tacito nomine: re-
fert Guillel. bont. in ſuo quo-
lib. an. liceat emere annuos
redditus. di. pe. col. in fine di-
cens ꝙ ille ſolus tenebat cũ
Herrico d gãdauo cõtra do-
ctores pariſiẽſes / idẽ refert
Gerſon in dic. tracta. d cõtra-
ctibꝰ.2. parte.§. potuerat no-
na attẽtione qđ tenebat Guillel. cõpilator ſum-
me confeſſorum in tractatu d auaritia vbi for-
te ob iſtũ ſcrupulũ cõtractũ cẽſualẽ numerat in-
ter alios palliatos de vſura: idem etiaz fuit de
mẽte. b. Bertoldi monachi. ordis fratrũ mino-
rũ in ratisbõa quẽ refert magr̃ Felix d malleo
Hermellinꝰ in ſuo tracta. d emptiõe vnius pro-
vigiti ad finẽ p̃me col. dicẽs ꝙ ille. b. Bertoldꝰ
inter alias ſuas reuelatiões q̃ eccl'ie manifeſta-
uit de ſignis malitie hominũ in nouiſſimus tẽ-
poribꝰ poſuit vnã per ṽba ſeq̃ntia dicẽs. Ue-
nient dies ꝙ pecunia et moneta erunt merca-
tiones ⁊ protunc ſunt illi mali dies qui ſeculo-
rum precedent fines ecce aperi oculos tuos ⁊
vide none de preſenti ſunt taliũ peruerſarum
machinationũ reuolutiones. hec ille beatus q̃
non auſus eſt aperire clare per quam viam pe-
cunia futura erat merx ſeu reſuendibilis qꝛ do-
minus per prophe. Amos.5.ca. expreſſe iuſſit
vt vir prudens (cum preda ellecta ſubſtantie.
i. pecunia auferetur q̃ſi res vendibilis a pau-
peribus) taceret qꝛ tempus maluz erat in quo
ſana doctrina nõ ſuſtineretur ſed coacervarẽt
homines magiſtros doctrinam dantes pruri-
entem auribus vt dicit apoſto ad Thimothe.
ſecunda vltimo capi. idem cõſulere voluit Ro-
dericus Suarez dum in repetitione legis poſt
rem iudicatam ſuper lege regni in verbo: que
las cumplades 5. colu. verſicu. et per dictũ.§.
finalẽ vbi dicit ꝙ an liciti ſint iſti cõtractus de-
us et intentio contrahentium diiudicabunt et
ille Felix de Malleo in dicto tractatu ideo

nõ auſus eſt hos cõtract⁹ ſi iniuſte fiant cõdem
nare nõ q2 boni ſibi viderẽtur ſed q2 timuit ne
lapides cõtra ipſum in tota Germania cũ hoi
bus aclamarent ſi aĩas illaqueatas de pecato
per hanc viaʒ oſtenderet cum oẽs epiſcopi et
põtifices Geramnie tacerẽt fatetur tamẽ ipſe
per pacientiã hoc ab ecleſia tollerari ſicut tol
lerantur decime alaycis ocupate in tota ytalia
ꝛ in ipãmet vrbe romana vt ipſe ait hoc etiã
voluerũt cõſulere magiſter Geor. de arminio
et omnes alij relati a Laurẽ. de Rodul. in trac
ta. de vſur. 3. parte qui iudicabãt redditus mõ
tiũ illicitos qui ſimilimi ſunt iſtis vt perpendit
Abb. in di. 5. diſpu. iſtud idem videtur tenẽduʒ
attento qð ſcriptum eſt. eſt via que videtur ho
mini iuſta nouiſſima autem eius deducunt ad
mortem ꝓuer. 14. et 16. ca. et
qð iuſtus eſt q̃ negligit dam
nũ propter amicum (.i. proxi
mũ) iter autem impiorũ deci
piet eos non inueniet fraudu
lentus lucrũ ꝙuis ſubſtantia
hominis ſit in auri pretio (.i.
i reditib⁹ pecunialib⁹ q̃ſi vſu
rarijs ꝓuer. 12. ca. in fine. quẽ in mate. vſure pa
lliate allegat. Amb. ð vig. in trac. de vſur. i. col.
b ℂ vedarlos del todo: ita dicit Cepola in
dic. ſuo tractatu de ſimulatio. contractus. §. fi.
col. fi. dicens optimũ eſſe ſtatuti per. l. genera
lem qð decetero iſti cõtractus nullo modo fie
rent et qð antea facti ad iuſtũ pretium reduce
rentur idẽ Conra. poſt q̃ndam doctoreʒ quem
ipſe refert. q. 83. con. 4. §. correlariũ verſi. q̃rto
qð ille. ꝛc. idem ipſe Cõrra. q. 74. §. qð ſi fiat. et
q. 79. in primo argumẽto verſi. vnde ꝙuis ꝛ. q.
73. ꝑma. cõclu. 5. col. dicẽs qð optima prouiſio
eſſet legis vel ſtatuti qð paſſim iſti reditus nõ
emerẽtur: q2 per eos viuũt hoĩes in ocio ꝛ oĩa
carius vendũtur ꝛ qð potius ſtatuto aut lege
cauſatiue cõpelli deberẽt q̃ poſſunt elaborare
aut artificiũ gerere vt laborib⁹ intenderẽt pro
hibendo generaliter vt nõ liceret talibus illos
emere ita enim (vt ipſe Cõra. ait) tã victualia ꝙ
vniuerſa alia q̃ ad vite humãe neceſſitatẽ cõdu
cũt abũdarent: et nõ quotidie careſtiora fierẽt
ex permiſſione enim iſta ſeq̃tur magnũ malum
ſcõm eum nã q2 permititur oĩbus ſic cõtrahere
quilibet ꝓſumit cõgregata aliqua pecũnia ſta
tim illã in reditib⁹ imponere ꝛ ſic abſtrahũtſe
comũter hoĩes a negotiatiõibus ꝛ exercicijs
laborioſis q̃bus in tãtũ dulceſcit quies ocij qð
per ꝓhas et nephas q̃rũt pecunias q̃bus am
pliores redditus emãt atq3 ita tutiores in ſuo
occio viuãt: hec Cõrra. iſtud idẽ tenuit deuotus
religioſus licẽciatus frater Xpophoro. de villalõ
ſubdens in nr̃o vulgari (in quodam libello ſuo
quẽ intitulauit de cãbios y contrataciones de
mercaderes cap. delas ventas y cõpras con
pacto: de redemir ad finẽ capi.) verba ſeq̃ntia
pareſceme a mi q̃ al tp̃o q̃ el buen papa Marti
no q̃nto ordeno ſu extrauagãte q̃ ſe tuuo reſ
pecto ala neceſſidad del tp̃o: pero agora por el

darlos del todo b o alomenos
moderarlos: conforme alas ſe
ys condiciones cõ que la coſ
tumbre inmemorial en alema
ña originalmẽte los introdnxo

grã daño y perdiciõ q̃ de cõſentirſe eſtos cen
ſos ha redũdado enla republica me pareſce q̃
ſe deurian vedar: por la diſſoluciõ en q̃ ha ve
nido el mundo q̃ luego q̃ eſtos mercaderes y
poderoſos tratãtes tienẽ mil ducados: procu
rã de buſcar labradores ꝛ hombres neceſſita
dos q̃ ſe los q̃eran acẽſuar: por lo qual no ay
labrador en todo el reyno q̃ no eſte empeña
do y ꝑdido acenſuado haſta no tener q̃ comer
porq̃ como hallã ð preſente q̃en los remedie
en ſu neceſſidad vẽdẽſe aſſi meſmos no mirãdo
lo q̃ eſta por venir. hec ille hoc etiã fuit de intẽ
tione ꝓfactionis ꝛ pragma. ð madrid anno do
mini. 1534. petitione. 227. licet nõ tã generaliter
vbi vt euitarẽtur dãna premaxima q̃ euenerũt
huculq3 laboratorib⁹ ocaſiõe redituũ vẽditorũ
in vino tritico, hordeo: ꝛ i ali
js ſimilib⁹ reb⁹ ꝓuidet qð in
predictis rebus deinceps re
ditus nõ imponantur ꝛ qð in
illis q̃ impoſiti fuerũt vſq3 ad
illud tp̃s fiat reductio ad reſ
pectum. 14. quotlibet milia
rium que pragma. extẽditur
per pragma. x. tolẽti anno. 1539. hoc etiã dicẽ
dũ videt ex eo qð poſtq̃ iſti cõtractus vſitari
ceperũt (ocaſione accepta magis ꝙ data a põ
tificibus vt ꝑpẽdit Cõrra. q. 84. ꝑma cõclu.)
Deſſolata eſt xp̃iana charitas fere quo ad mu
tuũ gratuitũ: vnde ſicut fuit interdictũ credito
rib⁹ apponere pactũ comiſſi in pignorib⁹: ꝛ pa
ctũ ð quotalitis aduocatis (ne creditores par
ua pecũia data ſub pignore adjiciẽdo pactuʒ
comiſſi magnũ ꝑdiũ obligatũ ſecuta cõditione
comiſſi ſibi vẽdicarẽt: nec aliter mutuarẽt) ꝛ ad
uocati q2 nullo modo alias aduocare vellẽt mi
nori ſalario ꝙ quotalitis eis promiſſa qð q2 eſ
ſet nimis dãnoſum ꝛ ꝑiudiciale rei publice fuit
eis expreſſe interdictũ vt ꝓbatur ꝑmũ in. l. fin.
C. ð pactis pigno. ꝛ clari⁹ in. l. 41. ti. 5. parti. 5. ꝛ
in. l. 12. ti. 13. eadẽ parti. tale enim comiſſum cõti
nebat crimẽ vſure vt notãter ꝑpẽdit Ab. in. ca.
ſignificãte ſup glo. in parte comiſſorie ð pigno.
ꝓbat ſcõm in. l. ſi q̃ ad vocatorũ. C. ð poſtulã. ꝛ
clari⁹ in. l. 14. ad fi. ti. ðlos abogados. 3. parti.)
ita eodẽ modo interdicẽdi eſſent iſti cõtractus
totaliter nã q2 non ſunt interdicti (ocaſione vt
dixi a nobis accepta magis ꝙ apõtificib⁹ data)
receſſim⁹ a via mutui gratuiti ſtati qð ſciuim⁹
licite reditũ pecũiale ocaſione pecũie ꝓtij poſſe
ꝑcipi abſq3 traſgreſſione Xbi dñs mutuuʒ date
nichil ſperãtes de quo Luce. 6. ꝛ Math. 5. c. vn
de di. al's Laur. de rodul. poſt fratrẽ Guido. ð
belgra. in trac. ð vſur. 3. par. ꝑma. q. in fi. qð vbi
licitũ ocaſionẽ pecãdi ꝓſtat in hac materia oio
interdicẽdũ eſt ocaſione pc̃ti euitãdi vt ꝓbat
dicto. apoſ. ad thes. ꝑma. c. 2. ibi neq3 in ocaſio
ne auaritie. ꝛc. grãde enim malũ ꝛ graue peca
tum eſt detrahere homines a ſacrificio volun
tarie obedientie verbi illius date mutuo nihil
ſperantes. vt voluit Abb. in rubri. de vſur. ver
ſi. ſed q̃ro ibi nec inuenirent pecunia ſine vſura

et probatur mistice regū p̄mo ca.2.vbi(q2 filij Heli sacerdotis sacrificia volūtaria populi impediebāt iure tyrānico cibaria populi ad sacrificiū venientiū capientes ꝛ prius exigebāt carnes ꝙ adeps adoleret̄ in igne sacrificij in odorem suauiſſimū dn̄o) dicit tex. ibi ꝗ erat pecatū puerorū grāde nimis corā dn̄o q2 detrahebāt hoīes a sacrificio dn̄i ob qd̄ fecit dn̄s verbum in quo tinierūt ambe aures cuiuscūq3 audiētis in ysrael capta arca testamenti a philisteis et translata gloria de ysrael et mortuus est Heli ꝛ filij ei⁹ ꝛ plaga magna facta in populo vt habetur in ca.3.et.4.ibidem q̄ q2 in figura facta sunt nr̄i teste aposto. ad corinthi. p̄mo.10.ca. aperte demōstrāt ꝙ vbi a sacrificio gratuiti mutuū in obediētiā charitatis diuine(qd̄ per adolitionem adipis animalis in igne sacrificij dn̄i significatur vt infra latius dicetur) hoīes auerterent ocasione acepta ex malitia ꝛ auaritia sacerdotū q̄rentiū oblationes precisas tyranico quodā iure grāde pecatū comiteretur ob cuius expiationē fieri speratur in breui a dn̄o teste be. Uincētio dn̄i ca.2. aduētus sermone.2.ꝛ 3. verbū vidicte quo tiniēt ambe aures ecclesie prosternēdo veritates ꝓphetie et sancte xp̄iane fidei in terram capta arca testamēti.i. prohibito sacramento eucharistie ꝛ ocisis sacerdotib⁹ crudeliter a philisteis.i.ab antixp̄o ꝛ eius sequacibus de primo habetur Danie.9.ibi et abeo tulit iuge sacrificiū et deiecit locū santificationis eius robur autem datū est ei cōtra iuge sacrificiū propter pecata ꝛ prosternetur veritas in terra.ꝛc. de scd̄o habetur apocha.17. ca. ibi hi odient fornicariā.ꝛc.ꝛ Esdre.4.ca.xi a versi. super auerūt autē vsq3 ad finem cū principio ca. seq̄ntis. ¶ Tres ei⁹ d̄ maioribus seu principabilioribus rationib⁹ ꝓhibēdi vsuras hic cōcurrūt ob qd̄ fuerūt inter alia prohibite silicet ne recederent fideles a via vere cha..tatis seq̄ndo fictā vt perpēdūt Inno. Anto. d̄ butrio Jo. Andre. Abb. Ancharra. Joha. d̄ anna. post alios in rubri. de vsur. idē Abb. in ca. nauigāti.2.col. ad fi. eo titu. Bal. allegā. s. Thomā et alios in rubri. C. de vsur.1.col. saly. in auctē. ad hec.7.q. C. eo titu. Ambro. de vigna. in tracta. de vsur.62.col. versi. secūda ratio. Joa. Andre. potest fratrem Gerar. in regu. pctm̄ in mercuria de regulis iuris li.6. Gerson. in tracta. de cōtratib⁹ scd̄a parte in atētione cōtra iurisperitū Gayet. in sua suma in parte vsura post p̄n.

¶ Et ne cōtra legis diuine et humane resistentiā vsure exhigerētur prout notat Bal. in autē. ad hec scd̄a col. C. d̄ vsur. Bal.ꝛ Ang. in.l.si nauis. ff. de rei vendica. Joha. Andre. in di. regul. pecatū.7.col. v̄si. dicēdū ꝛ.9.col. versi. ad euidētiā not. in di. rubri. de vsuris. ¶ Et ne fames ꝛ assolatio patrimoniorū seq̄retur ex quo pauperes trucidarētur ꝛ respublica detrūcata periret vt perpēdūt docto. in dic. rubri. de vsuris Cōtra.q.48.cōclu.3.v̄si.5. inminēs ꝛ p̄ma conclu. v̄si.4. ratio. Rodul. in tracta. de vsur. p̄ma parte.§. ad septimū Amb. de Uigna.ꝛ communiter oēs de q̄bus supra q̄ tres rationes ꝓhibitionis vsurarū et plures alie q̄ breuitatis causa omitto hic cōcurrūt: de prima patet q2 ocasionē accipiūt hoīes auertendi a gratuito mutuo ad istū onerosum cōtractuū vt patet ex predictis de.2. q2 sicut interdicta est de iure diuino vsura(vt habetur leuiti.xxv.ca. in ver. vt viuere. dū dicit vsuras nō accipies a fratre tuo vt viuere posset apud te.ꝛc.) ita eodē modo eodē v̄si.ꝛ ca. ꝓhibita est exactio super abūdātie frugū vt viuere possit frater. apud nos q̄ exactio sup abūdātie frugū idem est qd̄ exactio redditus cū reditus dicūtur q̄ ex re pcipiūtur deductis sumptibus vt in.l. patrimonij mei redituū et in l. fundi Trebatiani cū ibi notatis per Bar. et docto. ff. de vsu fructu legato: et super abūdātia frugū est illa q̄ d̄ductis oneribus predialibus super abūdat in fructibus et ꝓuētib⁹ prediorū argu.l. fructus cū ibi nota. ff. solu matrimo. iūcta.l. idem est et in reditu. ff. d̄ vsu fruc. earū rerū q̄ vsu cōsumūtur facit ca. cōsuluit d̄ vsur ca. sunt q̄ putant.14.q.3. et quē admoduz per sacros canones: vsure sunt interdicte ita p leges prohibetur exactio nouorū vectigaliū ꝛ tributorū prout sunt isti reddit⁹ qui in preiudiciū principis nouiter imponūtur de pauperādo republicā. De tertia ratione patet q2 tā grauiter et plus(incursione quodāmodo barbarica) depauperātur et exauriūtur facultates attenuatorū hominū per istā viā sicut depauperabātur per vsurarū voraginē vt probatur in libro experiētie facit tex. in di. autē nullū credētem agrico. post p̄n. colla.2. iunctis notatis: in propo. per Cōtra.q.84. cōclu.6.d.§. ex hoc. vnde interdicēdi essent q2 licz cesset repetitio sortis nō autem cessant alie rationes ꝛ sufficit vnā nō cessare vt interdictio duret.§. affinitatis institu. de nuptijs.l. ventri.§. in bonis. ff. de priuileg. credito. Bar. in.l. ita stipulatus nume.7. de verbo oblig. Bal. in.l. prima.3.col. in fi. de sac. san. eccle. liberorū.§. p̄mo. ff. d̄ his q̄ not. infa. l. si domus. de seruitu. Urba. pdio.l. et si nō lex ff. d̄ heredi. insti. Bal. in.l. obseruare.§. post hec ff. de offi. pro cō. scd̄a lect.2.col. ad mediū et in ꝓposito qd̄ vbi cōsuetudo aut alicit ad recesū iuris diuini aut tendit in preiudiciū principis aut in trucidationē pauperū: etiā si cōgruētib⁹ ꝛ pijs ratiōibus sit introducta d̄beat ob quolibet ex istis reiici est casus multū notādus iure nr̄o partitar. in.l. fi. ti.2. parti.1. cui⁹ v̄ba sūt.

¶ Mal ꝛ biē: son dos cosas muy contrarias q̄ siemp̄ la vna estorua ala otra y la desata q̄nto puede/ ansi q̄ quādo el mal ha mayor poder ꝛ mayor fuerça vence al bien ꝛ puna en desatarlo: esso mismo haze el biē q̄ndo puede mas: fueras q̄ el biē ha tāta d̄ vētaja q̄ es mas noble en su poder: porēde ansi como enl derecho yaze todo bien ansi enel tuerto yaze todo mal: y porq̄ la maldad es cosa aborrecedera: porende la bōdad ha poder cō derecho de la d̄satar

ſiempre: onde como quier q̃ el fuero ſea fecho para venir ende todo bien: ſi por auentura de comienço fue acatado porq̃ el bien ſea in muy eſcogido / o ſeyendo eſcogido no vſan del como deuen: no catando inlo de dios complidamente / ni lo del ſeñor natural / ni el pro dela tierra: por cada vna deſtas razones deue ſer deſſecho: τ quando el vſo τ la coſtumbre τ el fuero q̃ dicho auemos fuere tal / τ puede llegarle a tiempo porq̃ ſe puede emēdar quanto mas dura τ lo vſan tāto peor es: τ demas vienen ende dos coſas. La vna q̃ ſe da por flaco y deſentēdido a q̃l q̃ lo deue tirar y lo ſufre: la otra porq̃ reſcibē daño τ perdida a q̃llos q̃ lo vſan. Que lex pfecto ſuficiēs eſſet ad interdicendū hos redditꝰ ſed ideo forte nō fit qꝛ ſcriptū eſt Eſaye. lix. ca. qꝛ corruit in platea veritas: eqtas nō potuit ingredi. τc. ob hoc q̃dā ruſticus laborator hyſpanie vt michi eſt relatum ruſticus in corpore non autē in ſermone dicebat: qḋ ante ad inuentionē huius cōtractꝰ τ ſi hoies erant frigidi in charitate τ nichil mutuabant a tamē pecunias ſuas caute in theſauris cōſeruabāt ad alimoniaꝫ vite ad dotes filiarū τ cum habebant in archa in theſauro ſaltem aliq̃d mutuabāt aut viſa copioſa pecūie quātitate donabāt aliq̃d amplius in elemoſinis pauperū τ facilius dictis predicatorū cōfeſſorū amicorū obediebāt ſuadentiū illis gratiā charitatis timore eterne damnationis qꝛ plus dare ſolet durus q̃ nudus: τ q̃ habet multū mel diſtribuere ſolet illō de facilli in cibos ad poſtq̃ licēt iſti redditus vix aliquis auarus vel parcus reperitur q̃ habeat pecuniā qꝛ qui ſolebant illi retinere τ theſauros cōgregare cū ſumma auiditate ocaſione ſperati lucri tradunt illas vendentibꝰ redditꝰ multotiēs ocioſis ex quo ſeqntia mala ſeq̃tur. Primū qꝛ reſpublica priuatur theſauris nā q̃ olim diuites erāt in auro / hodie in aere: iuris pcipiendi ditātur: ſcḋo qꝛ pdicatoribꝰ et cōfeſſoribus auſertur materia neceſſaria ad ablutionē pecatorū (ſilicet cōſiliū elemoſine) q̃ facere diuites nollūt ſi habēt: vt pecuniā ad reditus emendos cōſeruēt et q̃ſi nō habeāt excuſant ſe q̃ſi nō poſſideāt niſi ius pcipiēdi: tertio qḋ oēs ſtudēt ocioſitati τ q̃ laborādo pecunias acq̃rit vt viuat ocioſe reditus emit. τ q̃ negligendo laborē pecūias nō habet dat ius percipiēdi vt iuſte ab alio q̃ſita in ocio cōſumat ex quo regnū τ republica totaliter d̄pauperatur ocio pſonarū τ deffectu culture: quarto qꝛ ecleſia amittit fidē nā cōfidētia dei poſponitur vnde patet euitandi eſſe onimodo.

en ſu principio c & con que eſtos pōtifices los tienen por licitos. ¶ Porque eſtablezco e ordeno que de aqui adelāte ninguna ni alguna perſona / o perſonas deſta puebla o fuera della q̃ cōprare / o vendiere enella o en ſu termino eſtos cenſos: ſea oſado de īponer / o vēder ſobre ſus bienes los tales cenſos: ni de cōprarlos en manera alguna a menos de guardar las ſuſtāciales & formales cōdiciones cō que ſon permitidos: q̃ por quitar duda aqui inſerimos & ſon las ſiguientes.

c ¶ En ſu principio: iſtas met ſex cōditiones ad literā ponit in cōſuetudine in cathalōia fuiſſe receptas Ver Ver. quē refert arch. Flo. in ſuo tractatu d̄ vſu. 3ª par. §. 14. per totū ſi recte τ pūtualiter cōſiderentur eius verba. et eaſdē in effectu ponit Silueſt. in par. vſura. El ſecūdo 12. q et ſunt demēte Cōrra. τ Johā. maioris et Guillel. bont. et Guidonis pape τ oium aliorū doc. q̃ probaſe et fundamēto ad (hoc vt ſint liciti iſti cōtractus) ſe fundāt in iſtis cōſtitutionibus Martini. q̄nti τ Calixti tertij: ſunt etiā d̄mēte omniū aliorū doctorū q̃ nō aprobant ſimpliciter hos cōtractꝰ ſed ſtantibus bonis τ legitimis circūſtātijs vt ex dictis eorū in locis ordinarijs patet: vnde dicit Cōrra. in ꝓpoſito. q̃ſti. 80. cōclu. 3. col. 2. verſi. ſed dico. τc. Quod volēs hos cōtractus facere: timere multū debet: ne emptionē reditus faciat cū indebitis circūſtātijs τ cū intentione nō regulata recta ratione debet enim ſic cōtrahēs eſſe multū circūſpectus τ ſi propria prudētia non ſuficiat debet cōtrahere cū iuditio alterius prudentis ad hoc qḋ nihil eorū q̃ in hoc cōtractu debent ſeruari omittatur: qꝛ in negotio ꝓprio quis hebetior eſt q̃ in alieno: hec ille: vnde ſi dicto ſapiētis eſt ſtandū in modo circūſtantiarū qui ſapientiores eſſe preſumuntur q̃ pōtifices in quorū pectore ratione conſiliatorū ſunt omnia iura: l. omniū. C. de teſta. not. in ca. fina. per glo. τ doc. de trāſactio. preſertim cū ab eorū declaratiōe in his q̃ faciunt iuxta legē dn̄i ſcḋm veritatē ad edificationē ecclie ſit ſtādū. nec licet declinare ad dextrā nec ad ſiniſtrā vt habet deutero. 4. et. 5. τ 12. et. 17. ca. τ ꝓuerbiorū q̄rto τ Hiere. ſexto ca. et hoc etiā expreſſe tenet doc. d̄ Caſaneo in ſua gl oſa cōſuetu. Burgū. in rubri. xj. §. 6. v̄ſi. credo qḋ. iūctis latiꝰ notatis per eum in ſuo cathalogo glie mūdi. 12. parte. 98. cō ſideratiōe. §. pro. xxv limitatiōe v̄ſi. aduerte. τc. vbi dicit ſtandū eſſe forme harū extraua. vnde cōcludit doc. d̄ medina in ſuo codice d̄ reſtitutio. et cōtracti ititu. de cenſibꝰ. §. pſupoſito etiā pe. τ fina. col. qḋ dāna q̃ ex iſtis cōtractus ꝓueniūt mouere et ſuadere debēt p̄latos τ pncipes vt in hac. re. certū debeāt aponere modū ſic etiā p̄lati τ principes germanie apud quos iſti cōtractꝰ a tpe in memoriali viſitabātur nō admitebant illos niſi poſt cognitū d̄ exiſtētia iſtarū circūſtātiarū vnde inſignū cognitiōis q̃ſi ad aponēdū culmē τ pfectionē ipſis cōtractibꝰ illos ſuis autēticis literis ſubſcriptiōibꝰ ſeu ſigilis d̄corādo cōſirmabāt vt patet ex v̄bis extrauagātis. Martini. §. ſuitq̃ τ eſt talis contractus ibi autenticis

eorundē dominorū literis et ſigilis ſigilatis ⁊
roboratis fore noſcūtur: et in extrauag. Calix
ti. 3. ỽſi. ſane. ibi et plerūqꝫ expꝛiſſa ratificatiōe
aprobata cōſuetudo facit ca. 2. cū cōcor. de fi-
de. inſtru. ⁊c. Unde optime reuerendus domi-
nus prior huius monaſterij memoriā habens
verborū Eſaye ca. 33. cor tuū meditabitur dñi
timorē vt ſis literatus et verba legis pōderās
⁊ doctor paruulorū et pauperū. ⁊c. videns la-
chrimas innocētū et cōſolatorē nō inueniens:
cū maximo ſtudio ꝓcurauit libri pēdere comu
nalē vtilitatē requiſitorū harū extrauagantiū
ad exemplū Juſtiniani imperatoris qui idē in
ſimili ad ſubleuādū pauperes fecit ne excoria
rētur facultatibus: et fuge latebras derelictis
bonis in manu creditorū periſſent: vt habetur
in di. auctē. nullū credētē agri
co. §. fina. colla. ſecunda.

¶ La primera que el q̄ los vē
de & impone ſobre ſus bienes
no ſea perſona que eſte pueſta
en neceſſidad extrema / o gra-
ue / o tal aquiē ſe le deua de de
recho diuino & humano preſ-
tar graciosamēte o E ſi los im

o ¶ Graciosamente: neqꝫ eniz
licitū eſt (premaxime cū atte-
nuatis) auertere de via mutui
gratuiti ad hunc contractū vt
notāter demōſtrat Cōra. q̄ſti.
84. cōclu. 6. §. ex hoc. per totū
vbi ponit verba notāda in pro
poſito cōcludens: qd licet pe-
cunia pretij cēſus detur ne alias ꝓximus atte
nuatus damnificetur / venditis bonis proprijs
vel ne alias ab alio grauaretur grauibus vſu-
ris nō proter hoc excuſatur a pecato emptor
redditus: qꝛ preceptū dñi trāſgreditur qui nō
(prout ipſe ſubuenit) oneroſe ſed gratis pro
vt ipſe precipit vult ei ſubueniri. verba enim e
uangelica omni petēti a te / da ei: ⁊ q̄renti a te
mutuo / ne auertaris. Mathei. 5. capi. ⁊ illa mu
tuo date nihil ſperantes. Luce. 6. capi. precep
ti ſunt in duobus caſibus: cōſilij autez in vno.
De precepto enim dñi eſt mutuandū p̄mo quā
do ad paupertatē deuenit proxim⁹ taliter qd
ei ex lege charitatis eſſet ſubueniendū in tanta
quātitate quāta petitur mutuo: vt ꝓbatur deu
terono. xv. ca. ibi ſi vnus de proximis tuis ad
paupertatē deuenerit nō obdurabis cor tuū:
nec cōtrahes manū: ſed aperies eam pauperi
⁊ dabis mutuū quo eū indigere ꝓſpexeris: ⁊
caue ne ſurrepat tibi impia cogitatio nolēs qd
poſtulat mutuū commodare ne clamet contra
te ad dñm ⁊ fiat tibi in pecatū: ſed dabis ei nec
ages quippiā calide in neceſſitatib⁹ eius ſuble
uandis. ⁊c. Eſt etiā precepti mutuare vbi quis
ſe determinat ſubuenire proximo petēti tacite
vel expreſſe mutuo: nā ex eo qd ſe determinat
illi ſucurrere: debet ei ſubuenire nihil ſperādo
pro vt dñs p̄cipit. ¶ Primū tenet notāter. Cō
ra. in di. §. ex hoc ſentiens illū textum deutero
no. 15. ca. eſſe moralē et qꝛ tangit charitatez ad
nos extendi. et pōderādo verba illius tex (in
quantū dicit caue ab impia cogitatione nō mu
tuandi ſilicet ocaſione (iubilei) ne fiat tibi in pe
catū: ⁊c) colligit Cōra. qd pecatū mortale cō
trahitur ſi proximo ſecūdū qd indiget cum ad
paupertatē deuenit mutuo nō ſucurritur: ſi pe-
cunia mutui eſt aliqualiter (licet non multū) in
recuperatiōe ſecura ocaſione prediorū q̄ poſ-
ſet venditor ad paupertatē deueniens obliga
re pignori: vt patet ex verbis Conra. in di. §. ex
hoc ibi et cū deſeſperarent pauperes mutuū
gratuitū nō poſſe obtinere cogi tarūt ſuper age
los: hortos: reditū vēdere. ⁊c. ¶ Scdm etiam
probatur ex no. per glo. ordinariā. Et. s. doc-
to. in illis capi. Math. q̄nto et Luce ſexto: ⁊ in
ca. cōſuluit de vſu. et in ca. ſi feneraueris cū cō
cor. 14. q̄ſti. 3. ¶ Cōſilij autē tūc ſunt illa verba
dñi: date mutuo nihil ſperātes. ⁊c. quādo pro
ximus nō eſt in tali indigentia qd ei eſſet mutu
andū et mutuare debens nō auertit de via mu
tui ad alium oneroſum contractū: ſed directo
tacite vel eſpreſſe denegat
ei mutuū hoc enim caſu (ex
mēte doc) quādoqꝫ pecat
venialiter qꝛ grām petitam
mutui denegat nō tñ morta
liter: qꝛ nō dicit preceptum
qd detur eidez mutuo niſi ſi
ad paupertatē ò lōginquo
venit ⁊ vt ſibi ante indigētiā
p̄caueat mutuū apetat vt di
cit tex. in dic. c. 15. d̄nte. vnde tūc poteſt abſtine
re amutuādo nec pecat mortaliter ſed quādo
qꝫ venialiter: qꝛ ſcriptū eſt eccleſi. xxix. ca. mul
ti nō cauſa nequitie nō feneratī ſunt: ſed frauda
ri gratis timuerūt: verūtamē ſuper humilē aīo
fortior eſto et pro elemoſina nō trahas illum:
perde pecuniā propter pauperez et amicum ⁊
nō abſcōdas illā ſub lapide in perditionē. ⁊c.
in quibus verbis ꝓbatur idem qd ſupra vt tūc
cōſilij ſit mutuare: quādo pauper non eſt q̄ pe
tit mutuū ſed mediocris ⁊ propter periculum
fraudationis mutuatio omittitur vbi autē ille
eſt pauper: ⁊ ſcdm ſuam indigētiā petit mutuū:
tūc eſt precepti mutuare vt patet in illis ỽbis.
Et caue ne impia: deutero. 15. ſcdm Cōrra. vbi
ſupra ⁊ voluit glo. ordi. Aguſtini vbi Abulēſis
hoc clarius explicat in di. verſi. ⁊ caue. ⁊c. ſicut
enim donatio elemoſine eſt in p̄cepto vbi ꝓxi-
mus eſt in extrema arcta vel magna neceſſita-
te perſone ca. paſce ⁊ per totū. 36. diſt. ⁊ eſt co
munis reſolutio theolo. vt tradit late Conrra.
q̄ſti. 16. per totā ita eſt p̄cepti mutuare vbi pro
xim⁹ quo ad ſtatū eſt in tan extrema arcta vel
magna neceſſitate qꝫ nō inuenit emptorē q̄ iuſ-
tū pretiū p̄diorū ſuorū det nec habet pecuniā
ad culturā prediorū neceſſariā neqꝫ inuenit quo
modo euitare in futurū poſſit ſterilitatem pre-
diorū ſuorū aut vēditionē eorū cū maxima pre
tij iniuſtitia quo caſu (cū ita patrimoniū eſt ex-
hauſtū qꝫ niſi detur pecūia mutuo nō ſupereſt
niſi ſola fenoris impoſitio vt di. tex. in. l. 1. C. ò
cōditio ex lege) qꝛ patrimoniū eſt in extrema
et arcta neceſſitate ita qd deuenire proximus
ad paupertatē totalē ſperatur: ita eſt precepti
mutuare in graui neceſſitate ſtatus: ſicut eſt do

nare in graui neceſſitate perſone vt ꝓbatur in
di.verſi.caue ne fiat tibi in pecatū nollens qꝺ
poſtulat cū ad paupertatē deuenit mutuo co
modare deute.15.ꝛ vt dixi ita intellexit ibi epiſ
copus Abulē.in verſi.dabis mutuo quo eum in
digere ꝓſpexeris.ꝛc.duꝫ ponit verba ſeqntia
ſi poteſt proximus tibi ſoluere aliquādo da ei
mutuo ꝛ ſi nō poteſt qꝛ in perfecta paupertate
eſt da ei gratis poſt hoc enim eſt ꝙ homines
habentes poſſeſſiones cito de pauperantur ſi
quādo indigent a comodatū mutuū: nō inueni
unt ideo cogūtur vēdere poſſeſſiones et ſic ad
paupertatē deuenientes in nichillū redigūtur
hec ipſe hoc etiam ſuadet naturalis ratio nam
cū minus ſit ſub pignore prediorū mutuare ꝙ̄
donare elemoſinā cū in vno caſu ſperetur re-
ceptio date pecunie in alio totaliter amitatur
equū eſt vt in mutuo in quo minus damni dan
ti ſit.minor neceſſitas ꝙ̄ in alio obliget ad mu-
tuādū et hoc aperte voluit tex.in di.ca.15.deu
te.xſi.ſi vnus iuncto verſi.nō deerūt.vbi equa
liter obligat tex.ſub precepto ad mutuanduꝫ
ſub graui neceſſitate ſtatus ſicut ad donādum
pro graui indigētia perſone.omne enim illud
cadit ſub precepto ſine quo charitas eſſe non
poteſt vt ꝓbatur Ioa.epa.1.ca.3.et tenet Ri-
char.4.ſenten.diſt.15.q.2.hoc etiā probatur a
maioritate rationis nā ſi obligatus ad mutuā
dū ex precepto teſtatoris etiā apud gentiles
compellebatur gratis mutuare vt in.l.fidei co
miſſa.§.ſi qs illicite.verſi.ſi heres.ff.de lega.1.
et promitens mutuare alicui gratis cōpellitur
de iure hoc facere vt notat Bartolus ꝛ comu
niter docto.teſte.Iaſſo.ibi in.l.ſi penā.ff.d ver
bo obliga.quāto fortius obligabitur ex prece
pto illo deu.15.ca.ſub pena pecati ſi id qꝺ pro-
ximus ſecūdū grauē ſtatus indigentiā gratis
apetetit ei nō mutuetur: Eodem modo eſt pre
cepti mutuare gratis vbi qs nō vult abſtinere
a ſubuentione alicuius pauperis vel diuitis ſꝫ
illi dare qꝺ petit ſiue indigeat ſiue non: nā ex
eo qꝺ ſe determinat dare ſubintrat poſt illum
cōſiliū date mutuo nichil ſperantes: preceptū
illud Math.5.Volenti mutuare a te ne auerta
ris ſilicet de via gratuita mutui ad aliū cōtrac
tū onerosum in ſudore alieno lucrū ex pecūia
ſperādo: et hoc demoſtrāt illa verba ſapiētis.
perde pecuniā tuam (non tantū) propter pau
perē ſed etiā propter amicū.i.proximū: ꝛ caue
ne abſcōdas illam ſub lapide in perditionem
(lucrū forte q̄rendo ex illa ſalua in genere illi
us ſubſtantia ſub lapide hypotece prediorꝫ)
vt accidit in iſtis redditibus pecunialibꝰ ſi ab
illo cui eſt mutuanduꝫ vel q̄ tacite vel expreſſe
vult per viā mutui ſibi ſubueniri redditꝰ (auer
tendo de via mutui ad hūc contractū) exigū
tur: et hoc ſonāt aperte illa verba dñi Math.
5.vt predixi: nam p̄mo ponit conſiliū illud: om
ni petenti a te da ei (ſilicet de cōſilio ſi nō eſt in
neceſſitate graui) ſtatim autē ſubiungit et volē
ti mutuare a te ne auertaris q̄ verba p̄ceptiua
et imperatiua ſunt duobus cōcurrentibus pri
mū: qꝺ ille proximus vellit gratis mutuo ſecū
dū: qꝺ ille a quo petitur ſe dterminet illi ſubue
nire nam his cōcurrentibus gratis de precep
to debet illi facere grām mutui et ſi cōtrarium
facit pecat in faciendo contra preceptū dñi vt
notāter perpendit bea.Tho.in ſecūda ſecūdi
q̄ſti.78.arti.p̄mo in reſpon.ad quartū argu.di
cens qꝺ licet ad dandum mutuo nō ſemper te
neatur homo ꝛ ideo a dño ponūtur verba mu
tuū dantes et nichil ſperātes inter cōſilia: quo
ad hoc tamen qꝺ de mutuo lucrū nō q̄rat hoc
cadit ſub precepto: ſecūdū eum: hec etiam fuit
intentio et euiſcerata mens ſantorū patruꝫ et
pontificū q̇ in cōſilijs ꝛ canonicis decretis om
nimodo prohibuerūt vſuras mentaliter ſentiē
tes ideo prohiberi debere qꝛ dñs preceptiue
Iuſſit nil poſſe ſperari ex pecunia in ſe determi
nante cū illa ſubuenire proximo ſuo: alias nō:
ita rigide et ſeuere prohiberent in tot cōcilijs
et decretis vſuras: ſi quaſi p̄cepti verba nichil
ſperantes ꝛ ne auertaris a mutuo nō haberēt
ſed tantū quaſi cōſilij. ¶ In caſu tamen in quo
qnis nō vult mutuare ſed tantū abſtinere tunc
ſi indigebat pauper petens mutuo pecat non
mutuādo vt in dic.ca.xv.deutero.mortaliter
ſi nimis indigebat petens: venialiter ſi parū ex
mēte omniū docto.vt late tradit.Conra.poſt
alios di.q̄ſti.19.nullo autē modo pecabit emp
tor redditus ſi petens ſubuentionem nec petit
mutuo tacite vel expreſſe nec vere preſumitur
deſiderare pecuniā ex cauſa mutui vt qꝛ diues
erat nec ſi deſideraret (dum tamē nō peteret)
ei erat ſubueniendū ſed libere cauſa lucri con
trahere volebat per cōtractū onerosum vt aci
dit in caſu huius p̄me conditionis et in hoc ca
ſu aprobarūt pontifices hos contractus vt: in
fra ſtati dicet. Hinc dicit be.Criſoſto.Mathei
v.c.in home pe col.poſt.med.xſi.ꝛ quomodo
ad impleat.ꝛc.ꝙ ad hoc ꝙ diues ad impleat
legem iuſtitie ſuficit ſibi aliena nō rapere et ſi
ſua non det ſed quo ad implendum legē grē a
qua ſtes chriſtianus tenetur ſi gratā dñi gloriā
pretendat habere: non ſuficit ſibi hoc ſed de-
bet ꝙ ſibi ſupereſt donare per elemoſinaꝫ aut
mutuo: vt legē etiā gratie ad impleat ne ſi quo
equalem mūdanā retributionē ſperet a proxi-
mo accipienti nō chriſtianus ſed vt a gentilis
ꝛ ethnicus reputetur a deo vt probatur Luce
6.verſi.et ſi mutuo dederitis a q̄bus ſperatis
accipere q̄ vobis eſt grā: ꝛc.nam qꝛ diues per
pacientiā nō poteſt probari neqꝫ tentari qꝛ ne
mo illi cito violētiā facit: ideo a dño vt habeat
in quo mereatur eternā gloriā in largitate ele
moſine et gratuiti mutui tentatur, vt ex tenta-
tione cognoſcat an factis ad implendo qꝺ cre
dit: gratis ob eternā retributionē diſponens
ſermonem in iuditio iuſta verbū propheticum
pſalmo.xi.iocūde miſereatur ꝛ commodet pro
ximo.et de fideli diſpenſatione diuitiarum pre
mietur: an ſtatuendo oculos in terram ſpreta

aut paruipenſa celeſti retributione grām gra-
tuiti mutui aut elemoſine ob lucrū terrenū ve-
nalem faciat vt ob inobedientiā et iniuſtā diſ-
penſationē diuitiarū q̄ ſibi ſuperſunt illū eiici
at in tenebras exteriores ob deffectum veſtis
nuptialis.i.charitatis hec ipſe mentaliter licet
non per hec verba: ſacrificiū enim diuitis q̄ a
dño ſibi precipitur / adeps pecuniarū q̄ ſibi ſu
perſunt eſt ⁊ cōtra talem adipē comedentem ⁊
nō offerentē indigēti ſcriptū eſt q̄ adipē qui of
ferri debet in incenſum domini comederit peri
bit de populo ſuo. Leuiti.ca.7. hoc etiam cla-
rius ⁊ magis ad propoſitū afirmat Scotus.4.
ſenten.diſt.xv.q̄ſti.2.§.incipienti: de tertio ar-
ticu.ſatis patet ex predictis ⁊c.col.2.verſi. ad
primū reſpon.vbi di.ꝙ ſi quis nō vult damnifi
cari mutuādo proximo ſibi ipſi pecuniā neceſ-
ſariā reſeruet q2 proximo nō exhiſtente in gra
ui neceſſitate.nullus neceſſitat eum ad faciēdū
illi miſericordiā: ſed ſi vult q̄s aut ſe determi-
nat facere proximo pietatē neceſſitatur ex le
ge diuina vt faciat illi gratā grām non autē ob
lucrū terrenū vitiatam hinc.3.dicit archie. flo-
rē.in tracta.de vſur.ꝑma parte.in ꝑn.nume.10.
verſi.qd̄ verbū.⁊c.ꝙ verbum domini.Luce.6.
date mutuo licet cōſilij ſit verbum tamē qd̄ ſub
ſeq̄tur nihil ſperātes eſt precepti in eo q̄ dare
ſe determinat proximo indigenti gratuita mu-
tui ſubuentione cuius verba ꝓbantur aperte.
14.q.3.et.q.4.per totum et iſta fuit vere mens
cōcilij Niceni ca.18.et habet.47.diſt.ca.ſi q̄s
īuētus.iūcta.glo.in verbo tranſigēs hoc etiā
fuit de intentione be.Ambro.in lib. thobie ca.
3.et.4. reprobās vſuras q2 per eas pecunia o-
cultatur totaliter vbi grata pietas de ꝑcepto
fieri deberet et pecunia demonſtratur vbi ve-
nalis charitas petitur.hoc etiā voluit venera-
bilis Beda et Albertus magn⁹ in di.ca.Luce.
6.et Mathe.5.dicētes ꝙ vbi ocaſione vſus pe
cunie lucrū qualecūq3 ſit ſperatur eo ipſo licet
pietas dicatur fieri proximo nō eſt charitatis
beneficiū ſed vſure vitiū.ide3 be. Aguſti.in ca.
ꝑmum verſi.nō eſt.22.q.2.dicens ꝙ magnū ſce
lus eſt mentire fratri in lege pietatis: iſta etia3
fuit mentalis ratio quare comuniter docto. in
ru.de vſur.inter alias rationes ꝓhibendi vſu
ras potiſſimā ſuper omnes alias aducūt iſtam
ſilicet ne eis ꝑmiſſis charitas chriſtiana offen-
datur ſentientes aperte qd̄ eis permiſſis chari
tatis bonū gratuitu3 venale fieret proximo qd̄
quo ad deu3 eſt ſacrilegū iuxta illd̄ Amos pri
mo ca.pro eo ꝙ concluſerint captiuitatē perfe
ctam in idumea nec recordati ſunt federis fra
trū.i.dilectiōis gratuite proximi et ꝙ infra ſta
tim ſubdit eo ꝙ perſecutus ſit in gladio(ſilicet
executionis) fratrem ſuum ⁊ violauerit miſeri
cordiā eius ſilicet gratuitam: quo ad mundum
etiam ⁊ leges ſeculi et nr̄i regni hoc eſt turpiſſi
mum vt probatur in.l.1.⁊.2.ff.de condi.ob tur-
pem cauſam vbi damnatur et de turpitudine
notatur qui pro id qd̄ gratis debet facere pe-
cuniam recipit.probatur in ca.grā.1.q.prima ⁊
actuū apoſto.8.ca.ibi q2 exhiſtimaſti donū dei
pecunia poſſideri.⁊c. hoc etiā probatur in.l.
fina.titu.14.partita.5.ibi. mas aq̄l q̄ la reſcibe
haze grā torpedad porq̄ ſi q̄ria librar a ſu pro
ximo deuelo hazer por el natural amor q̄ vn
hōbre deue hauer de otro ⁊ no por precio nin
guno: amor enim et charitas ſicut pietate gra-
tuita honeſtatur: vt in.l.nullus.ff.de obſequiis
in prin.inſti.de iure natura gentium et ciui.ita
venali amore deturpatur vt probatur in di.le
ge finali ſupra allegata et in.l.pe.verſi.la terce
ra manera titu.fina.4.parti.⁊ iſta eſt ratio qua
re nec iuramentū firmat pactum cōtra pietatē
vt in di.l.nullū.ff.de obſequijs ita decla. Bal.
in.l.ſi ad excludendū.C.de rebus creditis.l.3.
ibi / o cōtra obras d̄ piedad.titu.4.parti.6.pre
ferenda enim eſt omni lucro cōcordia vt in.l.
reprehendenda.C.de inſti.et ſubſti. vide pul-
chra verba bea. Amb. in lib primo de officijs.
ca.28.ibi ergo ſecūdum dei voluntatē ⁊ nature
copulā.⁊c.et q̄ dicit bea.Ber.in.3.ſermo aduē
tus colu.2.nam ⁊ ſi pietas alio modo videatur
proximo fieri contra charitatē eſt de gratioſa
charitate fraudari vt idem bea.Bernar.ait ſer
mo.50.col.prima.hinc eſt ꝙ in terminis iſtis vl
tra Conra.vbi ſupra.idem tenet Gerſon.in tra
cta.de cōtrati.2.parte.§.potuerat.fina.attētio
ne vbi ita demum hos cōtractus admitit ſi non
reſiſtant charitati et voluit etiā Gabrie.4.ſen-
ten.diſt.15.q.12.col.12.ibi niſi proximus ſit in ta
li neceſſitate in qua ſine cōtractu deberet ei ſub
ueniri / idem clarius Ioā.maio.4.ſenten. diſt.
15.q.42.§.tertio arguitur verſi. ſed hoc ſupoſi-
to dum ſentit non procedere iſti contractus in
caſu in quo ratiōe inopie magne ꝓximi ei eſſet
mutuandū de precepto.hoc etiā fuit mētaliter
de intentione fratris Guidonis de Belgrado
magiſtri Georgij de arminio et aliorū venera-
biliū magiſtrorū qui reprobabant reddit⁹ mō
tiū florentie ianue et ſimiles eo q2 per eos incē
tiuū pecandi et recedendi a via mutui gratuiti
homines capiebant cuius dicta refert Laurē.
d̄ rodul.in tracta.de vſur.3.parte prima.q. cu3
ſeq̄n.ꝓbatio enim dilectiōis exhibitio eſt grati
opis vt di. Alber.mag.referendo apoſto. ſup
illud verbū Luce.6.date mutuo nihil ſperātes
iſtud etiā tenuit noſter magiſter de Cabranes
in ſuo tracta.quē intitulauit habitus et arma-
tura ſpiritualis parte otaua cap.35.colu.3. cū
de ratione prohibendarū vſurarū palliataru3
tratans ponit in noſtro vulgari verba ſeq̄ntia.
Porq̄ aq̄llo que procede de ley de naturale-
za q̄ enla neceſſidad ſe ſocorran vnos a otros
por natural amor no ſe ha de traer a neceſſi-
dad y obligacion de contrato iudicial.hec eſt
igitur comunis concluſio omnium doctorū ꝙ
charitas vendi non poteſt proximo ſalua cōci
entia ſed gratuita mutui grā ei facienda eſt aut
abſtinendū a proximi prouiſione tollerabili⁹
enim accipit dominus acetum denegationis

gratuiti mutui ꝙ̃ ꝙ charitas venalis proximo
fiat prout miſtice dicit euãgelica vox ꝙ mirra-
tum vinũ .i. felle myxtum noluit bibere Math.
27. ſpongiã autem aceto plenam guſtãdo ace
pit cum ſitiret vt habetur Joan.19.ca. cũ ergo
in iſtis nr̃is miſeris temporibꝰ proh dolor ita
abundante frigedine charitatis fiat proximo
pietas ꝙ aut venaliter ei detur aut grata gr̃a
denegetur quid reſtat ꝙ̃ ꝙ qr veritatem chari
tatis non recepimus niſi mitere nobis opera-
tionẽ erroris .i. antichriſtũ vt dicesſione ꝙ̃ plu
riũ facta a romani(imp erij obedientia vt teſta
tur be. Ambro. et alij eſſe futurã ante aduentũ
eius ad theſa.2. in verbo niſi venerit diſceſſio pri
mum) tradat ſpiritũ eccleſie ſue in crudeliſſima
perſecutione manuũ eius. Scriptũ eſt enim ꝙ
cũ prophetie deffecerint (.i. euacuabũtur ma
litia humana quaſi ad vitia interdicenda non
faciãt) diſſipari dẽbere populus prouerbio.29
ca. Eſaye.3. Danie.8. verſi. vſqȝ quo viſio. ⁊c. vt
in figura legimus Gene. 26.ca. ꝙ fugit yſach.
a Paleſtina(q̃ interpretatur in volutio) quan
do paleſtini puteos quos ſerui patris ſui Abra
han fecerãt obſtruxerũt et obſcecarũt humo:
vbi moraliter demonſtratur tũc eccleſiã in de
ſertũ locũ fugere dẽbere vt habet apocha.ca.12.
in fi. quãdo Paleſtini .i. inuoluẽtes celeſtes pro
phetias et autoritates ſacras in terrenos ſen
ſus virtutẽ earũ euacuarẽt ob cecãtes ſpiritua
les ſenſus. Unde reſtat ex predictis qđ vbi eſt
mutuandũ de precepto aut ratione indigentie
proximi magne perſone magis quam ſtatus:
aut qr petitur expreſſe pecunia per viã mutui
per diuitem vel pauperẽ/ aut qr mutuo deſide
ratur pecunia nõ tamen audetur clare peti ab
opreſſo magna indigentia ſtatus: cui quis ſe d̃
terminat ſubuenire dando pecuniã petitã qđ
in tali caſu ſub pena tranſgreſſionis precepti
nichil ſperandi: gratis tenebitur dare nec lice
bit vllomodo licite a tali emere redditus ſub
pena precepti illius ne auertaris (ſilicet) a vo
lenti mutuari a te Math.5.capi. et verbi illius
nichil ſperãtes/ et ſic videtur limitare has ex-
trauagã. Conra. in di. q̃ſti.84. cõclu. p̃ma. §. 4.
arguitur. fina. colu. verſi. quem ad modũ: iunc-
tis notatis per eum latius ibi.6. conclu. per to
tam precipue in di. §. ex hoc/ dicẽs ſuficere qđ
emptori conſtet de neceſſitate proximi appetẽ
tis pecuniã magis per viã mutui ꝙ̃ per iſtã em-
ptionem redditus: etiam ſi nichil verbaliter di
cat(forte qr nõ audet) ſed deſeſperatſe gratã
ſubuentionẽ ex mutuo inuenire qđ etiam vide
tur alias idemente Odofre. Bal. Alberi. Sali-
ce. et aliorũ in. l. emptione. C. plus valere qđ a
gitur. ⁊c. de quo late Cepola (vbi plura alia re
fert) in trac. de ſimulati. cõtractus prima prin
cipali preſumptione/ idẽ videtur de mẽte Ger
ſonis et aliorũ .xi. docto. qui interrogati in cõ-
cillio cõſtãtienſi. An emptio redditus redimibi
lis eſſet licita reſponderũt qđ ſic quia in caſu d̃
quo interrogabãtur vera erat vẽditio ⁊ diues

erat vendens redditus ⁊ pretium erat iuſtum
nam ad rationem .xxiiij. pro vno dabatur idẽ
voluit Gabriel.4. ſenten. diſt. xv. q̃ſti. col.10. qr
in caſu in quo aprobabat diues erat venditor
idem Pau. de caſt. in di. conſil.289. primo vo-
lu. ⁊ alij doc. qui omnes loqũtur in caſu in quo
nec petebatur nec d̃ſiderabatur pecunia ex mu
tuo ſed vere libere vendebat quis redditus nõ
indigens/ alias nullus eorum quem ego vide-
rim audet aliter aprobare nec iuſte poſſet niſi/
emerentur predia vendentis aut vnum de pre
dijs totaliter cum ſquamis et ſpinis expenſa-
rũ/ periculorũ. tributorũ ⁊ omnium aliorũ one
rum realium ipſius fundi empti/ nõ autem lice
bit a tali indigenti aut volẽti ſeu petenti ex cau
ſa mutui redditus emere quantũcunqȝ iuſtum
pretiũ det: qr iuſticia pretij aditi nõ tollit mor
bum auerſionis de gratia mutui ad alium con-
tractũ tan ſimilimũ: tan coniunctũ: tan adherẽ
tem: tan cõglutinatũ et vicinũ cum natura mu-
tui ſub vſuris qđ audet dicere Conra. q.85. col.
3. verſi.2. pars probatur et. q.83. in argumentis
primo ⁊ ſecundo argu. qđ validum eſt argumẽ
tum de moderatis et diſpoſitis in cõtractu mu
tui ſub vſuris ad diſpoſita ⁊ moderata in hoc
contractu redditus redimibilis ⁊ idem fuit de
mente Ancharra. in quadam ſua diſputatione
prout referũt Anna. in ca. in ciuitate de vſuris
et Silueſter in ſua ſumma in parte vſura el.2.
q̃ſti.12. col.2. hoc etiam clarius voluit Hoſtien.
in ſimilima q̃ſti. in ca. ad noſtram de emptiõe ⁊
vendi. quem ſequitur ibi Abb. fi. colu. ad fi. di-
centes: qđ licet ex emptione predij non preſu-
matur fraus vbi iuſto pretio emitur ſub condi-
tione redemptionis etiã ſi preambula petitio
mutui preceſſit vbi autem nõ totaliter fundus
venditur ſed tantum pro illa quãtitate q̃ pete
batur ſeu deſiderabatur mutuo tunc preſumi-
tur palliatio vſure qđ vere conuenit huic caſui
qr emptor annatan patrimonij .i. ſuper abudã
tiam frugũ q̃ deductis omnibus ſumptibus ſu
per eſt ad pecuniã habendã cauſa preſidij pro
neceſſitatibus perſone ⁊ patrimonij emit ꝙ̃ au
ferre eſt tollere a talibus baculũ ſuſtentatiõis
ſue. patrimoniũ enim ſine pecunia ſuper abun-
dãti preſidij cauſa parata ad reparationẽ cul-
ture ⁊ ſumptꝰ fundorũ faciẽdos fragile ⁊ ſtatĩ
ad nichilũ reſulubile eſt. vt teſtant cõſulti Cel
ſus proculus et Ulpianus in. l. ſi chorus. ff. de
lega.3. et in. l. ius alimentorũ vbi Bar. et doc.
ff. vbi pupillus educari debeat: eo enim ipſo qđ
pecunia cauſa preſidij neceſſaria aufertur(vt
eſt illa q̃ deductis ſumptibus percipitur) eo ip
ſo aufertur vite ſuſtentatio cũ nec permitatur
proximo loculos habere in tempore infirmita
tis: in tempore dotationis filiarum/ in tempo-
re ſumptuũ/ collectarũ/ gabellarũ/ et tributo-
rum regalium ſeu patrimonialiũ: et ad alie mil
le onera ſuſtentãda q̃ quotidie caſu eueniũt ⁊
vt vulgo dicitur ſub pedibus naſcuntur: ⁊ hoc
voluit dicere adagiũ illud relatũ ab Eraſmo

In ſecunda centuria adagio. 64. ſera in fundo parſimonia quaſi a tẽpore ſerotino/ parſimonia in prouentuũ conſeruatione facienda ſit vt ſuperſit in futurũ quid impendatur cõgruẽter in prediorũ cultura ne ſi parſimonia incipiat tempore quo fruges ſunt exhauſte nõ ad ſit qd impendatur in cultura ex quo patrimonia ſterilitate aſſolentur/ hoc etiam voluerũt omnes docto. prohibentes vſuras ob pauperũ trucidationem et ob famem et aſſolationẽ patrimoniorũ: ⁊ qui iſta aufert crudelis eſt. emat ergo totaliter patrimoniũ aut predium iuſto pretio ⁊ ſi non vult vendere abſtineat a ſubueniendo illi pecuniam denegando et non preſumetur auertiſſe de gratia mutui ad hunc cõtractũ ſimilimũ in effectibꝰ mutuo ſub vſuris: vt vult Ab. vbi ſupra: nam alias emẽdo (preſidij cauſa) neceſſariam pecuniã ſecurus eſſe non poteſt in cõſcientia qꝛ ſicut deus non permiſit iudeis: edere de animalibus q̃ non ruminabant neq̧ vngulam diuidebant nec de piſcibus non habentibus ſquamas neq̧ ſpinas qꝛ inmũda et abominabilia illa diiudicauit vt habetur Leuiti. xi. ca. (non ob aliud niſi qꝛ in talibus animalibus defficiebant oſſa ſeu ſpine q̃ gule auiditatem timore periculi ſuffocatiõis infrenarẽt) ita abominatur dñs qd a proximo auferatur preda electa abundantie frugũ ſeu redditũum pecunialium: q̃ ex frugibus in pecunia rediguntur vt teſtatur dominus per pphe. Amos. ca. v. ibi odio habuerunt corripientẽ in porta et loq̃ntẽ perfecte abominati ſunt id circo pro eo qd diripiebatis pauperem ⁊ predaꝫ ellectam tollebatis ab eo. ⁊c. iuncto tex. Leuiti. 25. ibi vt frater tuus viuere poſſit apud te vſuras non acipias ab eo ⁊ frugũ abundantiã nõ exiges de qua aucto. infra ſtatim dicetur. hoc non ob aliud niſi qꝛ dominus abominatur qd homines viuãt per tales acq̃ſitiones per quas auaritia nõ infrenatur chamo diuiſi damni: expenſarum/ tributorũ/ periculorũ et fatalitatũ ſpinis ruminationeq̧ ſolertie et diligentie ⁊ ſudoris vultus proprij et oſſibus omnium aliorũ onerũ prediorum vendentis hoc etiam aperte dominus demonſtrat in dictis verbis: et volẽti mutuare a te ne auertaris: in quibus ad volitionem animi proximi preceptuꝫ illud ne auertaris a mutuando dixerit. non autem ad verbalem facti petitionem per viam mutui. abſtineãt ergo emptores hoc caſu a ſubueniendo aut ſi malunt ſubuenire mutuent gratis prout dominus precipit: alias licet plures elemoſinas faciat ſi auertunt a mutuando: ſecuri de traſgreſſione precepti eſſe non poſſunt qꝛ charitas ſine obedientia eſſe non ſolet vt teſtatur be. Tho. in ſcda ſecundi q̃ſti. 104. arti. 3. verſi. reſpondeo ad ſi. per illud Joha. prima ſecundo ca. verſi. q̃ enim. ¶ Unde ideo vult deus obedientiã pluſq̃ ſacrificiũ et miſericordiam pluſq̃ holocauſ

puſieſſe y pagaſſe ſe priuaria delos alimẽtos neceſſarios de ſu pſona & del ſudor de ſu tra

ta: qꝛ per obedientiã ſacrificatur voluntas et caro propria. per oblationem aliena ſecũdum eum poſt bea. Grego. conſilia enim dñi mutuũ dantes et nichil ſperantes: non ſunt mere cõſilia ſed inſtrumẽta quibus charitas preceptiua exercetur vt teſtatur idem bea. Tho. ſecũda ſecũdi q̃ſti. 184. arti. 3. verſi. reſpondeo. vnde qui inſtrumenta parata a dño ad charitatem exercendam omitit ⁊ alia propria ſurrogat: potius odium dñi cum Saul prouocat q̃ eius volũtatem ad impleat. vt habetur regum primo. 13. ⁊ 15. ca. ibi nunquid vult dñs holocauſta aut victimas et non potius vt obediatur voci domini: melior eſt enim obedientia q̃ victime auſcultare magis q̃ offerre adipem arietũ quoniã quaſi peccatũ ariolandi eſt repugnare et quaſi ſcellus idolatrie nolle acquieſcere. ⁊c. hoc etiam probatur Leuiti. 25. ca. in verſ. ſi attenuatus el primo vbi dñs prouidit (ne iudei calide agerẽt in neceſſitatibus proximorũ ſubleuandis: auertendo de via mutui gratuiti ad emptionem predij ſub lege redimẽdi vt fructus medij temporis vltra pretiũ poſſent retinere loco vſurarũ) qd ſi attenuatus frater vendiderit poſſeſſiunculam ſuam ⁊ poſt tẽpus vtatur lege redemptionis qd emptor cõputare debeat fructus medio tempore perceptos in pretio et reſiduũ tantum recipere compellatur ⁊ reſtituere attenuato poſſeſſionẽ ſuam/ hoc nõ ob aliud niſi qꝛ (vt perpendit Cõra. q̃ſti. 83. cõclu. prima. §. ſed q̃uis cum ſeq̃nti) iudei erant auari ⁊ procurabãt per indirectũ fugere a precepto mutui abſq̧ receptione vſurarũ de quo Exodi. 22. ca. ibi ſi mutuam pecuniam dederis populo meo pauperi non vrgebis quaſi exactor neq̧ vſuris opprimes et deutero. 15. ca. ibi dabis mutuo quot quot eum indigere proſpexeris nec ages quippiam calide in neceſſitatibus eius ſubleuandis. ⁊c. nec poteſt dici vt plures dicunt qd ille. v̄ſi. ſi attenuatus ſit iudiciale preceptũ vnde ad nos nõ debeat extendi nam reſpõdeo: qd licet ille tex. in vſu nõ ſit receptꝰ ab eccleſia quo ad hoc vt attenuatus vẽdens predium ſub lege redimẽdi poſſit computare fructus in pretio: bene tamen eſt in precepto et extenditur ad nos ſecũdũ Conra. ibi. vbi calide emptor ocaſione lucri fructuũ de gratia mutui auertit ad vẽditionem: vt ppendit alias Odofre. Bal. et docto. in dic. l. emptione. C. plus vale: qd agitur Abb. poſt hoſti. in di. ca. ad nr̃am de emptione ⁊ vendi. et voluit Cõra. in propo. in. di. §. ſed q̃uis cum ſeq̃nti ⁊ hoc probatur in conuincibili ratione nã ſi in venditione predij vbi expenſe et pericula cultura ⁊ cura fructuũ pertinebãt ad emptorem: prouidetur ibi a domino vt attenuatus poſſit computare fructus in pretio et recipere poſſeſſioneꝫ ſuam reſiduũ offerendo ne emptor de gratia mutui (ſecũdũ indigentiam perſone de precepto indetermi-

nante ſe dare faciēdā) aduertat ad oneroſum
cōtractū venditionis: quāto fortius in vēditio
ne redditus (in qua quis cohartatus neceſſita
te vendit pretioſiorem rem ſubſtātie .i. pecuniā
redditus vt habeat pecuniā pretij) dicēdū eſt
q̄ð ne auertāt homines de gr̄a mutui (repetita
a dn̄o Mathei .5. ca. et Luce .6. vltra preceptū
moſayacū dicti ca. 15. deutero.) ad aliū cōtra-
ctum oneroſum: et tā oneroſum q̄ð omnia one
ra ⁊ impenſe remanēt apud venditorem: q̄ð re
ditus omnes cōputari debeant in pretij parte
⁊ reſiduū tantum ad quantitatē pretij coequā
dam iuſte poſſit recipi et nō plus / nā vere for
tior ratio cōputādi redditus in pretio eſt: hoc
caſu q̄ ibi: tan quia preceptū dabis mutuo ſe-
cundū indigentiam nec ages quipiā in neceſſi-
tatibus ſubleuandis proximi: eſt canonizatum
ab ipſo met dn̄o in dic. verſi. ⁊ volēti mutuare
a te ne auertaris Mathei .5. ca. q̄ quia deficiūt
hic ſumptus et impēſe ⁊ pericula que in verſi.
ſi attenuatus ad emptorem ſpectabāt: q̄ quia
gr̄a charitatis gratuiti mutui vrgētius precep-
ti eſt in eccleſia q̄ erat in ſinagoga vt ibi teſta-
tur dn̄s dicēs niſi abūdauerit iuſtitia vr̄a pluſ-
q̄ ſcribarū aut phariſeorū nō intrabitis in re
gnū celorū et in quātū nō tātū apetēte mutuo
ſed etiā volente per viā mutui non permitit a-
uertere ad alium contractū (ſimilimū vſurario
teſte Corra. in loco de quo ſupra) vnde patet
neceſſario cōcludēdum eſſe illū verſi. ſi atenua
tus ad nos debere extendi vbi auertitur taci-
te vel expreſſe de mutui via ad venditionē red
ditus pecunialis ex mēte Conrra. in dic. §. ſed
q̄uis. cū ſequēti queſti. 83. cōclu. prima et. q. 84
cōclu. 1. verſi. ſi autem intelligat et. 6. concluſio
Nec obſtat ſi dicatur: in venditione nil ad rē
eſt tractare de charitate q̄r in ea charitas non
eſt in p̄cepto ſicut in mutuo vt teſtatur in pro-
po. doc. de medina hinc eſt q̄ neceſſitas rei fa-
miliaris nō reſcindit venditionē predij factam
iuſto proximo .l. non idcirco. C. de reſcin. vēdi.
q̄r illud procedit vbi libere quis vēdit prediū
in perpetuum et ſe totaliter exonerat ab one-
ribus et expenſis in futurum: vbi autē quis nō
bere ſed coatus neceſſitate venit ad creationē
et venditionem redditus q̄r non reperit emp-
torem qui iuſtum pretiū totalē prediorum of
ferat (vt eſt veriſſimile vbi eſt in neceſſitate po-
ſit⁹ vt probatur in .l. ⁊ ſi equo. ibi cū ex neceſſi
tate fundū venderet nullū inueniret emptorē
ff. de lega. primo) tūc q̄r miſericordiā venditor
apetit et anhelat vt verbis et ſignis demōſtrat
emptori reditū licet nō audeat gratis petere
ne promiſſo deſiderata pecunie ſibi denegetur
tūc tractandū eſt etiam in venditione de regu-
lis charitatis q̄r p̄uaricādo emptor a via gra-
tuiti mutui ad viā fenoris ſub palliata vēditio
ne acedit teſte deo et cōſcientia vt alias perpē
dit be. Amb. in lib. Thobi. ca. 3. cum ſeqn̄. ⁊ vo-
luit Odo. mētaliter et poſt eum ceteri ſcriben
tes in .l. emptione. C. plus vale q̄ð agitur Hoſ-
tien. quem ſeq̄tur Abb. in ca. ad nr̄am d̄ emptio
et vendi. ⁊ expreſſius Conra. ſi c intendēs mēta
liter limitare regul. di. l. non idcirco in di. q̄ſti.
84. cōclu. 6 in prin. et in. §. ex hoc. vnde non eſt
extrarē. tractare d̄ charitate violata q̄ dn̄s di
xit de eo q̄ð ſibi ſupereſſet poſuit in precepto
Luce. xj. ca. verſi. verūtamē ⁊ p̄batur miſtice et
moraliter leuiti. 3. et ca. 7. vbi oīs adeps ⁊ pin
guedo animalis .i. omnis pecunia ſuper abun-
dās extra veras ⁊ proprias neceſſitates dn̄s in
ſacrificiū obediētie et ſuper erogatione in pro
ximū ſibi reſeruauit et comedētē talem adipē
nec in ſacrificio dei offerentē perire iuſſit a po-
pulo ſuo vt dixi ſupra et p̄batur in di. c. leuiti.
7. ad fi. ⁊ ſi videātur iſta dura abſtineat ab em
ptiōe reditū attenuati nec ſibi blādiātur q̄ di
cūt non teneor mutuare dum proximus habet
quid vendāt: q̄r aut totaliter ſunt emenda illi⁹
predia iuſto pretio: aut abſtinēdū. q̄r ſi ad vēdi
tionem redditū cū pacto redimendi deueni-
tur cōputandi ſunt redditus in pretio ne obſ-
tet fortiter tex. ille in di. ca. 25. leui. verſi. cunta
regio cū ſeqn̄. vbi cōputari iubentur fructus in
pretio in fortiori caſu vt predixi qui in tangēti
bus charitatem ad nos extenditur et fortiter
obſtat q̄ enim dicunt ſolummodo de precepto
mutuandū illis qui nō habent iam q̄d vendāt
vere euacuant totaliter virtutē tex. in di. verſi.
caue. deutero. 15. ca. nā tā pauperi homini nul
lus mutuaret cū non habeat pignorū ſecurita
tem et iam elemoſina eſſet. cū recuperari non
poſſit mutuatum q̄ð dominus noluit ſed duo
precepta facere vnum mutuandi aliud donan
di vt in di. verſi. caue. ⁊ verſi. non deerunt. nec
iuſtitia pretij hoc caſu aliquid prodeſt vt ipſe
perpendit q̄r vt dixi nō purgat vitium frauda
te gr̄e charitatis. ¶ Inueſtigare ergo tenetur
emptor neceſſitatem vēdentis An tacite vel ex
preſſe petat mutuo aut ei eſſet ſecūdū eius indi
gentiā mutuandū et abſtinere aut mutuare te-
netur gratis vt perpēdit idem Conra. q̄ſti. 84.
p̄ma conclu. §. 4. arguitur colu. fina. verſi. ſepe
cōtingit et eadem q̄ſti. 3. et. 6. cōclu. et q̄ſti. 83.
cōclu. 14. verſi. q̄ð ſi predictus. An non vult pe
cuniā mutuo ſed cauſa q̄ſtus aut pro ſuſtenta-
tione mūdani ſtatus vt in hoc ſecūdo caſu red
ditus ſeruatis alijs circūſtantijs emere poſſet
non tamen licet vllo modo tertiū facere ſilicet
auertere de mutuo ad aliū cōtractum in effec-
tu mutuādo implicite obliurū ex alio contrac
tu debitū q̄r ſi ex charitate erat debita mutua
tio ſacrilegū eſt venalem illam facere venden
do pro argenti pretio iuſtū illius meritū vt a-
pertis verbis demōſtrat domin⁹ per prophe.
Amos. 2. cap. dicens ſuper tribus celeribus iſ-
rael et ſuper quatuor non cōuertā eum pro eo
q̄ð vendiderint pro argento iuſtū et paupere
pro calciamentis qui cōterūt ſuper puluerem
capita pauperū et viā humilium declināt ⁊ ſic
in ſimili ſentit ibi glo. Nicho. de Lyra declina-
re enim a via humiliū nil aliud eſt q̄ omiſſis ex

tremis mutuandi gratis aut non mutuandi (in
quibus fideles veri humiliter deo obediendo
ambulãt) contra domini preceptum auertere
de mutuo ad contractũ oneroſum ob lucrum
(identitate ſimilem vſure) percipiendum con-
tra illud dñi Eſaye.22. deſtruxiſtis domos ad
muniendũ murum et lacum feciſtis inter duos
muros ad aquam piſcine veteris (ſilicet vſura
rum) percipiendam et non ſuſpexiſtis ad eum
qui fecerat eam et operatorem eius (.i. diabo
lum) de longe non vidiſtis.⁊c. hoc etiã di. tex.
in ca. abijt iudas. xi.q.3 qđ q̄ veritatis aut cha
ritatis iuſſa ſpernũt ⁊ ob pecuniã negant ſocie
tatem fideliũ aliqua diſcordie peſte conmacu-
lando: deum ipſum qui veritas et charitas eſt
cum iuda proditore produnt maxime cum nõ
infirmitate vel ignorantia pecant ſed in ſimili-
tudinem inde oportunitatẽ q̄runt qualiter bo
nis et timorate conſcientie hominibus abſenti
bus: mendatio veritatem et virtutem charita-
tis incrimen mutent, bene ergo patet nec ſub
colore aditi pretij abſq̄ noua dñi proditione
(iude ſimilima) charitatis debitum vendi non
poſſe qꝛ qui ſic faciunt vere proditores viden-
tur: cum derelinquant fontem viuum ſalientẽ
in vitam eternam (q̄ charitas eſt ſecundũ bea.
Aguſti. de peniten. diſt.2.ca. charitas) obciſter
nas diſſipatas q̄ cõtinere nõ valent aquas: vt
reprehendit nos dominus per prophe. Hiere.
5.capi. et clarius et expreſſius per Zachariam
capi.xi. vbi (fatigatus dñs de receſſu ſue ecleſie
a vera charitate ellecta ficta. et ſub colore adi
ti pretij fraudãdo proximos illa vẽdendo eos
et deuorando carnes eorũ ocaſione liciti) ſub
dit. verba ſeq̄ntia: non paſcam vos amplius
qđ moritur moriatur: qđ ſuciditur ſucidatur et
reliqui vnuſquiſq̄ deuoret carnem proximi ſui
et tulit virgaz ſuam q̄ vocabatur decus vt irri
tum faceret fedus ſuum.i. charitatem q̄ percu
ſſit cum omnibus populis: nam qꝛ dixit nobis
qđ ſi bonum erat in oculis nr̃is afferre merce-
dem ſuam (ideſt gratiam illius gratuitam) atu
lleremus ei illam: mutuũ ſilicet dãtes ⁊ nichil
ſperantes. et ſi non (qꝛ tan frigidi in charitate
qđ noleremus mutuare) ſaltim quieſceremus
retinendo pecuniã et denegando mutuum. qꝛ
tamen aliq̄ ex nobis neq̄ grãm facere nec abſ
tinere volumus: ſed ad inſtar iudeorum (q̄ vẽ-
diderunt dominum ⁊ illius charitatem ⁊ dilec
tionẽ.30.argenteis) ita aliqui vendidimus cha
ritatem debitam fratribus ſub colore ſuplec
tionis ⁊ augmenti pretij in redditib⁹. vnde ob
hoc minatur ibi dñs qđ germanitatem inter iu
dam et iſrael diſſoluet diſſipando ecleſiam per
tres annos et dimidiũ per antichriſtum miti⁹
q̄ diſſipauit ſinagogam mile quingentis ⁊ plu
riores anni ſunt qꝛ maior pecatũ fuit eorum in
vendendo et villipendendo charitatem dei q̄
noſtrum in vendendo charitatem proximi. naz
qꝛ in paſtorem noluimus eum qui pro nobis
animam ſuam dilectam tradidit in manu inimi
corum ſuorũ vt adimpleret illud prophe. Eze
chiel.34.ca. quod perierat requirens: quod ab
iectum erat reducens, quod cõfractum fuerat
alligans: quod infirmũ conſolidans quod pin
gue et forte cuſtodiens: paſcens oues ſuas in
iuditio ob hoc afligere eccleſiam ſuaz deberet
ſuſcitando illi paſtorem qui derelicta non viſi
tabit: diſperſum non q̄ret, contrictum non ſa-
nabit: et id quod ſtat nõ enutriet, ⁊ carnes pin
guium comedet: et vngulas eorũ diſſoluet: paſ
tor et idolum derelinq̄ns gregem. q̄ verba co
muniter a glo. ibidem. et a ſanctis doctoribus
referuntur ad perſonam antichriſti ⁊ eius per
ſecutionem. quam venturã eſſe dicunt propter
receſum eccleſie a via charitatis vere obſeque
lam ficte. q̄ per vſurariam prauitatem implici
tam vel explicitam exercetur. ficta enim chari
tas vas eſt paſtoris ſtulti vt ſentit ibi prophe-
ta et clarius apoſto. ponens rationẽ quare per
mitet dominus perſecutionẽ antichriſti ad the
ſa. ſecũda ca.2. vbi ait eo qđ veritatem charita
tis non receperunt vt ſalui fierent ideo mitet
illis deus operationem erroris vt credant mẽ
datio et iudicentur omnes qui non crediderũt
veritati ſed conſenſerunt iniquitati.⁊c. ¶ Ex
quibus omnibus reſtat veram eſſe hanc cõdi-
tionem qđ non liceat emere redditus ab illis
perſonis quibus eſt mutuandum de precepto
domini que autem ille ſint dicendum eſt qđ re
gulariter oẽs niſi abſtineatſe quis amutuãdo
aut niſi petẽs tacite nec expreſſe velle debꝫ mu
tuo neq̄ indiget pro neceſſitatibus perſone ſꝫ
tantum pro ſtatus neceſſitate ad maritandam
filiam: ad honorem adipiſcendum aut ſuſtentã
dum: ad queſtum negotiatiõis. qui ſunt caſus
in quibus iſte conſtitutiones aprobãt hos cõ-
tractus in aliis autem caſibus nec ſub colore
aditi pretij (ſecũdũ Conra. et alios vbi ſupra)
licet fraudare aut vendere proditorie chari-
tatem qꝛ vbi charitas non eſt nullatenus po
teſt eſſe iuſtitia.24.q̄ſti. prima capi. vbi ſana ſi-
cut enim ſine via nullus peruenit quo tẽdit ita
ſine charitate (que certa via eſt fidelibus) non
ambulare poſſunt homines ſed errare ca. cha
ritas verſi. hec eſt charitas de penitẽ. diſtin.2.
nam cum ſtare ſimul non poſſint cupiditas et
charitas. cum vna radix ſit omnium malorum
alia radix omnium bonorum et ſi vna penitus
euulſa non fuerit: alia plantari non poteſt. ſine
cauſa conatur quis incidere ramos (ſub colo-
re ſilicet ſupletionis pretij) ſi radicem cupidi-
tatis q̄rentis que ſua ſunt non contendit euel-
lere teſte. bea. Auguſtino in ca. qꝛ radix ca diſ.
⁊ qꝛ charitas q̄ deſeri poteſt nunq̄ vera eſt (vt
ipſe ait in ca. charitas el primo eo. titu.) ⁊ que
per iſtum contractũ fit in prima excutione pro
redditibus perditur ratione diſcordie (quãto
autem plus in aliis) optimum eſt abſtinere ab
eis qꝛ eorum eſt charitas ficta q̄ deſeret nos
in diei iuditij aduerſitate vt. dicit bea. Ambro.
in ca. ficta eadem diſt.2. Hoc etiam probatur

collectio-
fionis &
ctionis.
clugio

hoc miſtice et moraliter Leui.10.ca.in pn. vbi
egreſſus ignis a domino deuorauit ⁊ ocidit na
dab et abiu. filios Aaron qꝛ obtulerũt domino
in thuribulis thũs cum igne alieno qđ eis pre
ceptũ non erat ad demõſtrãdum ꝙ qui in thu
ribulo ſacrificij ꝓpie volũtatis inobedientiã
diuine (vt voluit ſibi dñs offerri in oratiõe do
minica) nõ offert ignem dñi.i.charitatem gra
tuitam mutuũ dando et nichil ſperãdo fumãs
ſurſum in retributione iuſtorum ſed ignẽ alie
nũ.i.ſathane venalem pietatẽ thuri ſubuentio
nis proximi ſupõit non fumans in celũ ſed in
terreni lucri retributionem tendens: obſcuran
do bonũ charitatis vere et meritum fidei con
tra illud Apo.9.ca.in prin. ⁊ ſi fumare videatur
miſericordie bonũ quo ad imperitos: qꝛ tamẽ
deo diſplicet violare modũ
ſubuentionis ab ipſo datum
in charitate: in die domini vt
teſtatur apoſto.ad corinth.3
ca. vnius cuiuſqꝫ opus quale ſit ignis charita
tis diuine probabit ſaluans eos qui pietatem
gratam proximis obtulerunt et conſumens in
ira offerentes thus pecunie in igne alieno ter
reni lucri mercedem apetẽs. videat ergo vnuſ
quiſqꝫ qđ ſuper fundamẽto chriſti edifficet an
ſi palcas fenuz et ſtipulas pietatis humane qꝛ
in illo igne vt apoſtolus dicit cõſumentur. an
aurũ et argentũ ⁊ lapides pretioſos grate pie
tatis et ſplẽdorẽ diuine mercedis in illo die ca
pient nam qꝛ conſilia domini ad gratiam pie
tatis tendentia eccleſia militans neglexit ad
implere ideo quotidie perſecutionez patitur ⁊
anichilatur ſicut ſcriptũ eſt threno.2.ca. luxitqꝫ
ante marale pariter et murus diſſipatus eſt. li
cet enim ꝑceptũ non haberemus inter dicentẽ
venalem proximo fieri pietatẽ nõ debere ſed
aut gratam aut nullã ei fieri gratiam precipe
retur. qꝛ tamen filios illos Aaron ignis domi
ni conſumpſit non tantũ qꝛ tranſgreſſi ſunt pre
ceptum offerendi ignem dñi ſed qꝛ obtulendo
ignem alienũ fecerunt q̃ eis precepta nõ erãt
ita videtur ꝙ offerens pietatem venalem q̃ do
minus offerri nõ permiſit in iram eius incidat
qꝛ q̃ non precepit offeret ⁊ q̃ precepit omitit.
c ¶De ſu trabajo. hoc qꝛ maior damnũ fit ei
dem vendẽti redditus in tali caſu q̃ fieret ſi to
taliter bona alienaret etiam in iuſto pretio: qꝛ
alienando in tribus ei prouideretur. primo qꝛ
pretiũ integrũ proprietatis et vſus fructus bo
norum haberet. ſecundo qꝛ liber remaneret.
tertium qꝛ fructũ operarum et laboris ⁊ ſudo
ris ſui premium in futurũ nõ amiteret. hoc au
tem caſu ſi non habens vnde viuat (deductis
ſumptibus) imponit redditus: primo: pretium
proprietatũ prediorũ amittit: qꝛ vt teſtatur di
uina hiſtoria Geneſis.47.ca. (ſtatiz quod quis
non habet) redditus đ quibus viuat ſtatim cõ
pellitur vẽdere aut amitere iniuſto pretio pro
prietates prediorũ: ſoli enim ſacerdotes egip
tij non fuerunt compulſi ad vendenduz predia

bajo ⁊ mas q̃ ſolamẽte los pue
dan imponer pſonas que eſten

ſua qꝛ de publicis horreis ſtatuta cibaria eis
preſtabantur vt ibi dicitur et probatur in pra
gma.182. ibi ⁊ les cõuenia vẽder ſus haziẽdas
ſi nos enello no mãdaſſemos proueer. nãqꝫ
vt experiẽtia docet hoc caſu ipſis attenuatis ei
bꝰ đ ore aufertur et ipſi nõ reperiũt qbꝰ vẽdãt
proprietates prediorũ: qꝛ nulliꝰ vult emere ab
eis ob timorem onerũ et clauſularum contrac
tus cenſualis: ob eorum ſterilitatẽ ⁊ derelictio
nem culture q̃ facere vẽdentes in preterito tẽ
pore no potuerũt qꝛ pauperes remanſerũt ni
mis: ⁊ exauſte eorũ facultates deductis reddi
tibus exſolutis ad impẽſas culture deſtinatis
vnde aufugere cõpellũtur: ⁊ đ relinquntin ſolu
tum proprietates prediorum ocaſione reditu
um decurſorum et in futurũ debendorum: qđ
diuinis preceptis eſt interdi
ctũ in dic. ca.25. leuitici in ver
ſi. vt viuere cuius verba ſunt
(illa đ quibus ſupra) vt viue
re poſſit frater tuus apud te: vſuras non acipi
as ab eo et frugum abundantiam non exhiges.
Ideſt nõ oneres eum angarijs ſeu tributis vt
inpretantur glo. inter linearis et Hugo cardi
na. in di. verſi. vt viuere et cum hac expoſitione
blibia trilinguis in ydioma caldayco et expo
ſitione.72. interpretũ cõcordant dum in effec
tu exponũt frugũ abundantiã non exhiges.i.
non acipias cibum ſuum et optime exponitur
ne oneres angarijs qꝛ ſicut vſure interdicũt in
ter alia ne diu durantes opꝛimant proximum
et deuorẽt eiuſdẽ facultates vt probatur Exo
di.22.ca. ibi neqꝫ vſuris opꝛimes et in ca.1. de
vſu.lib.6. ita inter alia interdicũtur noue anga
rie ſeu tributa vel cẽſus imponi ne exoneris
adiectione ſupra onus: proximi opꝛimantur vt
not. Alberi. et docto. in.l.i.C. noua vectig. inſti
nõ poſſe ⁊ probatur in ca. inouamus cum ſimil
de cenſi. in.l.pe. et fina. titu.7. parti.5.l.i. et per
totũ titu.x.lib.6. ordi. vnde glo. inter linearis.
di. verſi. vt viuere attẽdens ꝙ copula illa ⁊ po
ſita inter illas duas diuerſas interditiões vſu
ras non acipias ab eo: et frugum abundantiã
non exhiges: de ſua natura coniungere. debe
re vniformiter vtrumqꝫ in idẽtitate et vnifor
mitate rationis vt probatur in.l.fi. et ibi notat.
Bal.C. de ſentẽ. ⁊ inter locu. omni. iudi. ideo ex
poſuit.i. non oneres tributis ad demõſtrandũ
ita proximum opꝛimi poſſe freno noui tribu
ti exacta annuatim ſuper abundantia frugum
ſicut opꝛimi ſperabatur exactis vſuris qđ ⁊ a
lias dñs Eſaye.28. perpendit dum dicit tantũ
modo vexatio intellectũ dabit auditui coan
guſtatũ enim eſt ſtratũ ita vt alter decidat pa
lliũ breue eſt vtrumqꝫ operire non poteſt qua
ſi dicat et ſi non credatur ꝙ ita opꝛimitur pro
ximus exacta ſuper abundantia frugum ſicut
extortis vſuris attendatur ſaltim experentia
facti quomodo vendentes redditus trucidẽn
tur totaliter vbi coanguſtatum eſt in paruita
te fructuũ ſtratum patrimonij eorundem diui

As redditibus inter ipſos et ementes vnde be
ne ſubdit propheta pallium ſubſtantie eorum
breue eſt vtrumqꝫ cooperire nō poteſt ſa cit il
lud Zacha.xj.ꝛ cōcindēt terram(.i.ſimul. ſcin
dēt.puēt⁹ terre) ꝛ nō eruā ō manu eorū caueāt
ergo emētes ſuper abundātias frugū attenua
torum ne veritatem charitatis grate illis ven
dāt qꝛ vt dicit apoſto.ad roma.i.ca. reuelatur
ira dei ſuper omnē impietatē eorum qui verita
tem dei in iniuſtitia detinent. premaxime come
dendo frugem mendacij confidendo in vijs
propijs contra illud Oſee.10.ca.ad finē. aper
te ergo vult tex.ille Leui.25.v ſuras nō acipies
ꝛ frgū abūdātiā nō exbiges.(attenta cōiuctio
ne ꝛ que de ſua natura coniungit diuerſa ꝛ om
nino diſtantia ſecūdū regul.gramaticales) qꝺ
vt proxim⁹ poſſit viuere apud nos nec ex ope
ribus noſtris fuge latebras p.etat: nec vſuras
exigamus ab eo:(qꝛ per tex. in auten. nullum
credentē agricole eſt declaratum citius fuga
ſperari vbi predia laboratorū ſu.it obligata ſe
nori)nec etiam exbigamus frugum abundan
tiam(.i.redditus deductis ſumptibus) qꝛ per
eos ita fuga ſperatur ſi diu durent redditus:
ſicut per exactionem vſurarum prout experiē
tia docet ꝛ ꝑbatur in di.c.geneſis.47.¶ Abla
tis ergo bonorū frutibus aut cōpelluntur ho
mines ad venditionem bonorum ſi poſſunt vē
dere vt in dic.ca.47. Geneſis aut ad fugenduꝫ
vt in dic.verſi.vt viuere Leuiti.25.ca.aut ad ca
piendū proprietates prediorum inſolutum de
negatis alimentis nec derelictis pecunijs ad
culturam quo caſu qꝛ ocidunt et poſſident: vē
dentes emptores redditus/ablata ſuſtētatio
nē eorꝫ ꝛ capiēdo bona inſolutū.caueāt ne ſup
eos cadat ſentētia.illa ꝙ dñs p Heliā prophe.
miſit regi Achab ꝛ regine Jezabel vt loco quo
linxerūt ſanguinem Nabot lamberent ꝛ ſuam
vt habetur regū.3.ca.21.¶ Secundo ſi talibus
permitantur redditus vendere eo ipſo eis per
mititur qꝺ ſe ſeruituti emptorū ſubjiciant nam
aut aufugere compellūtur vt libertatem retine
ant perſone: aut ſi procurant cū maxima preſ
ſura et laboribus redditus exſoluere qꝛ in pa
res ſunt oneri ad frenum tributi eis impoſitum
ſuferendū:ſerui efficiūtur.nā ſicut philiſtei ſer
ui Dauid facti ſunt freno tributi ab eis exacto
vt habetur regū.2.ca.8.ita vendentes ocaſione
reddituū exſoluendorū ſerui emptorū eficiun
tur vt ꝑbatur Eſdre primo.c.4.ibi tributū et
vectigal.ꝛ annuos redditus non dabunt iunc
to tex.Eſdre.2.c.5.per totū.ꝛ hoc in tantum ꝛ
tan crudeli modo:vt non ſolū per licitas vias
vt ſerui dominū ſed etiam per illicitas vt ſerui
pecati per ꝑbas ꝛ nephas procurent pecūias
habere vt redditus exſoluant: et cum nec vnū
neqꝫ aliud ſufficit ad ſuferendū onus redditua
le derelictis bonis(vt emptores inuadant pro
ſecuritate redditus)aufugiūt.qꝺ expreſſe diui
no precepto eſt interdictū:vt habetur Ezechi.
22.vbi reprehendens dñs eccleſiā ſuam graui
ter qꝺ admiſerit(intra ſe ipſam)exhigētes vſu
ram aut ſuperabundantiā frugū ſic ait. vſuraꝫ
ꝛ ſuper abūdantiā acepiſti ꝛ auare proximos
tuos calumniabaris meiqꝫ oblita es: comploſi
manus meas ſuper auaritiā tuam et ſuper ſan
guinem qui efuſus eſt in medio tui(iuncto eo
qꝺ infra di.)tu eſt terra inmunda et non cōplu
ta in die furoris coniuratio prophetarū in me
dio eius:animas deuorauerūt: opes et pretiū
aceperunt.ꝛc.in quib⁹ vltimis verbis:animas
deuorauerunt: opes et pretium aceperūt iunc
tis illis de quibus ſupra vſuram et ſuper abū
dātiam recepiſti:datur intelligi qꝺ exactio vſu
rarū aut ſuper abundantie frugū pariformiter
de ſua propria natura habent conſecutiuo mo
do deuoratione animarū eo qꝺ vt exſoluātur
vſure per ꝑbas ꝛ nephas debentes illas:illici
tis etiam acquiſitionibus inſiſtūt:vt pares ſint
exſolutioni vt perpēdit bea.Ambro.in li.Tho
bie.8.et.14.cap.not.in ca.ſuper eo de vſur.et
ob hoc dicit prophe.aīas deuorauerūt: quaſi
non tantū facultates exhauſerint onere vſura
rum et exactione ſuper abundantie frugū ſed
in tantū fames ſacrilega auri creuerit qꝺ etiaꝫ
aīas deuorauerit inducēdo ad pecādū:ocaſio
ne exſoluendi oneris.ſubiungit etiam tex.ibi o
pes et pretiū aceperunt:vt demonſtret qꝺ etiā
eſt conſecutiuum neceſſarium permiſſa exactio
ne vſure aut ſuper abundātie frugū: qꝺ poſtqꝫ
facultates ſunt exhaſte ne licita nec illicita ac
quiſitio ſufficit ad ſuferendū onus eorū: qꝺ vt
pecatum perficiatur(non habentibus illis de
quo ſoluant)opes et pretium recipiūt credito
res/opes.i.redditus decurſi qꝛ redditus pre
tioſior pars ſubſtantie eſt pretiū.i.id qꝺ datuꝫ
eſt ꝑ emptione ſuper abundantie frugū.ſic etiā
debet intelligi ille tex.cum de iure vbicunqꝫ fit
mentio de pretio ibi ſub intelligitur fuiſſe vēdi
tio prout not.glo.in.l.cū dotē.verſi. quis eniꝫ
C.de iure dotium ꝙ ibi ad hoc notat Bal.ꝛ eſt
caſus in.l.prima.C.ō predijs de curio.lib.10.
not.Jaſſo.in.l.prima.5.col.verſi. vnum tamen
in propoſito.C.de iure emphi.¶ Tertio ſi tali
bus permitantur redditus vendere operā ꝛ ſu
dorem vultus ſui amitunt ex quo vt predixi ta
les vendentes erumpūt in fugam nā cum duꝫ
Quis eorū eſt in patria ꝛ elaborare et colere
predia ſua debeat vt preſtet redditus:aliomo
do et loco elaborare nō valet vt ſe alat.ob qꝺ
(vt ſaltim ex labore manuū ſuarū alias ſibi vi
ctum querat)aufugit derelictis bonis in vngu
lis emptoris qꝺ omnino vt dixi eſt interdictū
per tex.in dic.autem nullū credentem agrico
le et per tex.in dic.ca.22. Ezechie. et per tex.
ibi in fine minatur dñs omnem iram ſuaꝫ eſun
dere debere ſuper ecleſiā ſuam ob talē crude
litatem cuius verba tex. forte ad perſecutionē
antichriſti referūtur:vt recte cōſiderando ex
preſſe allegat ad hoc be. Vincentius hiſpan⁹
noſter in ſermo.hyemalibus dñica.4.poſt epi
pha.verſi.nota propinquitatē antchriſti expa

rabola zizaniarum venit inimicus cũ dormirẽt
homines.ibi quando ergo chriſtianitas.⁊c.
¶ Talibus ergo hominibꝰ permitere vẽditio
nem redditus nil aliud eſt quã comitere furio
ſis gladium quo ſe interficiant ſecũdũ Conra.
in dic.q.84.cõclu.6.§.ex hoc ⁊ eſt alias de mẽ
te Bal.vbi ponit verba notanda in propoſito
in.l.pactũ qḋ dotali in fine.C.de col. huiuſmo
di enim hominibus ne imponerent in conſulto
redditus curatoꝛ vt prodigis dari deberet qꝛ
ſignũ eſt magne dementie ponere ſe quis in ta
li ex terminio famis aut neceſſitatis ꝙ ſuferre
nõ poſſe in futurũ ſperatur.argu.l.his qui.§.di
uus.ff.de tuto.⁊ curato.datis ab his not.Bar.
in tracta.teſtimonioꝛũ.16.colu.§.oppoſita pru
dentie.nam cõſentire ꝙ quis ſe ipſum mutilet
eſt ſpẽs ſatuitatis Bal.in pre
llu.feudo.§.expedita colu.2.
vnde qui a talibus emit red
ditus qꝛ aufert victum neceſ
ſariũ qui deductis ſumptibus et tributis prin
cipis et decimis dei ſupereſt pecat moꝛtaliter
vt habetur Hiere.2.ca.in principio vbi demon
ſtrans nobis dominus quanta ſchoꝛia plena
ſit charitas preſentis ſtatus ecleſie:attẽto illo
aureo ſeculo ecleſie primitiue ſubdit per ꝓphe
tam verba ſeq̃ntia.vade et clama in auribꝰ hie
ruſalem dicens.recordatus ſum tui/miſerans
adoleſcentiam tuam et charitatẽ deſponſatio
nis tue quando ſecuta eſt me in deſerto in ter
ra q̃ non ſeminatur.ſanctus iſrael domino pri
micie frugũ eius omnes qui deuoꝛant eum de
linquunt et mala venient ſuper eos.vbi dominꝰ
aperte videtur velle interdicere qḋ neq; ꝑ em
ptionem/neq; per aliam viam auferantur pro
ximo primitie frugum.i.que precipua de reddi
tibus ex frugibus redigũtur in pecunia ad pa
nem ſuſtentationis oꝛdinarium habendum.ſic
enim intellexiſſe videtur apoſtolus cum dixit
qḋ opoꝛtebat laboꝛantem agricolam primum
de fructibus percipere debere vt habetur ad
Thimote.prima.4.ca.et ob hoc ſubiungit ibi
dñs qḋ qui aliter facit deuoꝛans primitias fru
gũ:mala venient ſuper eum vnde ſcriptum eſt
panis egẽtiũ vita pauperis eſt:qui defraudat
illũ reus ſanguinis eſt.qui aufert in ſudoꝛe pa
nem:quaſi qui occidit proximũ ſuum.l.necare
ff.d liber.agnoſcen.⁊ habetur oꝛiginaliter ecle
ſiaſti.34.ca.nec iuſtitia pretij (prout dixi) hic
aliquid operatur qꝛ quemadmodũ necaret ali
quem qui ex menſa eſurienti panẽ auferret:ita
occidere videtur qui pretio iuſto emit victum
pluriũ annoꝛũ neceſſarium perſone/nam licet
habito reſpectu ad id qḋ emitur:qḋ valet cibꝰ
exſoluitur qꝛ tamen emitur ab eo qui aliunde
victũ q̃rere nõ valet(cum culture remanet aſ
trictus vt reditus exſoluat ob tale pretiũ)nõ
tantũ non exſoluitur:ſed etiam denegatur obi
tum charitatis cuꝫ panis ſuſtentationis vnico
pretio auferatur ſicut enim ſacrilegus reputa
retur qui a famelico panẽ in fame auferret ex

ſin neceſſidad graue f y q̃ quieren el dinero / o para granjear

quo eius vita periclitaret ⁊ ſi iuſtũ panis ptiũ
daret/ita ſacrilegiuꝫ comitere videtur qui red
ditꝰ neceſſarios vite ſub iuſti pretij obtẽtu au
fert cum vtroq; caſu ꝓximus ſuſtentatiõe frau
datur.vnde qꝛ talis venditio et ſi iuſto pretio
fiat ponit hominẽ in vite ex terminio rejiciẽda
eſt quaſi cõtra bonos moꝛes vt alias perpen
dit Barto.in.l.fina.pma lectu.3.col.verſi.ſi ve
ro.C.de pactis.et hoc fuit demente Gabrielis
4.ſenten.diſ.15.col.4.⁊ Conra.in dic.§.ex hoc
neq; enim audiẽdus eſt qui poſcit ab aliquo ta
les operas quas etas aut infirmitas:aut nece
ſitas impedit preſtari.qꝛ per eas propoſitum
et vite ſubiectũ minuitur ſed tales debent peti
qḋ remaneat perſone tempus ad q̃ſtum facien
dum quo ſe ſuſtentare poſſit et ſi aliter exhig ũ
tur iudex ſe interponere de
bet ⁊ excludere petitoꝛem vt
eſt caſus nota.in.l.aut certe
et in.l.qḋ niſi.ff.de operis li
berto.ſi enim de iure vbi alicui relinq̃bantur a
limẽta in teſtamento alterius:ille non poterat
trãſigere pro illis de preſenti aliquo ſibi dato
niſi ptoꝛ cauſa cognita id permiteret:vt eſt ca
ſus in.l.cũ hi.ff.de trãſactio.illa ratiõe ne oca
ſione parue pecunie ſe precioſis alimentis fu
turis incõſulto modo priuaret:etiã ſi talis pſo
na haberet officiũ aut artificiũ quo ſe(renũcia
tis alimentis) poſſet exhibere.quãto fortiꝰ nõ
eſt permitendũ ſed omnino interdicẽdũ vt dñi
patrimonioꝛũ qui in ſudoꝛe ſui vultus propijs
impẽſis de bonis ſuis victũ neceſſariũ q̃rũt.ne
tale redditũ vendãt:qꝛ non tãtũ amitũt reddi
tũ ſed nec elaboꝛare ſibi poſſunt alias:impedi
ti in curis predioꝛũ tantũ vt redditũ exſoluãt.
¶ Cõcludo ergo qḋ a talibus nullo modo emi
poſſunt redditus qꝛ eſt cõtra legem nature ho
minem homini inſidiari in pane ſuſtentationis
ablatis alimẽtis vt probatur Gene.9.c.ibi ex
cepto ꝙ.⁊c.deutero.12.ca.ecleſiaſti.xj.c.in fin.
et cõtra legẽ ſcripture qua exactio ſuper abũ
dãtie frugũ prohibetur vt in di.ca.leuiti.25.et
Ezechie.22.et cõtra legẽ gr̃e qꝛ gr̃a ſuper ero
gationis charitatis efficitur venalis qḋ eſt q̃ſi
pecare in ſpũm ſanctũ vt habetur actuũ apoſ
to.8.c.ibi pecũia tua.⁊c.et ſentit dñs ꝑ ꝓphe:
Amos in dic.ca.2.ibi et ſuper quatuoꝛ non cõ
uertã eum pro eo qḋ vendiderint.⁊c.
f ¶ Sin neceſſidad graue: probãtur in verbis
extrauagantis Martini poſt prin.ibi pro qui
bus princeps Baro miles ſiue oppidanꝰ par
tium earundem/prout et expedire videbatur
melius pro tunc non valentis ſibi conſulere ſu
per bonis ſuis:dominijs agris predijs/ et he
reditatibus vendere cõſueuit et vendidit.⁊c.
et in extrauaganti ſcḋa ibi qḋ ipſi habitatoꝛes
.⁊c.in quantũ loq̃tur de principibus et baro
nibus ⁊ de habentibus amplum patrimoniuꝫ
non autem in attenuatis et ita approbabãt doc
toꝛes antiqui vt Henrri.Hoſtien.ſic etiã eſt de
mente Abb.Anto.de butrio ⁊ omniũ docto.in

dicto ca. in ciuitate de vſur. ſi. q̄ſt. in quantū po
nebant exemplū indiuite homine imponēte re
dditū ſuper caſtro et in quantū ratione inopie
comuniter concludebant emptionem reddit⁹
ceſſare debere ex quo aperte volunt qđ nec ab
initio apponi poſſint ab illa ꝑſona q̃ ſtatim qđ
exſolueret redditus eo ipſo inops efficeretur.
etiam ſi reſpectu proprietatis prediorum pre-
tioſum ſit eius patrimonium argu. l. qui bonis
ceſſit. ff. de ceſſio. bono. q2 vt dicit ibi tex. nō eſt
fraudandus quis alimentis quotidianis ſi tan
tum ex vſu fructu bonorum percipitur quantū
ei alimentorum nomine neceſſe eſt(ne alias o-
caſione parui redditus venditi) ad venditionē
ꝓprietatis prediorū aut dationē inſolutū emp
tori cōpellat' iniuſto ꝑtio. ideo eiꝫ datur licētia
emptori per has extrauag.
vt redditum pecuniale certū
et taxatum emere poſſit: vt al
liciatur ocaſione lucri reddi
tus ad prouidendas indeni-
tates ſtatus venditorum. vn
de ablata ſuper abundantia
frugum frangerent cauſam finalem permiten-
di hos contractus: ⁊ frangeret etiam fidem (ta
cite a natura ipſius contractus (datam vendē
ti qua) ex extrauagāti finali cauſa admitendi)
pretium dediſſe videtur emptor vt per iſtā viā
prouideret meliori modo quo poſſet ne vendi
tor predia ſua in conſulto diſtraheret et pro nece
ſſitatibus ſtatus. nam ſi aliud diceremus nimis
oneroſus eſſet emptor ſi ocaſione parui reddi
tus ad prediorum venditionē compelleret et illū
tractu temporis qđ non eſt: admitenduꝫ argu.
l. ſi ſeruos. §. fina. ff. de pigno. actione. l. in fundo
verſi. fina. ff. de rei vendi. l. magis puto. §. Item
pretor verſi. ne propter. ff. de rebus eorum fa-
cit tex. in pragma. 14. §. 7. ibi q̃ buenamente ſin
daño ⁊ fatiga lo puedan ſufrir ⁊ ſoſtener: cum
concor. idem qđ ſupra ſilicet qđ iſti contractus
procedant in magnatibus ⁊ in amplis ciuitati
bus / habentes opulentes redditus tenet Ger
ſon in dic. tracta. contractum ſecunda parte. §.
poſt materiā. informatione q̄ſtionis ⁊ Rodul.
in tracta. de vſur. 3. parte. §. tranſeamus nunc
ad octauum et vltimum dubium. idem qđ a di
uitibus ſolebant tempore Gabrielis iſti reddi
tus vendi tenet ipſe in. 4. ſenten. diſtin. 15. q̄ſt.
12. col. xj. ⁊ tali caſu dicit ipſe licitos fore. idem
Cōra. q. 84. ꝑma cōclu. ⁊ dic. 6. cōclu. §. ex hoc
dicēs qđ q̃ ab attenuatis ⁊ oppſſis emūt crudeli
ſſimi ſunt ⁊ magis indiget ipi (quo ad charitatē
et pietatem q2 non habent) ꝙ vendentes opre
ſſi egent' pecunijs. habent enim auari ⁊ ipſam a
nimam venalem vt dicit ſapiens eccleſiaſtici.
10. ca. ob qđ exclamādo pro rūpit cōtra tales
emptores Cōra. dicēs. O pietas: o chriſtia-
norū vnitas: obſcuratus eſt prob dolor auruꝫ
noſtrum mutatus eſt color optimus: et in ſcho
riam verſum eſt / abierunt pij: ſurrexerūt impij
⁊ quoniam abūdauit iniquitas / refrigiut cha

con ello g o para otro aprouechamiento neceſſario ala yndenidad de ſu eſtado b mas q̃ por neceſſidad del mantenimiēto

ritas multorum: inſtiterunt et inceperunt tem-
pora periculoſa: aparuerūt homines ſe ipſos
amantes et querentes q̃ ſua ſunt non que Je-
ſu chriſti domini noſtri / hec ille in quibus ver
bis (dum in materia redditum iſtorum dicit)
mutatum eſſe aurum et argentum in ſchoriam
(que verba ſunt in dic. ca. 22. Ezechie.) ipſe Cō
ra. reprobare vr redditus ab attenuatis impo
ſitos per increpationē domini de qua ibi. qua
aſpere reprehendit dominus mutationem au
ri et argenti eccleſie ſue in ſtannum et ſchoriaꝫ
q̃ per exactionē vſure et ſuper abundantie fru
gum in animarum deuorationem et oppum eo
pretij receptionem euenit. hoc etiam clarius
tenet Conrradus in dicta. q̄ſt. 83. prima cōclu.
§. 2. probatur verſi. et modo vēditio dicens qđ
vendenti non ſit iniuria in ad
miſſione iſtius contractus q2
talis debet eſſe vendens qđ
abſq; aliqua graui neceſſitati
in qua poſitus ſit redditus
vendat. hoc etiam eſt demen
te omnium aliorum doctorū
nec vidi aliquem qui hoc cōtradicat et hoc cre
do verum: q2 nec ſub colore deciſionis pape d
colorari poteſt ſtatus aureus charitatis eccle
ſie militantis prout not. Abb. in ca. propoſuit
2. colu. in fine. verſi cu. ſed pro nunc. de conceſ
ſio. preben. ⁊ in capi. que in eccleſiarum fina. co
lu. de conſtitu. capi. ⁊ ſi illa. 1. q̄ſt. 7. capi. ſunt
quidam. vbi archi. 25. q̄ſtio. 1. Abb. in ſua diſ-
pu. inci. epiſcopus. 21. colu. verſicu. ſed ponam
. ⁊c. cum concor.

g ¶ O para granjear con ello: ita exemplifi-
cat Cōra. 73. cōclu. 3. dicēs expediētes eſſe iſti
cōtractus ex parte vēdentis. quādo iuueni ne
gotiatori (qui ſe creauit in mercantijs) datur
magna dos cum vxore in predijs ⁊ vineis nā
tali quia neſcit eaque ad agrorum culturam at
tinent expedit ſecundum eum pro habenda pe
cunia ad queſtum exercendum imponere red-
ditus ſuper predijs: vt comodius ſibi prouide
at per mercantiam ꝙ ipſe didicit: idem poteſt
dici / ſi emptio pretioſi predij ſe offerat alicui
pro cuius emptione indiget copioſa pecunia /
idem de licentiato qui vt habilitet ſe ad cathre
dam proprietatis ꝙ veriſſimiliter ſperat ha-
bere (vt faciat ſe doctor) redditus imponit. et
in hoc non ſunt danda plura exempla quia eſt
materia periculoſa: et proh dolor ipſa mali-
tia humana in tantum ſe extenſit ꝙ paſſim abſ-
q; conſideratione predictorum ab omnibus
emuntur ⁊ vendūtur vt teſtatur alias prophe.
Eſdre. 4. capi. 5. dicens et erit impoſitio veſti-
gio (.i. paſſim in omni loco) ꝙ nunc vides reg-
nare regionem vt videbis eam deſertā ob hoc
ſilicet ꝙ ꝑ phas et nephas de facto ab oibus
emſitur. d qua auctoritate. infra. lati⁹ dicetur.
b ¶ La indenidad de ſu eſtado. iſtud verbum
probatur expreſſe in extrauaganti. ſecunda
ibi quibus id pro ſuis ſtatu et indenitatibus

expedire visum fuerat in extrauag. prima verſi. pro quibus.⁊c.ibi cum hoc expedire videbatur melius protunc non valentis ſibi conſulere.⁊c.vbi atenta propoſitione dubij in quo petebatur declaratio et reſponſione pontificũ tantum tollerantur iſti contractus quando expedit ſic cõtrahere pro meliori ſubuentione ſtatus vendentium/ qꝛ ad eorũ indemnitatem cõſeruandam pro tunc cum imponuntur redditꝰ meliori via prouideri cõſeruationi ſtatus eorũ non poterat.licet ſi dilatio temporis cõcederetur tractu temporis meliori via poſſent vẽdẽtes ſibi proſpicere.poteſt etiam vltra predicta poni exemplum ſi alicui habenti amplas facultates in predijs ocaſio ocurrat maritandi filiã cum nobili aut literata perſona qui nõ vult dotez recipere in predijs ſed in pecunijs quas ipſe nõ habet nec etiam vult pecunias dotis per plura tempora ex reditibus prediorum ſibi preſtari ſed repreſentatas vno tempore ſibi offerri: nam tali caſu expedit tali diuiti pro tunc.i.tempore maritande filie:redditus imponere ſuper bonis qꝛ hec eſt melior ſubuẽtio ſtatus ſui q̃z alia eo qꝺ acquirit nobilem maritũ filie/ ſuſtẽtat patrimonium ſuum antiquũ/ ex ſoluto paruo reditu a quo in futurum ex prouẽtibus prediorũ reſiduis de facili ſe liberabit ſi moderet ſuas expenſas/ et viuat in parſimonia et acuratius culture prediorum ſuorum inſiſtat. tali enim caſu ⁊ in alijs ſimilibus pro comuni vtilitate et indenitate ſtatus talis patris et ſimiliũ perſonarum:aprobant hos contractus pontifices qꝺ patet expreſſe ex verbis eorum de quibus ſupra premaxime ex verbo expedire qꝺ qꝛ ſuperlatiuũ videtur ↄnotat meliorẽ ſubuẽtionẽ q̃ ꝺ iure poſſet fieri . poſitiuũ eiz licere ꝺmonſtrat.quid eſſe licitum ſecundum equitatẽ comutatiue iuſticie. comparatiuum decere demonſtrat qꝺ eſſe licitum ſecundum bonos mores et honeſtatem: ſuperlatiuum expedire declarat quid conueniri fieri non notantum ſecũdum equitatem et honeſtatem:ſed etiam ſecundum comunẽ vtilitatem.ca.magne.§. hec tria. vbi glo.et docto.de voto.ob hoc etiã dicebat Gabriel.qꝺ ad hoc vt iſti contractus liciti ſint non tantum debent eſſe expedientes priuatis ſed etiam comuni vtilitati totius reipublice in adequatione dati et acepti vt patet ex dictis eius in dic.12.q̃ſt.x.colu.cum ſequen. 4. ſenten. diſt.15.a talibus enim perſonis ideo permitun tur redditus exhigi:qꝛ nec petebãt mutuo nec erat eis mutuandum nec indigebant cibo quotidiano cuz redditum imponebant nec ex poſt facto:et abſq; penuria(vt ſentiunt põtifices in ſuis conſtitutionibus) poterant imponentes parce ſuſtentari licet nõ tan cõmode.vnde nec de hoc qꝺ exhiguntur ab eis redditus conqueri ſe poſſunt.qꝛ eis imputari debet quare non omiſſerunt pompoſam prouiſionem ſtatus maritando filiam humiliori genero/ aut emptionem magni predij non relinquerunt qua omiſſa euitare poterant non emendo neceſſitatem parſimonie in qua ſe poſuerunt alienando redditus:vnde ſuſtineant onus iſtud ſi poſſunt viuere abſq; penuria licet non ita cõmodam habeant ſuſtentationem. vt in ſimili multũ notanter dicit Joan.Andree per tex.ibi.in ca.primo §.ſane.in glo.in verbo abſq; penuria de ſtatu: regul.lib.6. facit.l.24.titu.23.parti.2. ibi no denen recelar trabajo ni coſta que fagan pues q̃ por ello podran acabar lo que quiſieren: cum concor.quod premaxime dicendum eſt attento qꝺ parſimonia eſt ſecundum legem nature innitium enim vite hominis : aqua et panis et veſtimentum:⁊ domus protegens turpitudinẽ fuit vt habetur eccleſiaſti.29. ca.nec emptor tales reditus capit iniuſte qꝛ in recompenſam lucri ceſſantis quez omitit vt indigentie ſtatus proximi ſucurreret et acquirit.cui indigentie ſtatus(qꝛ ponpoſa eſt et magis proueniens ex humana concupiſcientia q̃z ex lege dei)non fuit de iure diuino preceptiue iuſſum vt gratis(niſi parte apetente et demonſtrante) prouideretur in homine enim paupere aut in paupertatem deuenienti preceptum tantũ fuit in dic.ca.15. deutero.vt daretur eidem quotquot indigeret. et iſta eſt ratio quare iſti redditus iuſtificati fuerant a pontificibus.qꝛ per eos dato iuſto precio prout debet tantum in foro conſcientie percipi poteſt ex illis quantuz eſt veriſſimile lucrũ ceſſans emptorum ex mente Gabrie. vbi ſupra et Silueſt.in parte vſur.el.2.q̃ſt.12. in propoſitione queſtionis ibi habita ratione ad id qꝺ veriſſimiliter percipi poſſet ex pecunia pretij in alia negotiatione in veſtita hoc clarius et melius q̃z alius expreſſe aſſirmat Cepol. in tracta. ſimul.5.caſu principali verſicu. veruz ⁊ hoc eſt de comuni intentione omnium docto. de qua infra in.4.conditione dicetur. tolerarunt etiã attento qꝺ comuniter docto. etiã ex cauſa mutui gratuiti ex preſumpta mora permitebant poſſe peti intreſſe lucri et damni veriſſimile dũ tamen taxaretur arbitrio iudicis vt not. in ca. conq̃ſtus de vſur.glo.et docto.in ca. quoniam 14.q̃ſt.4.not. in.l.ſocium qui in eo.cum cõcor. .ff.pro ſocio vnde qꝛ in caſu iſtarum extrauagantium in ipſo innitio contractus quodãmodo mora non redendi pretium contrahebatur qꝛ irrepetibile pretium ex parte emptoris vẽdens petit/ non pro prouiſione ſue indigentie perſone ſed pro põpoſe ſtatus ſui indenitate oſtentatatione/ideo pontifices hoc tantuz caſu intereſſe ceſſans emptoris tacite taxari permiſſerunt ab innitio contractus: per viam hãc vere ſilicet emptionis reditus ſtãtibꝰ alijs circũſtãtijs quaſi talis reditꝰ ſurrogetur loco intereſſe ceſſantis quem ex mora ex cauſa mutui creditor licite.i.ſecũduz comunẽ oppi.doc. pe

de ſus perſonas. ¶La ſegunda que ſe imponga ſobre ciertas y ſpecificadas heredades

tere poſſet vt not. in. l. ſecūda. C. de vſur. ⁊ in. l. prima. C. de ſumma trinita. et fide catho. vbi glo. et doc. et ſi permiſſerunt pontifices taxari tale intereſſe certitudinaliter per iſtā viā illud ex duobus capitibus. ¶ Primo q2 tale intereſe qđ ſoluitur (licet in foro conſcientie ad id qđ ceſſat lucri referatur vt predixi) in foro tamen exteriori ſeruatis omnibus circumſtantijs de quibus hic non vt intereſſe petitur ſed vt redditus emptus ex pura venditiōe vt videtur de mente Cepole in dic. 5. caſu principali verſi. verum ilſecundo. ¶ Secundo ideo pōtifices hoc tollerarunt: q2 licet tale intereſſe veriſſimile ceſans nō poſſet ab innitio taxari (ne per indirectū ſub pallio intereſſe veriſſimilis poſſibile taxetur qđ in fraudem vſurarū fieret) illud tamē intelligitur niſi actum ſit qđ durante termino infra qđ nō redditur pecunia: in genere promittatur vt id venditori ſoluatur in recompenſationem veri lucri ceſſantis qđ bonū et equum fue fuerit iudici ex mente Pau. de caſt. in. l. Julianus. §. ex vēdito. ff. de actio. empti Abb. in ca. ſalubriter de vſur. Alexan. conſil. 220. incipit ſuper q̄ſtionis ſecundo volu. col. fi. quos refert et ſeq̄tur Decius conſil. cxj. fi. col. vnde q2 ocaſione huius quaſi more et taciti pacti quem in iſtis redditibus venditis venditor facit cū emptore ⁊ emptor cum illo) vt det ſibi pretiū irrepetibile pro ſubuentione melliori ſtatus ſui qđ emptor dare nō vult niſi id qđ ex cauſa mutui ſecuta mora percipere poſſet veriſſimiliter: ſtatim ſibi ꝓmitatur (q2 ab innitio videtur eſſe in mora vt dixi nō ſe in neceſſitate ſtat⁹ reſtringēdo) ideo pōtifices tolerarūt hos cōtract⁹ quaſi in eorū tolleratione nil noui introduceretur cum in effectu iſti redditus ſurrogabātur loco intereſſe veriſſimilis q̄ ex mora ex cauſa mutui peti poterat et iſte in effectu fuerunt rationes admitendi hos contractus quo ad iuſtitiā comutatiuam humanam non autem ſunt decentes apud deum vt in fine dicetur. non ergo illos pontifices admiſſerunt in pauperibus ⁊ attenuatis venditoribus: q2 talibus non ſunt expedientes ſed pernicioſiſſimi cū expediat illis magis vendere patrimonia totaliter vt ſaltim liberi remaneant ab impenſis et culturis ⁊ a redituum exſolutione in futurum euomēdo neceſſitatem ad tempus quaſi molam putridam totaliter de ore. vbi enim eorum patrimoniū eſt ita debitis et neceſſitatibus exhauſtum: qđ tantum ſuper eſt ad eius ſuſtentationem pecunie fenebris aut redditualis impoſitio nullatenus admiti deberet redditus venditio q2 lex fingit imponētem imparem eſſe exſolutioni ſtatim ab innitio cōtractus vt alias in ſimili dicit tex. in. l. prima. C. de conditione ex lege. vnde teſte Eraſmo adagiorum chiliadis prime centuria. 9. adagio. 12. incipit vel a mortuo tributū exigere et chilliadis ſecūde centuria. 1. adagio 69. incipit vel a mortuo tributum auſſerre grauiſſime reprehendūtur qui a pauperib⁹ aut attenuatis vectigalia hec exigūt: q2 q̄ſi furibūda rabie auaritie inſanientes a ſtatuis farinas poſtulant qđ pagani nunq̄ abſq̄ tyrannidis nota eſſe intellexerūt vt latius et ſerioſe ipſe diſerit mentem et intellectum prediorum adagiorum autoritatibus et rationibus comprobans. vnde equiſſimuū eſſet et iuri cōſonū qđ vbi agitur de impoſitione reditus de nouo: qđ caueretur ſtatuto qđ nulla impoſitio redditus noui poſſit fieri abſq̄ pretoris cognitione ⁊ determinatione ad quem (vt dicit conſultus Vlpianus in. l. magis puto. §. non paſſim verſi. item pretor. ff. de rebus eorū) pertinet extimare an expediat potius vendere predia totaliter q̄ obligare illa la ocaſione redituū. nam cum agatur de tā graui cauſa quantū eſt quem priuare fructu ſudoris ſui ⁊ alimentis ſuorum bonorū retento onere laboris et expenſarum: pretor de hoc cognoſcere deberet, ne alias ſi onera vltra modū conſuetū tollerabile imponātur freq̄nter opreſſo attenuatis onere redditū. ſimul viris et viribus reſpublice deſtituantur vt alias dicit cōſultus Vlpian⁹ in. l. 3. §. fi. verſi. preſes prouincie. ff. de muneri. ⁊ hono. vnde boni iudices qui valent zelo dei et virtute fidei irrumpere iniq̄tates (prout ſtricte eis a dn̄o precipitur nec alias officiū iudicandi licet eis vllo modo q̄rere vt habetur eclesiaſti. 7. ca.) ſic facere deberēt attendentes qđ per. l. cum hi. in prin. et in. §. ſi pretor. ff. de tranſa. et per. l. de his. C. eo titu. etiam vbi quis non priuabatur ſudore laboris ſui ſed tantum alimentis ab alio relictis in teſtamento erat diſpoſitum vt non teneret tranſactio abſq̄ cognitione pretoris ne homines (ocaſione illius falſi prouerbij ad preſens oua cras pullis ſunt meliora de quo per glo. in dic. l. cum hi. in prin.) breui hora conſumerent victum plurium dierum contra tex. in ca. cū apoſto. de cenſibus cum cōcor. probatur in ſumma titu. 22. prima parti. et in. l. 2. eo ti. inter eſt eniʒ reipublice ne ſua re quis male vtatur et ideo index prohibere hoc deberet vt in. §. ſed maior inſti. de his que ſunt ſui vel alie iuris cum concor. et licet a Gerſone et a dn̄s theologis comuniter dicitur admiti debere iſti redditus nouiter conſtituti ad inſtar eorū qui vendere poſſunt redditus quos exigere poſſunt a ſuis debitoribus aliis quaſi non ſit ratio diuerſitatis inter antea conſtitutos et noniter coſtituēdos vt ipſi ayunt. precipue Silueſter in dic. 12. q̄ſti: in parte vſura el. ſecundo ſecūda colu. ex quo concludunt qđ ad libitum a quolibet vēdi poſſunt cum omnibus eſt permiſſum vēdere bona ſua aut quo ad proprietatem, aut quo ad fructus argu. l. ſi in emptione. §. omnium. ff. de contrahen. emptione. l. neceſſario. §. fina. ff. de peric. et cōmo. rei vendite nam eorū dictum eſt intelligendum ſano modo quo ad diuites pecunioſos q̄bus expedit ad tp̄s ſic indenitati ſtat⁹ eorū prouideri nō autem quo ad pauperes q2 per tales venditiones totaliter trucidantur

et expoliantur nec condignitas pretij aliquid
excuſat vt predixi. nam licet Abb. referens In
nocen. ſentiat in ca. quanto. ſuper glo. in ver-
bo indulgemus de cenſi. quod obligatus ad
penſionem ex cauſa oneroſa non gaudeat be-
neficio illius tex. ſed conueniri poſſit totaliter
et non in quantum facere poteſt contrarium
vt ipſe Abb. refert fuit demēte Bartho. brixē.
Hoſtien. Petri et Abba. ſiculi ibidem vel dici
poteſt qđ licet de rigore attenta cauſa oneroſa
(premaxime ſi nondum pretium ſuum recepit
emptor ex redditibus) ſtandum ſit dicto Abb.
ibi. ex indulgentia tamen tex. in dic. ca. quanto
vbi glo. in verbo indulgem⁹ de equitate comu
ni dicendū eſt aliud (prout idem Abb. in ca. cū
hoīes nume. 5. eo. ti. cōcludit) in attenuato nō
valenti abſq; neceſſitate famis exſoluere deci
mas iure diuino debitas) ⁊ hoc etiā voluit in
redditibus Conra. in q̄ſt. 85. et probatur men
taliter in dic. ca. 25. leuiti. verſi. ſi attenuatus el
primo vbi loquitur tex. in venditiōe ⁊ ſic in cau
ſa oneroſa: et admitit aduc cōputationem fruc
tuū in pretio ratione attenuationis proximi e
tiā in oneroſo venditionis contractu. facit etiā
verbum illud domini Exodi tertio ca. ibi vidi
afflitionem populi mei et clamorem eorum au-
diui propter duriciam eorum qui preſunt ope
ribus et decendi vt liberem eum. vel tertio ex
mente Conra. q̄ſt. 72. cō clu. ſcđa colu. 2. Gabri.
et alioꝝ in locis ordinarijs dici poteſt qđ in
venditione redditum a propia natura eoꝝ
tacita ineſt cōditio vt teneatur venditor in quā
tum facere poteſt deducto ne egeat vt ſit ſuffici
ens ad culturā et ad omnia alia onera predio
rum. ſine qua ſufficientia redditus induſtriales
percipi nō poſſunt argu. §. ſiquis anon dño cū
concor. inſti. de rerum diui. vnde qui obtentu
oneroſi cōtractus panem ſudoris exiſtimat ſe
licite auferre poſſe: reprehēditur a domino per
Hieremi. prophetam. 2. ca. dicens quid niteris
bonam oſtendere viam tuam adquerendam di
rectionem que in ſuper maliciam tuam docuiſti
vias tuas et in alis tuis inuentus eſt ſanguis a
nimarum pauperum et innocentū non in foſſis
inueni eos ſed in omnibus que ſupra memora
ui et dixiſti abſq; pecato et innocens ego ſum
propterea auertatur furor tuus a me. ecce ego
iuditio contendam tecum eo quod dixeris nō
pecaui. quā vilis facta eſt nimis iterans vias
tuas: ab Egipto confunderis ſicut confuſa es
ab aſſur. nam et ab iſta egredieris ⁊ manus tue
erunt ſuper caput tuum: quoniam obtriuit do
minus confidentiā tuam ⁊ nichil habebis proſ
perum. aperte demōſtrans quod exigentes
a pauperibus redditus iſtos vel ſimiles: cru-
deliores ſunt Egiptijs: hoc eſt veris vſurarijs
vnde ſubdit alias dominus per prophetā Eze
chie. 24. ca. ve ciuitati ſanguinum: ve (olle cui⁹
rubigo. in ea eſt et rubigo eius non exiuit de
ea. eijce eam nō cecidit ſuper eā ſors: ſanguis
enim eius in medio eius eſt. ſuper limpidiſſimā
petram effudit illum: non effudit illum ſuper
terram vt poſſet operiri puluere vt ſuper indu
cerem indignationem meam. ⁊c. aperte deno-
tans qđ qui ſuper petram mutui gratuiti limpi
diſſimam hoc eſt charitate ornatam: procurāt
per exquiſitos colores rapere predia pauperū
dum atrahunt eos vt vendant redditus quod
ob hoc grandem faciet dñs pirā vt oſſa talliū
crudeli igne tabeſcant nec obſtat ratio docto.
de qua ſupra quod ſi aliqui poſſunt vendere re
dditus iam creatos quare nō permitetur iſtis
illos creare de nouo quia licet pauperes redi-
tus creatos et eis per alios debitos vendant
nō auferetur eis libertas querendi victum ex
labore manum ſuarum in futurū. ſicut in noui
ter creandis euenit in q̄bus freno tributi ⁊ ſer
uitio redditualí ſubiciuntur emptoribus frau-
dati fructu laboris manum ſuarum ocaſione
culture prediorum ad onus reditualé exſoluē
dum vt iam dixi. vnde non ſequitur permititur
venditio redituum ante creatorum tam paupe
ri ꝙ diuiti: ergo admitatur nouiter creandorū
nam cōſequentia eſt inniqua ex predicta ratio
ne ⁊ etiā falſa ex eo qđ pauci ſunt qui redditus
a principe aut ab alijs debiti habeāt: ⁊ ſi tales
vendant redditus nuli ex hoc ocaſionātur nec
alliciuntur ad eorum venditionem niſi forſam
qui conſimiles redditus iam cōſtitutos habēt
at vbi ad inſtar eorum indiſtincte permitūtur
imponi de nouo non tantum diuites quibus
quandoq; expedit imponunt ſed ad inſtar eo-
rum et pauperes ſe iactant redditus habere ⁊
illos poſſe vendere cum plures ex eis plus ſe
extendant ꝙ habent palium contra tex. in l.
ſed et ſi lege. §. ſi quis re. ſua latius. ff. de peti.
here. l. ſi pignore. ff. de furtis. l. ſi pignore cum
concor. ff. famil. hercis. ex quo totaliter illos im
ponēdo dſtruūtur ⁊ licet ampli⁹ ō reditu ꝙ in
bonis habeant ſoleāt ſperare hoīes. §. in frau
dē verſi. ſep e. inſti. ex quibus cauſis. manu. nō
licet not. Paulus de caſt. in l. quod de bonis.
§. fina. ff. ad legem falci. ex quo aliqui dicunt qđ
et pauperibus expedit redditus imponere q̄r
forte bonus annus et fertilis veniet et ſe libe-
rabūt: iſta ſpes: eſt nimis vana et in cōſiderabi
lis nam vt ait Seneca quem refert Iaſſo. in l.
qui rome. §. duo fratres. nume. 26. ff. de verbo
obliga. quod miſeri cupiunt: defacili credunt
quinimo eo ipſo quod bona alicuius ſunt ſub-
iecta redditibus preſumitur quod talis ō pau-
perabitur premaxime ſi iam eſt pauper prout
not. in propo. Conra. q̄ſtio. 83. prima conclu.
§. Quis. cum ſequen. ſicut de iure preſumuntur
exhauriri deberi facultates illius qui vſuras
ſoluere debet dicta. l. prima. C. de conditione
ex lege not. etiam in dicto auten. nullum cre
dentem Agricole in prin. glo. et docto in l. ſe
cūda in parte ſuſpectuꝫ. ff. de ſoluto matrimo.
vnde concludendum eſt quod licet liceant et
deceant diuitibus (humano modo dico) iſti
redditus: quia tamen non decent neq; ex-

des que ſean del vendedor re
almente al tiempo del contra
to i E que noſe impongan ge-
neralmete ſobre perſona y bi
enes ni ſobre los bienes pre-

pediunt attenuatis nec mediocribus in facul-
tatum proprietate: pauperes tamen quo ad re
ditus: q₃ nulo modo ab illis iuſte emi poſſunt:
quia nec pontifices a talibus poſſe emi ad-
miſſerunt nec illis expediunt: nec boni mores:
nec iuris conſtitutiones hoc admitunt: nec ius
diuinum patitur: vt que licent in terminis me-
re poſſibilitatis liceant in terminis chriſtiane
pietatis et charitatis. alioquin licite eſſent vſu-
re: quia in terminis poſſibilitatis debitor illas
creare: et ex bonis ſoluere poſſet. qd̃ falſum et
erroneum eſt ex iuris diuini reſiſtentia in lege
enim naturali licet omnia erant permiſſa: exci
piebatur tamen lignum vite. Gene. ſecundo ca
pi. cuius fructus erat qd̃ tibi non vis alteri nõ
facias. et ſi in lege ſcripture omnia erant con-
ceſſa excipiebatur tamen: ci
bus carnis proximi cum ſan
guine. Geneſis. 9. cap. in qua
exceptiõe implicite ſanguis
ſubſtantie: et patrimonij ex
actio: per quã proximus vic
tu et vita fraudabatur: inter
dicebatur pro vt ponderauit
ſapiens ecleſiaſtici. 34. ca. verſiculo panis egẽ
tium. ₇c. et ſi in lege gratie omnes contractus
fuerunt permiſſi: vetita tamẽ fuit ſperatio lucri
ex mutuo ob debitum primo gratuite charita
tis bonum. et ſi in. l. ciuili permiſſa fuit ſeruitu
tis obligatio: vetita tamen fuit cibi denegatio
lex vna. §. ſed ſcimus. C. d lati. liber. tol. l. quar
ta. titu. 13. libro quinto ordi. ibi. ale de dar que
coma razonablemente cum concordantibus.
probet ergo ſe ipſum emptor ₇ ſic de pane red
dituũ edat et de ſanguine pecunialium preſta
tionum bibat vt nullo modo vẽdat charitatis
grãm debitam proximo ſuo nam ſi manducat-
aut bibit indigne de illis. charitatis viaz frau
dando: iudicium ſibi manducat et bibit non di
iudicãs verã intentionẽ ₇ verba harũ extraua
gãtiũ. q̃ in caſu expedientie ſtatꝰ loquntur vn
de concludo non licere vllo modo ab attenua
tis emere hos redditus q₂ neq₃ eis expediũt.
neq₃ emptoribus: ob fraudatam charitatem: ₇
deuorationez eorum. omnia enim licita nõ edi
ficant in celum. neq₃ expediunt ſaluationi pre
maxime: ſi ex prudentia carnis ad inueniũtur
teſte apoſto. ad corinth. pma. 7. et. 10. cap. ecle
ſiaſtici. 37. prudentia namq₃ carnis mortẽ ope
ratur et ab his qui ſecundũ carnem ſunt ad in
ueniuntur et eorum ſcientia innimica eſt deo vt
ipſe apoſto. ait ad romanos. 8. iuſti autem et ſi
aliqualiter dure ferant gratis mutuare (teſte
ſapien. eccleſiaſti. 29. ca.) propter obedientiaz
tamen labiorum dñi ſuſtinent vias duras. gra
tis ſilicet mutuando ſeq̃ntes prophe. conſiliuz
pſal. 16. et. 36. verſi. propter ₇ verſi. mutuabitur
₇c. et contra dicentes durus eſt ſermo gratui
ti mutui quis poterit ſuſtinere illud Joa. 6. ca.
ſubdit dñs per prophe. nũquid adheret vobis
ſedes iniquitatis: qui fingitis laborem in pre
cepto grate charitatis: pſal. 93. cõtritionem et
in felicitatem inueni in vijs veſtris: et viam pa
cis non cognouiſtis. nec eſt timor meus in ocu
lis veſtris cum deuoraſtis (ſilicet per viam cẽ
ſuum) populũ meum quaſi eſcam panis pſal:
13. quouſq₃ irruitis in hominem: interficitis vni
uerſi vos: tanq₃ parieti inclinato et macerie re
pulſe: vere p̃tiũ (grate ſilz retributiõis mee ob
gratuitũ charitatis ſubſidiũ) cogitaſtis repe-
llere: ore bene dicẽtes michi: ₇ corde male ma
chinantes in fratrem. pſal. 61. euaginaſtis gla-
diũ auaricie (ſilicz) intẽdiſtis arcũ vr̃m vt deci
peretis pauperem et innopem: fraudantes rec
tos corde. pſal. 36. vnde q₂ iuſtitias meas pro
phanaſtis ₇ mandata mea non cuſtodiſtis viſi
tabo in virga iniquitates veſtras et in verberi
bus pecata veſtra. pſal. 88. re
manet ergo ex predictis q₃
q₂ inter diuites tollerantur
a pontificibus iſti contractꝰ
a diuitibus tantũ licite vendi
poterunt non autem alio mo
do. nec enim potentia vendẽ
di libera hoc caſu vendenti-
bus danda eſt eo qd̃ ſic creando tan ipſi q̃₃ em
ptores deũ offendunt cũ tentare videãtur illũ
qui creãdo reditus: creatoris officium ſumũt
ſuperbo modo ex nichilo iuris percipiendi: a
liquid pecuniale quaſi fructus illius iuris pro
mitendo cũ deductis ſumptibus nil qd̃ vendãt
redditus noĩe eis ſuperſit ob qd̃ ad inſtar ma
gorũ Egipti eorũ potentia creãdi ₇ vana ſpes
percipiendi pluſq₃ ſolent: a dño reicitur. q₂ ip
ſa creatio teſte. b. Auguſti. in q̃ſtionibꝰ veteris
teſtamenti ſuper. 8. ca. Exodi. deficit in tertio
ſigno. i. in charitate atributa ſpũ ſancto q̃ per
hos contractus auferetur realiter in effectu.

i ¶ Al tiempo del contrato. probatur in ex-
trauag. Martini poſt prin. ibi ſuper bonis ſuis
et in extrauaga. ſecunda ibi ſuper eoruz bonis
₇c. et ita communiter docto. aprobant in cap. in
ciuitate de vſur. et in omnibus alijs locis ordi
naris ex quo dicit Conra. in q̃ſtione. 81. 82. 83.
in ſecundis concluſio. qd̃ neq₃ maritꝰ ſuper bo
nis vxoris nec tutor ſuper bonis pupilli impo
nere poſſit reditꝰ nec p̃latus ſup bonis ecc̃ie ni
ſi ſeruatis ſolemnitatibus iuris. clemẽti prima
de rebus eccleſie non alienandis. l. magis pu-
to. §. non paſſim verſicu. nec non. ff. de rebus eo
rum / imponi ergo debẽt ſuper certis predijs
vt contrahatur hic venditio annui redditus et
ſit iſte contractus vnus de. 7. caſibus in q̃bus
antiquitus erat expreſſum vſurã non comiti vt
not. in ca. in ciuitate de vſur. ₇ in ca. cõqueſtus
per glo. ₇ docto. eo. titu. vnde vt computentur
iſti redditus inter immobilia fuit neceſſarium
ſuper rebus imponi et in rebus ſituari ſecun-
dum Gabrie. Conrra. doctorẽ de Medina ₇ a-
lios doctores in propo. in dic. capi. in ciuita-
te et in locis ordinarijs alias nec equipararen
tur contractibus emphitheoticis prout equi-

parari deberent ſi ita nō realizarentur/vt per pendit Cepola in tractatu ſimul. tertia preſumptione et omnes alij docto. qui iuſtificant pretium redditu͡u iuſtū eſſe ad.20.vt infra latius in quarta cōditione dicetur quia in contractibus emphitheoticis ſic de iure taxabatur hoc etiā erat neceſſariū/vt per omnia cēſibus antiquis predialibus aſſimilarentur qui de predijs preſtabantur de quibus in capi. conſtitutus cum concor. de religioſis domibus. et iſta videtur mera veritas nā licet alias venditio ſit: nō tamen vera reputari poteſt redditus: cum tantū ſit venditio actionis perſonalis.

l ¶ Y futuros: hoc erat etiā de intentione iſtarum extrauagan. in quantum tantum admitunt impoſitiones ſuper bonis nō autem exprimūt de preſentib⁹ et futuris quo caſu licet de iure obligatio bonorum omnium referatur ad bona preſentia et futura l. fina. C. in quibus caſibus pigno vel hippo. tacite contrahatur cū concor. illud vbi de ſimplici obligatione tractatur ſecus ſi de venditiōe redditus ſuper bonis: aut de bonorū venditione q̄ratur quo caſu qꝛ eſt res grauis preiuditij: expreſſio bonorum reſtringitur non ad bona preſentia omnia: ſed ad ſpecialiter onerata redditibus ex mente Bar. in dicta. l. fina. iunctis his que not. ipſe in. l. fundus quem. ff. de annuis legatis facit lex ſi ita. ff. de auro ⁊ argēto lega. et hoc apertius probatur ex not. per Abbatem et communiter doctores in capi. in ciuitate d vſur. vbi omnes docto. communiter tūc redditus venditionem credunt licitam: quādo bona ſuper quibus imponūtur ſunt de preſenti ipſius imponentis et pretiū eſt preſens ⁊ ius redditu ale qd emitur eſt etiam preſens: eo qd preſtatio percipi ſolita vēditur vt dicetur in ſequenti cōditione. nec etiam de iure teneret impoſitio ſuper bonis preſentibus et futuris qꝛ iſte extrauagantes volunt q̄ aſſolatis bonis preſentibus petitio redditus ceſſet vt dicetur in ſexta cōditione. quinimo in tali caſu contract⁹ eſſet palliatus de vſura ea ratione quia non venditio redditus predialis ſed obligatio perſonalis ex tali impoſitione ſuper bona preſentia et futura reſultaret. nam ſi aſſolatis bonis preſentibus ſpecificis ex alijs deberent reditus preſtari qui non fuerunt obligati aut q̄ noniter queſiti fuerūt: in quo differret iſta obligatio ab illa obligatione q̄ penitus illicitam ⁊ vſurariā iudicant doctores. in dic. ca. in ciuitate. ſi. q̄ſti. vbi Abbas in verſicu. ſed ſi aliquis vēderet redditus. ⁊c. dicit quod ſi quis obligatſe ⁊ bona ſua quod dabit annuatim. 5. pro pretio 100. que accipit: q̄ hoc: eſt penitus illicitum quia in effectu inſpecto extremo a quo. i. contractu: ⁊ in ſpecto extremo ad quod. i. fine predicte obligationis: vere reſultat q̄ in omnem euentum emptor pluſq̄ dedit pretij recipere ſperat quo caſu vſura palliata comitutur ſecun-

sentes y futuros l ¶ La tercera
que el tal censo sea respectiuo

dū doctores ibi. paria enim ſunt quē. 100. daret vt poſt annum centum et vnum et ſic vltra ſortem acipiat quo caſu vſura vera comititur vel 100. daret vt poſt. viginti et vnum annis per minutas vnius in quolibet anno. 100. et vnum reacipiat quo caſu vſura palliatur vt perpendunt ibi mentaliter omnes doctores cum ergo illa ſit penitus illicita ſecundum eos etiam ſi non expreſſe de bonis futuris obligādis paciſcātur partes ſed tacite hoc reſultet ex obligatione perſone ex qua in conſequentiam bona videntur obligata vt ibi accidit: quanto fortius idem hoc caſu dijudicare deberēt ipſi doctores cū in ſpectis duob⁹ extremis initij ⁊ finis talis obligationis aperte de preſenti ſperetur in futurum pluſq̄ datur recipi debere. ⁊ ſi impar poſt temp⁹ debitor efficiatur ad ſolutionem: ratione hypotece ob ſecuritatē reditus, etiā predia ocupari ſperantur in futurum vt quotidie fit. et perpendit (ſeruatis iuſtis circumſtantijs) Contra. poſſe fieri in q̄ſt. 85. conclu. 2. loquitur tamen cū grano ſalis. 10. conditionibus concurrentibus de quibus per eum. vnde qꝛ inſpecto fine huius contractus homines in tali caſu deuorantur et ſi non deuorentur quia (ſunt diuites) opes ⁊ pretiū reacipiūtur ab eis ⁊ ſic qd dat vltra ſortem: patet nullo modo eſſe licitus cum dominus in dic. ca. 18. et. 22. Ezechie. effectum ſperantis et recipientis vltra datū attendit nō autem receptionem vltra ſortem vno tempore vel diuiſim ex quo patet nullo modo admiti d̄bere impoſitionem redditus ſuper bonis preſentibus ⁊ futuris: qꝛ eo ipſo vſura palliatur ſi vltra id qd datur plus ſperatur. ⁊ ſi non vſura ſaltē opes redditū et pretiū datū remanēt emptori inſolutum opes. i. redditus de curſu exſoluti vſq̄ quo ceſſatum eſt in ſolutione: pretium: i. ipſa captura bonorum ob ſecuritatem redditus quorum bonorum valor ſucedit loco pretij ipſis ſtirilizatis vt eſt caſus in dic. auten. de non alienandis. §. qꝛ vero leonis verſi. ſi vero alicuius colla. ſecunda facit que not. glo. ⁊ docto. d predijs emptis de pecunia vſuraria in ca. cum tu. de vſur. glo. in capi. non eſt putanda. in verbo illicitis in fine prima q̄ſt. prima. pro quo etiam facit quia communiter docto. concludere videntur qd ſi emptio predij fiat cum facultate redimendi vſq̄ ad certum tempus et q̄ antea non redimatur qd eo ipſo quod quis vult lucrum illius interitrij habere in omnem euētum: eo ipſo palliatur vſura etiam ſi caſus fortuitus in fructibus accidere poſſit vſura enim intentionē maculat ⁊ caſus fortuiti ſuſceptio nō purgat viciū intentionis cuius deus cognitor eſt ca. in ciuitate ⁊ ca. naviganti de vſur. notat Cepola vbi plura refert in tracta. ſimula. x. preſumptione et eſt caſus iure noſtro in lege prima. §. pe. titu. ſecundo lib. 8. ordi. vbi ob talem preſumptionem iubentur computari redi-

fructus in pretio et reſiduum tantum reſtitui idē
ergo in caſu iſto videtur concludendum ſilicet
qđ attēto effectu reſultāti ex duobus extremis
cōtractus ſilicet et finis obligationis: iudican-
dū ſit palliari vſurā redditib⁹ impoſitis ſuper
bonis preſentibus et futuris. ꝛ illa determina
tio. Inno. ꝛ docto. in dic. ca. in ciuitate qđ ſi nō
fiat relatio ad predia de preſenti ſpecificata ſi
muletur vſura: videtur expreſſe probari in dic.
l. 5. titu. de las vſuras li. 8. ordi. de qua ſupra in
prima glo. ordi. dixi q̄ dicit qđ niſi vēditio d̄ pre
ſenti ſit realis: et realiter fiat traditio: qđ pallia
tur vſura ſi veritate in ſpecta ex vēditione per
fecto cōtractu nō reſultet aliud q̄ venditoris
perſonalis obligatio ad terminū de futuro. q̄
text⁹. in venditione reditus loquitur dū dicit
ni renta. ꝛc. et in preſtatiōe pecunie per tēpus
incertū qꝛ de obligatione futura ſine tp̄is preſi
nitione loquitur. hoc etiā expreſſe tenuit Lau
ren. de rodul. in ꝓpoſito dicens nō tenere im-
poſitionem niſi redditus ad prediū certum reſ
pectiui ſint qꝛ ex tali reditu in effectu inſurgit
obligatio perſonalis non reſpectiua vere ad
predia prout eſſe d̄bet ſed ſimulate. vt patet ex
his q̄ ipſe not. in tracta. de vſur. 12. q. ad finem
et. 18. q. per totum: vnde expreſſe requirit ipſe ſi
tuationem ſuper rebus: vt patet ex verbis ei⁹
ibi ꝛ Joa. d̄ ligniano ꝛ Laurē. de pinula quos
ipſe refert in dic. 18. q. idē ipſe ait ſecūdo Chri
ſtopho. de caſtelliō in loco de quo per eum ibi
in. §. tranſeamus nūc ad octauū et vltimum du
biū in. 3. parte dicti tracta. de vſur. hoc etiam in
terminis qđ ſtandū ſit ſituationi expreſſe ſuper
bonis de qua in extrauag. iſtis Martini ꝛ Ca
lixti. tenet doc. de Caſaneo in ſua glo. cōſuetu.
Burgūdie in rubri. xj. des cenſes. §. 6. verſi. cre
do qđ: ꝛc. et latius in ſuo cathalogo glorie mū
di ſina. parte. 98. cōſideratione verſi. pro. 25. li
mitatione ibi aduerte. ꝛc. dicēs qđ ſi deſit ſitua
tio ſuper certis ꝛ ſpecificis predijs licet ad ſit
venditio redditus et hypoteca bonorū pro il
lorum ſolutione: qđ cōtractus eſt illicit⁹. ratio
eſt ſecūdum eum qꝛ talis redditus nō eſt pre-
dialis nec reſpectiuus tātū ad fructus predio
rū annexatorū ſicut eſſe debet prout extraua
gan. volunt ſed mere perſonalis et illa obliga
tio hypotecaria bonorū pro eorū ſolutiōe po-
ni videtur ſecūdū eum vt pallietur vitiū genera
litatis obligationis redditualis magis q̄ ad
realizandos reditus ſuper bonis quaſi vendi-
tio reſpectiua prediorū cōtrahatur per bono-
rum obligationem. q̄ vere per talem hypotecā
non cōtrahitur: non magis q̄ per aliam quam
libet hypotecariā obligationem q̄ acedere ſo
let perſonali ex mēte illius ex quo cōcludit qđ
niſi reditus venditio fiat per viā ſituationis ſu
per bonis expreſſis prout hic dicitur qđ emp-
tio eſt illicita ꝛ palliata de vſura ad quod pon
derat qđ iſte cōſtitutiones emanarunt et aufe-
rendū dubiū doc. in dic. ca. in ciuitate de vſur.
in quantū conſulebant omnibus fidelibus abſ
tinere ab emptione redditūm no viter impon̄
dorum: et dicebant qđ ſi aliquis reciperet cen
tum ꝛ conſtitueret ſe daturū omni anno certū
cenſum ꝛ ſperat dare pluſq̄ receperit qđ hoc
eſſet illicitū: qꝛ non poteſt vere dici emptio an
nui reditus qđ clarius affirmat Abb. in dic. ſua
5. diſpu. ii. col. dicens ſe neſcire quomodo in ta
li caſu excuſaret contractū a labe vſuraria. di-
cit ergo Caſaneus mentaliter ibi qđ pontifices
tollerando hos contractus ſecundū conſuetu
dinem inmemorialem de qua interrogabātur
voluerunt tantum auferre ſcrupulū Inno. ꝛ do
cto. in quantum cōſulebant omnibus fidelib⁹
ab iſtis redditibus abſtinere etiā ſi expreſſe ſu
per bonis imponerentur nō autē aliquid tolle
rarunt in caſu in quo ipſe Inno. et docto. aper
te dicebant redditus eſſe illicitos: vt eſt in ca-
ſu predicto venditis ſimpliciter redditibus ſu-
per bonis ſine prefinitiōe certi predij: aut im-
poſitis ſuper bonis preſentibus ꝛ futuris ꝛ qđ
dictū Caſanei ſit mera veritas: probatur ad ſen
ſum eo qđ iſte extrauagan. nō aprobant ſimpli
citer hos contractus ſed ſecundum quid. i. pro
ut reperierunt illos eſſe iuri comuni cōformes
et iuxta determinationē docto. vt expreſſe ver
bis claris dicit papa Martinus in ſua prima
conſtitutione in verſi. comperimus. ꝛc. ꝛ in ver
ſi. nos igitur. ꝛc. vnde concludendū eſt in hac
ſecunda conditione qđ vēditio reditus debeat
ſituari vt ſit licita ſuper certis ꝛ ſpecificis pre
dijs q̄ in ipſo contractu declarentur et expreſ
ſe nominētur proprijs nominibus: vt aperte di
cunt pōtifices precipue Martinus in verſi. bo
nis in ipſo cōtractu tunc expreſſis. ꝛc. et hoc a
perte videtur dicendum ex eo qđ venditio per
fecte non cōtrahitur vbi periculū non eſt emp
toris vt ſunt verba tex. in. l. neceſſario in prin.
ff. de periculo. ꝛ cōmo. rei vēdi. probatur in. §.
cum autem cū cōcor. inſti. de emptione ꝛ vēdi.
nec ſi periculū tacite vel expreſſe ſuſcipiat vēdi
tor: purgatur imperfectio venditionis qꝛ licet
teneret periculi ſuſceptio. cū imperfecta ratio
ne naturalis deffectus periculi remanat emp-
tio alterata natura contractus: eo ipſo vſura
palliatur vere. nam cum emptio non eſt reſpec
tiua ad certa predia quibus aſſolatis reddit⁹
extingantur eo ipſo qđ redditus extingui aſſo
latione non ſperantur eo ipſo non dependiſſe
vere a rebus expreſſis reſpectiue declaratur
q̄ enim operantur deffectus ſubſtantialiū cō
tractus ad demonſtrandum nullitatem illius:
operantur deffectus naturalium ipſius ad pro
bandum ſimulatū contractum et palliatū pre
ſumtiue de vſura premaxime ſi ob hoc contrac
tus acedit ad naturam mutui et recedit a natu
ra venditionis vel alterius contractus: vt no-
tanter voluit Abb. in ca. per veſtras ſecūda co
lu. verſicu. nota. ſingulariter hoc dictū de do
natio. inter virū ꝛ vxo. idē Abb. in ca. nauigāti
ſcđa col. verſi. extra. glo. ꝛc. de vſur. ibi non eſt
cōtra ſed preter naturā cōtractus. idē Cepola

in dic tracta. ſimul. 8. pſumptiõe verſi. ex quo
dicendum alleg. in argu. l. qui teſtamentum et
.l. cum tacitum. ff. de proba. idem ipſe ibidem
in diſcurſu. 3. et. 14. preſuptionis idem Bal. in
ca. primo. fina. colu. verſi. ⁊ concludendũ qđ al
teratio cõtractus et verſi. q̃ videntur cõtra na
turam mere venditionis/ de feudo dato inuicẽ
l. comiſſo. idem ſumma angel. in parte vſura. §.
68. et aliquid in. §. 44. cũ ſeq̃ntibus idem vide
tur demence Silueſt. in parte vſura el ſcđo. 15.
q̃ſt. ſcđa col. poſt prin. idem Bal. reſſerendo au
rea vba cyni. in. l. ſi pactũ ſcđa lectu. ff. đ adop
tio. verſi. ex predictis dicens notanter in effec
tu qđ licet per pactũ poſſint renuntiari natura
lia cõtractus: illud eſt verũ in naturalib⁹ q̃ reſ
piciũt acidẽtias vt puta in remedio euictionis
vel aliud ſimile. in naturalib⁹ autẽ q̃ reſcipiũt
ſubſtantiã: vt puta qđ periculũ non ſit emptoꝛ
ris tũc talis renuntiatio tranſuſtantiat cõtrac
tum in aliam naturam: et palliatur fraus: idem
videtur velle ludo. roma. cõſil. 423. ⁊ eſt demen
te Conra. q. 84. cõclu. 4. verſi tamen illa adiec
tio. ⁊c ⁊ probatur aperta ratione qꝛ ſi aliquis
emit equm nec cibaria illi preſtat poſt emptio
nem nec periculũ ſuſcepit illius vere arguitur
dominiũ equi nunq̃ fuiſſe in eum tranſlatũ ſed
remanſiſſe per omnia vendẽtis. cuius periculo
et ſumptibus exhibetur. non enim eſt propria
emptio vbi pericula non ſunt comunia vt per
pẽdit idẽ Bal. in. l. ſi paſcẽda in fine. C. đ pactis
iſtud etiã in materia iſta videtur velle Gabrie.
4. ſentẽ. diſt. 15. q. 12. q̃ſt. 13. col. vbi dicit eo ipſo
argui. fraudem ⁊ ſuſpictionem vſure: ex quo in
caſu aſſolatiõis prediorũ (caſu eueniẽte abſq̃
culpa vẽdẽtis) emptoꝛ capit alia pignoꝛa aut
fide iuſſores pro reddituũ ſecuritate in tali euẽ
tu ⁊ iſta videtur eſſe mera veritas fundata per
has cõſtitutiones pontificũ. q̃nimo plus dico
qđ niſi iſte conſtitutiones admiſiſſent venditio
nem redditus generalem ſuper predijs pluri
bus venditorũ nec Lauren. de Rodul. nec Gui
do. pape nec Silueſter nec aliq̃ alij modernio
res auderent hanc impoſitionẽ redditus extẽ
dere ad venditionẽ reditus ſimplicẽ: ſuper bo
nis. prout auſi ſunt q̃ extenſio ſecura animab⁹
non eſt qꝛ nec doc. antiqui in dic. ca. in ciuita
te. neq̃ alibi eximplificabant venditionem redi
tus tan generaliter facta: ſed tantũ in venditio
ne reditus reſpectiua ſtricte ad redditus certi
caſtri: vel predij vel ad operas ſerui nam iſta
impoſitio ſuper bonis dominijs predijs. ⁊c. đ
qua in extrauagan. eſt nimis generalis et quã
to generalioꝛ tanto vicinioꝛ nature mutui ſub
vſuris: ſicut enim vſurarius licet perſona ei ſe
obliget: de redditibus bonoꝛũ illius capit vſu
ras (qꝛ vt vulgo fertur ex coꝛio coꝛrigie dedu
cũtur) ita emptoꝛ redditus ponẽs illos ſuper
bonis preſentibus vẽdẽtis de bonis illius aci
pit eoſdem et ſi ex bonis nõ colliguntur iniuſ
te ex operis artificialibus ad inſtar vſurarij ex
igũtur qꝛ perſona non ſe obliganit niſi reſpecti
ue quatenus ex fructib⁹ colligeret ⁊ ſic vbi tã
generaliter redditus imponũtur vel exigũtur
parũ diſtat vna preſtatio ab alia niſi in nomie
vnde differentia in nomine parũ releuat nam
vſurarij vt palliẽt vſuras emere ſolent annuos
redditus ex mente Salice. in aucten. ad hec
pe. charta. C. de vſur. qꝛ ergo maximã habens
hi contratus vicinitatem cum mutuo vt perpẽ
dit Ancharra. in dic. diſpu. antiquis et moder.
tempo. ⁊c. voluerunt iſti pontifices vt non ge
neraliter ſuper bonis preſentibus ſed ſpecia
liter ſuper certis predijs immobilibus redit⁹
imponerentur. non autẽ aliter tolerarũt. ¶ Ca
ueant ergo multum qui hos redditus imponi
faciũt: qđ adliteram hanc cõditionem ſeruent
cum alijs. qꝛ interdictũ videtur de iure diuino
aliud facere licet ſub maximo ſecreto ⁊ velami
ne verboꝛũ vt filij lucis intelligant filij autem
huius ſeculi tranſgreſſores charitatis ſeducã
tur ſpũ erroneo ⁊ mendacij aliquoꝛũ magiſtro
rum vt videntes non videant: et audientes nõ
intelligant: dicit enim dñs per prophe. Oſeã
8. ca. reprehẽdens nos eo qđ labijs innocem⁹
eum coꝛde autẽ ſperemus in ydolo forte iuris
percipiendi annuos redditus (vt aperte decla
rabitur ſtatim) ⁊ loq̃ndo cum ipſo propheta ſic
ait: in guture tuo ſit tuba quaſi aquila ſuper do
mũ dñi pro eo qđ tranſgreſſi ſunt fedus meum
et legẽ meã preuaricati ſunt me inuocabũt (di
centes) deus meus cognouimus te (et reſpõ
debo eis) iſrael proieci nam iſraelis bonũ ini
mic⁹ perſequetur eũ ipſi regnauerũt et nõ ex
me: pͥncipes extiterũt ⁊ nõ cognoui: aurũ ſuũ
et argentũ ſuum fecerũt ſibi ydola vt interirẽt:
proiectus eſt vitulus tuus Samaria yratus
eſt furoꝛ meus in eos: vſq̃quo nõ poterũt emũ
dari. qꝛ ex yſrael ipſe eſt et artifex fecit illud. ⁊
non eſt deus. quoniam in aranearũ telas erit
vitulus Samarie: qꝛ ventum ſeminabunt: ⁊ tur
binem metent: culm⁹ ſtans nõ eſt in eo: germẽ
nõ faciet farinam qđ ⁊ ſi fecerit: alieni comedẽt
eam. deuoꝛat⁹ eſt iſrael nũc factus eſt in natio
nibus quaſi vas in mũdum qꝛ ipſi aſcenderunt
ad aſſuronager ſolitarius ſibi. Ephraym mu
nera dederunt amatoribus ſuis: ſed et cũ mer
cede cõduxerunt nationes. nunc congregabo
eos: et quieſcẽt pauliſper ab onere regis ⁊ pͥn
cipum: qꝛ multiplicauit Ephraym altaria ad
pecandũ: facte ſunt ei are in delictũ. ſcribam
multiplices leges meas: q̃ velut aliene compu
tate ſunt (ſubdit etiam in capi. ſeq̃nti in prin. ſe
q̃ntia verba) noli letari iſrael: noli exultare ſi
cut populi. qꝛ foꝛnicatus eſt a deo tuo: dilexiſ
ti mercedem/ ſuper oẽs areas tritici. ⁊c. ¶ In
quibus verbis ſeq̃ndo hebraicoꝛum nominũ
expoſitiones quas catholica eccleſia ſemper
tenuit et recepit: ⁊ conſiderando qđ prouincie
Germanie petierunt ab iſtis põtificibus eis a
probari hũc contractũ de beginitate apoſto
lica: ne pluſq̃ duo millia beneficioꝛũ et plura
alia ex iſtis redditibus fundata deſtruerentur

vt patet in extrauagan. Martini in verſi. ſultꝫ
et eſt talis. ⁊c. et attēdendo: ꝙ iſti cenſus ad in
uenti fuerūt ſub colore iuris percipiendi mer-
cedem aliquā redditus ſuper areas tritici ven
dentiū. ideſt de prouentibus fructibus et red-
ditibus bonorum eorūdem. et ponderando ꝙ
onus regis et principū eſt preſtatio cenſus vel
tributi vt legitur Math. 22. ibi q̄ ſunt ceſaris da
te ceſari. Et preſuponendo qđ Conra. Gabrie.
et alij aprobabant hos redditus etiā cum ecle
ſiaſticis: vt extraherent ſe a curis ruralibꝰ ⁊ in
tenderent cōtemplationi aut gubernationi rei
publice/ et ꝙ diligere mercedem ſuper omnes
areas/ tritici idē eſt ꝙ procurare redditus im-
poni ſuper oībus bonis vt ad literā ſonāt ver
ba. tex in dic. ca. 9. in prin. aperte demōſtratur
quomodo regiones Germanie ob ad inuentio
nem ⁊ abuſionem huius contractus traſgreſſi
ſunt fedus domini. i. precepta dilectionis dei
et proximi (vt exponitur exo. 34. ca. ibi/ verba
federis decem. ⁊c.) et in legem eius preuarica
ti ſunt auertendo ad hūc contractū: dē via mu
tui gratuiti (quem dn̄s ſic fieri precipiebat Lu
ce. 6. ca.) nam ex auro ⁊ argento propio perſo
ne illarū prouinciarum (vt nō dependerent a
cōfidentia tantū dn̄i ſed haberent vſqꝫ ad mor
tē redditus pecuniales cōſeruata pecunia eo
rum ſub Samaria (hoc eſt ſub ſecura cuſtodia
per hypotecam reddituалem ſuper predijs vē
dentiū) fecerunt ſibi ydola. i. emptiones reddi
tuales non amitendo pecuniā pretij totaliter
ſed illam proijciendo ſeu ſeminando ſuper bo
na venditorum ad reditus ex pretio habēdos
vt quem ad modum filij iſrael Exo. 32. ca. petie
runt ab Aaron vt (qꝛ Moyſes nō deſcendebat
de monte) faceret illis deos qui precederent
ante illos proiectis in aures aureas in ignē vt
vitulus conflatilis ibi formaretur opere fuſo-
rio cui adorarent vt licentiam aciperent come
dendi et bibendi et ludendi nudi inter hoſtes:
ita ⁊ iſti germani vt regnarent ⁊ non ex domi-
no: principes exhiſterēt ⁊ ſi ipſe non cognouiſ
ſet ex telis aranearū i. ex dictis et autoritatibꝰ
hominū ceperūt vitulū cōflatilem iuris perci-
piendi facere conſuetudinis vigore vt per euꝫ
mercedem diligerent oneris regalis. i. cenſus
ſup oēs areas tritici vēdētis in ſudore illiꝰ ꝑ
cipiendum ⁊ ſoluendum vt probant illa verba
admiratiua tex. ibi in dic. ca. 9. in prin. dum di
cit area et torcular non paſcet eos. ⁊c. vnde il-
ludens illos ibi dn̄s de duobꝰ ꝓmo qꝛ ſeq̄bā
tur doctores Uer Uer. ⁊ alios q̄ huic iuri obli
gationis ꝓ reditibꝰ atribuebant fructū ocaſio
ne acedēdi ad aſſur. i. ad pompā. quaſi onagri
ſolitarij ſibi. i. vt quieſcerent a labore corpora
li. ſecundo qđ arbitrabant ſe iuſti: et qđ ſic con-
trahendo exercebant opera charitatis cum a
micis/ ob q̄ reprehendit illos dn̄s de ꝓmo et
ſentiens falſum eſſe ius obligationis pro redi-
tibus poſſe frutificare ſubdit. culmus ſtans nō
eſt in eo germen nō facit farinaꝫ qđ et ſi fecerit

alieni comedūt eam/ hoc eſt emptores / quaſi
dicat: qđ ⁊ ſi pecunia pretij prodſit quo ad cul
turam (primi vel ſecūdi anni) prediorū vendi-
toribus cum illis traditur: nō tamē ex hoc ger
men iuris percipiendi qđ ſeminatur ſuper bo-
nis eorum facit farinā (nam in corporalia ſunt
iura ⁊ obligationes nec habēt germen nec fru
ctum licet poſſint pro fructibus competere vt
inſti. de rebꝰ corpora. ⁊ incorpora. §. primo)
impenſa enim ⁊ cultura vendentis faciunt (pe-
cunia ſtante ad colendum) vt fructus deo me
diante naſcantur ⁊ percipiātur ex predijs hos
tamen prouentꝰ (vt ꝑpendit ibi tex.) nō cedūt
lucro vēdētis omni tp̄e ſed forte tātū vſqꝫ quo
aſportentur ad aream vel torcular nō autē re
tinet ſibi vſqꝫ ad tp̄s lucroſe diſtractiōis ſed il
los āte tp̄s pro ficue vēditionis cōpulſꝰ onere
ōbiti, reddigit in pecūia vt ſoluat emptori redi
tꝰ. ⁊ ob hoc ſubdit germē nō facit farinā. i. fruc
tū ſed germinat pecūiales reditus q̄ artificiali
ter ⁊ nō naturaliter capiūtur ⁊ qđ ſubdit ꝙ ⁊ ſi
fecerit alieni comedūt eā: aperte ō notat ꝙ ⁊ ſi
facit aliquā farinā habita cōſideratione ad id
qđ ō fructibus pecunia colligitur vt dicit Bar.
in. l. fundi Trebatiani de vſu. fruc. lega. alieni
tamē comedunt eam: eo ꝙ non ipſi vendentes
reditus q̄ colunt ſuis ſumptibꝰ ⁊ periculo pre
dia ſed emptores redditū comedūt ſudores
eorum ob qđ ſubiungit ibi tex. Ephraym (. i. pe
tēres augmētū vt comūiter exponit) munera ō
derunt amatoribus ſuis ſed ⁊ cum mercede cō
duxerūt nationes onera regis et principuꝫ ex
igendo. vbi aperte demonſtrat dn̄s qđ falſo ſe
iactabāt iſti germani vt patet in extraua. Mar
tini in verſi. ⁊ ſemper. ⁊c. qđ gratiam et fauoreꝫ
proximis ſuis. i. vēdentibus redditus faciebāt
dando illis pecuniam pretij vt expedientius
ſibi prouiderent nam vt ſubdit ibi dn̄s iſta gra
tia non erat gratia qꝛ cum mercede oneris re
galis. i. cenſus conducebant proximis ſuis pe-
cuniā pretij dum nō redebatur ⁊ qꝛ iſti germa
ni nec cōtenti decimis a iure diuino eis cōceſ-
ſis nec prouentibus ſuorū patrimoniorum fue
rūt: ſed per hanc viam nouam oprimendo pro
ximos viuere voluerūt: ⁊ poſt tollerationē pō
tificalem abrogarunt requiſita ſubſtātialia cō
tractꝰ ſub colore ſuplectionis pretij. vt perpē
dunt Conra. et alij docto. poſſe fieri. q. 83. ⁊. 84.
fere per omnes cōclu. ob hoc forte qꝛ multipli
cauerūt altaria ad pecandū (ſacrificiū ex ſub
ſtantia pauperū et attenuatorū offerēdo) fac
te fuerunt arę eorū in delictum vt ibi dic. tex:
nam interdictum eis erat ſacrificia fermentata
de cibis egenorū offerre deo ſuo vt probatur
Amos. 4. eclеſiaſti. 34. ca. et Malachie. i. nō enī
poterant deuorare domos viduarū ſeu egeno
rum ſub obtentu longe orationis vt habetur
Marci. 12. Luce. 21. nec ſupra onus decimaruꝫ
et tributorum deo et principi debitis poterāt
alligare/ onera grauia et importabilia ſup hu
meros laboratorū ⁊ egenorū diripiēdo predā

ellectam eorũ ablatis redditibus pecunialibꝰ
contra illud Amos.5.ca.et qꝛ licet illis ſcripſit
dñs multiplices leges ſuas ſubuentionis gra
tuite.computationis reddituũ in pretio cũ are
nuatis:interdicionis exactionis ſuper abũdã-
tie frugũ:deuoratiõis primitiuorũ frugũ ⁊ alia
de quibus infra q̃ omnia velut leges aliene .i.
nõ facientes ad propoſitũ ab eis reputate ſunt
dicendo non eſſe de iure diuino redituũ emptio
et exactio:et opũ et pretij aceptio interdicta:
vt Conra.⁊ alij docto.Germani pretendunt vt
patet ex his q̃ ipſe dicit.q.30.cõclu.2.§.ſecũdũ
dictũ ibi primũ patet.et.q.79.in argumentis.3
argumẽto verſi.tamẽ.ideo iratus eſt furor dñi
in ipſos vſq̧ quo nõ potuerunt emũdari vt ſub
dit ibi tex.nã qꝛ leges dñi velut alienas reputa
rũt:ideo forte diuino iuditio alienati ſunt ⁊ ip
ſi:a fide et gremio eccleſie quia propb.dolor
in hereſim lapſi ſunt.Hoc etiaʒ eſſe clarius pro
batur ex ca.xj.⁊.12.eiuſdem prophe.Oſee duʒ
poſtq̧ in capi.xj.dixit et populus meus pen-
debit ad reditum meum in capi.ſequenti dicit
chanaam in manu eius ſtatera doloſa calum-
niam dilexit ⁊ dixit Ephraym veruntamen di-
ues effectus ſum inueni ydolũ michi oẽs labo-
res mei non inuenient michi iniq̃tatem q̧ peca
ui.in quibus verbis volẽs dñs demõſtrare in
quibus diſcernerentur filij lucis a filijs huius
ſeculi dicit ꝙ in hoc cognoſcerentur ꝙ populꝰ
eius pendere deberet non ſolicitus de craſtino
iuxta verbũ illius Math.6.ad reditũ ꝓuidẽtie
dei mediante labore manũ ſuarũ.canaã vero.
i.populus negotiator(vt ſolicitus de craſtino
nõ dependeret a redditibus dñi vt alij fideles
de q̃bus dixerat in ca.precedenti)in manu eiꝰ
ſtatera doloſa(ſilicet fuit q̃rens redditus ⁊ d-
pendens a ꝓuentibus proximi ſub colore iuſti
ꝑtij ei dati paruipenſa pietate illi in neceſſitati
bus debita) et ideo ſubdit calumniã dilexit et
(intraſſe)dixit Ephraym(.i.germinationẽ lu-
cri cũ augmẽto q̃rens)verũtamẽ diues effectꝰ
ſum inueni ydolũ michi.⁊c.pro perfectu ſenſu
iſtorũ verborũ cõſidero ꝙ in hoc verbo inueni
ydolũ eſt triplex litera ſed in effectu idẽ ſenſus
et vna declaratur per aliã ſcdm latinã literam
expoſitionis be.Hieroni.dicit inueni idolũ mi-
chi qđ verbũ ad aurũ ⁊ argẽtũ qđ eſt ydolũ aua
ri ſcdm glo.interlinearẽ.b.Hiero.⁊ alios expo
ſitores refertur.ſcđo eſt litera inueni req̃em mi
chi vt legitur in trãſlatione.72.interpretũ ⁊ ex
poni poteſt ex mẽte eorũ.i.inueni modũ viuen
di in requie abſq̧ labore:vt verba ſonãt.tertio
eſt litera inueni cẽſum michi ſecũdũ hebraycã
literã quã ita eſſe expreſſe teſtãtur Nicho đ Ly
ra.⁊ Burgẽſis referentes verba inueni cenſum
michi ad redditũ ex vſuris(qꝛ iſti noui cenſus
tp̃e eorũ ad huc nõ oppreſſerãt neq̧ erãt egre
ſi cõtra eccliam)vnde dicũt ipſi ꝙ ideo fenera
tores habẽt reditũ vſurarũ quaſi ydolũ ſibi qꝛ
maior lucrũ in ocio acq̃rũt ex vſurarũ ꝓuentu
q̧ ex alijs negotiationibus q̃ſtuarijs in certis

dubijs ⁊ ſubiectis periculis ⁊ caſibꝰ fortune ⁊
qꝛ talis reditus earum ꝓpe ſemper eſt certus
ad inſtar cẽſus ⁊ tributi ꝑncipis ordinarij ideo
recipiens gauiſus de tan ſecuro lucro abſq̧ la
bore dicit intraſſe verba illius tex.ex mẽte Ni
cho.⁊ Burgenſis verũtamẽ(ideſt quidq̃d deꝰ
damnet ſolicitudinẽ craſtini diei)ego tamẽ ali
ud faciens diues effectus ſum inueni idolũ:re
q̃em cenſus michi preſtans:per quẽ oẽs labo
res mei nõ inuenient michi iniq̃tatez quã peca
ui quaſi apertius diceret licet intẽdẽdo in mer
cantijs ⁊ q̃ſtu carũ labores mei alias me argu
ebant de pecato qꝛ vt lucrũ facerem mile iniu
ſtitias pretij:perjuria:mẽdatia:⁊ ſimilia pecã-
do comitebam:vt teſtatur bea.Cryſoſto.in ca.
ejiciens.88.diſt.nunc autẽ cõgratulor qꝛ inue-
ni cenſum michi quẽ vt cũq̧ faciam licite vt di-
cũt acquiro per quẽ viuo abſq̧ ſudore vultus
et abſq̧ eo ꝙ in manibus meis reperiatur inni
quitas prout in alijs negotijs eueniebat ⁊ hoc
ſecũdum eos voluit ille tex.⁊ licet ſenſus Ni-
cho.de Ly.⁊ burgenſis ſit verus ad verſi.verũ
tamen.⁊c.non tamen eſt ita cõgruus eo qꝛ in
vſurario redditu cum fuit a deo ⁊ eccleſia ꝓhi-
bitus ſemper reperitur inniq̃tas publica ⁊ no
ta in manu feneratoris vnde forte ſermo ille
dei propheticus vniuerſali eccleſie datus ad
iſtos cenſus abſq̧ circũſtantijs iuſtis emptos
refertur qꝛ tex.ibi expreſſe ponit verbum inue
ni cenſum michi neqʒ apertius loqui đ eo pote
rat q̧ per propiũ vocabulũ cenſus qꝛ in eo re
quies a vita laborioſa ⁊ ydolũ cõfidentie in ni
chillo iuris percipiendi inuenitur:neqʒ in eo
iniquitas eſſe reputatur in labore vt ſentit tex:
ibi:item qꝛ eſt extranea locutio ad cenſum vſu
rarũ refferre cum ille aut vſura aut fenus ⁊ nõ
cenſus nuncupetur et ſi Nicho.de Ly.et Bur
gen.ad illũ refferũt illud qꝛ ſuis tẽporibus vt
dixi iſti cenſus non opreſſerant eccleſiam ⁊ cre
dendũ eſt ꝙ ſi illũ cognouiſſent đ eo locuti fuiſ
ſent q̃nimo cũ deficientibus req̃ſitis vſura hic
pallietur loq̃ndo prout ipſi loq̃ũtur de reditu
vſurario de eo loq̃ videtur premaxime qꝛ tex.
in ca.xj.precedenti de dependentibus a reddi
tu dñi per verba aperta locutus eſt ⁊ in hoc.c.
12.de dependẽtibus a redditu hoĩs interpreta
ri debet.preſertim qꝛ inniq̃tas q̃ in iſtis cenſi-
bus eſt:abſcõditum pecatũ habet vt dicit dñs
in ca.13.infra proximo ſeq̃nti eiuſdẽ prophe.⁊
qꝛ nimis deo diſplicuit hoc:ideo in fine.iſtius
12.ca.dicit ad yracũdiã me prouocauit Ephra
ym in amaritudinibus ſuis et ſanguis eius ſu-
per eum veniet et oprobiũ eius reſtituet ei do
minus ſuus et qꝛ noluit reditus ex prouidẽtia
dñi ſed elegit regnare ſuper fratres potenter
ideo in penã dicitur in ca.ſeq̃nti.13.qđ dabit ei
regem in furore ſuo et auferet in indignatione
ſua quis autez ſit iſte rex exponitur Eſa.59.dũ
dicit dñs ꝙ qꝛ cõfiderunt in nichilo ⁊ oua aſpi
dũ ruperunt(.i.vſurarũ)vt exponit be.Criſoſ-
to.ſuper illo verbo volenti mutuare ante.⁊c.

Math.5.c.⁊ telas aranearū texuerūt ob hoc:
qd conſotum eſt erumpet in regulū quaſi dicat
ꝙ qꝛ neglexerunt interdictionem meam dū di
xi q̄ comederit de ouis eorū morietur ſed pro
curarunt oua vſurarum rūpere ⁊ comedere lu
crū poſſibile q̄ſi veriſſimele extorquētes illos ex
autoritate magiſtrorū ideo ꝙ conſotum eſt (.i.
ſimul cōfirmatū a magiſtris mēdacibus appro-
bantibus ſine debitis circunſtantijs deſcendit
enim conſotū a verbo cōſoueo.i.ſimul. foueo)
erūpet in regulū.i.baſiliſcū hoc eſt in antichri
ſtum prout ibi glo.et doctores exponunt. con
cludendū ergo eſt circa hanc conditionē ſecun
dam qd pēſio reditualis imponi debeat ſuper
certis ſpecificis predijs vno aut duobus.vt iā
qd germen iuris percipiendi nō faciat farinaz
qꝛ igerminabilis eſt a natu-
ra: ſaltim habeat culmū ſtan
tem ideſt baſem certaz cui in
hereat qua aſſolata reditus
extingatur vt ſic iam qd ger-
men iuris: nec ipſum ius ven
ditū videri poteſt oculis cor
poris (qꝛ in corporale) ſal
tim ad oculū intellectus cognoſcatur ⁊ demō
ſtretur ex relatione ad prediū certum ne alias
vt aliqui nobiles hiſpanie dicunt patrimoniuz
ſic reditual e-ſit hereditas papirico ꝙ i archa
⁊ non in p̄dio cōprehenditur vbi enim reddit⁹
vt fructus venditur ibi tūc venditio eſt certa
expreſſa et determinata quia demonſtratur
prediū ex quo percipi ſperatur vt di.notanter
tex.in.l.xi.titu.5.parti.5.ibi ca pues ſeñalo co-
ſa do ſe deue coger el fruto.⁊c.
m ¶ Delas tales heredades: hec ē tertia cōdi
tio ⁊ ꝓbatur in extrauagāti prima Martini in
verſi.ſuper bonis ſuis ⁊ in verſi.vendere cōſue
uit et vendidit annuos redditus et in verſi. bo
nis in ipſo cōtractu tūc expreſſis pro ipſius cē
ſus ex ſolutione in perpetuū obligatis ⁊ in ex-
trauag.2.verſi. et recipere ſoliti.⁊c. in quibus
verbis ꝓbatur qd hec vbi tria cōcurrūt: primū
ſituatio redditus ſuper bonis expreſſis ſecun-
dū eorum venditio: tertium obligatio bonorū
expreſſoruz pro ex ſolutiōe redditū tūc vēdi
tio hec: ex parte rei iuſte fiat qꝛ hec trina ſitua
tio demonſtrat ex fructibus tantū rerū expreſ
ſarum: redditū exſolui debere argu.l. defunc-
ta.§.primo.ff.de vſu fruct.l.cayus.ff. d annuis
lega.cum cōcor.vnde venditio talis obligatio
nem perſonalem reſpectiuam ad illos parit ar
gu.l. neceſſario.§.fina.ff.de pericu. et cōmo.
rei vendi.not in.l.fina.ff.de contrahē.empti.et
illa obligatio bonorū pro ſolutione redditū
importat ius aliud hipotece in emptorem trāſ
ferri quo ſibi prouidit in caſu omiſſionis culpa
bilis exſolutionis redditū vt ocaſione culpe
in exſoluendo de diſtractione eorū poſſit emp
tor ſibi prouidere vt perpendere videtur Con
ra.q.85.ſecūda cōclu.et eſt naturale cuiuſlibet
hipotece vt not.in.l.3.C.de pigno. et per totū

alos frutos Y rentas delas tales
heredades [m] y entāta quātidad
q̄ ſe aya comūmēte cogido de
ellas haſta entōces vn año con
otro [n] enteramente & mucho

C.de diſtracti. pigno. cum cōcor.
n ¶ Un año con otro: hoc probatur in prima
extrauaganti inducendo eo modo quo ſupra
qd bene perſtringēs papa Calixtus tertius in
ſecunda clarius ꝙ Martinus verbis expreſſis
hoc comprobauit dum dicit et recipere ſoliti
fuere illa (ſilicet per vēditores redit⁹) ex bo-
nis predijs q̄ in huius modi obligatione tunc
expreſſi fuerūt.⁊c. Hec tertia conditio eſt etiaz
neceſſaria qꝛ ſi de fructibus non percipitur qd
venditur nil in effectu videtur vēdi qꝛ ius obli
gationis pro redditibus: inſtatera aeris appē
ditur. nam licet hoc caſu videatur adeſſe res
empta.i.ipſum ius obligatiōis reſpectiuū pro
redditibus qꝛ tamen emptores nō faciūt hos
contractus propter ipſum ius percipiendi: ſed
propter cōmodum pecunia-
le qd tali iuri atribuitur ſed
per illuz percipitur vt perpē
dunt impropo. Pau.de caſt.
in cōſil.289.verſi. 5. non obſ-
tat. et doctor de Medina in
ſuo codice de reſtitutione et
cōtractibus in titu. de cenſi-
bus.§.preſuppoſito ergo.7.co. et patet ad ſen-
ſum (eo qd nō daret emptor pro tali iure per
cipiendi reſpectiuo abſq̄ redditibus pecunia-
libus vnam feſtucā vendenti illum) ſtat claruz
qd in tali cōtractu deeſt res empta. aut ſi adeſt
ratione iuris percipiendi: adeſt euacuata qꝛ in
nanis eſt perceptio ꝙ in fructuoſitas prediorū
vendentis euacuat vnde qꝛ nō ſtāte perceptio
ne ſolita q̄ venditur obligatio tranſit. de reb⁹
ad perſonā nō reſpectiue ad operas ſed gene
raliter: eo ipſo vſura palliatur qꝛ ibi adeſt ius
exigendi ⁊ deeſt effectus rei q̄ dicitur vēdi vt
fructus ſeu redditus ob qd realiter et vere ibi
tempus videtur vendi.in cuius venditione vſu
ra ſemper cōtrahitur vt probatur in dic.l.5.ti-
tu.delas vſuras lib.8.ordi.pe.reſponſo. ratio
eſt qꝛ cum tempus ſit comune oibus animanti
bus dilatio redditionis pretij per minutas: de
ficiente fructu q̄ vendi ſimulatur non debet o-
perari vt vltra pretiū receptū aliquid recipia-
tur et ſi percipitur: tempus venditur qꝛ ocaſio
ne dilatate ſolutionis capitur magis ꝙ vt red
ditus fructū qui vere non ſunt in totū vel pro
parte in reruz natura deductis ſumptibus cul
ture.vnde qꝛ obligatio ad redditus tali caſu d
ſinit eſſe realis a ſimilatur nimis perſonali iuri
obligationis pro vſuris reſpiciēs oēs acquiſi-
tiones perſone et eius bona preſentia ⁊ futu-
ra ⁊ ideo licet ſit venditio qꝛ tamē eſt venditio
dilationis temporis vſura palliatur ex comu-
ni ratione docto.prohibentiū vſuras ocaſione
venditi temporis de qua in ca.eſiciens.88. diſ.
not.in ca.in ciuita.de vſur.s.Tho. in ſecunda
ſcdi.q.7 Ambro.de vignate in tracta.de vſur.
in prohe.verſi.dicit.phylo.⁊.7.colu. verſi. ad
quartum archie.Flo.in tracta.de vſur.3.colu.
et eſt comunis ratio omniū docto. in locis or-

dinarijs et in propoſito qꝺ ſi tantum nõ perci-
pitur de re. ſuper qua ſituatur redditus quãtũ
venditur: qꝺ emptio eſt illicita nec meretur no
men venditionis redditus: tenet Lauren. ꝺ ro-
dul. in tracta. de vſur. 12. q. verſi. ſi aliquãdo. et
clarius in. 2. par. §. tranſeamus nunc ad. 8. et vl
timum dubium. ibi credo qꝺ ad hoc vt fraudis
ſuſpicio ceſſet ſeq̃ntia req̃runtur primo qꝺ fru
ctus fundi ipſe redditus qui venditur nõ ſit ex
ceſſiuus. ꝛc. hoc etiam voluit Gabri. in di. 12. q.
17. col. 4. ſenten. diſt. 15. ambro. de vigna. refe-
rẽdo Inno. in tracta. de vſur. 24. col. nume. 77.
idem ſumma. ange. in par. vſur. §. 44. ſi. col. ver
ſi. ſimiliter. Cepol. in tracta. ſimul. 3. preſump. iſ
tud etiã tenebat ꝺclarãdo. ſic extrauagã. Mar
ti. q̃dam ſolẽnis doctor quẽ Cõra. refert. q. 85.
cõclu. 4. et licet Cõra. ibi illũ
reprehendat: dicens qꝺ ille
doctor in hoc detruncabat
extrauagã. Marti. nõ meruit
reprehẽdi. qꝛ Calixtꝰ tertiꝰ
in ſua extrauag. ſic intellexit
conſtitutionẽ Martini in illo. verſi. et recipere
ſoliti fuere. ꝛc. ꝛ hoc idẽ tenuit ipſe Cõra. q. 72.
ſecunda conclu. et. q. 74. ſi. conclu. verſi. 3. ſic ꝛ
q. 75. poſt prin. verſi. 2. ſic. et. q. 81. prima cõclu.
verſi. ſeq̃la probatur et. q. 83. cõclu. 13. idem qꝺ
debeat eſſe ſolita preſtatio reddituális tenet
Guido. pape in tracta. de vſur. 4. col. in ſi. cum
prin. ſeq̃ntis in verſi. ſed quid ſi vẽdidi. idẽ ſum
ma tabiena in parte vſura et. 5. §. 8. et in verbo
vſura. 15. §. 9. in fine dicens q̄ tunc poſſunt emi
iſti redditus quãdo vendens habet domũ vel
poſſeſſionem q̃ habet iſtos fructus ꝛ illos obli
gat qꝛ ſi non haberet eſt cõtractꝰ fictus ꝛ ficte
reditꝰ in aere ponũtur iſtud etiã fuit ꝺmẽte Ger
ſo. Henri. de hoyota/ Henrici de aſia/ Guillel
de bont. Inno. et aliorũ doctorum antiquorũ
et etiã modernorũ qui ad demonſtrandum qꝺ
redditus nouiter creari et vendi poſſint de iure
(ad inſtar redditum herbagij ad aut vectigalis
vel ſimilis iam admiſſi) tenẽt qꝺ q̃ nouos creat
ꝛ vendit: ad hoc qꝺ recte faciat debet per pri-
illos demõſtrare. eſſe veriſſimiles et ſolitos ex
precioſitate rei ſuper qua ſituantur. vt per om
nia incertitudine ſimiles ſint antea iam conſti-
tutis. vt ꝑpendit Gerſon. in circũſtantijs quas
ipſe credit eſſe neceſſarias ad perfectionẽ hu
ius contractus in dic. §. poſt materiam in trac
ta contractum ſecũda parte ꝛ Rodul. in dic. §.
tranſeamus ad. 8. et vltimũ dubium ſecũda co
lu. poſt mediũ/ iſtud etiam vltra illos videtur
eſſe nimis neceſſariũ vt ſciatur q̃d quale ꝛ quã
tũ bona ſpecificata fructificare deductis ſum
ptibus poſſunt: vt videat emptor an detractis
impenſis omnibus remaneat per omnes an-
nos illa perceptio certa et indubitata (eo qꝺ
ſemper fuit ſolita) ꝛ vt perſpiciat an ex q̃ſtu
artificij vel ex alijs predijs: vel ex illis met: re
maneant vendenti ꝛ familie ſue competentes
ſumptus alimentorum et aliorũ neceſſariorũ

mas o de tal manera q̃ ſacada la
coſta y gaſtos delos frutos haſ
tareduzirlos ẽ dinero ſe pueda

ad culturam prediorum: vt poſſit ſaltim interiꝫ
qꝺ non redimit viuere ſine penuria licet nõ ha
beat ita comodã ſuſtẽtationẽ vt alias dicebat
glo. Joa. Andre. in dic. §. ſane. in ca. primo de
ſtatu regula. lib. 6. ne alias cõtra preceptũ dñi
et dictũ apoſtoli alligetur os bonis triturãtis
non ſinendo vt portet laborãtem agricolã pri
mo de fructibus percipere vt perpẽdit apoſto.
ad corinth. prima. 9. ca. ꝛ ad thimoth. ſecũda
ſecũdo ca. non enim vt emptoribus ſit remiſſio
venditoribus autem tribulatio admiti debent
hi contractus ſed ex equalitate vt venditorum
abundantia reddituum/ fructuum/ ꝛ prouentu
um: emptorũ in redditibus innopiam ſoluat ꝛ
ſupleat. et emptorum abundantia pecuniarum
innopie venditorũ ſit ſuplementũ in neceſſita-
tibus ſtatus eorundem. vt di
cebat alias idem apoſto. ad
corinth. 2. ca. 8. ꝛ probantur
deˀ iure predicta. 10. q. 3. ca. in
tercetera. ꝛ capi. illud. nota-
tur in ca. ꝺ monachis. ꝛ in ca.
auaricie ꝛ in ca. extirpande de prebẽdis: nec
obſtat dictum Silueſtri in parte vſura el ſecun
do. q. 12. ad finẽ vbi dicit qꝺ et ſi aliqui dicãt qꝺ
perceptio debet eſſe ſolita alias ſit illicitꝰ iſte
contractus: qꝺ ſibi videtur qꝺ ſi tantũ pretium
detur qꝺ ex eo veriſſimiliter tantũ in pecũia ali
ter inueſtita colligi poſſit (vt ipſe in themate
q̃nis preſup onit) qꝺ in hoc caſu cõtractus nõ
ſit de vſura palliatus. ſed tãtũ alias illicitus in
illo reſiduo qꝺ ex fructibus nõ colligitur nam
dictũ eius procederet vbi emptori decepto a
firmatione venditoris fuit dictũ tantũ ex fruc-
tibus poſſe colligi cũ inueſtigaret de ſufferen-
tia bonorũ vendẽtis: qui aparebat diues ꝛ am
pliũ habebat patrimoniũ: vbi autẽ ipſe obceca
tus auaritia noluit inueſtigare de neceſſitate
vendentis. i. an bona eſſent idonea ad onera ſu
ferẽda deductis ſumptibus ꝛ victum parſimo
nia. perſone ꝛ familie tunc dictũ Silueſtri nul
lo modo poteſt eſſe verũ/ q̃nimo qꝛ iſta condi
tio perceptiõis ſolite eſt de natura huius con
tractus ꝛ de formalibus circũſtantijs illius vt
ſecũdũ ſufferentiã patrimonij fiat impoſitio di
cendũ eſt qꝺ illius omiſſio vitiabit et redet nu
llũ contractũ qꝛ omiſſio ſubſtantialiũ circũſtan
tiarũ venditionis conſuetudinarie viciat: et an
nullat diſpoſitionẽ vt notãter dicit Bal. in ru
bri. C. de reſcind. venditione verſi. quãdoq̃ re
quiruntur. ꝛc. cũ quo tranſeunt alij docto. vn-
de in caſu Silueſtri. cõtractus per oĩa anulla-
bitur punietur tamen emptor aut nõ punietur
de pallio vſure ſecũdũ qꝺ culpabilis fuerit in
non ſe informando de ſufferẽtia: vel nõ ſufferẽ
tia vẽdẽtis argu. l. 3. ꝛ. l. cũ mãdato. ff. ꝺ mino.
o ¶ E mucho mas: hoc procedit quando ven
denti non remanent alia bona libera fructifica
bilia de quibus ſe alat et tempus ocupare de-
bet in cultura prediorũ nec habet officium aut
artificium quo ſibi ꝛ ſuis poſſit cibaria exhibe

re aut ſi habet:non poteſt illo vti ratione nece
ſarie culture prediorū nā tali caſu multo pluſ
q̄ redditus nomine vendit debet ſibi remane-
re vt poſſit onera decimarum-tributorum-vec
tigaliū-culture expenſarū ⁊ cibariorū familie
et oīa alia neceſſaria ſufferre ex ſolutis rediti
b⁹:ne alias deficiētib⁹ predictis:compellatur
aut fugere aut:bona dare in ſolutum vt preſu-
mit futurum fore vt alias ſupra dixi et eſt me-
lior tex. q̄ alius inpropo. in dicto capi.25. Le
uitici.in verſicu.vt viuere dum preſumitibi tex.
qđ proximus viuere nō poterit apud nos ſi an
nuatim aut vſure aut abūdantie frugum(.i.co
modum fructum deductis ſumptibus) exhigi-
tur ab eo ob qđ tex.in dic. ca.22. Ezechie.ſub-
dit qđ ocaſiōe exacte vſure aut ſuper abūdātie
alias deuorantur vt opes et
pretiū recipiantur. et ita de
bent intelligi iſte extraua-
gan .in hac. 3. cōditione ſili-
cet vt ſecūdū ſufferētiā bono
rū ſpecifice annexatorū ſituari intelligātur: vt
remaneat vēditori-redituū.oculus alteri⁹ ac
quiſitionis libere.per quā ſe et ſuos(abſq̄ pe-
nuria magna)exhibere poſſit:hinc eſt q̄ ſi ven
dens haberet officiuz quo vti poſſet: aut poſſet
alias in oībus ſumptib⁹ ſibi prouidere qđ tūc
ſufficeret qđ ex redditibus tantum quātū ver
ditur poſſit percipi deducto ſalario cuſtodum
et ſuo ratione culture et cure:vt alias in ſi mili
not. Bar. in.l.fundi Trebatiani.ff. de vſu.fruc
tu lega. Silueſter in ſuma. in par.vſur. el. 2. q.
5.col.ſecūda poſt prin.⁊ hoc voluit. Conra.q.
83.conclu.9.nā vt ipſe ibi dicit in verſi.nec etiā
tacite videtur in hac venditione agi inter par
tes qđ ex iſtis bonis annexatis plus importe
tur et percipiatur implurimū:taliter qđ in pre-
dijs apponi poſſint legitimi et ſoliti ſumptus ⁊
inſuper quid remaneat ex illis et ex alijs bo-
nis intantū:qđ ſuſtentare ſe poſſit venditor et
familia in neceſſarijs vt ſit potens ad onus ſu-
ferenduz libere et abſq̄ magna opreſſione.idē
ipſe q̄ſti.81.conclu.5.col.4. verſi. ſeq̄la proba-
tur et fi.col.verſi.et deniq̄ vt communiter ⁊.q̄ſt.
82.prima cōclu.4.col.verſi.q̄ etiaz ſibi retinet
tantū quantū ſibi ſufficit.⁊c.⁊.5.conclu.§.pmo.
p ¶Notable:q̄ vt dixi ſufficit qđ poſſit viuere
ſine penuria in parſimonia licet non habeat a-
paratum comode ſuſtentationis.aliquid tamē
vltra cibaria et neceſſaria ad omnes preditas
ſufferentias ſibi debet derelinqui neceſſario et
tan moderate redditus ſtatui vt ſemper aliq̄d
ex redditibus veriſſimiliter annuatim ſuperſit
ad vſum facultatis redimendi qui ineſt a natu
ra contractus iſtius vt infra in.5.cōditione di
cetur.et vt habeat vendens pecuniā aliquam
inſuper ad infirmitates:ad caſus ⁊ fatalitates
humanas ſufferendas: pro quo facit .l. ius ali-
mentorū : ibi vt aliquid ex reddituſuperſit. ff.
vbi pupi.educa.debeant.l.cum vnus.§.fi.ff.de
alimen.et cibar.lega.l.lutius.§.heredem.ff.ad

bien pagar en cada vn año ſin
detrimento del vendedor no-
table p & ſin liſion/o menos;

trebel.ſic enim eſt in exactionibus decimarum
et tributorū debitorū eccleſie vt non plus reci
piatur q̄ ſecundū ſuferentiam prediorū ordi-
nariam tribui poſſit: ne alias ad exterminatio-
nem extreme virtutis hoīes perducātur ſi pel
le excorientur victus ⁊ veſtitus ⁊ vix precario
permititur vti ſpiritu ca.intercetera.⁊ ca.illud
10.q̄ſt.3.ca.cū nuper.et ca.ſopite.et ca.cū ſecū
dū de cenſibus Bal.in.l.ex hoc iure.fina. ver-
bis.ff.de iuſti.et iure Conra.in dic.§.ex hoc.q.
84.conclu.6.in iſtis enim redditibus quedā ta
cita ſocietas inter venditorem et emptorē con
trahitur q̄ partialis portio fructum predio-
rū vendētis emptori ocaſione pretij dati comu
nicatur:vt perpendit Conrra.expreſſe in locis
de quib⁹ ſupra vnde ad inſtar ſociorū comuni
cari debēt pro rata expenſe
pericula ⁊ dāna fatalia ex na
tura ſocietatis . aut ſi hoc nō
admitit emptor pretendens
ſe competentez pretiū etiam
dediſſe pro predictis expēſis(vt debet facere
ſecundū comunē reſolutionē doctorū) tantū
emat redditus nomine:quantū vēditor libere
ſuferre poſſit.alias etiam ſi arbitretur ſe licite
poſſe oprimere fratrem freno redditum ſtulte
hoc credit et transfigurat ſe illi angelus ſatha-
ne in angelū lucis:quo ad deuz eniz puniri ſpe
rantur ſcđm opera ipſoruz:qui ſe reguli faciūt
fratrū illorum ſuſtantias acipiendo ipſos q̄ de
uorādo vt teſtatur apoſto.ad corinthi.2.11.ca.
ſcriptum eſt enim.ſuper tribus ſceleribus tyri
⁊ edom et ſuper quatuor non conuertam eum
pro eo qđ concluſerint captiuitatem perfectaz
nec recordati ſint federis(.i.dilectiōis)fratrū
perſequentes in gladio fratres ſuos et violan
do miſericordiam eoruz.Amos primo.ca.⁊ ne
per emendicata ſufragia hoc demonſtretur de
hoc eſt autoritas expreſſa in ſacra hiſtoria q̄ li
cet a be.Hieronimo quaſi apocripha (.i. in cer
to autore dicta) habeatur q̄ tamen per eam
ad literam demonſtratur q̄ in iſtis noſtris tem
poribus euenerunt:⁊ q̄ decoratur autoritate
ſanctaruz ſcripturarū ⁊ ſicut femina coruſcat
radijs viri:vt in.l.femine.ff.d ſenato.ita illa ſplē
det aliquantū:q̄ inter ſcripturas ſanctas ha-
betur:et ab aliquibus grauib⁹ doctoribus al-
legatur et q̄ iā ex vetuſtate ⁊ vſu meruit aut o
ritatē pro vt ipſe be.Hiero.al's di. in p̄hemio
epiſtole.be. Jude apoſtoli qui librū Enoch a-
pocriphum(continentē tamen veritatem) nō
erubuit allegare et be.Cyprianus lib.3. Eſdre
(quē etiā apocriphū di. b. Hiero. allegare nō
eſt dedignatus vt habetur in ca.conſuetudo.8.
diſtinctio.)ideo illaz reſeram:habetur enim in
4.lib.Eſdre.prophe.ca.4.in fi.cum prin. ſeq̄n
tis qđ dum ipſe Eſdras propheta in reuelatio
ne interrogaret angelo Raphaeli quantū du-
rare ſperaretur mūdus iſte ⁊ qđ ſignum erit in
diebus finis magis propinquū cōſumatiōis ſe
culi-qđ illi angelus demonſtrauit validam tē-

peſtatem aquarum ex qua non ſuperauerūt ni
ſi gūte pauce. dicens qꝺ quāto amplior fuit tē
peſtas ꝗ̄ gūte ſuperantes: tanto ſuper abūda
uit menſura preteritorum temporū: futuris. et
de ſigno illius temporis ſubiungit verba ſeqn̄
tia: De ſignis de quibus me interrogas ex par
te poſſunt tibi dicere ecce dies venient in qui-
bus aprehendentur qui inhabitant terram in
cenſu multo/ ⁊ abſcondetur veritatis via ⁊ ſte
rilis erit a fide regio: et multiplicabitur iniuſti-
tia ſuper hanc ꝗ̄ ipſe tu vides et ſuper quā au
diſti olim et erit impoſitio veſtigio ꝗ̄ nunc vi-
des regnare regionem ⁊ videbunt eam deſer-
tam: ſi autē dederit tibi altiſſimus viuere vide
bis (ſilicet hoc) poſt tertiam tubam. Ecce ergo
autoritatem expreſſam ꝙ hodie ad literam ad
impletur. nam aprehenduntur hoīes in cenſu
multo. ⁊c. i. in pluſꝗ̄ ſuportare poſſunt deduc-
tis eorum ſumptibus: abſcōditur veritatis via
⁊c. i. charitas/ veritas enim in his ꝙ ad deū at
tinent charitas eſt vt teſtatur apoſto. ad theſa
lo. 2. ca. 3. ibi pro eo qꝺ veritatem charitatis nō
receperunt. ⁊c. et clarius ed epheſios. 4. cap.
ibi veritatem facientes in charitate non ſecun
dum ignorantiā ꝙ eſt in illis propter cecitatē
cordis eorū qui deſeſperantes ſemetipſos tra
diderunt in auaritiam: vos autem non ita didi
ciſtis chriſtū ſi tamen illum audiſtis et in ipſo
edocti eſtis preut veritas eſt in Jeſu. ⁊ ad titū
prima ibi in agnitionē veritatis que ſecūdum
pietatē eſt. ⁊c. vult ergo dicere prophe. quod
abſconditur charitatis via per hos cenſus/ qꝛ
pauci ſunt hodie nec videtur: ꝙ gratis mutuēt
nichil ſperādo elligētibus aliqbꝰ hoībus fa-
cere elemoſinas ex iſtis redditibus (ab opreſ
ſis multotiens exactis) magis ꝗ̄ obedire ver
bo dn̄i nichil ſperātes gratis mutuādo qꝺ illi
citū eſt. vere ergo abſcōditur via charitatis dū
perhunc contractum ficte (muneris loco) cū
mercede oneris regalis cōducuntur nationes
Oſee. 8. ca. et voluit Conra. in dic: §. ex hoc. ſub
dit prophe. et multiplicabitur iniuſtitia ſuper
hanc ꝗ̄ ipſe tu vides. ⁊c. qꝺ bene ſubdit qꝛ per
hūc cōtractū plus hoīes opprimūtur ꝗ̄ per vſu
rariū excogitabāt ꝓut ꝺ facto ī ab vſum deduci
tur nam ſoluunt gabellas et expenſas contra
ctus: obligant omnia bona ſua pro reditibus:
cauent de non alienando vllo modo ſub pena
commiſſi: obligantſe elaborare et colere predia
pluſꝗ̄ ſolent: deſcenditur in pretio a triginta
prout valent perpetui redditus vſqꝫ ad. x. xi.
xiij. xiiij. quaſi extrauagans ſic in omni tempo
re taxauerit (qꝺ eſt falſum vt infra dicetur) pre
dia inſolutum capiūtur pro pretio tantū empe
te partis redditus ex quo aīe deuorātur opes
et pretiū recipiūtur cōtra verbum dn̄i Ezechi.
22. de quo ſupra in prima cōditione ꝙ iniuſtitie
tot: non erant olim in contractu vſurario qꝛ ra
tionabiliter vſure ſecundum communalem equi
tatem taxabantur nec permitebatur laborato
ribus predia pro ſolutione vſurarum annexa-
re prout per cenſus viam permititur vt in dic.
auct. nullū credēte agricole tenere liceat eius
predia. ⁊c. in rubro et in nigro/ vnde magis ſe
declarans angelus prophete ſubdit: et erit im
poſitio veſtigio ꝗ̄ nunc vides regnare regionē
et videbūt eam deſertam. ⁊c. in quibus verbis
aperte demōſtratur damna. de quibus ſupra
in regiōe ꝙ regnat. i. in eccleſia militāti vētura
fuiſſe veſtigio hūōi impoſitiōis cēſus. ꝺ quo
principio ca. dixerat/ nam ad literam videmꝰ
et teſtantur doctores loqn̄tes in hac materia
qꝺ tan in Germania/ ꝗ̄ in Frācia/ ꝗ̄ in Ytalia:
et in omni vniuerſali eccleſia cenſus iſti ſuper
tributa regum et principum: et ſupra decimas
debitas quotidie exiguntur et tota chriſtiani-
tas princeps prouinciarum facta eſt ſub tribu
to qꝺ euenturum eſſe dicit ibi textus poſt ſo-
num tertie tube ꝙ tertia tuba cum intonuit (vt
ait. be. Joa. apoca. 8. ca.) cecidit de celo ſtela
magna ardens tanꝗ̄ facula in tertiam partem
fluminū et in fontes aquarū cuius nomē erat
abſinthium (. i. amaritudo) et multi hoīes mor
tui ſunt de aquis (. i. de aquarum potione) qꝛ
amare facte ſunt aperte demonſtrans qꝺ apre
henſio hominum in cenſu multo veſtigio impo
ſitionis poſt tertie tube ſonum: ventura erat in
eccleſia dn̄i recedentis de primitiuo ſtatu cha
ritatis aureo ſilicet martirij ⁊ de ſtatu ſecundo
argenteo fidelium confeſſorum in tertium ſtag
ni ſtatum huius ſilicet contractus per quē cha
ritas ficta cum proximis exercetur elligendo
homines magis premium retributionis tēpo-
ralis ꝗ̄ eterne. pecatorum enim eſt teſte domi
no luce. 6. ca. equalem retributionem lucri ter
reni de beneficio proximo impartito ſperare
nam licet Conra. q. 78. conclu. 3. dicit ꝙ procu-
rare hos redditus ſeruatis omnibus circūſtā
tijs eſt actus meritorius apud deū nec ꝺ ſunt
alij magiſtri qui hoc idem dicunt: in conſilio ta
men eorum non intret anima mea qꝛ caſu ꝙ
non pecent: meritū tamen non merentur apud
deum ex hoc cum mente corruptos ⁊ veritate
priuatos reputet apoſto. ad thimo. 1. ca. 6. doc
tores illos qui exhiſtimāt q̄ſtū pecūie eſſe pie
tatē cū apud ipſum q̄ſtus ſit ſola grata pietas
cū ſuficientia iuſtꝰ namqꝫ negligere debet tale
lucrū ad iuſtitiā celeſtē adipiſcendā vt habet
prouer. 12. ca. in fi. demonſtrat etiam. b. Joa. in
di. ca. 8. hoc acidere ōbere in germania forte ex
ꝓpia malicia. tertie partis totiꝰ eccleſie ꝙ tem
pore iſtius extrauagantis Martini erat. in va
ſa iam proh dolor a paganis tota Aſia et Afri
ca et dimidia parte europe: nam qꝛ popiꝰ du
re ceruicis erat: in his ꝙ ſunt charitatis: et ab
anno dn̄i milleſſimo tricenteſſimo et ante. viue
bāt ꝑ hūc cōtractū cēſuale ꝺ quo in extrauag.
qui licet licitus eſſet excluſis malis circumſtā
tijs: non tamē alliciebat homines ſed potius
illos auertebat a via charitatis ocaſione certi
et determinati lucri ad oculum aparenti et qꝛ
contenti non fuerunt abuſum illius inter ſe re-

tinere ſed petierunt a papa Martino conſtitu
tionem generalem ſtatui per quam abſinthyū
amare charitatis vniuerſali ecleſie comunica-
rent: vnde ob hoc. be. Joa. ibi dicit qđ facta eſt
tertia pars aquarum (.i. populorum fidelium)
in abſinthyum ⁊ multi homines mortui fuerūt
de potione aquarum qꝛ amare facte ſunt. nā
qꝛ ſtella huius conſtitutionis Martini de ſum
mo pontificatu emiſſa in ab yſum ipſi aduxerūt
circumſtantijs paruipenſis (vt perpendit Con
ra. in dic. q. 84. cōclu. 6. §. ex hoc) et ocaſione a
cepta ex propria malicia eorū magis ꝙ data
a pontifice Martino amaram charitatem vni-
uerſali ecleſie comunicarūt emendo redditus
non tantum a diuitibus ſed etiam ab attenua-
tis ideo apud eos ⁊ proh dolor etiā apud nos
multi homines mortui ſunt
de aquis. qꝛ ad amarum ſen
ſum has conſtitutiones Mar
tini et Calixti tertij traxerūt
radix enim germinās in ecle
ſia dei amaritudinem furo-
rē dñi expectabat deutero.
29. ca. ad hebre. 12. nec in hoc Martinus et Ca-
lixtus tertius culpabiles fuerunt ſicut nec Aa-
ron acipiens in aures aureas et proijciens il-
las in ignem ex quo nō ab ipſius opera ſed ab
igne egreſſus fuit vitulus conflatilis vnde nec
ob hoc fuit punitus a dño qꝛ ad clamorem po
puli dure ceruicis fecit. vt habetur Exodi. 32.
ca. ſicut neqꝫ etiam pecauit Moyſes qui permi
ſit libellum repudij vxori dari ad duriciā po
puli dure ceruicis vt illum excuſat dñs Mar-
ci. 10. ca. non enim ipſi pontifices hunc contrac
tum introduxerunt ſed illi germani cum qui-
bus loquntur in ſuis conſtitutionibus precep
tum aureum charitatis ab auribus reſecerunt
euertendo a gr̃a mutui gratuiti ad hunc onero
ſum contractum. a tempore inmemoriali dotā
do innumerabiles eccleſias de fermentato pa
ne iſtorum reddituū pecunialium: vnde ratiōe
ſcandali euitandi (vt dicūt he conſtitutiones)
et qꝛ omnes ille prouintie ſimul conflabant: id
eſt verbis et factis petebant hoc quaſi eis ex-
pediens aprobari: et in ſimul etiam concurre-
bat flatus. i. doctrina pluriū doctorum dicen
tium licitos fore de rigore iuris hos contrac-
tus ſeruatis aliq̄bꝫ circūſtantijs (ob qđ nō vi
derūt ſolē grate charitatis ſuper cadente igne
auare cōſuetudinis in memorialis orta ex vul
gi cōfuſiōe pſal. 57.) ideo ipſi pōtifices illos vt
iuri conformes et iuſta determinationē docto
rum licitos eſſe declararunt. non autem quaſi
conformes iuri diuino aut chriſtiane charitati
aut verbo dñi nolite cogitare de craſtino: cum
aperte iſti redditus prouident neceſſitatibus
terrenis futuris emptorum vt precedant illas
ante ꝙ veniant prout petebāt filij iſrael ab Aa
ron qꝛ Moyſes non decendebat de monte vn
de ſicut dñs vitulum conflatilem permiſit illis
ad tempus vt caſtigaret poulū ſuum pro reatu
vituli. et ſaluauit a Aaron qꝛ inuitus et prouo-
catus fuit ob figuram noſtri: vt perpendit apoſ
to ad corinth. prima. 10. ca. ita et dñs permiſit
qđ hi pontifices (permitendo magis ꝙ iuben-
do) hos cōtractus admiterent qꝛ eorū duras
in moribus ceruices aliter infrenare non pote
rant nec reducere illos de tan inueterata con
ſuetudine ad gr̃am grate mutuationis argu. 23.
q̄ſti. 7. cap. primo. 31. queſti. prima ca. hac rati
one. in fine. ca. cū iam dudum. in fi. de preben.
nec enim pontifices abſqꝫ peiori ciſura tan an
tiquum morbum aufferre poterāt vt alias not.
Conra. q. 82. prima conclu. fina. colu. vnde cum
maxima requiſitorum ruminatione ex quibus
venditio reſultaret quaſi licitū hoc tollerarūt
non tamen quaſi expedientem chriſtiane cha-
ritati qꝛ de facili ocaſiōe acce-
pta magis ꝙ a pontificibus
data ſi circunſtantie abrogē
tur angelus lucis ſe traſfigu
rare poterat illis in angelū
ſathane. vbi deuorarent ſub
ſtātias fratrum et eos in ſer
uitutem redigerent teſte apoſto. ad corinth. 2.
ca. 11. et ob hoc ipſi pontifices excuſantur. qꝛ
inter promitere et iubere eſt maxima diferen-
tia nam vt ait. b. Chriſoſtomꝰ in dic. ca. hac ra
tione. 31. q. prima glo. ⁊ docto. 3. diſt. ca. fina. qđ
permitimus: nolentes toleramus qꝛ malas ho
minum voluntates ad plenum prohibere non
poſſumꝰ. cuius admiſſionis maxima cauſa fuit
vt dixi euitatio ſcandali q̄ ex deſtructiōe pluſ
ꝙ duo milia beneficiorum reſultabat vt alias
in ſimili legimus feciſſe. b. Grego. et habetur in
capi. 2. de preſcriptio. ⁊ . 12. diſt. c. illa. 95. diſt.
ca. preſbiteros. vnde ſue conſtitutiones libera
rarunt a tp̄ali pena iuris non autē a pena eter
na fraudata charitate ocaſione ab ipſis acep-
ta argu. glo. in regul. pecati venia. d regul. iur.
lib. 6. dñs ergo permiſit pontificibus vt tolle-
rarent ob duram ceruicem eorum vt teſtatur
alias apoſto. dicens ad theſa. ſecūda ca. ſcđo
ꝑ eo qđ veritatē charitatis nō receperūt ideo
mitet illis deus operationē erroris: vt credāt
mendatio. i. falſe charitati. in quibꝰ verbis cau
te dicit apoſtolus qđ qꝛ veritatem charitatis
non receperunt deus mitet illis operationem
erroris. ⁊c. non dicit cōſtitutionem erroris vt
demonſtret qđ conſtitutio q̄ talibus a dño mi
titur non fuit mala de per ſe. ſed de per acidēs
ocaſione ab ipſis acepta in receſſu a via chari
tatis et in tranſgreſſione circūſtantiarum non
enim fit malum in ciuitate qđ non faciat domi-
nus ſilicet. permiſſiue Amos. 3. ca. ocaſiōe enim
acepta ab ſtudio eorū: attendentiū magis ſtu
dio habendi lucri ꝙ cuſtodie circumſtantiarū
hoc malum euenit vnde iuſta cōcupiſcentiā eo
rum nō fraudauit deus illos deſiderio ſuo. vt
alias habetur pſal. 77. et hoc apertius demōſ
trat per prophe. Ezechie. 14. c. vbi expreſſe di
cit qđ qui querunt conſiliū a deo non animo

cabo enla labrança delas here
dades poniendo el vendedor
la diligencia q̄ ponia en labrar
las antes del contrato Y hazie̅

recedendi ſi neceſſarium ſit a via erroris ſed in
tentione autoritatem q̄rendi aut licentie in re
tentione idolorum ſuorum (vt faciebāt iſti ger
mani vt patet in extrauag. Martini in v̄ſi. qua
re pro parte ibi eis in premiſſis de benignitate
apoſtolica prouidere dignaremur et in extra-
uag. Calixti verſi. quare. ibi apoſtolice ſedis o
raculuz impartiri et adiicere. ꝛc.) nam aproba
ri eiſdem hunc contractū petierunt tantum qꝛ
rationabilis contractus/ qꝛ viſitatus a tempo-
re inmemoriali/ ꝛ qꝛ pluſq̄ duomilia beneficio
rum ex illo erant dotati ꝛ fundati. nec dixerūt
parati ſumus ſi eſca noſtra ſcandalizat fratres
(in receſſu a via charitatis) in carcerez neceſſi
tatis et in mortē improperij et confuſionis qꝛ
male hucuſq̄ viximus ire. ideo dñs vt illos de
ciperet ocaſione malicie eorum permiſit ponti
fici vt pro vt petebant ſic concederet. nec auer
teret eos vt attenderent a receſſu vere charita
tis ſi requiſita paruipenderent et ſic ipſemet
dñs decepit eos (vt teſtatur ibi per prophetā
tali caſu ſe facturum) caueamus ergo multum
ne ſal charitatis vere tranſgreſſa forma condi
tionum iſtarum in nobis euaneſcat ſicut in ger
manos euanuit. ne dominus fuſtiget nos ſicut
illos ejiciendo foras per lapſum in hereſim in
quo conculcantur et paruipenduntur a nobis
qui fideles in obedietia eccl'e romane remanſi
mꝰ. nam ipſimet Eſdre. prophe. qui poſt viſum
illius tē peſtatis q̄ tranſivit cū ſuperuerūt gu
te: et cui reuelata fuit via aprehenſionis homi
num in cēſu multo veſtigio impoſitionis: in di.
lib. 4. c. 5. ipſimet ab angelo (vt ipſe ait) acepit
q̄ filiꝰ forte ꝑditionis homo pecati. i. antixp̄s
vt ſe fingat liberatorem patrie ꝛ iactare ſe poſ
ſit q̄ ad implet illud pſal. 71. ex vſuris ꝛ iniqui
tate redimet animas eorum: reprehendere
debet ecleſiam dei de hac cenſuum abuſione
vt aperte dicitur ab eodem prophe. in dic. 4.
lib. 15. ca. ibi ipſe autem filius meus arguet que
ad inuenerunt gentes impietates eorum has:
q̄ tempeſtati apropinquauerūt propter mala
cogitamenta eorum et cruciamenta quibus in
cipient cruciari: et perdet eos ſine labore per
legem q̄ igni aſſimilata eſt/ neq̄ enim alie impi
etates proximores fuerunt tempeſtati de qua
ſupra niſi aprehenſio illa ho minū in cenſu mul
to deffecta via charitatis per veſtigium impo
ſitionis cēſus: nam de tempeſtate locutus fuit
in ca. 4. in fine de cenſus aprehenſione in ca. 5.
in prin. proxi. ſequenti. nec de alia iniquitate
apropinquanti tempeſtati ab illo ca. 5. vſq̄ ad
ca. 13. locutus fuit angelus illi qd̄ clarius decla
rat in ca. 15. in fi. duz dicit. filios tuos captiuos
ducent ꝛ cenſum tuum in predam habebunt ꝛ
licet beatꝰ Hiero. illum tertiū ꝛ quartum librū
Eſdre. vt dixi: apocriphos apelet et ſomnia cō
tinere qꝛ tamē de facto videmꝰ q̄ per abuſuz
iſtorum cenſuum abundat iniquitas et frigeſ
cit charitas multorum: ſtandum eſt illius auto
ritati cuiuſcumq̄ perſone illi libri fuerint qꝛ vt
perpendit bea. Auguſti. cōtra Petillianuz vt ha
betur in ca. dñs. §. ſi ergo prima. q. ꝑma etiam
apoſtolꝰ non erubuit autoritates hominū nō
probate opiniōis vel ſanctitatis propheticas
nominare vbi ipſos dicere verum cognouit vt
in illa aucto. Menandri corrūpunt bonos mo
res colloquia mala q̄ alleg. ad corinth. prima
15. ca. et illam empimenides cretēſes male beſ
tie ſemper mendaces ventres pigri teſtimoniū
hoc verum eſt vt quidam eorum propius pro
pheta dixit. ꝛc. q̄ ipſe. apoſtolus. alleg. ad ti
tum. primo ca. nam ꝛ poetas allegauit vt habe
tur actuum apoſto. 17. ca. rationē ponit beatꝰ
Auguſtinus vbi ſupra qꝛ qui veritatez dicit nō
propiam ſed chriſti veritatem refert. vnde qui
illam non credunt reprehenduntur a dño di
cente ſi veritatem dico vobis quare non credi
tis michi. Joa. 8. ca. nec diuini aut ſuperſticioſi
dici poſſunt (teſte bea. Hiero. vt habetur in ca.
vino inebriātur in fi. 37. diſt.) qui futura ſub tē
peramento forte vt euenienda teſtificant: ſi au
ctoritate ſacre ſcripture fulciuntur. nec requi-
ritur quod vere illius prophete fuerint illi li-
bri ſed ſufficit qd̄ permitātur legi in ecleſia dei
vt licite aduci et allegari poſſint vt notanter di
cit tex in pragma. 175. ibi / o q̄ ſean tales q̄ ſe
permitan leer. ꝛc. quid igitur mirum ſi allege-
tur illa autoritas cum liceret allegare conſiliū
cuiuſq̄ doctoris quantum cunq̄ ignote auto-
ritatis nā licz liber ecl'iaſtici inter apocriphas
ſcripturas habeatur vt dicit glo. in parte atq̄
inter apocripha in. c. pe. 16. diſtin. et tamē quo
tidie: ab oibꝰ allegatur et recipitur q̄nimo for
te dñs ſecretā fecit auctoritatē illorū librorū vt
filij huius ſeculi paruipenderent tan clarā au-
toritatem contra cenſuum abuſionem. Conclu
dendum ergo eſt in hac conditione qd̄ tantum
redditus nomine ex mente extrauagantiū ꝛ ex
declaratione docto. vendi liceat quantum ſol
ui poſſit legitime abſq̄ opreſſione venditorum
vt perpendunt Conra. Gabrie. et alij alias ſi
perceptio ſolita non vendatur aut ſi vendatur
non remaneat vendenti victus ſine penuria: cō
tractus eſt illicitus ꝛ nullus ex deffectu huius
conditionis vnde maximum damnum facit qui
a pauperibus reditus emit qꝛ onerat eos ſum
ptibus et priuat eos victu quibus melius eſſet
(vt perpendit be. Uincentius in ſermone ferie
tertie. 5. ebdo. quadrag. 3. col. verſi. pro reſpon
ſione) non habere predia q̄ habere ſi plus q̄
de fructibus percipiunt dant qꝛ tunc predia o
neri: ꝛ non honori deſeruiunt. l. filius familias
§. primo. ff. de legatis primo vnde dico qd̄ licet
de ſtricto rigore penſio ratione promiſſionis a
talibus vendentibus peti poſſit. iudex tamen
ſi ipſos inculpabiles fore in adminiſtratione
bonorum ex fortune iniuria qꝛ non potuerunt
ob paupertatem predia colere comprehende
rit: abſoluere illos debet de equitate vt reddi
tus pro illo anno ceſſent vt in ſimili perpendit
Bar. in ſua q̄ſt. publicanus. fina. §. in prin. pe.

col. nā vbi pēſſo eſt reſpectiua fructꝰ pro rata
q̄libet q̄ deficit debet emptor agnoſcere fata-
litates inculpabiles vt perpēdit Cepol. in tra
cta. ſimu. 3. p̄ſumptiōe. ſumma ange. in par. vſu.
§. 44. Joa. Andre. in aditio. ad ſpecu. in rubri.
de vſur. poſt. prin. late Alex. vbi plures alios
alegat in ꝓpoſito in cōſil. iii. volu. i. incipit vide
tur in preſenti facit glo. in. c. q̄cūq3. 16. q. i. hinc
eſt q̄ emphitheota ſterilitates magnas comu
nicat dño ſcdm comunē oppi. vt poſt multa cō
cludit Jaſſo. in. l. i. 17. col. nume. 18. C. d iure em
phi. ⁊ in terminis nr̄is qd ſi tan pauperes ſunt
vēditores qd reditus exſoluere nō poſſunt niſi
pane ſudoris ſe priuent: illos exſoluere nō de
beāt tenet Cōra. in. d. q. 84. cōclu. 9. et. q. 85. cō
clu. 2. hinc ſubdit b. Cryſoſto. Math. 18. c. home
lia. 62. v̾ba ſeq̄ntia ad locu-
pletes q̄ agrorū fectu diuiti
as acq̄rūt deueniamus q̄ ce
teri iuſtiores videntur quorū
in iuſtitia tāta eſt vt ſi q̄s pe-
nitus inq̄rat nil pene iniurio
ſius inueniat quomodo miſe
ris vtātur agricolis none hu
manius multo barbari eos
tractarēt: fame namq3 tabeſcētibus ⁊ per totā
inſudātibus vitā intollerabilia nō erubeſcunt
vectigalia imponere ac onera et labores quo
tidie maiores afferre ⁊ ſicut aſinis imo vero q̄ſi
labidibus corporibus illorū abuti nec reſpira
re q̄dē cōcedētes ſed ſiue ager q̄cq3 produxerit
ſiue nō eodē ſemꝑ exigūt modo nichil eis cōce
dētes quare q̄d miſerabiliꝰ excogitari pōt. to
ta hyeme. laborāt frigore imbre vigilijs cōtric
ti nec vacuis ſolū manibꝰ imo etiā multa debē
tes recedūt ceterū: poſt oīum famē et naufra
gia ꝓcuratorū tormēta exactiones ⁊ ſeruitutē
intolerabilē reformāt ingētia ipſi diuites ſudo
re hominū dolia replēt neq3 aureū domū affe
rre illis ꝑmitūt ſed q̄dq̄d vinea ꝓtulit in cella
cōdūt vinaria. ⁊ argēti aliq̄d hac de re illis nō
ꝓijciūt fenoris in audita excogitationis gene
ra q̄ neq3 gētiliū q̄dē legibus cōprobātur cu3
ille qui ſoluit ⁊ vxorem habeat ⁊ paruulos nu
triat et homo ſit. ⁊c.
q ¶ Todo lo q̄ en ſi es. hoc q2 fructꝰ rerū ſua
rū ſubiacēt reditibus quos ꝓmiſſit vnde licet
in re ꝓpria. q̄libet ſit moderator ⁊ arbiter nec
dici poſſit ab aliquo q̄re culpabiliter tua admi
niſtras vt in. l. etiā. §. licet. ff. ſolu. matrimo. l. ſi
q̄d poſſeſor. §. ſicut autē. ff. de peti. here. hoc tñ
caſu tenebitur d dolo ⁊ culpa lata et leui q2 te
netur gerere vt bonus ⁊ diligēs paterfamilias
argu. not. ꝑ Bar. ibi in reſpō. addiles. §. pedius
ff. de edili. edicto ꝓbatur in extrauag. vna d de
cimis. ⁊ q2 vt dixi eſt ſotius et ideo tenetur d le
ui culpa in nō colēdo ꝓut ſolebat ante cōtrac
tū nō autē tenetur de leuiſſima q2 ſibi imputa-
ri debet q̄ aparū diligēti partialē reditū emit.
§. ſi. inſti. ꝓ ſocio. in fi. nec obſtat qd eſt emptio
reditus q2 in emptiōe vēditor ante traditionē

do todo lo q̄ en ſi es q enla ad
miniſtració de ſus bienes. ¶ La
quarta que ſe dc competente
precio r a aluedrio nueſtro / o
dela nr̄a juſticia e tal q̄ del pre-
cio q̄ ſe da / o en grāgeria s o en

nō tenet niſi de dolo ⁊ lata culpa. §. cū autē cū
cōcor. inſti. de emptione ⁊ vēdi. nec enim culpa
imputari pōt niſi ante cōtractū diligētior q̄s ꝓ
bet fuiſſe in rebus ſuis. l. cū duobꝰ. §. ꝑmo vbi
glo. et docto. ff. pro ſocio.
r ¶ Cōpetēte p̄tio ꝓbatur expreſſe iſta. 4. cōdi
tio in extrauagāti ſcđa Calixti tertij ibi certu3
cōpetēs p̄tiū ſcdm tp̄is q̄litatē. ⁊c. q̄ reſtringit
v̾ba extrauag. Martini in q̄ntū dicebat. x. xj.
xiij. xiiij. aut plus vel minꝰ ſcdm tp̄is q̄litatē et
ita viua voce inſignes docto. ſalmātini legēdo
has extrauag. afirmabāt p̄cipue doctores d na
uarro ⁊ d couarruyas in quo Calixtus. 3. atten
dēs qd in iſtis cōtractibꝰ reditualibus q̄ vſitā
tur. ⁊ de q̄bus interrogabatur obligatio redi-
tualis nō erat reſpectiua ad vnū p̄diū tātū co-
municatis periculis ⁊ ſterili
tatibus (vt dicebat Joa. An
dre. in aditio ſpecu. in rubrica
de vſur. antiq̄tus imponi ſo-
lere) ideo nō ꝑmiſit (vt alias
dicebat Abb. in ca. in ciui. de
vſur.) qd p̄tiū ad libitū par-
tiū ſtatueret: ſ3 cōpetēs p̄tiū
arbitrio boni viri deſiderare
tur vt d. Silueſt. in ſua ſuma. in par. vſura. el. 2.
12. q. in p̄n. q̄ bonus vir iudex eſt. l. vir bonus. ff.
iudica. ſolui. l. 31. titu. ſi. 7. parti. Cuius arbitriū
informabitꝰ ex pluribꝰ q̄ dixi in glo. extrauag.
Calixti. 3. in v̾bo cōpetēs ꝑmaxime de p̄cioſita
te redditus ratione ſecurioris p̄ſtatiōis. vt tan
to q̄nto eſt minus ſubiectus caſibꝰ tāto cariꝰ
taxet. ⁊ tāto q̄nto ſterilitatibꝰ ſubiectus: tāto
d̄terioris ſit valoris vt poſt. oēs alios tenet Cō
ra. q. 83. cōclu. 3. v̾ſi. ad hoc dicēdū. ⁊. 8. cōclu-
pe: ⁊ fi. col. dicēs qd in hoc pēdet nodꝰ an redi
tꝰ licite ematur vel nō: ſi ſuplētur vel nō ſuplē
tur cōdigno aditamēto p̄tij expēſe et pericula
q̄ poſt cōtractū vēdēti incūbūt ⁊ ſic tenet cōſu
etū p̄tiū nō eſſe iuſtū ſi aut p̄dicta ſic nō ſuplent
aut ſcdm rerū p̄cioſitatē ꝓpter maiorē certitu
dinē p̄ſtatiōis plꝰ nō offeratur ex quo infert ibi
4. cōclu. §. correlariū ſcđa col. v̾ſi. reſpōdit et
v̾ſi. qd ſi nō. ⁊c. ⁊. q. 80. cōclu. 4. §. ſcđ3 v̾ſi. vnde
ſtat. qd valor cōſuetus redituū nō eſt iuſtus ſi
d cōſuetudine cōtra vēdētes op̄ſſos vſitetꝰ. vt d
iure videtꝰ p̄ſumi ſcdm quēdā doctorē quē ipſe
refert ⁊ ꝓbatur in prag. 138. ibi a menos pretio
porq̄ los meneſteroſos no lo puedē menos fa
zer. ⁊c. ſic ⁊ in cōſideratiōe comunaliū vſurarū
hac ratione nō licebat p̄textu cōſuetudinis mi
nuere comunē taxationē. lic3 illā augere poſſet
cōſuetudo ꝓut not. glo. et doc. in. l. eos. §. ꝑmo
v̾ſi. intrajectitijs ꝑ tex. ibi. C. d vſur. ⁊ ſi plures
freq̄ntabātur leuiores erāt iuſtiores. l. ꝑma. ff.
eo. titu. l. tutor. q̄ reptoriū. §. ex ceteris. ff. d admi
tuto. ꝓbatꝰ clariꝰ in d. l. auctē. nulū credētē agri
co. colla. ſcđa p̄tiū enim cōſuetū: tūc eſt iuſtum
q̄ndo deeſt neceſſitas ⁊ adeſt libertas: ⁊ vēdē
te vt ꝑpēdit Silueſt. in parte vſura el. i. q. i.
s ¶ O en grāgeria. hoc ideo dicitꝰ q2 Silueſt. in

parte vſura el ſcđo.q.12.i pn.ꝛ ãte euȝ Cepol.i d tra.t.ſi nul.§.qnto caſu pncipali vſi.verū ꝛ gabrie.i.d 4.ſen.diſt.15 q.12.col.x.cū ſeqn.hoc idē voluerūt Cepol.ꝛ Silueſt.in quãtū dicit tūc dari cōpetētē ptiū qndo ſi emptoꝛ retineret pecuniã ꝛ in alia iuſta negotiatione inueſtiret:licite tãtū quãtū capit p viã reditus acqreret ideȝ ait Cepol.vbi ſupra dicens in foro cōſcientie ad tãtū haberi debere reſpect⁹ qntū iuſte ex pretio recipere poſſet emptoꝛ ſi retineret in ſuis negotiatiōib⁹ idem Gabrie.dicens qđ tūc eſt bonū ꝛ cōpetens ptiū qndo vendens ſcđm comunē curſum tēpꝛum tãtã vtilitatē recipit ex ptio qntã emens ex reditu deductis ante oĩa laboribus ꝛ expenſis et ſic volūt qđ pecūia tãtã vtilitateȝ afferre poſſit vni ſicut alteri qꝛ ſucedit iltud redituale lucrū loco intereſſe lucri ceſſantis vt ſupra dixi ob qđ iuxta rationē ſoꝛtis.l.reditus taxant pretiuȝ iſti docto.probatur in.l. pecunie ſenebꝛis.§.ſi.ff.đ vſur. ibi iuxta rationem ſortis .l. ſi titius.ff.de preſcriptis verbis facit q not. Pau. đ caſt. in .l. iulianus .§. ex vendito verſi.breuiter ff.de actio empti.probatur in argu.in dic.auctē.nullū credentē agrico.§. fina. t C en compra de heredad.hoc qꝛ docto. qui approbant hos contractus impugnãdo oppi.Henri.de gandauo ꝛ ſequatium(qui ſuadebat vt volēs emere hos redditus potius emeret ex pecunia predium tantundem redditus quanti emere poſſet quem aut ipſe coleret:aut in empbiteoſim concederet ne alias magis ſecura eſſet burſa ꝙ cōſcientia)vt auferent motiuum illius:dicebãt paria eſſe tantum pretium dari quanti emi poſſet fundus illius redditus abſqȝ eo qđ quaſi per circuituȝ prius quis emeret prediū et poſtea in empbitheoſim daret vt in ſpecie dicebant Ricar.de media villa quolibet ſecūdo qſt.23.§.quarto videndum Laurē. de rodul.poſt Joa.de lignia. patrem eius . in tracta.de vſur.ſecūda parte qſt. 13. et videtur originaliter demente Guillel. non gloſatoris Raymundi ſed alius qui vocatur alias Ver Ver.et forte eſt ille Guillel.cardinalis cui papa Martinus hunc negotium comiſſit an liciti eſſent hi contractus vt patet ex ſua cōſtitutione in verſi.nos igitur cuius verba ad literaȝ refert archie.Florē.in tracta.de vſur.tertia par. §.14.qui ad literam vt Silueſter ponit oĩa requiſita iſtarū extrauag.et expreſſe d.qđ detur cōpetens pretium ſecundum morem regionis et illud dicitur competens vbi per omnia tantum datur quantū daretur pro emptione predij cū pacto redimendi ad cuius inſtar iſta emptio propter iuris idētitatē introducitur. ideȝ voluit Alexan.lombardus cuius verba refert idem archie. Floren eadem.3.par.§.15. et. 16. hoc etiam expreſſe voluit. Inno. Joa. Andre.

cōpra de heredad t ſino ſe diera al vendedor ſe pudiera emplear e ſacar juſta e veriſſimilmente en cada vn año (ſacada la coſta neceſſaria)el millar de renta que ſe paga ſaluo el capital/o la heredad que del ſepu-

Anto. Ancharra.et oēs ſequaces Inno.in.dic. ca.in ciuitate dū dicūt qđ qꝛ iſta eſt emptio redditus ꝛ reditus inteligitur qđ datur de re.l pa trimonij et.l.fundi Trebatiani.ff.de vſu.fruct. lega.qđ tantū debeat dari pretij noīe quãtū acquiri poſſet predium de quo deductis oĩbus ſumptibus annuatim tantum colligi poſſit quãtū exſoluitur qꝛ alias ſi tantū pretij noīe nō daretur qđ ſuficeret ad tantã importãtiã quanta veriſſimiliter redditus nomine exſolueret debitoꝛ non eſſet emptio redditus ſed emptio actionis perſonalis cū ex re nō đducatur.vbi volūt in effectu docto.qđ tãta comoditas đ pđijs vēdētis iuſte poſſit hoc caſu importari qnta reditus emeretur ex pecūia pretij ſi emptoꝛ emeret partē fundi ſeu predij vendentis coꝛporaliter et realiter.et illã parteȝ predij ſic empti ſtatim in emphiteoſim ſub conductionis penſione eidem venditori daret ꝙ doctrinam Inno.ꝛ ſequatiū tenet Abb .in d. ſua .5. diſputa. dicens ſic communiter cū Inno.trãſire docto. iſtam eadē partem videtur tenere oēs illi q ad inſtar reditū iam cōſtitutoꝛū pro eodē pretio nouiter inſtitutos ꝛ ſolitos recipere de prediorū fructib⁹ aꝓbant idētitatis ratiōe vt quem admodū ibi ius pcipiēdi redit⁹ iam cōſtitutos: tantū valet deductis ſumptibus ꝛ habetur qſi res immobilis qꝛ de rebus immobilib⁹ pſtatur:ita ꝛ iſti dato tali ptio qđ tantūdē deductis oĩbus expenſis quantū illi redūt iudicētur liciti qſi iuſto pretio empti.de cōmoditate fructuū rerum immobiliū idē qđ ſupra tenet Guido.pape poſt quedã doc.Baſiliē.queȝ ipſe refert ꝛ ſeqtur in tracta.đ vſur.9.col.idē etiã eſt demēte Guillel. bōt.i reſpō.ſic quas dat. ad motiua Herri.đ gãdauo in ſuo quolibet.an liceat emere annuos redit⁹ ppetuos vel vitales idē eſt demēte Pal. in ca.primo incipiēti ſi negotiū.ſi de feudo vaſſallus ab aliquo interpelatus.ꝛc.dicēs qđ tūc iſti cōtractus ſunt abſqȝ ſcrupulo vſurarū quãdo aponitur inter partes pactū qđ ptiū datuȝ cōuertatur in emptionē predij nã tūc ſi venditoꝛ reditus nō vult emere prediū de cuius reditibus reditū ſoluat ſibi imputari debet quaſi tantū de ſuis prediis proindiuiſo vendidiſſe videatur:quantū ſufficit ad oneris ſufferentiaȝ iſtam valorationē dicit doctoꝛ de Medina ſic comuniter teneri in ſuo codice de reſtitu.ꝛ cōtractibus.§.preſupoſito ergo.7.colu.verſi. communis autem regula eſt.ꝛc.iſtū idem tenuerūt Henri.heſtiber.et Joa.de ceruo. et Fredericus cardinalis Florentinus:quoꝛum verba refert Conradus qſtio.83.prima cōclu.in prin. 4.colu.et in.5.colu in fine iſtud idem fuit demente Gabrielis in dic 12.qſti.7.et.8.col.verſi ex his correlarie qui omnino eſt videndus in propoſito vbi dicit qđ tunc pretiū eſt iuſtum

in decem quãdo pro decem tãti emi poſſet fun
dus qui deductis omnibus tantundem daret
reditus propter terre fecunditatem aut rarita
tem colentium et ſic iſta videtur comunis opi
pi. vnde bene in hac ordinatione dicitur alter
natiue quod arbitrium iudicis informetur aut
ſecundum id qḋ ex pecunia acquiri poſſet in ne
gotiatione poſita: aut ſecundum id quod ex
pretio emi et reddigi redditus nomine poſſit
ex predio illo pretio empto. ſed ideo in ordina
tione per prius de q̃ſtu pretij ſperabili dicitur
⁊ poſtea de lucro q̃ ex p̃tio haberi poſſet ex re
ditu predij: qꝛ melior ⁊ minus ſcrupuloſa eſt il
la q̃ fit ſecũdũ vltimũ caſum q̃ȝ illa q̃ fit ſcḋm
primũ duplicatione. ¶ Prima qꝛ vſure non
ꝑpter omiſſum lucrũ petẽtiũ ſed ꝑpter moraȝ
nõ ſoluentiũ infligũtur vt. d. tex. in. l. cum q̃ daȝ
§. ſi pupillo. ff. de vſur. ¶ Scḋa qꝛ in ſcḋa adeſt
venditio reditus ⁊ ideo ꝓportionari debet p̃ſ
tatio vt ex re. dari poſſit ⁊ non quaſi ex pretio
ne ſimulari alias videatur emptio: naȝ ſi ex pre
ſe redditus vt q̃ſtus pretij paciſcitur vſura pa
liatur. l. ſi titius. ff. d̾ perſcrip. verbis ⁊ tenet in
propo. Conra. non tñ ideo cõſideratio redi
tus ſcḋm primũ caſum reſpuitur qꝛ illa habet
locũ ad iuſtificãdũ reditum quo ad cõſcientiaȝ
emptoris in caſu in quo nihil eſt actũ de empti
one predij ſed ſimpliciter ſuper bonis certis re
ditus emitur. nã et alias conſideratio ſecũduȝ
ſufferẽtiã q̃ ex pretio haberi veriſſimiliter po
teſt d̾ iure: eſt cõſiderabilis ⁊ habet pro ſe tex.
et comunẽ opinionẽ ſi induſtria et labor q̃ſtus
pretij ſoluitur ex ſoluenti redditũ vt eſt tex. in
auctẽ. de nõ alianã. §. qꝛ vero leonis verſi. ſi ve
ro alicuius colla. ſcḋa. vbi expreſſe dicitur qḋ
vbi res nullus fructus datur in emphiteoſim
in qua emphitheota penſionẽ dare nõ poteſt
ſcḋ reditũ qꝛ null⁹ ex recolligit: tũc ne ob hoc
emphiteotica datio ceſſet: fingit ille tex. qḋ nõ
fundus in emphithoſim dari videatur. ſed illi⁹
valor et extimatio: vt habita ratione ad valo
rem ſi illius valor quo ad ꝓprietatẽ centũ va
let: ad rationẽ viginti pro vno conſtituatur pẽ
ſio. ⁊ ſic ad quinq̃ procentenario per quẽ tex.
comuniter cõcludũt docto. qḋ iuſta penſio di
citur illa q̃ ad rationẽ viginti pro vno imponi
tur premaxime ſi res q̃ venditur aut traditur
in emphiteoſim: eſt eſterilis (vt eſt ius percipiẽ
di redditus pecuniales qui nec habet culmuȝ
nec germen facientẽ farinã vendẽti) vnde attẽ
to qḋ id qḋ traditur ex parte vẽdẽtis ⁊ id qḋ re
cipitur ex parte emẽtis (ideſt ius ꝑcipiendi) et
id qḋ tradit emptor vendẽti (.i. ipſa pecũia pre
tij) nõ habent aliquos fruct⁹: iuſte ad id q̃ ex
valore illius iuris percipiẽdi. i. ad pecuniã pre
tij fieri debet extimatio per tex. in dic. §. qꝛ ve
ro leonis ⁊ ſic ad rationẽ viginti pro vno ꝓba
tur hoc etiã per locũ ab autoritate nã illa taxa
tionẽ ſentiunt eſſe iuſtã generaliter in qualibet
penſione glo. ange. ⁊ docto. ibi ſuper verbo cõ
putari idẽ tenet glo. q̃ȝ ſequũtur ibi Pau. d̾ caſt.
et Rapha. fulgo. etiã ibidẽ Ange. in auctẽ. per
petua. C. de ſacroſant. eccleſ. q̃ȝ ipſi legũt cũ au
tẽ. qui rem. eo titu. idẽ dicit glo. in ca. perpetua
10. q. 2. q̃ȝ ſequuntur ibi docto. idem ſpecul. in ti
tu. de locato. §. nũc aliqua verſi. dicitur autẽ q̃
eſt ſub ſeptima. q. idem Joa. Andre. in additio
nibus illius in titu. de vſur. prima apoſtil. idem
glo. in ca. cũ cauſam verſi. q̃ȝ doc. de teſtibus
iſtã eãdem taxationẽ ad viginti pro vno gene
raliter eſſe iuſtã tenet Jaſſon poſt alios in. l. ſi
fundũ ꝑ fidei comiſſum in prin. 2. col. ff. de lega.
p̃mo idẽ Ludoui. roma. conſil. 423. incipit pro
pleniori. idẽ Philip⁹ Corne. cõſil. 205. colu. 2.
verſi. in his enim rebus. p̃mo volu. ⁊ cõſil. 181. in
cipit viſis nõ nullis. 2. col. verſi. naȝ iuſta merces
⁊ conſil. 201. col. 5. verſi. in ſuper dicti. 3. volu. et
cõſil. 285. incipit viſo proceſſu col. 3. verſi. nõ re
fert eo. 3. volu. nume. 5. vbi dicit ita hoc communi
ter teneri. et generaliter extra caſum ſuũ illum
§. qꝛ vero verſi. ſi vero. alicuius in dic. auctẽ. d̾
nõ alienã. intelligi. quos refert ⁊ ſeq̃tur Tyra
q̃lus in tractatu. retractus p̃ma parte. §. p̃mo
nume. 19. verſi. alij rurſus. iſtud etiã tenent om
nes glo. l. 74. de toro glo. Palacij rubios ibi
ſi. colu. glo. Gome. arias nume. 19. glo. docto.
Caſtelli. ibi ſi. colu. et in proprijs terminis iſto
rũ redituũ qḋ ſi de nouo imponatur pluribus
bonis expreſſis iuſta taxatio pretij ſit ad vigin
ti pro vno tenẽt doctores ſeq̃ntes. p̃mo Joa.
de lignano. ſcḋo eius filius Laurẽtius de Ro
dulphis qui illũ refert et ſeq̃tur in tractatu de
vſur. ſcḋa parte. 13. q. et in. 3. parte. §. tranſeam⁹
nunc ad octauũ et vltimũ dubiũ vbi dicit q̃ ad
viginti eſt iuſta penſio qꝛ tantũ de terra ſolet
recipi argu. di. §. qꝛ vero leonis. tertio. duode
cim doctores octo iuriſte et quattuor theolo
gi qui interrogati de hac q̃ſtione an reditus rẽ
dimibiles eſſent liciti ſubſcripſerũt q̃ ſic ea ra
tione qꝛ in caſu de quo interrogabantur ad ra
tionẽ. 14. pro quolibet milliario emptio cõtra
hebatur. ⁊ ſic illa ratione qꝛ excedebat pretiũ
legale. 20. de quo in dic. §. qꝛ vero leonis quo
rũ ſuſcriptiones ⁊ dicta ponit Cõra. q. 83. p̃ma
cõclu. quarto Paulus d̾ caſt. in dic. cõſil. 289.
eadẽ ratione qꝛ pretiũ legale. 20. ⁊ plus in ſuo
caſu cõcurrebat ⁊ adhuc ipſe cõſulit abſtinen
dũ ab eis. quinto hoc idem tenuit doctor ille
Valentianus relatus a Gerſone in dic tracta.
de cõtractibus. ſcḋa parte. §. potuerat vbi ipſe
Gerſon. in hoc illũ ſequitur attentione. 20. ſex
to. idem Guido. pape. d. cõſil. 180. ⁊ in diciſione
515. et in dic. tracta. de vſur. 9. col. dicens q̃ ſi
ad minus emãtur q̃ȝ ad viginti ſunt illiciti ⁊ pa
liati de vſura iſti reditus. ſeptimo iſtam vt ve
ram taxationem et quaſi iuſtiorem: communiter
vſitatã fuiſſe ſuis temporibus tenet Conra. in
quã plurimis locis ꝓcipue in ſeq̃ntibus. q. 83. 2.
cõclu. verſi. hodie vigiti marchas. ⁊c. ⁊ in. §. cor
relariũ eadẽ ſecũda cõclu. verſi. ex hac poſt. pri.
⁊. 5. cõclu. 2. col. verſi. poſſet igitur ⁊ in argumẽ
tis. §. decimo tertio ſic. 3. col. verſi. quãtũ tamẽ

octauo idem dicit Cepol. in tracta. ſimul. z. pre
ſumptiõe per totã precipue in pe. col. vbi dicit
q̄ cõtractus eſt illicitus ſi penſio ad minus q̄
quinq̧ pro centũ ematur. nono idem. d. Joa.
maioris. 4. ſententia. diſt. 15. q. 43. ꝛ. 44. ad finē
decimo. idē voluit Anna. et oēs doc. in dic. ca.
in ciuitate. ꝛ Ad. in ſua. 5. diſputatiõe. 4. q. et in
quantum redditus montium iudicat licitos qꝛ
ad minus fiunt ad rationē. 5. pro cẽtum nec po
teſt dici q̄ tex. in dic. §. quia vero leonis lo qua
tur in redditibus perpetuis qꝛ nec tex. ibi de il
lis loquitur ſed tantũ de emphitheoſi vſq̧ ad
tertiã generationē nec fundatſe in duratione il
lius ſed iniuſta extimatione q̄ ex pecunia valo
ris ſi ibi vere traderetur annuatim poſſet perci
pi. vnde hoc bene deguſtãtes predicti docto
res etiã ſi loquãtur de redditibus redimibilibꝰ
eadē extimationē dicũt eſſe iuſtaz minorē au
tem iniuſtã. vndecimo de iſta taxatione ad. 20.
pro vno facit mẽtionē in pluribus locis (quaſi
iuſtior ſit alijs) Sabrie. 4. ſentē. diſ. 15. q. 12. duo
decimo iſtã taxationē d. Felix. de Walleo in
in tracta. vnius pro. xx. ita comũiter in ſtatera
iuſtitie libripenſa equitatē fouere: q̄ nulla alia
equalior et beginnior vtriq̧ parti poteſt repe
riri ob qd dicebat multũ notãter in propoſito
Carolus molẽdineus in ſuã glo. cõſuetu. pari
ſienſiũ. §. 18. nume. 13. verſi. ſuper his et verſi. im
mo etiã nume. 15. et latius ꝛ magiſtralius in. §.
57. q̄ vbi pretiũ datur ad ratiõē viginti ibi gr̃a
redimẽdi eſt mere gr̃a qꝛ onus redditiuale po
teſt multũ bene ſaluo capitali ex pretio acqui
ri ex cõiectura. d. §. vero leonis nec onus pen
ſionis ſuadet vẽdenti nec illud eſtimulat vt redi
mat: cũ ipſe ratione illius pretij plus ſuccurrat
quã damnificetur in futurũ. ſed vbi minus quã
20. pretij nõie dantur: qꝛ nõ eſt pſumptio legis
qd tãtũ ſaluo capitali veriſſimiliter acqret vel
ſi tantũ nõ tamē aliqd ſibi remanebit pro ſala
rio induſtrie ſue: tunc licet cõtractus vſitetur
nec vſurarius reputetur ex mente illius nõ tñ
meretur nomē annui redditus nec computari
debet inter immobilia qꝛ nec volũtas vẽdẽtis
cõiecturari poteſt qd nolit redimere ſemper a
die cõtractus cũ onus redditiuale quotidie in
terpellet animũ illius et ſuadeat illi redẽptio
nē et de hoc videtur in argu. tex. nota. in. l. ma
gis puto. §. nõ paſſim verſi. ſi igitur. ff. de rebus
eorũ. vbi tex. dicit paria eſſe alium vrgere ad
diſtractionē prediorũ per viã iudicis: vel nil illi
petere ſed ita vſuris grauare vt onus ipm vſu
rarũ ſuadeat diſtractionē fieri vt oppſſio ceſſet
hoc etiã probatur apertius autoritate diuina
Exodi. 22. ca. ibi ſi mutuã pecuniã dderis popu
lo meo pauperi nõ vrgebis eum quaſi exactor
nec vſuris opmes. vbi aperte demoſtratur pa
ria eſſe quē vrgere via executiua capiendo bo
na illiꝰ: vel via opreſſionis grauiũ vſurarũ per
quã animꝰ ſoluentis vt euadere poſſit a ſerui
tute fenoris aut redimit ſi pecuniã habet ſtatiz
cũ poteſt. aut bona amitit aut dat inſolutũ vt
preſumitur facere (deficiẽtibꝰ alimẽtis) debe
re ex preſumptiõe iuris diuini de qua ibi et Ge
ne. ca. 47. verſi. prepter pdia ſacerdotũ. ꝛc. ꝛ de
qua in di. ca. 25. leuiti. verſi. vt viuere. et de qua
in dic. ca. 5. Eſdre. 2. et de qua in dic. ca. 22. Eze
chie. in vſi. aias deuorauerũt opes et pretiuz
acceperũt. ſicut eniz naturaliter videmus eodē
modo mortē dari per piſcatorē piſcibus cũ ci
bo venenato quē vulgo coca dicũt (per quem
ita exardeſcũt intra aquas: q̄ ſtati q̄ edũt aut
moriũtur aut ſaliũt extra aquas in ſiccum) ſicut
moriũtur cũ aut hamo aut recte capiuntur: ita
pariformiter homines trucidãtur per emptio
nem redditũ iniuſto pretio factã (qꝛ venenũ
iniuſti pretij: ita cõrrodit et exhaurit viſcera
ſubſtãtie: qd aut fugit homo a bonis aut victus
neceſſitate opes et pretiũ relinqt inſolutuz) ſi
cut ſi per mutuũ ſub vſuris cum corda ſeu rec
te pẽſionis ſortis: ſors ꝛ vſura per repetitionē
exigeretur. vt probatur in di. ca. 22. Ezechie. ꝛ
ob hanc cõtractationē ꝛ aliã mutui irrepetibi
lis q̄ vocat mõtis Florẽtie (a qua ſeq̃ntes doc
tores cõſulũt abſtinere Bal. in. l. rogaſti. §. ſi ti
bi. ff. ſi cert. peta. in. 2. lectu. verſi. qdã magři in
theologia dicẽs fratres predicatores aſerere
ibi eſſe vſurã licet fratres minores tenerẽt con
trariũ idē cõſuluit Ambro de vigna. in tracta.
d vſur. a. 17. col. vſq̧ ad. 23. referens idē conſule
re. b. Bernardinꝰ ꝛ magr̃ Georgius d arminio
Saly. in auctē. ad hec pe. et fi. char. C. de vſur.
Anto. de butrio. cõſil. 17. idē frater Guido. de
belgra. frater Joãnes elenkboc ꝛ alij plures
quos refert Laurē de Rodul. in tracta. d vſur.
3. parte in. q. mõtis. idē Fredericus de ſenis vt
refert Cõra. q. 83. in fi. et alij quos ipſe refert
q. 44. p totã. idē cõſulũt Fulgo. et Alex. de im
mol. quos refert Jaſſo. in. l. itē qꝛ. §. fi. ff. d pac
tis vbi idē voluit Pau. de caſt. p tex. ibi ſcdm in
tellectũ quē ad illũ tex. viua voce dabat Bal. q̄
tex aperte vocat lucrũ vſurariũ qd pcipitur ex
cõtractu vbi actũ eſt qd donec vſure ſoluãtur
capitale mutuatũ nõ poſſit peti. prout fere eue
nit in reditu illo mõtis Florẽtie) forte ſuaderi
põt eccleſiã rediſſe p indirectũ ad vomitũ im
pietatis vſurarie (ocaſione accepta ex ppia ho
minũ malitia magis q̄ data a põtificibus) vt a
perte (ſeqndo receptas ab eccle expoſitiones
glo. b. Grego. ꝛ ſctõrũ doctorũ) probatur Za
charie. 5. ca. in illa amphora egrediente q̄ vere
cupiditas eſt ñã ꝛ angelus ſic prophete ibi de
monſtrat dicens hec eſt oculus eorũ in vniuer
ſa terra cupiditas eniz excedit vacuũ ampho
re illa enim impleta vſq̧ ad ſumum iam vacua
dici non poteſt Joa. 2. c. cupiditas autem nun
q̄ dicit ſuficit qꝛ pecunia implet burſam nõ an
tē aiam naz vacuũ cupiditatis cũ ſit in aia vbi
nõ intrat pecũia ſatiari nõ põt. teſte. b. Vincē
tio poſtquaz cupiditatis amphorã. d. tex. ibi q̄
portabat talẽtũ plũbi. i. pecatũ vt comũiter ex
ponit eo q̄ q volũt diuites fieri icidũt i tẽtatio
nē et in laqueũ diaboli vt. d. apoſto. ad thimo.

i.c.5.poſtea ſubdit prophe.et ecce mulier vna ſedens in medio amphore ꝙ angel⁹ dixit aperte eſſe impietatem ꝗ poteſt cõuenienter interp̃tari vſuram eſſe nam ſi analogũ impietatis ſimpliciter expreſſum ſub intelligi debet in potiori ſignificato teſte phylo.ꝛ ꝓbat i.§.ſʒ ius ꝗdẽ ciuile inſti.d iure.natu.gẽt.i.ꝛ ciui.aperto ore d cõtratatiõe vſuraria debet intelligi ille tex.qꝛ nõ fuit neqꝫ ẽ alia impior cõtractatio.inmũdo ꝙ vſuraria eo ꝙ ex parte fenerãtiũ eſt per oĩa lucroſa et ex parte recipientiũ per omnia oneroſa qꝛ deuorat eorũ animas et facultates exhaurit.c.i.cũ concor.de vſur.lib.6.ꝗ vſuraria contratatio optime propheta dicit ꝙ ſedebat in ſumitate amphore (ante aduentũ dñi) qꝛ apud iudeos vſura exercebatur in alienigenas vt probatur deuterono.23. cap.ibi non fenerabis fratri tuo ſed alieno, gentiles autem omnibus ſub vſuris credebant vt probatur per totum .C.ꝛ.ff.de vſuris vnde bene dicit ~~reclusas~~. vſuram in cupiditatis amphore medio qꝛ vt contractus licitus vſura tunc exercebatur et ſi talentũ plũbi hoc eſt pecatũ portaretur in ea:nondum tamẽ hoc clare cognoſcebatur qꝛ nondum erat dictum verbũ domini mutuo date nichil ſperãtes per quẽ maſſa plumbea pecati in os amphore cupiditatis ad vſuram obturandam poſita eſt vnde ſubdit prophe.ꝙ hanc mulierem.i.impietatem vſure angelus dñi proiecit intus in medio amphore et miſit maſſam plumbeã ſilicet pecati in os eius vbi aperte denotatur ꝙ dñs noſter Jeſus chriſt⁹ (qui vocatur angelus teſtamenti ratione legationis ꝛ officij qꝛ miſſus ad redemptionẽ faciendã:vt aperte probatur Malachie.3.c.)vt adimpleret illð pſal.71.parcet pauperi et innopi et ex vſuris et iniquitate redimet animas eorum per verbũ mutuo date nichil ſperantes vſurariã cõtratatione proieſcit in amphorã precipiẽs ſub pecati pena qua obturauit os cupiditatis nr̃e ne vſura ampli⁹ exiret in ecleſia eius vt fieri fecit in cõcilio niceno et in alijs,ſed quid eueniſſe poſtea demõſtrat propheta ſubdens:ꝛ leuaui oculos meos et vidi et ece due mulieres egredientes ꝛ ſpiritus in alis earuʒ et habebant alas quaſi alas milui et leuauerunt amphorã inter terrã ꝛ celũ ꝛ dixi ad angelũ qui loquebatur in me:quo iſte defferunt amphoram:et dixit ad me vt edificetur ei domus in terra Sennaar (qui eſt cãpus babilonie vbi edificata fuit turris Babel ꝛ vbi cõfuſe ſunt lingue vt probatur Geneſis.xj.ca.)ꝛ ſtabiliatur ꝛ ponatur ibi ſuper baſem ſuam.in quibus verbis propheticis atẽto ꝙ dicitur ꝙ iſte due mulieres egreſſe fuerũt poſt obturatã vſuram plũbo intra amphoram cupiditatis et ꝙ mulieres he: nõ habebant ſpiritum in corporibus ſed tantuʒ in alis milui(ꝗ vt ibi exponitur predam exercent in pullis) et attẽto ꝙ amphorã cupiditatis noſtre in terra iacẽtem(.i.intendentem in aquiſitionibus in ſudore vultus iuxta verbũ domini Geneſis.3.ca.) eleuauerunt inter terram et celum.i.in acquiſitionibus cenſus pecunialis ex iure percipiẽdi empto.debitos vel prouentus montis Floretie ex mutuo irrepetibili ſperatos dũ ſors nõ reditur nã vere he due acqſitiões pendẽt a iure pcipiẽdi ꝗ neqꝫ eſt germinabile in terra neqꝫ in celo ſed in aeris regiõe.i.in iure ꝛ nõ ſeruatis iuſtis circũſtãtijs ei germen atribuitur qꝛ reſpectiuus certi predij non eſt, attento etiam ꝙ angel⁹ prophete declarauit he mulieres ideo amphoram cupiditatis eleuaſſe inter terram et celũ vt aſportarent eaʒ in Senaar qð interpretatur dentis exinanitio ſeu euacuatio et vt ponerẽt ꝛ ſtabilirẽt ſuper baſem ſuã(ſilicʒ euacuationis)conſiderato etiã ꝙ tan redditus montis ꝙ iſti cenſus ſtabiliuntur conſtituuntur et apponuntur ſuper baſem bonorum hominum multotiens attenuatorum ex quo ex hauriũtur facultates eorũdẽ aperte demõſtratur ibi ex malitia humana he due contractationes tan vicinas mutuo egreſſe fuiſſe cõtra dei ecleſiam vt cupiditatem filiorũ hui⁹ ſeculi liciti colore ꝛ abſqꝫ vſure ſuſpictione eleuare poſſent arruralib⁹:p̃dialib⁹:artificialibus:officialib⁹.laborioſis acqſitionibus.et ſuadere illis poſſent iuſte abſqꝫ ſudore vultus ſui poſſe viuere opulenter in ocio ex ſudore primorũ etiã atenuatorũ quãtũ cũqꝫ ex tali ſtabilitione ſeu cõſtitutiõe redditũ facultates eorũ exauriũtur ꝛ dentes eorũ ex deffectu cibi exinaninirẽtur ſeu euacuarentur ꝛ hoc vere voluit ille tex.et eſt de intẽtiõe glo.ꝛ doctorũ ibi d cupiditatis amphorã d talẽto pecati et de alijs predictis ſic illũ tex.intelligentes et vere hoc ſuadetur ex verbis illis vt ſtabiliatur et ponatur cupiditatis amphora ſuper baſem ſuã cũ neqꝫ de iure.ff.neqꝫ de iure.C.ante adinuẽtionẽ iſtarũ cõtractationũ erat cognit⁹ aliquis cõtract⁹ etiã apud gentiles perquẽ qs ſe obligãdo in futurũ ſtabiliret ꝛ poneret ſuper baſem ſuorũ bonorũ ꝛ nouos redit⁹ et illos alicui in aĩe ꝓpie euacuationẽ daret ſed vbi cũqꝫ hoc fiebat vſura aperto ore nominabatur cauendũ ergo eſt ab iſtis contractibus qꝛ nimis ſunt exoſi deo:vt patet ex predictis.

diera comprar. u ¶ La quinta que ſe de enel meſmo contra-

u ¶ Comprar:videtur qð predictis cõtradicãt iſte cõſtitutiones Martini ꝛ Calixti tertij in q̃ntũ nõ dicũt qð pretiũ.20.ſit iuſtũ nec aliud ſed tãtũ illud:qð cõpetens ſit ſcðm tp̃is qualitateʒ vnde videtur qð cũ in nr̃a hiſpania p̃tiũ a.20.ſit d comũi vſu diminutũ qð p̃dicte comuni oppi.ꝛ regule tex.in dic.§.qꝛ vero leonis nõ ſit ſtandũ. ¶ Primo qꝛ pactum redimibilitatis habetur loco partis p̃tij.i.fundi partẽ ꝛ.l.ꝗ funduʒ .ff.de cõtrahen.emptiõe iunctis not.per Abb.Joa.Andre.ꝛ docto.in ca.ad nr̃am d emptiõe ꝛ vẽdi.Clarius idẽ Abb.in ca.in aliquibus d decimis. ¶ Scðo qꝛ pactum de retro vẽdẽdo aut

redimendi cum modicitate pretij vſuram non
arguit niſi ſolitus quis ſit fenerari ſecundum
Cepol. in tracta. ſimula .6. caſu principa. no-
tant aliqui in capi. ad noſtram de emptione et
vendi. vnde videtur ꝙ licet, decenſum ſit a pre
tio .20. vſq̄ ad .14. ⁊ minus ſi non probetur con
ſuetudo fenerandi non debeat contractus il-
illicitus iudicari. ¶ Tertio q2 dato q̄ð eſſet in
iuſto pretio empt⁹: nō videtur remedijs cōtra
vſurarios inſtitutis cōtractus recindi ðbere
ſed remedijs iniuſtitie q2 hic eſt emptio ⁊ vēdi
tio: vnde videtur remedio .l.2. C. de reſcin. vēdi.
cū cōcor. debere auferri leſio. ¶ Quarto q2 ſi
tale pretiū eſt cōſuetū ⁊ comuniter vſitatū per
illū videtur poſſe minui taxatio legalis ſecūdū
cōſuetam tp̄is qualitatē. ¶ Quinto q2 videtur
de hoc eſſe apud nos pragma. ð madrid anno
dñi .1534. petitione .227. q̄ reducēdo iniquitatē
redituū in tritico / oleo et ſimilibus rebus ven
ditū ad equitatē ſuportabilē reducit penſionē
cēſus ad rationē .14. quolibꝫ miliariū ex qua re
ductione videtur aprobaſſe tacite redditū pe-
cunialē emptū ad .14. (nam reſpōdeo ad p̄muꝫ
ꝙ licet pactū retrouendendi in rebus prediali
bus venditis cōſideretur vt pars pretij ad hoc
vt ſi prediū venditū cū tali pacto valet .20. dan
do quindecim ⁊ ſic .4. minus ematur iuſto p̄tio
quaſi pactum reuendēdi habeatur loco illius
quarte .i. quinq̄ q̄ deſunt ad viginti) illud non
procedit in iſtis reditibus vllo modo. propter
maximā rationē diuerſitatis nam ibi venditor
qui talē pactū aponit tractat de lucro: emptor
autē damnū patitur ocaſione enim illius pac
ti emptor dānificatur in tribus: primo q2 non
perfectū dominiū habet ſed reuocabilē ad libi
tū vendētis. ſecūdo q2 ob hoc non audet cole-
re rem frugaliter et acurate ſed tātū ſegniter:
ocaſione fructus tantū: impenſas faciendo. ne
ſi magnos ſumptus faciat meliorādo gr̄a per
petue culture ſtatim viſa melioratione rei: vē
ditor vigore pacti prediū ſibi auferat et cōmo
do laboris priuet. tertio q2 ſi predij valor aug
mentetur in valore intrinſice ex tēporis quali-
tate: comodū augmenti illius: paruꝫ aut nil ei
prodeſt ſi vēdens vtatur pacto vt patet ad ſen
ſum cū debeat fieri redemptio pro eodem pre
tio vt not. in .l.2. C. de pactis inter empto. ⁊ vē
di. vnde nimirū ſi ibi propter predicta dāna ta
le pactū diminuat quartā pretij: prout ſic in ter
minis diminutionē hāc taxat Suſcinus in cō-
ſil. 15. primo volu. incipit viſis predictis pe. col.
ad fi. verſi. modo poteſt. idem ipſe in .l. prima. §
heres. percepto .3. not. ff. ad trebel. quē ſeq̄tur
ibi Iaſſo .3. nota .2. colu. verſi. itē ade beneface
re. ⁊c. et Franciſcus de ripa. ibi col. 5. nume. 26.
et idem Sucin⁹ cōſil. 248. volu. 2. incipit nunq̄d
ex duobus fi. colu. ⁊ cōſil. 57. incipit in cauſa re
ſtitutionis colu. fina. 4. volu. quē ſeq̄tur Tira-
q̄llus in tractatu retractus .2. parte p̄ncipa. in
materia retractus cōuentionalis nume. 20. ver
ſi. ad .4. ¶ Ad in venditione redituū: eſt ratio to

tū econtra nam q̄uis imperfectū dominiū acq̄
rat emptor ⁊ priuetur incremēto valoris iuris
percipiendi in futurū atamen hic vēditor non
agit de lucro ſed dāno vitādo in redimēdo ne
opreſſio oneris redituū illū in futuruꝫ excoriet
ſcðo hic: nil ð nouo acq̄rit ſeu recipit vēditor
prout euenit in redemptione predij realis ſed
tantū in redēptione extinguit ius creatū vt ex
preſſe dicit extrauagās Martini in verſi. ⁊ ſem
per ibi extinguere ⁊ redimere. ⁊c. et clarius teſ
tatur dn̄s per prophe. Ezechie. 7. ca. vbi dn̄s
minatur populo ſuo finem mūdi et illius cōfla
grationē et deſtructionē venturā eſſe pro eo ꝙ
ex malitia humana iniq̄tas: ſilicet vſure ſurre
xerit in virga impietatis per talem viā per quā
q̄ emit nō letetur: ⁊ qui vendit nō lugeat ſilicꝫ
tp̄e cōtractus. per q̄ꝫ etiā tēpore redēptionis
is qui vēdit ad id ꝙ vendidit nō reuertitur. et
per q̄ꝫ eius qui emit dependet ſpes et cōfidētia
victus et veſtitus: non a deo vero ſed in viuen
tibus (ideſt ab hoībus) vt ꝓbat ibi tex. in verſi.
ecce dies: ecce venit egreſſa eſt cōtritio floruit
virga germinauit ſuperbia iniquitas ſurrexit
in virga impietatis non ex eis nō ex populo ne
q̄ꝫ ex ſonitu eorū et nō erit requies in eis venit
tēpus apropinquauit dies qui emit nō letetur
⁊ qui vendit nō lugeat q2 ira ſuper omnem po
pulū eius q2 qui vendit ad id q̄ð vendit non re
uertetur et ad huc in viuentibus vita eorū. qui
tex. a glo. ⁊ doctoribus ſanctis ad ſigna cōſu
mationis ſeculi refertur et forte aperte loqui-
tur de hoc cōtratu. per quem ocaſione acepta
ex malitia humana abrogatis iſtis cōditioni-
bus: iniquitas vſure in virga impij redditus re
ſurgit q̄ð aperte ðmōſtrat q2 nec emptor emēs
hos redditus (cū copioſam pecuniā det pro il
lis pro reditu paulatim ſibi redendo) letatur
vere tempore cōtractus prout in alijs prediali
bus emptionib⁹ letari ſolet. in quibus poſt ac
quiſitionē rei empte ſolent emptores cōgrega
re amicos et vicinos et dicere cōgratulamini
mecū q2 emi talem predium. ⁊c. nec etiam hoc
caſu venditor luget q2 contractus tempore nō
ſentit malū oneris: ſed bonū pecūie pretij ꝓut
ſentiret et lugeret (aut ſaltim ei⁹ vxor et filij) ſi
totaliter iniuſto pretio vel iuſto predia amitte
rent realiter: aperte etiam ibi demonſtratur de
his reditibus locutū fuiſſe dominū attenta re-
demptione q2 licet in venditionibus prediali-
bus ſecuta redemptione vēditor ad rem q̄ꝫ vē
dit reuertatur (cū realiter prediū quē dedit re
acipit vt probatur Leuiti. 25. ca. in verſi. ſi atte
nuatus: ibi ⁊ ſic recipiet poſſeſſioneꝫ ſuam. ⁊c.)
in iſtis autē reditibus aliud ē nā ſecuta redēp
tiōe vēditor ad id ꝙ vēdit nō reuertitur q̄ð enī
ipſe vendidit et tradidit in contractu: fuit ius
obligationis reſpectiuum pro reditibus poſt
contractum percipiendos donec veniat tem-
pus redemptionis ad quod ius nec ad tales
redditus nunq̄ꝫ reuertitur vt teſtatur ibi vox
Dominica ſed extinguitur obligatio ad inſ-

tar obligationis vſurarie et ſi capit fructus in
tegraliter in ſaturū: nō capit quaſi retraditos
ab emptoꝛe ſed acquirit ex ſua induſtria vt no
uiter ſibi delatos ex quo reſultat q̄tam cecita
tem cordis habuerunt iſti germani ad inuento-
res iſtoꝛum cōtractuū qui(ad iſtar emptionis
predij cum pacto redimendi arguendo a ſimi-
vt arguit. Conra. q. 39. cōclu. 1. colu. 3. ⁊ alij di
cebant ꝙ ſicut de iure diuino conditio redemp
tionis in venditione prediorū fuit permiſſa ita
in iſtis redditibus admiti deberet: non atendē
tes ꝙ ibi vendens ad id ꝙ vendit reuertitur et
acquirit illud quaſi nouū patrimonium hic au
tem ad id non reuertitur cum non per reditio-
nem predij ſed per obligationis extinctionem
preſtatio ſit extincta vt aperte di. conſti. Mar
tini in verſi. et ſemper ibi extinguere et redime
re. ⁊c. q̄ cecitas eis acidit qꝛ in viuētibꝰ vita eo
rū voluerūt magis depēdere q̄ a dei cōſidētia
⁊ reditibꝰ diū vñ obcecauit dñs illos vt ſtatī
ſubdit prophe. dicens viſio enim ad oēm mul-
titudinem eoꝛum (ſilicet germanoꝛum) nō egre
dietur qꝛ nullus doctoꝛ eoꝛundem hoc perpē
didit. ¶ Redeundo ad propoſitū diuerſifican
di hos caſus eodem modo econtra emptoꝛ in
reditibus ſecuta redemptione non damnifica
tur in aliquo ſed redditus et pretium breui ma
nu acquirit quem foꝛte non perciperet ſi debi-
toꝛ ad innopiam perueniret. nec ante redemp
tionem damnificatur qꝛ ipſe capit lucrum cer-
tum taxatum et verſimiliter iuſtum: habita ra
tione ad id ꝙ ipſe lucraretur ex pretio ſi retine
ret ſecundū Cepol. et Silueſt. quem foꝛte non
perciperet ſi pecuniam retineret in archa: vel
ſi tantum acquireret et plus: illud fallibiliter ⁊
foꝛte nichil ſi capitale perderet: vnde cum tan
lucroſus ſit aureus qui ſoluitur ex redditu re-
dimibili et pretium qui reditur: ſicut fuiſſet au-
reus datus ex irredemibili. nullam emptoꝛ pa
titur iniuriam ſed grām et lucrum acquirit ex
pacto redemptionis vt in ſimili perpendit tex.
nota in. l. cum te in fine. C. de pactis inter emp
to. et vendito. et hoc expreſſe tenēt plures doc
to. ſilicet qꝺ nil de pretio perpetuoꝛum reddi-
tuum diminuatur ocaſione redimibilitatis pri
mo Henri. de hoyota quem refert Conra. q̄ſt.
84. prima conclu. dicens qꝺ diminuentes pre
tium ex hac cauſa faciunt ſecundum coꝛruptū
ſenſum auaritie non autem ſcōm legem chari-
tatis qua proximis ſubuenire tenentur pie et
eque vt chriſtiani. non autē eque faciunt ſubtili
zantes et libripendentes in ſtatera an ius per
cipiendi redditum redimibilem ocaſione redi
mibilitatis ſit minoris valoris q̄ ius pro redi-
tu irredimibili: idem Joannes Franciſcus de
franckfoꝛdia per notanda fundamenta quem
refert Conra. eadem q̄ſt. in argumentis. §. 3. ar
guitur idem Cepol. in tracta. ſimulatiōis. 3. pre
ſumptione ad finem dicens non debere atten-
di ꝙ minus poteſt vendi poſt contractum red-
ditus redimibilis q̄ perpetuus qꝛ non emit vt
vendat: alterī ſed vt ſibi retineat. idem Gabri.
in dic. 12. q. colu. 10. et. 11. vbi licet de rigoꝛe te-
neat contra Henricū de hoyota de equitate ta
mē chriſtiana dicit diminui nō debere ratiōe
pacti. huiuſmōi idē Guido. pape in tractatu de
vſuris. fol. 3. colu. 1. verſi. ſed iuxta hoc quero ⁊
in deciſio. parlamēti dalphi. q. 515. vbi loq̄ns
in terminis iſtarum annuarꝫ penſionum tenet
expreſſe ꝙ ſi non interuenit iuſtū pretium ſecū
dum comunem valoꝛem rei ꝙ contractus pre
ſumitur feneratitius interueniēte pacto de re-
uēdēdo. allegat glo. in di. ca. conq̄ſtus d̄ vſur.
iſtud etiā mihi videtur iuſtiꝰ qꝛ dicere qꝺ em
ptoꝛes dicunt habeo per iſtam viā pecuniā in
ſuſpēſo ⁊ ſi veniat michi caſus emptionis p̄dij
ꝓficue emere nō poſſum ⁊ priuoꝛ tali lucro qꝛ
pretiū reditꝰ irrepetibiliter dedi nichil cōclu
dit nā reſpōdeo multipliciter. ¶ Primo ꝙ ex
periētia docet: iſtud lucrū ceſſans emptoꝛis ma
gis dpēdere a poſſibili q̄ a veriſſimili cū multa
acidere poſſunt aut tale p̄diū nō emat aut alio
emptoꝛe animoſiꝰ licitante / aut amiſſa caſu pe
cunia / aut qꝛ diſcōueniātur in pretio / aut alio
retrahente iure propinquitatis aut conſoꝛtie
⁊ ex alijs mile cauſis. ¶ Uel ſcd̄o dici poteſt
ꝙ ⁊ ſi emere illud eſſemus certi dubij tamē ſu-
mus an vbertas prouentꝰ illius excedat vber
tatem redditus iſtius annui / attentis laboribꝰ
periculis impenſis fatalitatibus vectigalibus
et mile alijs p̄dioꝛū oneribꝰ. ¶ Uel tertio dici
pōt ꝙ et ſi certi eſſemus lucrū talis p̄dij prepō
derare lucro redditus attamen attentis reditī
bus exſolutis antea q̄ illic caſus eueniat incer
ti ſumus an multo pretioſioꝛ ſit emptio reditꝰ
ex deſſectu ſumptuum q̄ predij et ſic patet fra
gile eſſe motiuū emptoꝛum dicentiū habeo pe
cuniam in ſuſpenſo emendo redimibiliter q̄ a
lias ſic nō haberem: qꝛ omnes q̄ excogitant ſe
habere eam in ſuſpenſo nō vere emūt nec ſunt
tuti in conſcientia habendo oculos retro ad il
lius ſilꝫ p̄tij reacq̄ſitionē vt dicetur in. 6. cōdi
tiōe nec obſtāt expſſiones pape Martini. x. xi.
xiij. xiiij. ⁊c. qꝛ iſte nō ſunt taxationes pretij vt
dixi ſed expreſſiones ſimplices vt aperte dicit
Conra. q. 81. in argumentis contra tertiam con
clu. et licet Conra. et aliqui alij loq̄ndo in redi
tibus teneant ratione redimibilitatis a pretio
perpetuoꝛu multū poſſe diminui eoꝛū dictū cō
funditur ex vtraq̄ comuni oppi. de qua ſupra
dictum eſt. vbi habetur tantum pretium debe
re dari quantum ſufficeret ad tantūdem lucrꝫ
ex q̄ſtu pecunie aut ex q̄ſtu rei empte tantūdē
reditꝰ ꝑcipiēdū in quo idē qꝺ ſupra voluerūt
docto. ꝙ in redimibilibꝰ vt late dictū eſt. ſ. qꝺ
pretium erat perpetuoꝛū vt in di. §. qꝛ vero leo
nis. in aucten. de non alie. vnum tamen pro cō
coꝛdia poteſt dici ꝙ qꝛ in redditibus redimibi
libus ius percipiendi emptum: nō habet incre
mentum intrinſecum valoꝛis ex tempoꝛis qua
litate: ſicut perpetui redditus creſcere in valo
re aptitudine poſſunt in futurum: ad cōmoduꝫ

emptorū qd vt dixi ceſſat in redimibilibus: qꝛ pro eadem ſumma pretij debent redimi iuxta formam extrauag. qd ob hoc ocaſione illius đ fectus in valore: pretiū redimibiliū vere in ali quo diminui poſſit a pretio perpetuorum ⁊ ſic procedat d. Conrra. ⁊ diminutio aliorum doc torum: vt facta relatione ad pretium redditus perpetui qui valet ad triginta ⁊. 40. et ad minꝰ ad. 26. tantū in. 4. vt dicit. Sucinus minuatur ⁊ remaneat ad. 21. aut plꝰ vl minꝰ vt ſi valet per petuus. 36. ad. 27. et ad. 21. ſi valet. 28. et ad. 30. ſi. 40. qꝛ ab illo perpetuo regulari đbet iſte re dimibilis vt notāter tenet doctor de Medina in ſuo codice de reſtitutione et Contra. in titu. de cenſibus. §. nunc de pactis fina. colu. ¶ Nō obſtat ſecundum de quo ſupra nam comunis opinio eſt qd etiam ſi emptor non ſit ſolitus fe nerare ex duobus tantum ſilicet ex pacto de redimendo et modicitate pretij vſura preſuma tur palliari vt probat tex. in ca. ad nr̄am đ em ptione ⁊ vendi. not. glo. in ca. conq̄ſtus đ vſur. in glo. mag. verſi. alias ſi modicum ꝙ ſequitur Abb. in di. ca. illo vos de pigno. ad finē dicēs qd licet aliqui dicant qd requiritur etiā qd ſit emptor ſolitus fenerari comuniter tamen tene tur opoſitum idem ipſe cōſil. 77. incipit tria ſuf cinte primo volu. dicens ſe ita legendo tenuiſ ſe et ſic conſuluiſſe ei ꝙ ſic comuniter tenetur: idem eſt demēte Goffredi. Inno. Joan. Andre. Ancharra. Anto. de Butrio. cardi. Joā. đ Imo la in dic. ca. ad nr̄am idem ipſe Joan. de imo. in conſil. 55. incipit in caſu premiſſo et cōſil. 99. incipit in. q. q vertitur. colu. 3. in. 5. dubio idē Barbatius in di. ca. ad noſtram et clarius ⁊ la tius conſil. 51. colu. 2. et. 3. primo volu. idem ibi Anto. de burgos. 12. colu. cum ſequenti verſi. ego autem idem Paulus de caſtro in. l. prima verſi. ſed non prodeſt eis iuncto verſi. maxime C. de pigno. actione idem et qd pro iſta parte eſt magis comunis oppi. tenet Fulgo in. l. emp tione. C. plus valere ꝙ agitur Alexan. conſili. 46. 3. volu. incipienti circa preſentis Thomas de ferrara in ſuis cautel. cauthe. 17. vbi magiſ traliter loquitur in propo. et reſpondet ad mo tiua tenentium contrariū iſtam partem (prout refert Cepol. in tracta. ſimulatiōis. 6. caſu. prin cipa.) tenuerūt doctores ſeq̄ntes reuerēdꝰ Jo annes de caſtellion epiſcopus Ualentinꝰ: Bo nifacius de vitallinis Benedictus de plumbi no: Thadeus de vi. Benedictus de doctoribꝰ Antoniꝰ de roſellis: Signorolus de homedis Proſidonius: Joannes Franciſcus: Henricꝰ de alabia: Alexander: et vltra eos vnum colle giū integrū doctorū vt ipſe refert: iſtam tenuit Albericus dicens ſic ſe conſuluiſſe de facto et videtur eſſe demente Angel. et Joan. fab. in. l. 2. C. de pactis inter empto. et vendi. et idē An gel. conſil. 243. incipit pactum adiectum: idem Jaſſo. in. l. rogaſti. §. ſi tibi verſi. nota. multum. ff. ſi cer. peta. iſtam etiam partem loquendo in terminis iſtorum redituū tenet Guido. pape in dic. trac. de vſur. 9. col. et in dic. deciſione. 516. et in dic. conſil. 180. idem Roma. cōſil. 423. fina. colu. hanc etiam dicit eſſe meram veritatē Am bro. de vigna. in tracta de vſur. colu. 33. et. 34. hanc videtur tenere Gerſon. in dic. tracta. con tractuū. 2. parte. §. poſt materiam. xj. propoſi tio. idem Caſaneus in ſua glo. conſuetu Burgū die in titu. deſdrot Marte. §. 23. verſi. 18. idē Cō radus in propo. q. 83. in argumentis. 12. argu. 2. colu. verſi. et ideo ⁊. q. 84. cōclu. 4. colu. 4. fina. verbis q̄ omnia aduxi qꝛ Tiraq̄lus infideliter motus ex pluralitate conſiliorum dicebat co munem oppinionē eſſe ꝙ tria requirantur ſili cet modicitas pretij: ⁊ pactum redimendi: ⁊ cō ſuetudo fenerandi. cuius dictum attendi no de bet cum comunior opinio ſit duo tantū ſuffice re vt inuitis dentibus ſentit Decius cōſil. 167. licet contrariū apetebat conſulere. nec ⁊ ſi co munis fuiſſet oppinio tenentiū contrarium ali quid obſtat qꝛ omnes illi loquntur in vēditio ne predij cum tali pacto quo caſu nimirū ſi ma ior leſio pretij requiratur ad palliādum vſurā qꝛ impenſas ponit ibi pro fructibus emptor. ¶ At in noſtro caſu cum nil emptor niſi pretiū modicum pro reditibus aponat ni mirum ſi fa cilius vſura preſumatur ex duobꝰ qꝛ quelibet diminutio pretij grauat vendentem vt ex pre tio acepto non poſſit tantū lucri habere vnde qꝛ deeſt animus preſumptus emendi: et emp tio cum intentione infallibili redimendi habet naturam vſure (vt perpēdit archie. floren. poſt Veruer. in dic. trac. đ vſur. par. 3. §. 14. fina. col. Gerſon. in tracta. contractuū ſecunda parte. §. potuerat tertia principali regula Petrus de alciaco quem cum Gerſone refert Conra. q. 83. conclu. 5. et eſt demente extrauag. in quantum perpendunt emptionem hanc eſſe reditus per petui et grām redimēdi magis gratioſe hic da ri debere ab emptore venditori ꝙ retineri ab ipſo vendente vt etiam ſic debere fieri volunt mentaliter Cepol. et ſanctus Bernardinꝰ quē ipſe refert in dic. tracta. ſimulationis. 12. preſum tione pe. et fina. colu.) ſtat clarū magis hic ꝙ ibi ꝙ ex duobus tātū pallietur vſura cōducit etiā multū ad hoc (vt oppinio tenētiū tria req̄ ri hic non obſtet) qd Cepol: q̄ tenet tria requiri i di. 6. caſu pncipali dicit ſufficere: ꝙ ad hoc ꝙ vſura pallietur adſit ⁊ alia pſumptio fraudis etiā ſi nō ſit illa cōſuetudis fenerādi eo qd raro aut nūꝙ talis caſus fenerādi pbatur qꝛ vſure ſe creto et paliatim exercentur vt ipſemet Cepol aleg. Joa. Andre. et docto. in dic. ca. ad nr̄am tenet in dic. tracta. ſimul. in prin. 3. col. hic au tē adſunt non tantū modicitas pretij et pac tum redimendi (ſi deſcenditur a pretio. 20. ſed etiā alie plures. fraudis preſumptiōes. ¶ Pri ma qꝛ eo ipſo qd creantur redditus noui oca ſione reparāde neceſſitatis eo ipſo ſunt ſuſpec ti de fraude niſi competens pretium et alia ad minicula de quibus hic ad literam ſeruētur vt expreſſe dicit Ancharra. prout refert Silueſt.

in parte vſura el ſecundo.12.q̄ſt: ſecunda colu.
idem Lauren.de rodul.in dic. tracta. de vſur.
.12.et.18.q.in fine Abb.in di.ſua.5.diſpu.pe. co
lu.¶Secūda qꝛ eo ipſo qꝺ venditio contrahi
tur et nichil traditur reale ſed reſultat obliga-
tio perſonalis ad terminū ſimulatur fraus. di.
l.5.titu.ſecūdo lib.8.ordi. ¶Tertia qꝛ iuri per
cipiendi atribuūtur fructꝰ pecuniales vnde eſt
alia.3ª.preſumptio.fraudis qꝛ in corporalia nō
germinant.¶Quarta qꝛ a communiter acidenti
bus magis grauātur vendētes ꝙ emētes hos
reditus in pretio et in expenſis ⁊ gabellis con
tractus et in oneroſitate clauſularum vnde cō
currit alia preſumptio fraudis de qua per Le
pol. in tracta.ſimul.6.et.14.preſumptione et
per Conra.q.83.prima conclu.§.ſecūdo proba
tur verſi.vnde ſi in contractibus.¶Quinta qꝛ
venditur Res.pretioſior et neceſſarior ſubſtā
tie ocaſione neceſſitatis ex quo deffectus con-
ſenſus veri in vendente arguitur ſecunduz Le
pol.ibi.15.preſump.¶Sexta qꝛ per modū ex-
tinctionis finitur contractus ſecuta redemp.
attento effectu non autē remedio reacquiſitio
nis vt in venditione predij ſub tali pacto: aci-
dit ex quo etiam arguitur fraus ſecundū cum.
25.preſumpti.¶Septima.qꝛ iſti contractu ni
mis freq̄ntantur ex quo etiaz fraus preſu ditur
vt perpendit Barba. poſt.Ancha: in di.c a. ad
nr̄am pe. col.ad fi. cōcurūt et alie p̄ſumptiōes
q̄ breuitatis cauſa omito.ex q̄bus oibꝰ ſtat be
ne ſatiſfactuz ſecūde oppo.de qua ſupra vnde
alias di.Anto.de burgos in di.ca.ad noſtram
12.colu.cum ſeq̄nti.qꝺ qui non credit qꝺ vendi
tor ſemper cogitat ſe redempturum quādo cō
currit modicitas pretij et pactū redimendi(et
ſic leditur in contractu)qꝺ nō habet ſenſuz ho
minis et loquitur ipſe in emptione predij cor-
poralis vbi ponit ſumptꝰ ⁊ ſubiit pericula em-
ptor.quāto ergo fortius hoc caſu idem eſt di-
cendum vbi nō tantū in pretio leditur ſed etiā
quotidie venditor expenſas reditus ponit: vn
de patet qꝺ diminutio a pretio legali ſemper
videtur eſſe iniuſta qꝛ non preſumit ius tantuz
lucri acq̄ri poſſe ex q̄ſtu p̄tij quātū dāni ex da
tione redditus.¶Non obſt tertiū qꝺ hic ſit lo
cus remedijs iniuſtitie et non vſure. primo qꝛ
poſſet dicere emptor ſi iniuſtuz pretiū dedi.re
de michi illud et recedamꝰ a contractu qꝛ per
l.2.de reſcim.vendi.eſt in ellectione emptoris
aut ſuplere pretium aut diſcedere a contractu
vnde ſi remedijs iniuſtitie eſſet locus poſſet di-
cere emptor poſtꝙ haberet reditus aliquorū
annorum rede qꝺ dedi ſi iniuſtitiā tibi feci.nec
iudex ad ſuplendū pretiū illum cōpellere poſ-
ſet qꝛ a legis poteſtate talis electio ſibi conce
ditur vt ibi notatur vnde ne ſit in poteſtate illiꝰ
grauare illum in pretio vt onus ſuadeat redēp
tionem et quodanmodo per vſurar uz opreſſio
nem retineat pretij repetibilitatem(contra.6.
conditionem de qua infra)magis vſura ex pre
ſumpta redimibilitate palliari de iure preſumi
tur ꝙ pretij iniuſtitia ex mente Conra.q.83.pri
ma cōclu.§.ſed ꝙnis pe.col. verſi. aut qꝺ gra-
uamen idem eſt demente Guido. pape. in dic.
tracta.de vſur.9.colu.Lepol.in di.3.preſump-
tione pe.et fi.col.et omniū fere aliorum doctor
de quibus ſupra et probatur hoc clarius et a-
pertius ex alio nam vbi numeratio preſens eſt
cauſa vtilitatis pretij(qꝺ acidit vbi res plꝰ pre
tij valet:et partes hoc expreſſe ſciunt:nō tamē
qꝺ valet datur qꝛ vēditor indiget pecunia) ibi
non iniuſtitia ſed vſura comititur eo qꝺ reme-
dia iniuſtitie tantum habent locum vbi adeſt
deceptio reipſa vel ex propoſito nō autem vbi
adeſt ſtrangulatio nam cum ſuper greditur et
circumuenitur proximus venditor in negotio
contra dei voluntatem ſcienter: nō tantum pe
catum mortale comititur vt demonſtrat apoſ-
to.ad theſa.prima.4.ca.ſed etiam vſura palia
tur vt tenet Bal.in rubri.de vſur.2.colu.3.q. et
eſt demente glo.prime.iuncto tex.in dic.ca. in
ciuitate ꝺ vſur.tenet Lauren.de rodul.referēs
Bal.in tracta.de vſur.xj.et.43.q.Salyce.in au
ten.ad hec.10.q.C.de vſur.dicens qꝺ ſic comu
niter docto.intelligūt tex in dic.ca. in ciuitate
vult alleg.di. Inno.Joa .Andre.et aliorum in
quantū dictum illius tex.et glo. prime loq̄ntis
in carius vēdente ex regula correlatiuorū ex
tendunt ad vilius ocaſione ſtrangulationis vē
dentem:idem tenet.s.Thomas ſecunda ſecū-
di.q.78.prout refert Ambro de vigna.in trac-
ta.de vſur.in probe.fi.col.idē.b.Vincē. ſermo
.2.infra octauas epipha. pe.col.ibi vel quādo
emit pro minori propter denarios promptos
vel ſolutiōis anticipationē ⁊ in ſermo.b. Baſi
.4.col.fi. Quot vſurarij idē ſuma angeli.in
parte vſur.§.45. et Silueſt. in parte vſura el ſe
cundo.15.q.et Abb.in di.ſua.5. diſpu.16. colu.
verſi.ad quartū poſt prin.idez Henri.de hoyo
ta relatus a Conra.q.84.prima conclu.3.argu.
col.4.ad finem.idem Gerſon.dum in dic.tracta
tu ſuo contractum.§.poſt materiam et in dic.§
potuerat extēdit ca.in ciuitate cum ibi not. ad
vilius vendentem ratione neceſſitatis proximi
et ille tex.procedit etiam extra res q̄ pondere
numero mēſura cōſtituūt vt perpendit ibi Joa.
de anna.allegans di.Bal. ⁊ Salyce.de quibꝰ
ſupra qui generaliter loquitur ⁊ Laurē.de Ro
dul.in tracta.de vſur.prima parte.4.oppo.cuz
quibꝰ trāſit Decius conſil.iix.primo volu. poſt
prin.vbi dicit hoc eſſe demente Abb.ibi et Ab.
et Oſtien.in ca.conſuluit eo.titu.vnde cum cōſ
tet qꝺ magis ratione neceſſitatis venditor mi-
nus vendit ꝙ alias venderet eo ipſo eſt locus
remedijs vſure non autem iniuſtitie qꝛ non de
ceptio reipſa neqꝫ ex propoſito hic interuenit
ſed opreſſio et ſtrangulatio ſcienter ab emente
facta qꝛ vendens aliud facere libere non pote
rat et hec fuit cauſa minus vendendi vnde vſu
ra palliatur preſertim qꝛ cum non emantur hic
reditus pecuniales propter ipſum ius percipi
endi ſed propter effectus redituum pecunialiū

(vt perpendit Pau de caſt. in dic. conſil. 189.
verſi. ad. 5. pe. colu. et clarius doctor de medi.
in ſuo codice de reſtitu. et contractibus. §. pre-
ſuppoſito ergo. 7. colu. intitu. de cenſibus) ⁊ ip-
ſi reditus pecuniales ſunt de rebus q̄ põdere
numero menſura conſtitũt in quibus oẽs doc
to. concorditer dicunt vſurã comitti in di. ca. in
ciuitate: ſtat clarũ qḋ diminutio pretij cõpetẽ
tis ratione ſtrangulationis vẽditoris qḋ vſurã
palliabit vnde nil ad rem. facit tractare hic de
remedijs iniuſtitie. ¶ Nõ obſtat quartũ qḋ cõ
ſuetudo poteſt minuere taxationẽ legalem ex
tp̄is qualitate vt patet ex verbis extrauagã.
Martini et ex dictis Conra. in. q. 83. p̄ma et ſe-
cũda cõclu. ⁊ per Cepol. in tracta. ſimul. in p̄n.
et in ſecũda principa. p̄ſumptiõe. 5. col. q2 fate-
or cõtrariũ ſi ſecundũ tp̄is qualitatem aut ter
re fecũditatem ex minori ſuma q̄3. 20. poteſt iu
ſte acquiri deductis oibus ſumptibus predij
aut negotiationis tantũ quantũ ſoluitur reddi
tus noie et aliquid plus qḋ remaneat pro ſala
rio induſtrie et culture vendentis ne alias vſu
ra pallietur ſi ipſe ſentit omnia incomoda emp
tor autẽ cõmoda oia: ex quo leonina ſocietas
et vſuraria in fructibus reſultaret ex mẽte Ab.
in di. ca. nauigãti. 2. col. õ vſur. ⁊ in ca. per vſas
2. col. verſi. 3. nota de dona. inter vi. et vxo. ⁊ eſt
de mente Silueſt. in ſua ſuma in parte vſura. el
2. q. 15. col. 2. poſt prin. et Cepol. in di. 3. preſum
ptiõe et archie. flo. in ſuo tracta. de vſur. 3. col.
dũ ſentit qḋ vbi totaliter rapitur induſtria pro
ximi vſura pallietur. vnde pro clara reſolutiõe
iuſti pretij in reditibus diſtingui debẽt tres ca
ſus. prim⁹ vbi ſumus certi qḋ ſecũdũ tp̄is qua
litatem et precioſitatẽ fructuũ iuſto modo ex
minori ſuma q̄3 20. promiſſus et venditus redi
tus ex q̄ſtu pretij aut ex reditu predij haberi
poſſit deductis oibus in tanta quantitate re
manente ſalario aliquo induſtrie vẽditori atri
buto ad inſtar ſalarij tutoris de quo in. l. 2. titu.
8. li. 3. foro. ll. et iſto caſu minus q̄3. 20. erit iuſtũ
pretiũ reditus redimibilis et recedemus taxa
tione legali preſumptiua. d. §. q2 vero leõis: q2
preſumptio illius contraria demonſtratiõe ex
tp̄is q̄litate mõſtratur eſſe falſa. ex mente Ga-
brie. ⁊ Cõra. in locis de quibus ſupra. ſit ſecũ
dus caſus vbi cõſtat qḋ nec cũ. 20. pretij noie
datis vnũ annuatim lucri deductis ſumptib⁹
et ſalario vendentis percipi poteſt et tunc nec
. 20. erit iuſtũ pretiũ vt notanter perpendit Cõ
ra in propo q. 83. cõclu. 4. §. correlariũ. 3. col.
verſi. qḋ ſi non ſit hoc in cõſuetudine. qḋ p̄ma-
xime procedit ſi perpetui valent ad. 30. vel. 40.
q2 diminuere. x. aut. xx. ocaſione ſimplicis pac
ti redimibilitatis. eſt inniquiſſima diminutio cũ
ſolum diminui parũ poſſit ocaſione deffect⁹ in
crementi intrinceſci valoris ob pactũ redimibi
litatis vt dixi non antẽ intrinceſce q2 ius perci
piendi nullis meliorationib⁹ ſubiacet ex par-
te emptoris eſt enim ius in corporale inhabile
ad melliorationes extrinſecas: et ſi precioſita
tem intrinſecam capere poſſit: illud ex facto vẽ
dentis mellio rantis predia aut ex facto fortu
ne (ſi ex tẽporis qualitate valor creſcere poſ-
ſet) ⁊ iſto etiã caſu preſumptio taxationis le
galis ad. 20. excluditur q2 experientia tp̄is de-
monſtrat plus debere dari tali caſu q̄3. 20. pre
tij noie ſit terti⁹ caſus vbi ſum⁹ in dubio (pro
ut ergo credo ſemper nos eſſe ocaſione tribu-
torũ periculorũ fatalitatũ et ſterilitatũ in fru-
ctibus q̄ quotidie acidũt) et iſto caſu per. l. pſ-
pexit. ff. qui et aquibus. nõ eſt recedẽdũ a taxa-
tiõe legali (ad. xx. ſilicet) õ qua ſupra q2 illa me
diũ tenet inter vtrũq3 et ex his remanet dcla
ratũ quantũ ſit cõpetens pretiũ ad quẽ Calix-
tus. 3. reduxit extrauag. Martini vnde reddit⁹
q̄ vendũtur ad. 14. et minus nõ poſſunt cõputa
ri inter inmobilia q2 nõ poſumus credere ani-
mũ inmutabilẽ redimendi eſſe in vendentẽ vllo
modo ſcõm Karolũ molẽdi. in di. glo. cõſuetu.
pariſien. §. 18. verſi. ſuper his. nume. 13. ⁊. §. 23. q.
18. verſi. diligẽter et. §. 41. nume. 69. et multo mi
nus ſi uendatur ad. x. ſecũdũ Conra. di. q. 83: in
argu. § 11. ſic. ratio. q2 tale p̄tiũ eſt nimis allecti
uũ ad viã mutui ſub vſuris ſcõ3 Rodul. in. trac.
de vſur. 3. parte in. q. mõtis p̄ma. q. ſcõa col. vn
de videtur palliatus de vſura ſcõm Tyraq̄l. in
tracta. retract⁹ prima parte. §. p̄mo. nume. 15. ⁊
et ſecũda par. 25. q. nume. 133. verſi. ad id q̄dem
maxime. Caſa. i ſua glo. cõſuetu. Burgũ. rubri.
4. §. 23. verſi. ſed his temporibus. ¶ Et per hoc
reſpõdetur ad pragma. de qua ſupra q̄nto lo-
co cipoſitũ fuit vbi videtur velle reducendo ali
os reddiꝫus ad. 14. aprobare reditũ in. 14. naꝫ
illud argu. procederet duobus cõcurrẽtibus:
primũ qḋ ex. 14. vnũ annuatim ſecure remanẽ
te aliquo lucro vendenti iuſte q̄ſtus aut redit⁹
noie: ſolui poſſet ſcõm qḋ reditus perpetui (a
quibus debẽt regulari) remanerent in pretio.
xx. alias cum experiẽtia doceat tot hoies tam
diligẽtes eſſe de pauperatos et trucidatos ex
pretio. 14. et qḋ pretiũ perpetuorũ redituũ acẽ
ſum fecit ad. 30: et. 40. nullo modo. 14. poteſt di
ci eſſe iuſtũ pretiũ ſed in ipſo vſurã palliari q2
nec dimidia q̄ eſt. 15. redituũ perpetuorũ valen
tiũ ad. 30. ibi datur vnde ſucedit comunis ⁊ vni
uerſalis regul. ca. ad nr̄am õ emptione ⁊ vẽdi.
qḋ q2 pretiũ 14. nec dimidiaꝫ pretij iuſti perpe
tuorũ. i. 30. attingat qḋ eo ipſo pallietur vſura
et tãto quãto minus emitur tãto groſſior vſure
palliũ contrahitur cũ onus tã iniuſti pretij p̄
ſuadeat redẽptionẽ q̄s enim dari poteſt q̄ iuſ-
te ex. 14. (ſaluo capitali vt ſit in potentia libere
redimibilitatis) poſſit annuatim veriſſimiliter
deducta gabella et expẽſa charte cẽſualis per
prius redigere vnum reditus nomine: certe
nullus vt experientia docet vnde ementes ad
14. nõ ſunt tuti in conſcientia niſi modo predic
to ⁊ ſi aliud tolleratur illud quo ad preſens ſe
culũ non quo ad deum vt notãter declarat me
lius q̄3 alius Anto. de burgos in di. ca. ad nr̄aꝫ
13. col. de emptio et vendi. cõcludo ergo qḋ q2

to facultad Y gracia ⁊ de redi-
mirlo en todo tiẽpo libremen
te pagando el precio el vende
dor a reſpecto de cada millar q̃
vendio de renta en todo/o en
parte Y como menos daño le
ſea e mejor pueda boluerlo ſin
empeñar ſus heredades o total
mente venderlas:o deſhazer-

illa pragma. inducitur quaſi diſpoſitio tacita a
contrario ſēſu eo modo de quo ſupra et argu.
a contrario ſenſu non eſt bonus vbi reſultat
correctio legum aut abſurdus intellectus. l. 2.
cũ ibi not. C. de cõdi. in ſertis cum cõcor.) qd
nullo modo talis taxatio in. 14. poſſit eſſe iuſta
niſi vere ſit pretiũ competens ſecũdum tēpo-
ris qualitatē prout in extrauag. Calixti dicitur
q̃ ſicut reſtringit expreſſiones Martini in. x. xi.
xiij. xiiij. ad ptiũ cõpetēs ſcḋm tp̄is q̃litatē licet
eſſent expſſe demõſtratiões eodē modo reſtrin
get tacitã expreſſionem illius pragma. ſi. 14. nõ
ſit pretiũ cõpetens nec poteſt dici qd illud pre
tiũ ſit conſuetum comuniter qꝛ cum in quolibꝫ
loco vnus ad. 10. alius ad. 13. alius ad. 14. alius
ad plus vel minus emat nullo modo pretiũ. 14.
pot dici conſuetũ. paria eniꝫ
ſunt conſuetudinem nullam
eſſe aut eſſe variã vt di. Bal.
in. l. eãdem prima colu. verſi.
aut nõ aparet ꝺ cõſuetudine
qꝛ varia vel nulla. C. loca.
Bar. in. l. ſolēt. §. non vere co
lu. prima de officio procon.
⁊ in. l. 2. in prin. ff. ſolu. matri
mo. facit. l. q̃ſitum. §. ſi q̃s co
munē. ff. de fundo inſtru. l. ſe
vo. §. medico. ff. de annuis le
ga. c. ex parte de cenſibus in fi. vbi Abb. ſuper
verbo varias vel diuerſas: declarat Decius cõ
ſil. 8. col. 3. ad fi. vẽſi. vnde ex eo. ⁊c. pbat in. l. ſi
q̃s ibi nec cõſuetudo oſtēdit q̃ certã formã ha
beat. ff. de cuſto. reo. cõſuetudines enim ⁊ ſi in
formam redigantur locales ſunt Bal. in prelu
feudo. col. 2. nume. 4. nec vt ipſe ait alios perſ
tringũt. l. ſi. c. de teſta. l. an. in totũ. C. de edifi.
priuatis et tantũ habet de potentia quantũ ha
bet de actu Bal. in cap. i. colu. 5. nume. 21. de
his q̃ feu. dare poſſunt.

⁊ ¶ Y gr̃a de redemirlo: iſta q̃nta cõditio pro
batur in extrauag. prima ibi et ſemper in ipſis
contractib⁹ data fuit facultas atq̃ gr̃a. ⁊c. pro
batur clarius in extrauag. ſecũda ibi in illorũ
vendentiũ fauore hoc adiecto qd ipſi pro rata
q̃ huiuſmodi per eos receptã dictis ementib⁹
reſtituerent in toto vel in parte. ⁊c. q̃ ſecunda
extrauagãs declarat primã extendens illã ad
redemptionē nõ tantũ pro dimidia totius ſed
etiam pro rata cuiuſlibet marche ſeu miliarij
oblata in toto vel in parte. prima etiam decla
rat ſecũdã vt qd ſecũda vocat fauor: prima de
claret illũ per viã facultatis ⁊ gr̃e dari debere
ab emptore venditori. in quibus verbis Mar
tinus videtur diſtinguendo cõcordare oppi. il
lorũ docto. de quibus in precedenti cõditiōe
.o. eſt q̃ dicebant occaſione redimibilitatis nil
diminui debere in pretio redimibiliũ reditũ
a pretio perpetuorũ ⁊ eorũ qui aliquantũ oca
ſione redimibilitatis diminuebant eo qd redi
tus redimibilis nõ habet incrementũ intrinſe
cũ valoris ex tēporis q̃litate prout habet per
petuus reditus in quo dubio ad cõcordiaꝫ re
ducendo oppiniones diſtinguit Martinus iſto
modo qd occaſione date facultatis redimēdi in
genere. procedat ſecunda opinio vt aliqd pre
tiũ ob hoc minus a pretio perpetuorũ detur.
occaſione autē redimibilitatis per partes proce
dat. prima oppi. vt nil diminuatur pretij nomi
ne vltra prima diminutionē ob hanc cauſam.
cuius diſtinctionis ratio potuit eſſe qꝛ Abb. in
di. ca. in aliquibus de decimis et in ca. ad nr̃aꝫ
de emptione et venditione et comuniter oẽs a
lij docto. in locis ordinarijs vnicã tantũ dimi-
nutionem admitebãt pretij: ob redemptionis
pactũ nõ autem duas abſq̃ preſumptione vſu
re per glo. in. d. ca. cõq̃ſtus de vſur. vt notat
in propo. Guido: pa pe. in di. tracta. de vſur. 9.
col. et eſt demēte Conra. q.
84. per omnes cõclu. ⁊ fuit ꝺ
mente aliorũ ⁊ ſecũdum hoc
verba illa pape Martini da
ta ei facultas: intelliguntur ꝺ
datione q̃ ſit venaliter dimi-
nuendo pretiũ occaſione illi⁹
datio enim de ſua natura nõ
denotat gr̃am ſed debitũ vt
perpendit Abb. in ca. relatũ
3. nota. de preben: verba au
tem illa ⁊ gratia: intelligũtur
de gr̃a mere gratia ideſt. vere gratuita cũ ꝺ na
tura gr̃e ſit qd non ſit venalis alias non mere-
tur nomen gratie ca. i. 1. q̃ſtione. i. et in hoc
aprobat oppi. Cepol. Henrri. de hoyota Joã-
nis Franciſ. de frankfordia et aliorũ quos ſu
pra retuli Gabrielis etiã de eq̃tate lo q̃ns in. d.
.12. q̃ſtio. col. x. verſi. poteſt iſta. et fuit demen-
te doctoris valētiani ⁊ Gerſonis q̃ in hoc illũ
refert et ſequitur. volentiũ gratiã hanc redimi
bilitatis ſuper erogationis iure: gratis debere
dari perfecto cõtractu ſupra pretiũ. 20. facit. l.
liberalitatis. ff. de vſur. l. 1. et ibi Jmol. ff. de do
na. nam alias nõ beneficiũ ſed debitũ emptor
in partiret. l. proxime. ff. de ritu. nup. l. ſi ſeruo fi
dei comiſſaria. ff. ꝺ here. inſti. in iſta ergo. extinc
tione reditus per partes vere gr̃a videtur fieri
qꝛ de iure comuni non ceſſabant currere vſure
pro rata ſortis oblate: niſi expreſſe hoc actum
eſſet inter partes. l. tutor. §. lucius. ff. de vſur.
not. glo. 2. in. l. aceptã. C. eo titu.

y ¶ En todo/o en parte: probatur vtrunq̃ in
extrauag. prima in verſi. et ſemper ⁊ in ſecũda
in verſi. in illorũ ibi in toto vel in parte. ⁊c. facit
tex. in. l. plures ibi q̃nimo pars adiecta partis
partem faciet. ff. de dam. infect. facit. l. nomen
filiarũ. §. portionis cũ cõcor. ff. de verbo. ſigni.
et ratio admitende hanc reſolutionē per par
tes potuit eſſe multiplex primo attenta cauſa
efficienti ſecundo inſpecta cauſa eſſentiali. ter
tio attenta cauſa formali. quarto conſiderata
cauſa materiali. quinto perſpecta cauſa finali.
ſexto inſpecta cauſa preciſa. ſeptimo inſpecta
cauſa neceſſaria. octauo idētitatis ratione. no-

no inſpecta cauſa ſub in telecta. decimo ex ceſſatione cauſe originarie ex quibus aparebit hāc gratiā redemibilitatis per partes nō debere nec poſſe ab emptoribus auferri de cauſa prima .i. efficienti patet q2 iſti contractus a cōuentione primitiua eorū ceperunt cōtrahi diuidue emendo vnum aureū ad .20. et aliū ad .20. aut plus vel minus ſecūdū tēporis qualitatē cū facultate redimendi qd patet ex verbis extrauagan. q̄ dicebant a tēpore inmemoriali venditi fuiſſe iſti cenſus ad rationē cuiuſlibet marche certo pretio. ⁊ cū hac facultate: redemptio per partes fuit admiſſa. q2 ergo nichil tan naturale eſt q̄ res per quas cūq̄ cauſas naſcitur per eaſdem diſſolui vt in regul. iuris. et ab innitio per partes fuit contractū diſtincte non eſt mirum qd redēptio admitatur pro rata cuiuſlibet marche empte naꝫ ceſſabat de iure curſus vſurarū pro parte quando actū erat vt p parte ſorte redi poſſet. d. l. tutor. §. luci⁹. ff. de vſur. tot enim ſunt vēditiones quot marche diuerſis pretijs vendūtur licet quaſi vna venditio redit⁹ fiat argu. l. ſi plura mancipia. §. fi. ff. de edilitio edicto not. Bar. in. q. ſua publicanus pe. ⁊ fina. colu. Fabianus de monte in tracta. emptionis et vendi. colu. pe. totius tractatus alleg. l. ediles aiunt. §. fin. ff. de edili. edicto. not. Corſetus in ſuis ſingul. in verbo venditio incipit licet plures ad fineꝫ ſuorū ſingulariuꝫ. quos refert et ſequitur tiraql. in tracta. retractus prima parte. §. 23. nume. 13. incipienti idē quoq̄ alleg. etiā. l. cū duo ſerui. ff. de in diem adiectiōe ſed melius probatur in di. l. ſi plura. §. fi. quem generaliter extra ſuū caſum extendit Franciſ. de aretio in. l. ſcire debemus col. 3. verſi. ⁊ aduerte. ff. d verbo. oblig. Tyraqlus in loco de quo ſupra nume. 19. facit de. l. ſcire debemus ⁊ q̄ not. Bar. in. l. vbi fidei iuſſor. ff. de fidei iuſſo. vnde ſicut vna emptio redit⁹ pluriū miliariū (q2 reſpicit plures diſtinctas venditiones) reſoluitur in plures emptiones: ita vna redimibilitatis conceſſio: reſpiciēs plures marchas multiplicatur in plures redēptiones taliter qd vnā licebit redimere: aliam omitere. vt ſit eiuſdem nature diſtract⁹ q̄ erat contractus. l. qui fundū. §. qui bona fide. ff. pro emptore vbi glo. gl. in. l. d tutela in glo. 2. verſi. et qd facit. C. de integ. reſti. mino. ¶ Secūdo d cauſa eſſentiali patꝫ q2 doctores q̄ admiſſerūt hos redditus qdam ponūt iſtam qualitatem reditiōis per partes expreſſe vt Ver Ver. quē refert archie. Florē. in di. tracta. de vſur. 3. par. §. 14. et Silueſt. in parte. vſura. el. 2. q. 12. in pn. alij tacite vt Gabrie. Henri. de boyota et alij q̄ volunt vt d. eſt ſupra qd iſta gratia ad hoc vt ſit gr̄a gratioſe detur taliter qd vſus illius ſit liber. et eſt de mente Gerſon. Cepol. Joa. Franciſci de Frankfordia vt ſupra retuli vnde conſuetudo admitens hunc contractū vt licitū ſic

ſe dellas conſtreñidamente de otra manera: lo qnal no pueda impedir el comprador en ninguna via ni forma. ¶ La ſeſta q̄ el cōprador de el precio irre

tollerarunt ne gr̄a fieret venalis. ¶ Tertio de cauſa formali patet q2 vt expreſſe afirmant pōtifices cū hac facultate et gr̄a a tempore inmemoriali fuerunt cōſueti per qd datur intelligi qd acidentalis clauſula redemptionis per partes in conſuetudine fuit recepta in ſimul. cū aliis circumſtātijs vt ex illa et aliis in ſimul cōcurrentibus tan q̄ ex partibus inuiceꝫ neceſſario coherentibus: vnus nouus cōtractus emptionis cenſus pecunialis introduceretur. qui nec antea erat in rerū natura neq̄ cognitus de iure canonico nec ciuili cum nullus cōtractus incipiebat a verbo vēditionis et a veſtigio impoſitionis cenſus pecunialis. vnde q2 ſolemnitates acidentales ſi ſunt cōſuetudinarie traſuſtātiantur in ſubſtantiā contractus taliter qd eorū omiſſio vitiat contractuꝫ (vt. d. Bal. in rubri. d reſcin. vendi. verſi. quādoq̄ requirū tur) et eorū conſeruatio parit actionem ex cōſuetudine (vt di: Bar. in. l. prima pe. colu. ff. de cōditione ex. l.) et eorū corruptio dſtruit totalī ſubiectū arg. l. euꝫ q̄ edes. ff. d vſu capio. ſequit q quē ad modū do m⁹ nō dicit ſi adſunt parietes vbi deſt tectū vt ecōtra vt ibi dicitur ita iſto caſu ſi deeſt redimibilitas q̄ vere ſit gr̄oſa ⁊ libera (vt a cōſuetudine introducitur) nō erit d cōtractib⁹ q̄ tollerātur quorū acidentalis gr̄a a pōtificibus (q2 ſic cōfirmatur) tranſiuit in ſubſtantiā: ⁊ cuius omſſio vitiat actū argu. l. fi. C. de cō traben. emptione. not Bal. in. l. in ementis. 2. col. nume. 3. in fi. ⁊. 4. col. nume. 13. in fi. C. eo titu. vnde q2 iſta eſt ſolemnitas formalis cum qua tollerantur qui hac licētia cōtrahendi q̄ germanis data eſt vti vult ſi ſe conformat cū eorum vita: eandem debet obſeruare in legibus cōtractus diſciplinā. c. recolētes de ſtatu monacho. ca pe. vbi glo. et docto. qd metus cauſa et qui contrariū affirmat allegare debet decretalē de hoc alias nō eſt ei credendū vt dicit Joa. Andre. in ca. ſalubriter de vſuris quem ſequitur Ambro. de vigna in tracta. de vſur. ſuper tex. cap. ſalubriter col. 2. verſi. 2. caſu principali facit ca. cōſuluiſti. 2. q. 5. l. illam cum cōcor. C. de colla. ad verbuꝫ enim pōtificis in ſpiritualibus pēdet omne negotiū vt per eum ⁊ cardinales qd mūdū vel inmundū ſit iudicetur vt habetur deutero. 21. ca. verſi. ad cuius verbum. ⁊c. et ſicut illi germani poſt hanc pape confirmationem nō potuerūt amplius recedere ab iſta forma requiſitorū argu. not. per Abb. in ca. cum acceſſiſſent. 2. co. de conſtitu. per ca. pro illorū de preben. ita pariformiter ⁊ nos. naꝫ ſi in alia extranea materia erubeſcimus cum ſine. l. loquimur. ſcd̄a. q. 5. ca. cōſuluiſti. l. illaꝫ. C. d collatio. quāto magis in materia ſuſpecta de vſura vt iſta idem dicēdū eſt propter vicinitatem q̄ habet cū mutuo. facit q̄ not. Hoſtien. in ca. primo de vſur. Bernardi de buſtis in ſermone. 27. ſuper litera. y. la vl

ri.Caſa.in ſuo tracta.cõſuetu.Burgũdie rubri.
4.quã intitulat Deſdrot.§.22.verſi.ſed nunqd
in fi.et verſi.ſeqn̄ti. ¶ Quarto õ cauſa materia
li patet qꝛ id qõ vẽditur eſt reditus pecunialis
ex fructibꝰ qui a ſua propia natura eſt onimo
do dividuus et eſt vſus fructus a quo deſcen
dit not.in.l.4.§.fi.et in.l.ſtipulationes nõ divi
dũtur vbi late docto.õ verbo obliga.nimirum
ergo ſi redditus pro parte et pro rata partis
redimi poſſit vt hic dicitur:qꝛ materia ipſius re
ditus eſt mere dividua nõ autẽ eius diviſio co
rumpit ſubſtantiã cõtractus.l.1.§.ſi vſus fruc
to.ff.ad.l.fal.l.2.§.fi.ff.de vſu.ea.re.q̃ vſu.cõſu.
qꝛ cõditio vbi diſpoſitũ eſt dividuum debet re
ſolui dividue: ad impleta cõditione pro parte
vt eſt caſus not.in propo.in.l.cui vſus fructus
ff.de vſu. fruct.lega.vbi Bar.et docto. licet vi
debatur cõtrariũ qꝛ cõditiones ſunt indiuidue
⁊ debent ad impleri in ſpecifica forma.l.q̃ he
redi.et.l.mevius cum cõcor.de cõdi.et demõ
ſtra. ¶ Quinto de cauſa fina. patet qꝛ redditꝰ
redimibiles ad inventi fuerũt ad auferẽdam o
preſſionẽ reditnũ perpetuorũ nã qꝛ ꝑpetui cru
deliores erant vſuris:vt dicebat quidã Andre.
doctor relatus a Conra.q.82.in argu.§.⁊ pre
ter.2.col.eo qõ nõ licebat ibi redimere opreſſi
onem nec bona pretioſa ab onere illorũ exone
rare.vnde adinventi fuere redimiles vt qõ cru
delitas perpetuorũ excoriabat gr̃a redimibili
tatis libere mederet.iſtud ſentit Conra.in d.q.
83.per totã et in.d.q.82.et eſt demẽte aliorum
vnde ad hoc vt opreſſio perpetuorũ nõ parũ:
ſed per omnia ceſſaret neceſſariũ fuit per oĩa
qõ redimibilis redditus(vt in ſubſtãtiali eſſen
tia redimibilitatis per omnia differret ab eſſen
tia perpetuitatis)poſſet redimi in ſolidũ vel in
parte ⁊ in parte partis ideſt pro rata oblata ⁊
recepta:ne alias ſi prout quotidie acidit(ob o
nera et ſumptus prediorũ familie vectigaliũ ⁊
tributorũ)pecunia integraliter ad redẽptionẽ
nõ poſſet de facili cõgregari difficultaretur ob
hoc facultas redimendi ſed ſi pro parte poſſet
redimi paulatim:facilius impleri ſperabatur.
l.cũ heres.§.duobus.ff.de ſtatu liber.not.in.l.
quidã exiſtimauerũt.ff.ſi cert.peta. ¶ Sexto õ
cauſa preciſa patet qꝛ iſti reditus ocaſione a
cepta ex nr̃a malitia vere ſurrogati fuerũt lo
co cõtractus mutui gratuiti nam qꝛ põtifices
proſpexerũt qõ ille regiones germanie erant
auare nec pauperibꝰ opreſſis et gratis mutua
re volebant ſed omiſſa ſuper erogatione chari
tatis elegerunt interſe viã huius contractus
per q̃ q̃rendo q̃ ſua ſunt ſaltim pauperibꝰ nõ
deeſſet remediũ ſubuẽtionis:ideo procurarũt
cũ maxima cõſideratione vt iſti redditus tolle
rarentur quãtũ ad divites vel poſitos in neceſ
ſitate levi quibus licet gr̃a charitatis non erat
auferenda nõ tamẽ eis erat ſub mortali peca
to mutuãdũ gratis vt in di.verſi.ſi vnus deute
ro.15.c.quo ad atenuatos tñ ne diſpoſitio eſſet
inniqua nec expreſſe interdixerũt reditũ em
ptionẽ nec illicitũ fecerũt ſed nichil in hoc de
clararũt vt abuſores ementes ab attenuatis
ocaſione acepta magis q̃ eis data a pontifici
bus ſaltẽ illis per iſtã viam ſubuenirent ne de
eſſet attenuatis genus ſubuentionis ad miſeri
as humanas ſufferẽdas ablata charitatis gra
tuiti mutui via.voluerũt ergo pontifices qõ qꝛ
teſte cordis oculo et attenta generalitate im
poſitionis reditus ſuper bonis et neceſſitate
proximorũ iſti cõtractus ſurrogabantur loco
mutui gratuiti(qui talibus fieri deberet)qõ iã
qõ gr̃a charitatis grata ob frigedinez nr̃am il
lis nõ fiebat:gr̃a tamen ficta libere redemptio
nis per partes(in eius locũ ſurrogate per hãc
cõtractationẽ)nullatenus poſſet auferri ſicut
nec gratia grata mutui gratuiti abſq; pecato
nõ auferebatur vnde ſcriptũ eſt ecleſiaſti.14.c.
in diuiſione ſortis da et acipe et ⁊ iuſtifica ani
mam tuã.vt demonſtret dñs qõ ſi gratis diui
ſa ſors.i.ꝓtiũ datur diuiſa debeat reacipi iuſta
formã a põtificibꝰ tolleratã vt anima aliqualr̃
iuſtificetur vnde habetur prouer.14.alij diui
dunt ꝓpria ⁊ ditiores fiũt:alij rapiunt aliena
et ſemper in egeſtate ſunt.ne ergo fideles de
uiarent a via veritatis et charitatis tota liter
(qꝛ tan diuites q̃ pauperes magis gratis q̃ a
lio modo pecuniã apetebant ⁊ ita egebãt pro
uiſione reditionis per partes in ſtatu ſuo vnꝰ
ſicut alius)ideo pontifices cũ gratia grata re
ditionis per partes aprobarunt non autẽ ali
ter neq; alio modo vt ex eo q̃ redemptio per
partes fieri poterat de facili a vendentibus va
lẽtibus ſic ſe exonarare a reditibus ex capite
quaſi more in neglectu redemptionis eorũ iuſ
tificarẽtur reditꝰ vt in ſimi.volũt Pau.õ caſt.
in dic.cõſil.289.primo volu.fi.verbis ⁊ Conra.
q.84.cõclu.5.pro quo facit.qꝛ legitur leuiti.25.
c.verſi.ſi attenuatus qõ ſola pars ꝓtij ab atte
nuato poterat exigi per quem tex. creditores
montiũ Janue et Fiorentie et ſimiliũ cõpelle
bantur.28.tantũ decentũ datis illis ciuitatibꝰ
tẽpore redẽptionis recipere et omne aliud ꝓ
reditibus aceptis in ſortẽ computare et prop
ter talẽ recõpenſam plures doctores illos re
ditus mõtium aprobabant vt aprobat Laurẽ.
de rodul.in tracta.de vſur.3.ꝑncipa.parte.§.
facti ergo.prius ſeriẽ.⁊c.ibi cum hoc tamẽ pac
to qõ ipſi communitati:liceat redimere ipſum de
bitũ mõtis creditori ſoluendum pro pretio di
cti iuris ad rationem.28.pro centenario ⁊ qõ
creditor ad dictã rationem teneatur retro vẽ
dere ciuitati ad omnẽ eius voluntatẽ:idem ipſe
Rodul.poſt fratrem Guido.de belgra.ibidez
prima.q.fi.col.verſi omitamus nunc alia moti
ua ſatis eſt qõ et ſi velint reuendere ciuitati nõ
poſſunt vendere niſi ad rationem.28.aut.30.ꝓ
centenario idem ipſe poſt oẽs.8.q̃ſtiones mõ
tis.§.cuntorũ.7.col.verſi.iſta dicta.et in.§.ad
hoc ſciendũ.5.col.verſi.probat qõ emitur:idez
ipſe in.2.par.q.18.vbi refert Lapũ de caſtellio.
idem tenentẽ.idem archie:florẽ.in ſua ſuma an

tonina in rubrica mōtis florentie.§.12. incipit.
tertio probatur.idem Conra.q.83.in argu.§.13.
ſic verſi.et tamen de facto ꝑ quo facit illud Ge
ne.47.qđ redidit Joſeph.predia egiptiis retē
ta tātum.4.parte. ne alias deficiēte cultura te
rra redigeretur in ſolitudinē vnde patet ex pre
dictis qđ ex cauſa preciſa qꝛ alio modo facul‑
tate redimendi vti nō poteſt attenuatus qđ cō
cedi debet ſibi redemptio per partes qꝛ ſatis
eſt qđ vendentes attenuati deterioris cōditio
nis efficiuntur ꝗ͂ iudei attenuati erant iure Le
uitico.et ꝗ͂ ciuitas ianue et Florentie ſunt ho
dierna die emendo reditus montiū abſq; eo qđ
cōpellantur redimere integraliter premaxime
cōtra.l. charitatis in auerſione gratuiti mutui
in cuiꝰ locū ſuceſſit hec gr̃a. Et q aliud faciūt nō
perpendūt opus amici ſed inimici iuxta illud
in labijs ſuis indulçat inimiqus i corde ſuo in
ſidiatur vt ſubuertat proximū in foueā‑ in ocu
lis ſuis lachrimatur inimicus et ſi inuenerit tē
pus non ſatiabitur ſanguine ecleſiaſti.12.ca. ſi
habes conuiuet tecū ⁊ euacuabit te ⁊ ipſe nō
dolebit ſuper te ſi neceſſarius illi fueris ſuplā
tabit te ⁊ ſubridens ſpē dabit narrans tibi om
nia bona et dicet quid opus eſt tibi ⁊ cōfundet
te in cibis ſuis donec te exinaniat bis ⁊ ter ⁊ in
nouiſſimo derridebit ecleſiaſti.13. ca. ¶ Septi‑
mo de cauſa neceſſaria patet qꝛ ſi difficultata
cōditione redimibilitatis in effectu reditus ef‑
ficeretur perpetuus: palliaretur iſto caſu vſura
ea ratione qꝛ adeſt modicitas pretij nā tantuz
datur pretium redimibilis reditus ⁊ in effectu
venditur (ex difficultate redemptionis) reddi
tus perpetuus.adeſt etiā cōditio redimēdi vn
de attenta tali difficultate cū tali cōditione et
illa modicitate ꝑtij: reſultat palliata vſura ex
comuni regu.illa glo.in ca.conqſtus de vſur.đ
qua late d.eſt ſupra nec poteſt dicere emptor
particularis ſolutio affert plura in cōmoda vn
de nō teneor pro parte recipere ſed integrali
ter.vt dicitur in.l.plane.ff.famil.hercis.l.qdā
exiſtimauerunt.ff.ſi cert.peta.qꝛ illud procede
ret ſi gratis mutuaret aut ſuū tantū pretiuz re
petere vellet vbi autem elegit lucrū redditus
per iſtam viā cum facultate recipiendi capitale
ſi offeratur aut pluſꝗ͂ dedit ſi nō redimatur ſed
reditus prolongetur: tunc. qꝛ elegit lucrū cer
tū ⁊ indubitatū abſq; expenſa probationis an
ſit veriſſimile vel non ſuū lucrum ceſſans: tūc đ
hoc non poteſt conqri ſed ſeruet formaz hanc
cōtrahendi qꝛ ob talez certitudinē lucri extra
uag.grauant illos (ſi grauamen dici poteſt) vt
inſolidū vel in parte recipiant aut abſtineāt a
contrahendo per hanc viā nec obſtat ſi dica‑
tur ſcđo qđ licet redemptio per partes nō ſer‑
uetur adhuc tamen remanet ſuſtantia redimbi‑
litatis qꝛ poſſibiliter poterit redimere integra
liter ſi velit venditor ſilicet in caſu diuitiarum
futurarū qꝛ aperte hoc eſt cōtra ſubſtantiā li‑
bere et gratioſe redimibilitatis et cōtra hanc
diſpoſitionem pape. Martini precipue in ver‑

bo illo quādocunꝗ͂ velit vbi denotatūr libera
debere eſſe volitionem de facto et de iure om‑
ni tempore quaſi aperte diceret tex. Martini
volumus qđ in tantū proficuus ſit iſte cōtractꝰ
vendenti: qđ dū ſibi eſt expediens retiheat pre
tiū ꝑut vult: ſtatim autē qđ incipiat eſſe ſibi gra
uoſuz: ſit in ellectiōe ſua reditio ꝑ partes vnde
ꝓſumitur ideo retinere pretiū competentē qꝛ
magis proficua eſt ſibi illius retentio ꝗ͂ dam‑
noſa reditus preſtatio.ex natura verborū quā
docūq; velit: de qua in regu.eius eſt velle.ff.de
regul.iur.in.l.is pōt đ acq.here. preſertim iūc
ta dictionē quādocūq; q̄ de ſua natura eſt plu
riū teporū diſtinctiua.l.centurio de vulg. ⁊ pu
pila Bal.in.l.ſi quis ad declinadā.3.col. C. de
epiſco. et cleri.preterea iſta ſpes ꝙ erit diues
⁊ redimere poterit vt dixi ſupra in.2.cōditione
eſt nimis vana inonerato reditibꝰ vnde qꝛ ſine
fundamento rejicienda eſt vt alias.d.ange.in
l.ſpem.C.de donatio Bar.in.l.poſt emātipati
onē.§.illud.ff.de libe.lega. ſi ergo vix ſperari
poteſt ꝙ pauper reditum ſoluat: quāto fortiꝰ
ꝙ facultate redimēdi in ſolidū nō poterit de fa
cili vti.vnde cōcludo qđ cum ſubſtātia redimi‑
bilitatis gratioſe debeat eſſe mere libera et re
nūciatio reſolutionis per partes trāſuſtantiet
in effectu reditū redimibilē in perpetuū (argu.
l.vbi ita donatū.ff.de donatio.cauſa mortis.l.
cū precario.ff.de precario preſertim qꝛ redimi
bilis reditus perpetuus eſt a natura vt not.Cō
ra.in.d.q.83.prima cōclu. ⁊ gr̃a redimibilitatis
huic cōtractui vt ſuper erogatio acedit) qđ erit
illicitus cōtractꝰ ne alias pretij enormitas au
ferat animū perpetuo vēdendi ⁊ cōtractus na
turā vſure recipiat vt ſentit Gabrie.in.d.12.q.
x.col.verſi.et poteſt et eſt demēte ſume angel.
in parte vſura.§.68. ⁊ Silueſt.i par.vſura.el.2.
15.q.3.col.qꝛ alias nō eſſet gr̃a ſed facultas vt
perpendit docto.de medina in ſuo codice. de
reſtitu.et cōtractibus titu.de cenſibus.§.nunc
de pactis pe.col.nam difficultata potentia re‑
dimendi remanente pacto redimibilitatis cō‑
currit modicitas pretii ⁊ pactum redimēdi: ex
quo palliatur vſura ſecundū predictā comunē
opi.vnde patet gratioſe per partes neceſſario
dari debere hanc gr̃az ne alias palietur fraus
⁊ ſi hec diſplicent emptori det pretiū cōdignū
perpetui redditus ne auferat totaliter redimē
di facultatē.alias nō licet gr̃az hāc ſupleri ꝑtio
cū ſuſtantialia cōtractus alteretur ⁊ trāſeūt in
aliā naturā pretio nō auferātur qꝛ corrumpi‑
tur ſubietū preſertim cuz gr̃a iſta ratione atte
nuationis ꝑximi ſurrogetur loco gr̃e charita‑
tis ꝗ͂ auferre nō licet iuxta illud Amos. 2. ca.
ſcriptū eſt enim filij non ſemines mala infalcis
iniuſtitie ⁊ non metes ea in ſeptuplū ſi preuari
catus ſis in amicū pecuniā differentē et fratrē
chariſſimū in auro ſpreueris ecleſi.7.ca. ¶ Oc
tauū de cauſa ſimilitudinaria patet nam vide‑
mus qđ licet regulariter particularē ſolutionē
quis recipere nō cōpellatur ex equitate tamē

iuris innit⁹ q̄ꝺ illā recipit ¶ Primo ſi tractat
de libertate.l.cū heres.§.ſi duobus.ff.de ſtatu
liber.¶ Scōꝺ ſi tratat ꝺ euitāda diſtractiōe p̄
dioꝝ laboratoris ocaſiōe tributi debiti.l.pla
cuit.C.ꝺ colla.fundoꝝ patrimōia li.xj.¶ Ter
tio ſi tractat de liberatiōe pig.ab vno ꝺbito .l.
ſi.qb⁹ mo.pig.vl̄ hypo.ſoluit ¶ Quarto ſi lex
ſcindit actionē inter plures.l.ſcōa.C.ꝺ heredi
ta.acti.¶ Quīto ſi ꝺbitor ē impotēs ad ſolutio
nē totalē q̄ꝛ de eq̄tate iudex cōpellit creditorē
vt recipiat ꝺ.l.quidā exiſtimauerūt.ff.ſi cert.
peta.iuncta.ſcōa lectu.glo.⁊ q̄ ꝺi.Jaſſo ibi .5.
col.alegādo dictū Joa.de imo.in ca.odoard⁹
ꝺ ſolutio.¶ Sexto ſi fauor pie cauſe cōcurrat
ſecōm Ludoui.roma.et Alex ā.de imo.prout re
fert Jaſſo i.ꝺ.l.q̄dā exiſtimauerūt.4.col.¶ Se
ptimo ſi cōſuetudo eſt q̄ꝺ particulariter poſſit
ſolui.ſcōm Jaſſo ibi.3.col.aleg.l.in his.§.ſi du
os.ff.ꝺ ſolutio.¶ Octauo ⁊ vltimo q̄ndo actū
eſt de ſolutione per partes facienda aut iudex
q̄ꝛ nil intereſt cōpellit illā fieri.ꝺ.l.tutor.§.luti⁹
ff.ꝺ vſur.ꝺ.l.q̄dā exiſtimauerūt in fi.ſi ergo in
cōtractu mutui ſtricti iuris prout ibi admititur
particularis ſolutio nō tantum ſi cōcurrāt in ſi
mul.oēs predicte cauſe ſed vna ſola ex ipſis:
q̄nto fortius in cōtractu emptiōis(prout eſt iſ
te)idem erit dicendū cū nō tātū cōcurrat vna
de predictis cauſis hoc caſu ſed etiā oēs.nam
tractatur de libertate a tributo oneris regū ⁊
principū vt perpēdit dn̄s per ꝑphe.Oſee.8.
ca.ibi q̄eſcēt ab onere regis.⁊c tractat de eui
tāda diſtractione p̄dioꝝ ne opes et pretiū aci
piātur cōtra illud Ezechie.22.tractatur de libe
ratione pignoꝝ ne incurſione barbarica inva
dātur p̄dia laboratoꝝ ocaſione partis fruct.i
cōtra illud Eſdre.2.ca.5.cōtra tex.in.ꝺ.auctē.
nullū credentē agrico.tractatur ꝺ obligatione
diuidua partis fructū ſeu reddituū quo caſu ꝺ
iure per reditionē partis extinguitur pro par
te obligatio.ꝺ.l.cui vſus fructus.ff.de vſu fruc
tu.lega.tractatur de impotētia vēditoꝝ q̄ nō
abſq̄ maximo grauamine totū pretiū de facili
in ſimul dare poſſunt vnde iuxta dictū ſapiētis
ad iuſtificādū aiam dare pro parte ⁊ recipere
pro parte deberet emptor vt dicitur eccleſiaſti.
14.c.in diuiſionū enim mōte ſtat dn̄s Eſaye.29
ca.q̄ in valle gabaon(.i.fraudātiū gratas par
tiū diſtributiōes ſeu diuiſiōes)iraſcitur vt ibi
dicitur ⁊ ꝓbatur Joſue.9.ca.tractatur de pia
cauſa q̄ꝛ de diſſolutione colligationū impieta-
tis:de ſolutione faciculoꝝ de p̄mentiū ⁊ ꝺ di-
mitēdo homines cōfractos onere reditū libe
ros ⁊ de omni onere dirrūpēdo q̄ꝺ facilime iu
dices facere debent vt benedictio q̄ bonis iudi
cibus per hec verba per prophe.a dn̄o datur
illos cōprehendat Eſaye.58.ca tractatur ꝺ cō
ſuetudine ſic recipiente vt dicūt he extrauag.
tractatur de octauo et vltimo ſilicet q̄ꝛ actum
eſt inter partes ab origine huius cōtract⁹ hu-
iuſq̄ de cōtrahendo diuiſim per partes ad ra
tionē cuiuſlibet aurei empti vnde crudelis eſt

q̄ talē gr̄am a cōtractu iſto bone fidei tollit aut
illā venalē facit vt deſinat eo ipſo eſſe gr̄a con-
tra tex.in ꝺ.ca.p̄mo.1.q.p̄ma.¶ Nono de cau
ſa ſub intellecta patet q̄ꝛ iſti cōtractus ad inuē
ti ſunt ꝑ meliori ſeu expedientiori expediētia
venditoꝝ in neceſſitatibus ſtatus vt late.ꝺ.eſt
ſupra vnde hic in ſexta conditione cauetur q̄ꝺ
pretiū ſit irrepetibile ex parte emptoris ne ſub
uentio q̄ illi facit emptor ne bona diſtrahat in
iuſto pretio indenitatis ſtatus ſui gr̄a:fruſtra-
toria aut momētanea eſſet ſi ſtatim pro p̄tio da
to illū vrgeret ad diſtractionē totalem predio
rū vnde tacite videtur actum in hoc cōtractu
pro rationabili et comuni vtilitate vendētiū
q̄ꝺ pretiū ſit irrepetibile ex parte emptoris vt
ſit in libera vendētis poteſtate ex reſiduis fruc
tibus reditū ſoluere abſq̄ datione prediorum
inſolutū preciſa:et abſq̄ de nudatione ſtatus
illius vt ꝓbant aperte iſte extrauag.dicentes
gr̄am ⁊ fauorē debere vendētibus fieri ꝑ pro
uiſione indenitatis ſtatus eoꝝ probatur irro
nice in dic.autoritate Oſee prophe.8.ca.ibi
Ephraym munera dederūt amatorib⁹ ſuis ſꝫ
cū mercede cōduxerūt natiōes quaſi dicat q̄ꝺ
Ephraym(.i.petentes germinationes vel aug
mēta ſcōm q̄ꝺ comuniter exponitur)licet iacta
bātſe in ꝑrimis impendere mun⁹ pietatis:hoc
tamē vere erat falſum cū nō gratis mtuuarunt
illis:ſed venaliter:pro mercede reditunli con-
ducendo victū ſuſtentationis eoꝝ vt ergo iſta
gr̄a ſit vera gr̄a nec ad amarū ſenſuꝫ trahatur
ſi totaliter integre redēptio fieri debeat cōpe-
lendo et alliciendo vendētes ad vnū de tribus
aut ad redemptionē preciſam ſi pecunias ha-
bent:aut ad venditionē prediorū pro p̄tio ha
bendo et ſe liberādo:aut ad fugiendū et dādū
inſolutū ex tacita et ſubintellecta conditione
ſubuētionis ſtat⁹ q̄ ineſt q̄ꝺ redemptio per par
tes admitatur q̄ꝛ iſta dicitur eſſe in poſſibilita-
te:eo q̄ꝺ honeſte poteſt fieri alia autē nō q̄ꝛ fit
cum dedecore ſtatus vendētis.l.nepos procu
lo.ff.de verbo ſigni.c.aliud.xj.q.p̄ma.c.faciat
22.q.ſcōa nā cū tractetur hic de meliori expe-
dientia vt dicūt extrauag.nō poteſt expedien
tia melior dici illa q̄ vrget ad diſtractionē pre
dioꝝ ob q̄ꝺ nō tantū debitū charitatis emp-
tor frangit:nō gratis ſed pro certo lucro ſub-
ueniēdo ſed etiā grauius delinquit:cū diſſicul
tādo liberā redemptionē alicit ⁊ vrget vēdētē
ad diſtractionē prediorū ob q̄ꝺ nō tantū gr̄aꝫ
dn̄icam ſed etiā pōtificalē ꝺ qua in extrauag.
Marti.aufert q̄ꝺ facere nō deberet argu.l.iu-
ris gētiū.§.ſed et ſi fraudādi.ff.de pactis.l ge
neraliter.C.de nō nume.pecu.neq̄ enim licet
mitere manū ad aratrū gr̄e:⁊ reſpicere retro.
vt habetur Luce.9.ca.nec dare gr̄am mane et
auferre ſero ſcōm q̄ꝺ faciebat papa Celeſti.vt
habetur et not.in.c.primo de renūciatione li.
6.et vt ait ſapiens ꝓuerbio.6.ca.homo apoſ-
tata graditur ore peruerſo annuit enim oculis
et terit pede digito loq̄tur bonū prauo autem

corde machinatur malū. et q̄ laq̄uz alij ponit
peribit in illo (eccleſiaſti. 27. c.) nā predicantes
libertatem verbis ſeruitutē autē factis: ſe veri
ter ad mortē: ad gladiū ad famē: cōdenātur a
dn̄o vt legitur Hiere. 34. c. hinc dicit prophe.
pſal. 27. operātes iniqtatem q̄ loquūtur pacē cū
proximo ſuo mala autē in cordibus eorū: da
bit dominus retributionē ſecūdū opera eoruz
⁊ ſcdm̄ neqtiā ad inuentionū eorūdez vnde cū
habeatur pro impoſſibili qd̄ cuz maximo gra
uamine et difficultate fit. l. apd̄ Julianū. §. ſi cō
ſtat. ff. de lega. primo. §. nō ſolū cū cōcor. inſtitu
de legatis cū oneroſior eſt impoſitio q̄ ſubuē
tio et ſi nō oneroſior ſaltim tan grauis ablata
reditione p partes nullo modo admiti dēberet
qr ſi admiteretur ſimilima eſſet iſta ſubuentio
ſubuētioni q̄ ex cauſa vſuraria fit cū prout illa
vrget ad diſtractionē ita iſta ad deſtructionez
vt ergo ſtānū huius ſubuentionis: in ferrū non
cōuertatur. ſi potētia redemptionis ad actum
nō poteſt deduci niſi nimis grauiter: ne ſpōſus
ſanguinis dicatur emptor vendenti vt alias di
citur Exodi. 4. c. et ne ſanguinē eliciat dum ni
mis emūgit aliciēdo ad diſtractionē pūerbio.
30. et ne mordeat vngulas eq̄. i. patrimonij vt
cadat acenſor. i. dn̄s eius retro dicēdū eſt (ne
ſidē expeditioris ſubuentionis fallat) nō poſſe
auferre redimibilitatē per partes. ¶ Decimo
de ceſſatione cauſe originarie perceptionis pa
tet qr iſti reditus vt dic. eſt ſupra ſoluuntur ex
capite quaſi more loco intereſſe lucri ceſſantis
ex mutuo quo ad forū cōſcietie. ſecūdū Cepol.
in d. tracta. ſimul. 5. caſu pri. §. verū q̄ quaſi mo
ra cōtrahitur eo qd̄ occaſione ſubuentionis ſta
tus vel pōpe pecuniā alienā irrepetibiliter reti
nere voluit vendens dato certo lucro: prout a
lias probatur in. l. plane. ff. d̄ poſſ. dū. d. plane
ſi poſſit rem redimere nec velit nō caret culpa
et ſic quaſi mora adeſt vbi per partes redere
poſſet pretiū et omitit ſic redimere. deeſt autē
hec quaſi mora vbi in totū pretiū offerre niſi cū
graui iactura ſui nō poſſet. deeſt etiā quaſi mo
ra pro rata oblata vbi offerri permititur ptiuz
pro parte et pro parte offertur a vēditore qr
ex die qua offeret purgatur illa quaſi mora p
illa parte oblata cum reditibus de curſis ſicut
enim ſi tp̄e cōtractus emptor tantū ratā pretij
offeret: nō haberet ius petēdi reditus niſi pro
parte oblata: vt in. l. fiſtulas. §. fundū vbi Bar.
ff. de cōtrahenda emptione. l. fina. vbi Bar. ff. d̄
fundo dotali: idē Bar. in. l. Julian⁹. §. offerri. ff. d̄
actionib⁹ empti. ita ecōtra dicendū eſt ex obla
tione pro parte: qd̄ ceſſet p illa parte reddit⁹
petitio. vn̄ cōcludēdū eſt qd̄ ne iſta potētia re
dimendi ſit innanis et vētoſa cū ad actū expe
dictie (vt dicūt pōtifices) reduci nō pōt niſi per
partes redemptio fiat qd̄ praticāde ſunt iſte cō
ſtitutiones prout iacēt de preſumpta ⁊ expre
ſa intentione pontificū pōtifex enim qui verita
tez colit ea tantū modo admiſiſſe videtur q̄ re
ipſa libere ⁊ gratioſe liberalitatis effectū pſtāt
non autem ea q̄ verbis vanis nō autez quo a
facti veritatē cōcedūtur vt di. imperator in. l.
vna. C. de dedititia liberta. toll. Bal. in rubri.
ca. ff. de rerū diui. pe. colu. per. l. tertius. §. ſiqs
ſic. ff. de ſtatu liber. cum iſtis enim ſex cōditioni
bus ⁊ temperaturis hi cōtractus aprobantur
non autem ſine eis vnde caueat qui hanc gr̄az
aufert ne cum ſpheudo prophetis in die iuditij
a dn̄o puniatur vt di. ipſe per prophe. Eſaye.
43. deuter. 18. ſubdens Ezechie. 13. ⁊ 22. c. qr locu
ti eſtis vana in mēdatio dicentes pax vbi non
erat pax populo meo ⁊ ipſi edificabāt parietē
(. i. conſuetudinem prauā cōtrahendi) vos au
tem liniebatis illā luto abſq̄ palleis (. i. abſq̄
circūſtantijs requiſitorū) ideo dico vobis quili
niſtis abſq̄ temperatura qd̄ caſur⁹ ſit paries
erit enim imber mundans ⁊ dabo lapides per
grandes de ſuper irruentes ⁊ ventū pcelle diſ
ſipātem et complebo indignationem meam ſu
per parietē ⁊ in his qui liniūt euz abſq̄ tempe
ramento et dicā vobis nō eſt paries ⁊ nō ſunt
qui liniūt eum. ſubdens per eundē prophe. 21.
ca. cōtra recedentes de facto a declarationib⁹
doc. perfecte elimatis verbis autē illas vt ſcu
tū afferentes: ad excuſandas auaras intentio
nes a pecatis verba ſeqn̄. gladi⁹ gladius exa
cutus eſt et limatus vt cedat victimas exacut⁹
eſt: vt ſplendeat limatus eſt: qs moues ceptrū
filij mei ſucidiſti omne lignū dedi eum ad leui
gandū vt teneatur manu. iſte exacutus eſt gla
dius iſte limatus vt ſit in manu interficientis:
vbi aperte datur intelligi qd̄ mouentes ceptrū
filij dn̄i. i. conſtitutionem pōtificalez ad effectū
trucidādi pauperes cum gladio limato. i. per
fecte cōſiderato a pōtifice nō vt eſt limatus in
litera: ſed prout eſt exacutus in executione fac
ti: nimis punibiles ſunt qr dominus tantū talē
gladiū permiſit ad leuigandū (. i. ad aleuiādas
pauperū neceſſitates qui alias ſubuentionē nō
inueniūt) taliter qd̄ teneatur manu cōditiones
requiſite in ipſo cōſiderādo ante oia. vnde ob
ſeruande ſunt gr̄e pōtificales premaxime hec
tan pia et plena miſericordie. nā ſcriptū eſt iu
diciū fieri debere ſine miſericordia his qui nō
faciunt miſericordiā Jaco. 2. ca. caueāt ergo q̄
auferūt hanc gr̄am ne dn̄s deleat eos de libro
vite. ob qd̄. d. apoſt. ad hebre. 10. irritā faciens
legem Moyſi ſine vlla miſeratiōe duobus vel
tribus teſtibus moritur quāto magis putatis
deteriora mereri ſuplicia q̄ filiū dei conculca
uerit et ſanguinem teſtamenti (. i. charitatē) po
lutum dux erit in quo ſantificatus eſt et ſpiritui
gr̄e cōtumeliā fecerit: iuſte namq̄ abhoret dn̄s
homines nil abſq̄ pretio faciētes gratis iuxta
illud malachi. pmo. c. qs ex in vobis q̄ claudit
hoſtia et incendat altare meū gratuito: nō eſt
michi voluntas in vobis et munus nō ſuſcipiā
d̄ manu vr̄a. ⁊c. optimū ergo erit vt di. apoſto.
ad hebre. 13. in gr̄a iſta pōtificali ſtabilire cor.
nō autem in eſcis redituū q̄ nō profuerūt quo
ad deū ambulantib⁹ in eis nume. xi. c. pſal. 77.

nam et ſi ſub colore ſuplectionis pretij hoc ſa
ciant parum eis proderit q2 licet emulationez
habeant non tamen ſecundum ſcientiam. i. ſecũ
dum formam hic tolleratam ignorantes enim
gratiam hanc et ſuam querentes ſtatuere iuſti
tie ꝛ gratie iſtarum conſtitutionũ non ſunt ſub
iecti vt alias perpendit apoſto. ad roma. x. ca.
3 ¶ Y irrepetible: iſta ſexta conditio eſt nimis
neceſſaria ꝛ ab omnibus docto. indiferẽter po
nitur pro ſubſtãtiali ꝛ probatur expreſſe in ex
trauag. Martini in verſi. ſed ad hoc huius mo
di cenſus venditores arctari vel aſtringi non
valerent etiam ipſis poſſeſſionibus et bonis o
bligatis penitus inter emptis ſeu deſtructis. ꝛ
clarius in ſecunda extrauagan. ibi ſed ijdem
ementes etiam ſi bona domus terre et heredi
tates huiuſmodi proceſu tẽ
poris ad onimode aſſolatio
nis reducerentur oprobium
pecuniam ipſam etiam agen
do repetere nõ valerent. ꝛc.
in quibus aperte ꝓbatur pre
tium in omnem euentum de
bere eſſe irrepetibile ex par
te emptoris et etiam ex par
te vẽditoris inſpecto tempo
re contractus licet per viam
mutationis voluntatis de no
uo ocaſione redimibilitatis
gratioſe conceſſe vti poſſit fa
cultate redimẽdi et huius cõ
ditionis ratio potuit eſſe. vt
iſte contractus in differentia
ſubſtantiali diſcreparet a contractu mutui ſub
vſuris in quo de ſua propia natura eſt habere
oculos retro ſilicet ad pretium datuz repeten
dum non in ſpecie ſed in genere q2 ſi mutuo ta
cite agitur vt tantundem quantum datur reda
tur nec deſinit eſſe mutuum ſi infra certũ tẽpus
repeti nõ poteſt pecũia ſiue infra incertũ vnde
ſiue quis paſciſcatur qd dum vſus ad quem pe
titur pecunia ad impletur: non petatur (vt taci
te paciſci videtur iuxta comunem doctri. Bar
tho. ꝛ docto. in. l. ſi penam. ff. de verbo obliga.
et in. l. ſecunda. C. comoda) ſiue actũ ſit qd do
nec ſoluuntur vſure ſors non poſſit peti. ſiue ac
tum eſt qd ſors non preſtetur ſi vſure ſoluãtur
in omnes iſtos caſus non deſinit cõtractus eſ
ſe mutui vt probatur primum in. l. 2. §. mutui da
tio. ff. ſi cert peta. ſecundum in l. item q2. §. fina.
vbi Pau. de caſt. et Alexan. ff. de pactis tertiũ
in. l. 4. §. fina. ff. de annuis lega. vbi Bar. et doc
to. doctor de medina in ſuo codice de reſtitu.
et contractibus titulo de cenſibus ſecunda co.
lu. §. nunc de pactis verſicu. alius caſus facit. l
ſititius. ff. de preſcriptis verbis. l. ſi bene colla
te. ff. de vſur. et hoc ea ratione q2 licet penden
te conditione de facto peti non poteſt ſors: ſuſ
tentatur tamen quaſi mutuum in illa ſpe qd ve
niet caſus in quo de fecta conditione peti po
terit q2 in vim deffectus conditionis retinet ſu
am naturã in habẽdo qualiqualimodo oculos
retro ad tantundem in genere in qua retinet
ſuam primeuam naturam vt in dictis iuribus
notatur. ius. n. repetendi magis eliditur ibi ex
ceptiõe (vrbanitatis ratione infra tempus) ꝙ
auferatur totaliter iuxta illud q hodie ſenera
tur et cras petit odibilis eſt ecleſiaſtici. 20. ca.
verſicu. hodie. vt ergo differat iſte contractus
in differentia ſubſtantiali ab illo mutui ſub vſu
ris requiritur qd pretium detur irrepetibiliter
non tantum dum vſus deſtinatus ad impletur
vt. l. ſi penam cum ibi not. per Bar. ff. de verbo
obliga. nec tantum donec redditus ſoluuntur
vt in dic. l. item q2. §. fina. ff. de pactis nec tantũ
ſi redditus non poſſint exigi ex impotentia ex
ſoluere debentis vt in dic. l. ſititius. ff. de pr eſ
crip. verbis ſed etiam requi
ritur vt in omnem caſum ꝛ in
omnem euentum pretium de
tur irrepetibile ex vtraq; par
te tempore contractus etiaz
ſecuta aſſolatione prediorũ
nec vllo modo partes habe
ant oculos retro ad illud re
ſoluendũ niſi tãtũ a vẽdente
p viã mutationis voluntatis
de nouo via gratie principa
liter vt accidit in venditione
predij corporalis cum pac
to redimendi argu. Leuiti. 25.
verſicu. cuncta. regio. l. ſecun
da cum concor. C. de pactis
inter empto. et vendi. nam ſi
animus partium tempore contractus fuit de re
dendo pretium nec per aliqd tempus animus
eorum nõ fuit perfectus irreuocabiliter in om
nem euentum traſferendi: non emptio ſed mu
tuum contrahitur licet emptio ſimuletur. l. em
ptione. C. plus vale. qd agitur not. Abb. in ca.
ad noſtrã in fine. de emptione et vendi. archie.
flo. poſt Teruer. in dic. tracta. de vſur. parte. 3.
q. 14. ante fi. iſta ergo eſt fortior ꝛ potiſſima ra
tio ex mente docto. quare pretium perpetuo de
beat eſſe irrepetibile ne emptio hec tranſuſtã
tietur in mutuum vt preſumitur ſemper tranſuſ
tantiari vbi animus veriſſimilis redimendi po
teſt coniecturari ex pacto redimendi et ex mo
dicitate pretij vel ex alia ſimili cauſa vt perpẽ
dit notanter Conrra. q̃ſti. 83. primo et ſecundo
argu. in argumentis. alias in nichilo iſti reddi
tus pecuniales differre videntur a mutuo ſub
vſuris cum ſicut ibi ita et hic: pecunia datur et
pecunia recipitur et ſicut ibi ſors et vſura poſt
tempus: ita et hic opes et pretium poſt tempꝰ
redẽptionis acquiritur et ſicut ibi ex iure obli
gationis vſurarie egerminabili ſoluitur: ita et
hic vigore iuris percipiendi non habens cul
mũ nec germen et ſicut ibi ex omnibus bonis
ex ſoluitur ita fere hic quia ſuper bonis impo
nitur: de bonis ſoluitur. et licet ibi generalior
ſit obligatio comprehẽdens preſentia bona ꝛ

petible y al vẽdedor de tal ma
nera que por ningũa via ni for
ma ſe lo pueda pedir direte ni
indirete en ſuyzio ni fuera del
aunque el cenſo por caſo for
tuyto / o de otra manera no ſe
pueda ſacar delos frutos ſaca
da la coſta: por auerſe totalmẽ
te deſtruydo e aſſolado las he
redades ſin culpa del vẽdedor
¶ Las quales condiciones por
ſer las formales E ſuſtantiales
conque eſtos cenſos conforme
a derecho ſe introduxeron E

ſutura in iſto autē tātū pſentia: cū terra in eter
num ſtet prediorū annexatorum vſqꝫ ad finem
mūdi tan certitudinaria eſt iſta preſtatio ſicut
et illa. qꝛ raro aut numq̄ omnia bona totali-
ter aſſolātur nec periculū excuſat cōtractū ab
vſura o per ſe. ca. nauigāti. cuꝫ materia de vſur-
niā trāſuſtantietur in venditionem ex ſituatio
ne ſuper rebus expreſſis ⁊ ex pretij irrepetibi
litate onimoda q̄ ptij irrepetibilitas vere pre
ſumitur vbi tam condignū pretiū pro reditibꝰ
datur: qḋ eligat magis venditor lucruꝫ illius
q̄ damnum quē patitur ex ſolutione redituū ſe
cundū Conra. ibi et. q. 85. ſcōa conclu. alias vt
predixi ſi grauatur magis q̄ ſubuenitur nunq̄
contrahitur vera venditio. qꝛ ius percipiendi
tale frāternizat nimis cū iure obligationis pro
vſuris nam ſicut ius obliga-
tionis illud: exoſuꝫ eſt qꝛ cō
tra naturā aliorū iuriū ⁊ ac
tionū incorporaliū habet vi
tā viuificatiuā quo ad vſura-
rū exactionē (cū tale ius ſem
per viuit aut prolōgādo obli
gationē p fructu abominabi
li vſurarū: aut inſtigādo ōbi-
torē vt ſortē redat vt oppſſio
eſſet) ita pariformit iſtud ius
redituale ſi pretiū eſt iniuſtū
(prout ſemper fere eſt: atten
ta incertitudine durationis
ſue: et onere omniū expenſa-
rū pro redigendis reditibus
q̄ omnes necdum recte ſuple
ri pretio; ſed neq̄ ſciri poſſunt vlo modo per-
fecte) degenerat a natura aliarum obligati
onum ſeu iurium qꝛ ille omnes vnum ius mor
tuuꝫ importāt. i. quantitatem certam debitam
qua exacta ceſſat obligatio nec vltra taxatio-
nem extenditur vt patet in vēditione vſus fruc
tus vel actionis alterꝰ contra tertiū pro. 500.
quibus ſolutis extinguitur obligatio: ius autē
hoc obligationis pro reditibus nō tātū habet
vim exigendi reditus certos et terminatione
certa finitos: ſed etiaꝫ ad inſtar iuris obligatio
nis pro vſuris habet vim prolōgatiuā redituū
vſqꝫ ad finem nundi ſi pretiū nō reſtituatur ha
bet vltra etiā vim pūgitiuā cum ſpinis incerto
rū redituū non capientiū terminum neqꝫ finem
per quā cōpunctionem pretiū datū (licet ſors
mortua videatur) vere viuificatur cū quotidie
flagitet ⁊ animum vendentis alliciat vt pretiū
redat aut bona det inſolutum vt opreſſio ⁊ cō
roſſio ſui patrimonij ceſſet in ſuturum. qui licet
veniat in veſtimento ouis ſub colore contrac-
tus venditionis bone fidei de iure recepte ex
fructibus tamen ex quibus perfecta cognitio
demonſtratur (vt dicit dñs Mathei. 5. ca.) ma
nifeſtat non eſſe bone fidei ſed male fidei qꝛ ad
inſtar impietatis vſurarie recluſe ſub plumbo
pecati mortalis in amphora cupiditatis huma
ne (vt habetur in dic. ca. 5. Zacharie. prophe.)

tol leraron por los pontifices e
no de otra manera. ordeno E
mando que de aqui adelante ſe
inſeran e pongan en todos los
cōtratos de cenſo al quitar que
eneſta puebla ſe hizierē e otor-
garen: e que deſta manera he-
chos valgan e ſe puedan execu
tar e que ſi de otra manera (no
inſertas, o guardadas ſuſtantial
mente eſtas condiciones) ſe hi
zieren e otorgaren: que los ta-
les cōtratos ſean en ſi ningunos
e de ningun valor e no ſe pue-

habet iſtā contratactio reditualis viuificantē
ſpiritum in alijs milui. i. in vita prolōgatiua re
dituum et viuificatiua pretij irrepetibilis. non
autem habet in corpore germen qꝛ ius obliga
tionis pro reditibus nec habet corpꝰ nec fruc
tus cum ſit quid in intellectuale et incorpora-
le: eleuat enim per iſtum cōtractū amphoram
cupiditatis nr̄e inter celum et terrā in regione
agris hoc eſt in cōfidētia iuris huius percipiē-
di: vt per hoc nr̄a cupiditas non ſit ſubiecta ca
ſibus fortuitis (qꝛ incorporalia non recipiūt
paſſionē vt inquid Bal. in. l. incendiū. C. ſi cert
peta) ſed aſportetur per hūc contractū cenſu
alem cōtra interdictū dñi in Senaar (qḋ inter
pretatur babilonica cōfuſio vel dētis ex inna-
nitio ſecūdū comuneꝫ interpretationem) quaſi
dicat tex. ibi qḋ confuſio plu
riū cōtractuum procuratur
per hanc viā ad dentiū exhi
nanitionē plurium pauperuꝫ
⁊ opreſſorum vt ab eis anna
ta ſubſtantie et cibus ex ore
auferatur ſub colore iuſti pre
tij et liciti contractus cū hoc
caſu non ſit contractus pure
venditiōis ſed partē habeat
a mutuo hoc eſt pecuniam et
a ſecurationem ſortis ſub in
corporali iure obligationis:
partim ex venditione hoc eſt
qualitatem irrepetibilitatis
pretij: partim etiā a ſocietate
qꝛ partialis et quaſi leonina
ſocietas contrahitur in fructibus prediorum
ſuper quibus imponuntur reditus inter emen
tem et vendentem non comunicatis periculis
et expenſis. partim habeat conductionis quia
cum mercede per hos redditus conduunctur
nationes. i. homines teſte domino Oſee. 8. ca.
partem contractus a ſecurationis teſte docto
re de Medina in ſuo codice de reſtitu. et con-
tractibus. §. fina. in fine in materia cenſuuꝫ par
tim habeat de poſiti qꝛ ſub hypoteca prediorū
vt fructificet non farinam ſed reditum pecunia
lem ſtabiliuntur et ponuntur ſuper baſem bo-
norum opreſſi ad auferendū cibum ex ore pau
peris vt ita in ca. Zacha. 5. partem haber man
dati quia gratia ſubueniendi opreſſos fuit in-
troductus vnde quia ad confuſioneꝫ babiloni
cam nos trahunt abſtinendum eſt per omnia
ab iſtis contractibus ſcriptum eſt enim Eſaye
24. capi. quod apropinquāte fine ſeculi: huius
confundi debent comertia omnia et contrac-
tus inuiceꝫ conculcari ſperantur ita vt vix cog
noſcatur quo genere contractus quis ſe obli-
guet ex quo vaſtitas et deſſolatio maxima ſub
ſequetur in auri corpore miſtico chriſti. i. vni-
uerſali ecleſia dicit enim ibi propheta ecce do
minus diſſipabit terram et nudabit eam et afli
get faciem eius ⁊ diſperget habitatores illius
⁊ erit ſicut populus: ſic ſacerdos ⁊ ſicut ſeruus

ſic dominus ſicut ancilla ſic domina eius: ſicut emens ſic ille que vendit ſicut ſenerator: ſic is qui mutuum acipit. ſicut qui repetit: ſic is qui d̃bet diſſipatione diſſipabitur terra et direptiõe predabitur: terra inſecta eſt ab habitatoribus ſuis: quia tranſgreſſi ſunt leges: mutauerunt ius: diſſipauerunt ſedus ſempiternuz. in quibꝰ verbis aperte abuſſo circumſtantiarum cuiuſq́ contractus (ꝛ precipue iſtius) ſignificantur qꝛ in eo omnia ſigna de quibus ibi concurrunt nam ſacerdotes ſicut populares de iſtis cenſibus vixerunt licet Jacobus herſerden. quem refert Cõrra. q. 85. ſexta cõclu. tertia col. Pau. de caſt. in dic. conſil. 289. fina. colu. Abb. in ſua. 5. diſpu. tertia. principa. q. Gerſo. in di. tracta. contra. ſecunda parte. §. poſt materiaz verſi. ſi. Joa. de ligniano. Lauren. de pinula quos ſequitur Rodul. in tracta. de vſur. ſecũda parte. 18. q̃ſt. conſuluerunt ipſis preceteris: abſtinere debere ab eis. qꝛ deberent alijs precellere. exemplo. ca. ſolite de maio. ꝛ obe. cum concor. ſimiliter per hos contractus domini ꝛ dñe patrimoniorũ gaudent nomine dominorum ſerui autem et peiores ſeruis ſunt. qꝛ annatam ſubſtantie emptoribus ſuis: ſumptibus proprijs per hos redditus offerunt / ſimiliter qui vendunt redditus. quaſi emptores ſunt qꝛ poſt perfectam venditionem reddituum faciunt q̃ facere debent emptores eorum: nam ſuſcipiunt expenſas ꝛ culturas et pericula fructuum vſq́ ad reductionẽ prouẽtuũ in pecunia. ex quo non venditio ſed locatio aut alius contractus vere contrahitur vt perpendit conſultus in. l. cum manu fata. §. fina. vbi Bal. ff. de cõtrahen. emptione. l. neceſſario in prin. ff. de periculo. et cõmodo rei. vendi. ſimiliter quaſi fenerator eſt ille q̃ mutuum acipit nam multotiens: venddentes hos redditus ocaſione habendi lucri vendunt eoſdem a alijs ad. 14. ipſi autem emunt ab aliis ad. 10. et ſic iniuſtiori pretio vt ſaltim quattuor lucrẽtur vt exemplis eſt compertum. ſimiliter quaſi repetens reputatur is qui debet: licet nichil repetat: qꝛ venditore redimente redditum: dicunt dd. ipſum repetere ius ſuum percipiẽdi alienatum ſicut ſi predium corporale cum tali pacto a vẽditore aliter reaciperet qd̓ eſt falſum qꝛ nichil repetit ſed extinguit obligationem vt dic. extrauagan. Martini in verſicu. et ſemper ibi extinguere. ꝛc. ꝛ dominus per prophe. Ezechielis. 7. cap. vt dic. eſt ſupra ſimiliter diſſipatione diſſipatur terra et direptione depredatur propter tranſgreſſionem legum et mutationez iuris et diſſipationem ſederis. i. charitatis ſempiterne: nam per hunc contractum (qꝛ naturalia venditionis auferuntur) traſſormatur emptio hec in naturalibus mutui non ob aliud niſi vt auerti poſſit licite a ſedere mutui gratuiti et

dan ni deuã executar en manera alguna: ni fagan fe ni prueua en juyzio ni fuera del. E quiero e mando que los eſcriuanos que al preſente ſon / o fueren de aquí adelante eneſta pnebla: no puedan dar ni den fe ni inſ-

ob hoc reſſcienda eſt ſalua pace. oppi. Conrra q̃ſt. 84. ſexta conclu. §. ſi. pe. et ſi. colu. Joa maioris in. 4. ſenten. d. 15. q̃ſt. 45. et. 46. et docto. d̃ medina in ſuo codice de reſti. et contractibus in titu. de cenſibus. §. ex dictis alia. xj. colu. cuz ſeq̃ntibus dicẽtes: qd̓ licet de equitate fieri nõ debeat: ꝛ ante factum conſulendum ſit qd̓ non ſiat tamen poſt factum tenent de rigore iuris valere pactum per quẽ iſta irrepetibilitas pretij auſertur ſi cõdignũ pretiũ pro illius ablatione offeratur ſupra comune pretiũ ab emptore nã ſalua eorũ pace hoc nõ eſt dicendum omnino non tantum qꝛ conditio vna de ſex ſubſtantialibus huius contractus auſertur: ſed qꝛ etiã et ſi mille auri ſupra iuſtum pretium dentur cõtractus nullo modo purgatur a labe vſuraria ea ratione qꝛ ſtatim qd̓ emptor vnum aureuz reditus nomine haberet ſtatim poſſet repetere mille q̃ adidit ſupra: et etiã iuſtũ pretium: vnde qꝛ ſecundum eorum oppi. relinquitur in potentia illius: pretium cum lucro cũ velit repetere nullo modo excuſari poteſt a labe vſure. cum non diſerat iſte cõtractus a mutuo niſi in nomine. nec obſt. qd̓ facultas redimẽdi in emptione predij corporalis poteſt relinqui in arbitrium emptorum ex quo ipſi mouentur ad dicendum idem eſſe in reditibus vt probatur in. l. qd̓ ſi nollit. §. qd̓ ſi ita. ff. de edili. edicto. not. Abb. in cap. illo vos. poſt Joa. Andre. de pigno. nam in predijs corporalibus eſt diuerſiſſima ratio qꝛ ibi ſi emptor diſcedit a contractu et repetit pretium ſuum (quem cum fructibus temporis quo nõ retraxit retinet) illud qꝛ fructus efficiuntur ſui ꝑ ſuo dominio cultura et cura et expenſis q̃ poſuit in fundo duz durauit dominus vnde qꝛ capit fructus ex ſudore ſuo non poteſt dici iniuſtus poſeſſor. §. ſi quis a non domino in ſi. inſti. d̃ rerum diui. qꝛ ſicut vendens ſibi interim lucrũ ex pretio retinet: ita et ipſe gaudet fructibus predij et vterq́ ex iuſta cauſa: primus ex negotiatione alius ex labore. at in reditibus ſi facultas redimendi eſſet in poteſtate emptoris: ipſe poſt aliquod tempus repetendo: oppes ꝛ pretium rehaberet et licet pretium ſuum qꝛ ſuum: iuſte caperet redditus tamen in iuſto titulo acquireret ea ratione qꝛ licet ſucedant redditus pro lucro ceſſante ſui pretij: illud vbi ipſe non poterat vti ſuo pretio ex illius irrepetibilitate per has extrauagan. et vbi ex mera deſidia vendentis nolentis redimere per partes ocaſione ſui queſtus (cum pecunia reditus iſtius ex capite culpe leuis in redendo imponantur) vbi autem emptor poteſt pretium repetere tunc non poteſt petere lucrum ceſſans quia ſibi imputari debet quare citius nõ petit illud vt lucrum non omiteret vt perpendit Abb. in dic. ca. illo vos de pig. ꝛ ꝓbatur in. l. ſecũda cũ

ſequenti .ff. de indiem adect : nec etiam poteſt taxare intereſſe ſuum q2 oppi. illa (que haben da eſt vt euangelium teſte Ambro . de vigna. in tracta. de vſur. 16. et. 17. colu.) repugnat di cēs intereſſe nō poſſe pacto ab initio certitudi narie taxari vlo modo vt tenuit Cy. in. l. ſi ſer uus ea lege. ff. de ſeruus ex portan. Bal. in. l. cūtos populos quarta colu. C. de ſumma trini tate et fide catho. Sali. ⁊ Bal. in auct. ad hec. ſecūda colu. C. de vſur. et latius Saly. in. 9. co lu. poſt magiſtrum Georgiuz de arminio. Albe ri. in. l. fina. C. de pericu. et conmo. rei vendi. Joa. Andre. ⁊ cardinalis Anto. de butrio in. c. ſalubriter de vſur. et eſt demente Inno. Abb. ⁊ aliorum idem ipſe Anto. de butrio conſil. 17. 7. funda. Decius vbi alia plura refert cōſil. cxi. et cōſil. cxix. pe. colu. idem omnes docto. in ru brica. de vſuris in quantum vſuraz ad rationē 24. pro vno (de qua in dic. aucten. nullum cre dentem Agricole ⁊ aliam ſimilem quantumcū ꝗ iuſtificatam comunali intereſſe) nō admitūt idem pala. rube. vbi plura refer. in repe. c. per veſtras. de donatio inter virum et vxorem in. §. incipienti ſexto dum dicit tex. ⁊c. quarta co lu. verſi. predicta tamen et. §. octauo infertur. ⁊c. fina. colu. vbi aleg. idem tenere ſantuz Ber nardi. in ſermo. 32. ca. ſecūdo et Alexan. de are olis in tracta. de vſur. tertia parte ca. 14. ⁊ Bal. in. l. rogaſti. §. ſi tibi verſi. quid ergo. ff. ſi cert. pe ta et in. l. vna. 4. colu. verſi. ſed quid ſi promito ex cauſa emptionis. C. de ſenten. que pro eo qđ intereſt. ⁊c. quem ſequitur alex. cōſil. 61. ter tia colu. ſecundo volu. incipienti viſo proceſ ſu et conſil. 27. fina. colu. quarto volu. idē Joa. de imo. in. l. inſulam. §. vſuras. ff. ſolu. matrimo. et eſt demente Bar. ibi. idē Rodulphus in tra cta de vſur. q̄ſt. 55. circa finem notanter Ancha rra. conſil. 148. incipit in q̄ſt. que vertitur colu. 3. idem Alexan. conſil. 220. incipit ſuper titulo queſtionis colu. tertia primo volu. idem conſi lio. 27. viſo temathe quarto volu. Joa. ꝺ anna. in ca. fina. pe. charta. de vſur. Ludo. Roma. cō ſil. 52. colu. xi. incipit circa propoſitam conſul tationē idē feli. in ca. cū venerabilis, 3. colu. de exceptio. Ancharra. in ca. in ciuitate de vſur. Abb. in conſil. 66. incipit duo ad declaratienē deciſionis Caſaneus in ſua glo. conſuetu. Bur gundie in rubrica deſdrot Marie. §. 24. archie. floren. in tracta. de vſur. §. 37. ſecūda parte Jo an. de ligniano. in di. ca. ſalubriter iſtam di. co munem opinio. Pala. rube. in di. ſua repeti. c. per veſtras. §. 8. infertur de quo ſupra in verſi. intellige idem Math eus de aflictis vbi notan ter loquitur de intereſſe mercatoris: in ſuis de ciſionibus deciſione. 20. nec ſufficit quem eſſe mercatorem vt intereſſe ceſans poſſit taxare nam licet generaliter poſſit paciſci lucrum ceſ ſans ſecundum qđ iudex taxabit: non autem li cet certum taxare q2 ſine vſura fieri hoc nō po teſt cum intereſſe vnius hominis nulo modo eſt intereſſe alterius neꝗ eſſe poteſt cum varie tur ex qualitate perſonarū et ex induſtria vni uſcuiuſꝗ ex diſtinctione poſſibilis et veriſſimi lis lucri ex qualitate locorum. et ex mille alijs cauſis q̄ per iudicem attendi debent. vt per Ja ſo et alios in. l. 3. §. fi. ff. ꝺ eo qđ certo loco. ideo tale intereſſe nec directo per mutuum: nec indi recto per paliatam venditionem: vt in caſu de quo ſupra poteſt certitudinarie taxari. ſed tan tum officio iudicis peti. vt not. docto. in locis de quibus ſupra glo. in ca. quoniam. 14. q̄ſt. 4. vnde in propoſita q̄ſt. eo ipſo qđ emptor retine ret ius repetēdi pretiuz: eo ipſo paliaret vſurā q2 nec intereſſe tale poteſt peti nec taxari. ob qđ et ipſſemet Cōrra. Joa. maior doctor ꝺ me dina q̄ contrarium dicunt diſuadent hanc viā contrahendi: q2 per eam latibulum latronib⁹ et iniuſtis hominib⁹ aperitur: nec obſtat ꝙ hic videtur venditio ex eo qđ etiam ſi emptor pre tium repetere poteſt: interim tamen ꝙ non pe tit poteſt ſub ſequi aſſolatio prediorum ⁊ ſic a miteret totum pretium: vnde videtur qđ ratio ne huius periculi iuſtificari poſſit contractus q2 hoc eſt falſum ex duobus: primo q2 ſuſcep tio periculi non aufert maculaz vſure. ca. naui ganti de vſur. cum ibi nota. ſecundo q2 ⁊ ſi vſu ra de certis prediorum fructibus debeatur et fructus ſint ſubiecti periculis non ex hoc con tractus deſinit eſſe vſurarius aut paliatus de vſura quo ad computandum fructus in pretio ca. conq̄ſtus et ca. ſalubriter per locum ab ſpe ciali de vſur. vnde remanet ex predictis ꝙ vt ve re contrahatur venditio pretium debere hoc caſu eſſe omni tempore irrepetibile ex parte emptoris ex mente omnium docto. non tamē ſola pretij irrepetibilitas tollit maculam vſure ſi alia non concurrant vt ſtatim dicam. ¶ Cauē dum ergo eſt multum ab iſtis cōntractibus q2 ſathanas maximis aſtucijs et cauilationibus procurat ecleſiam dei ad vomitū vſurarum re uertere ſub palio iſtorum redituuz vt in ſenſu morali forte colligi videtur in figura illa quat tuor beſtiarum grandium diuerſarum inter ſe q̄ ex pugna quattuor ventorum de mari mag no aſcendentes prophete Danieli demonſtra tur vt ipſe ait Danie. 7. ca. quarum prima erat quaſi leena ⁊ alas habebat aquile q̄ euulſe ſue runt in preſentia illius ⁊ ſtatim beſtia ſublata fuit de terra. ſuper pedes tamē illius quaſi ho mo ſtetit ⁊ cor hominis datum eſt ei: ſtatim au tem ꝙ illi: ab hominibus cor hominis fuit da tum: illico egreſſa eſt alia beſtia ſimilis vrſo nō in tota ecleſia ſed in parte illius que tenebat tres ordines tam in ore eius ꝙ in dentibus il lius et ſic dicebant ei ſurge et comede carnes plurimas. ⁊c. de alijs duabus beſtijs non dico q2 ad propoſitum non faciunt ita vt iſte beſtia namꝗ prima ſilicet leena: vſure vere aſſimila tur q2 ſicut ayunt naturales: leenam raptis ca tulis ferotiorē eſſe leone maſculo ⁊ crudeliorē ita exercentes vſurā crudeliores ſunt ocaſiōe numorū ablatorū alijs tyranis hoib⁹ vt notat

Joan. Andre. et Barba. in ca. ad noſtram de em
ptione ⁊ vendi. iſta ergo prima beſtia alas ha
bebat quaſi auis q2 vſura bona preſentia ⁊ fu
tura comprehendit debitoris nam perſonam
reſpicit. l. eos. §. primo. C. de vſur. ſed in conci
lijs Niceno: terraconēſi: lateranēſi: iſte ale vſu
re fuerūt ſublate q2 prohibitū fuit lucrū ex mu
tuo oimodo tollerata tātū petitiōe dāni emer
gentis q̄ extenſa eſt poſtea a docto. ad lucruʒ
ceſſantem vt notat in ca. quoniaʒ et in. ca. cano
nū. 14. q̄ſt. 4. ca. q2 in omnibus: de vſur. not. do
cto. in. c. conq̄ſtus eo titu. vnde euulſis alis ſta
tim vſura ſublata fuit de terra ſctē matris ecle
ſie per prohibitiones ſanctorum patrum tolle
rauit tamen ecleſia vt intereſſe tanq̄ damnum
emergens et vt lucrum ceſſans poſſet officio iu
dicis exigi vt non. in. dic. ca. conq̄ſtus de vſur.
vt attenuatis fidelibus non deeſſet qui mutua
ret (refrigeſcente iam in aliquo charitate ecle
ſie) ſaltiʒ conſiderando poſſe damnū aut lucrū
ceſſantem per iudicem exigere. ſed q2 iſti erant
pedes propij in quibus vſura antiquitus ſuſtē
tabatur apud gentiles quos predicta concilia
non abſtulerunt expreſſe ſed tantū taxari tale
intereſſe certitudinaliter vetarūt euenit vt ſup
pedes illi⁹ leene. i. vſure ſublate quaſi homo di
cat ſtetiſſe eo qȯ noie vſure femineo ablato: in
tereſſe cepit peti et exigi vt not. glo. in. l. prima
C. de ſumma trinita. et fide catho. ⁊ in aucten.
adhec. de vſur. cū cōcor. qȯ ſilicʒ intereſſe qua
ſi hois nomen acepit non q2 homo aut maſcu
lus eſſet ſed q2 illi intereſſe cor hois attribue
batur et dabatur. tantū enim doctores in dic.
ca. conq̄ſtus et in alijs locis de quibus ſupra
permitebant intereſſe nomine peti poſſe: quan
tum lucri aut damni homo qui dedit pecuniaʒ
mutuo recipere aut acquirere ex ipſa (alias ſi
nō daret) potuiſſet conſeſtim autem qȯ ſatha
nas ſuaſit ecleſie (. i. docto. illius) vt licet ſuper
nis retributio perderetur ex petitione lucri ceſ
ſantis ob lucrū illd temporale: qȯ licite peti et
exigi potuiſſet contra illud ſapientis: iuſtus eſt
q̄ negligit damnū propter amicū. ⁊c. prouer
biorū. 12. c. in ſi. ſtatim nō cōtent⁹ fuit ſe priuaſ
ſe ecleſiā dei a merito charitatis: ſed ꝓcurauit
vt alia beſtia noua ſimilis vrſo in parte egrede
ret cū triplici ordine dentiū vt ei dicere poſſet
ſurge et comede carnes plurimas q̄ ſecūda be
ſtia ſi figura ꝓmo ex natura vrſi. ſcđo ex triplici
ordine dētiū. tertio ex officio comedēdi homi
num carnes plurimas. quarto ex eo qȯ in par
te ab initio dicit ipſe prophe. ſtetiſſe ⁊ poſtea ſu
rexiſſe ad predam carniū plurimarum. quinto
ex eo qȯ dicit ſtatim ipſam egreſſam fuiſſe poſt
q̄ ſuper pedes leene ſtetit quaſi homo et cum
cor hominis acepit vt pōderat prophe. duʒ di
cit ⁊ ecce alia quaſi vrſus. ⁊c. aperte poteſt inte
ligi de ad inuentione huius contrationis an
nui reditus pecunialis ex natura vrſi. q2 vt di.
bea. Yſidorus lib. 20. ethimologiarum in ca. de
beſtijs. vrſorum caput eſt in validum vis tamē
corū maxima eſt in brachijs ⁊ in lumbis: vnde
in poſterioris pedibus inſiſtunt cū predam in bra
chijs capere volūt: vt ſubiūgit pomponius me
la et alij naturales. q̄ omnia aperte adaptātur
huic cōtractui nam primo pretium iſtorū redi
tuū qȯ eſt caput ob qȯ contractus fit: eſt in va
lidū. q2 vt patet de natura huius ſexte cōditio
nis ꝑtiū. i. capitale dēbet eſſe omnino irrepetibi
le. ſimiliter vis iſtius cōtract⁹ eſt in brachijs
executionū primo ꝑ reditib⁹ q̄ ex lūbis ⁊ clau
ſularū munitionib⁹ ꝓcedūt de medio eiuſdeʒ
corporis. i. dū durat cōtractus iſte. vrſi ſicut vr
ſus ſe eleuat in pedibus vt ſaluet caput in vali
dum per brachiorum ⁊ lumborum fortitudinē
ita aliqui emptores iſtorum redditu um (vt ex
periencia docet) cum timent ne ex penuria de
bitorum capitale amitant: petunt ſe ipſos miti
in poſſeſſionem bonorum vendentiū et ſub ob
tentu ſecuritatis redditunm preteritorum non
ſolutorum ⁊ etiam futurorū in effectu aut pau
latim ex reditibus capitale recipiunt aut fun
dos obligatos ſibi totaliter apropiāt ⁊ ſic rea
liter licet pretium non repetant propietatem
tamen prediorum per fortitudinem lumboruʒ
. i. clauſularum ⁊ per brachiorū vngulas in red
ditibus et pretio conſeruāt poſt tempus teſte
Conrra. q̄ſt. 85. conclu. 2. et ſic natura vrſi in in
ualiditate capitis et in fortitudine brachioruʒ
et lumborum: et in inſiſtentia prepoſtera pedū
ad capiendam predā bene adaptatur huic cō
tractui ſimiliter et forma oris et dentium vrſi
illius figurata a Daniele et officiū ſurgendi ad
comedenduʒ carnes plurimas conueniūt huic
contractui q2 caput in validuʒ pretij irrepeti
bilis: per tria ora et tres ordines dentium in
vno quoq; ore comedit hodie carnes plurium
pauperum et attenuatorum. per vnum os de
notat formam impoſitionis pecunialiū reddi
tuum perpetuorum q̄ nouiter ad inuenti a tem
pore innocētij. 4. fuerūt q̄ crudeliores ſunt om
nib⁹ alijs reditibus ⁊ pluſq̄ contractus vſura
rius nā vt caro noſtra crudelior inimicus eſt:
(eo qȯ expelli nō poteſt) ita et redditus iſti q2
perpetui. vt teſtatur q̄daʒ andreas doctor quē
refert Conra. q̄ſt. 82. in argumentis. §. ⁊ preter.
2. colu. ratio q2 per eos vendentes ad inſtar ex
hiſtentiū in inferno ſicut oues ſubijciuntur ſuis
emptoribus vt depaſchat eos in eternū mors
preſtationis reditualis: per ſecundum os for
mam reditus ad vitam denotat quādo emitur
cum maculata ſpe recipiendi vltra datum hoc
q2 a viuentibus hoibus et nō a deo dependet
abſq; ſudore vult⁹ ꝯſidētia emptorū q̄ macula
cōſidētie nō purgat nec exuitur ab aīo ꝑ incer
titudinē mortis ementis cū ſit cōtra illud Eze
chielis. 7. ca. ibi adhuc in viuentibus vita eorū
. ⁊c. et hoc voluit Gofre. ⁊ ſumma raymū. quos
ſequitur Henrri. de gandauo quolibet primo.
q̄ſt. 39. penul. et fina. colu. per os tertium: for
mā redit⁹ redimibilis dnotat: q̄ q̄ ſuſpect⁹ ſit
ex omnib⁹ ꝑdictis patet: tria enim iſta genā re

ditum sub tolleratione pretij irrepetibilis iuſtificantur a docto. et a Conra. diuisim. de uitali tio inq̄st. 81. de perpetuo. in q̄st. 82. de redimibili. in q̄st. 83. per totam et in qualibet ex eis ꝛ ipſemet Conrra. dicit has formas contractuum eſſe illicitas ſi comedantur carnes. i. ſubſtancias attenuatorum per illas vt patet ex notatis per eum in ſecunda conclu. cuilibet ex illis queſtionibus ſimiliter et forma egrediendi et progreſſio ꝛ extenſio iſtius vſi cōuenit huic cōtractui qꝛ nunq̄ ipſe egreſſus fuit nec admiſſ⁹ vſq̄ quo a docto. permiſſum fuit peti ꝛ paciſci intereſſe lucri ceſſantis ſaltim geñaliter. ſed ſtatim qō docto. hoc admiſſerūt: ſtatim in parte ſilicet germanie: vſus iſtius cōtract⁹ ſtetit. ꝛ ibi dictū eſt ei vt ſurgeret ꝛ comederet carnes plurimas. i. vt ſe extēderet per oēs partes eccleſie ad pecora ocſiſionis vendenda. i. ad oēs paupe res et attennatos fraudādos. Zacha. xj. pſal. 36. vt de facto ſecutū eſt qō vere cognouerunt pauperes gregis vt teſtatur dñs in d. c. xj. et ſi dicatur qō iſta ſunt ſomnia ego nō affirmo q̄ſi euāgeliū ſed dico ſic ad literā intelligi poſſe ille tex. ꝛ omnes intelectus q̄ ſunt iuxta ratione fidei ꝛ ſcd̄ʒ receptā veritatē ſancte matris ecleſie: recipiendi ſunt. preſertim in tāgentibus dilectionē dei ꝛ proximi in q̄bus pendent oēs leges et prophete vt dicit dñs Mathei. 22. ꝓbatur Leuitj. 19. ad roma. 13. ꝑmaxime ſi cōueniūt veritati fidei et cōgruenter adaptentur vt probatur Hiere. 23. ca. Job. 33. not. expreſſe apoſt. ad Thimo. ſcd̄a tertio ca. verſi. oīs ſcriptura. ꝛc. not. be. Gregorius in. 33. li. moraliū. 18. ꝛ. 19. ca. nā vbi fideles ſenſus miſticos ſacre hiſtorie cōformes chriſtiane fidei abhorruerint. ſignū videtur magne calamitatis vt teſtat̃ dñs Eſa. 3. c. nā ꝛ docto. ſancti qui figurā Danielis ō qua ſupra exponūt etiā miſtice intelligūt tex. in di. ca. 7. Danie. de quattuor principalib⁹ monarchijs aſſiriorū, babiloniorū, grecorū et romanorū quorū expoſitio nō ita ad literā nec tan cōgrue adaptat̃ vt iſta cū de qualitatibus particularibus beſtiarū iſtarū nō diſputent nec fuerūt tantū quatuor monarchie ſed. 7. vt teſtat̃ angelus bea. Joa. Apocha. 17. c. ibi quinq̄ ceciderūt vnus eſt. ꝛc. preſertim qꝛ dixit Ange. Danieli in d. ca. 7. q̄ iſte beſtie obtinere ſperabantur regnū dei altiſſimi in futurū iam enim imperiū aſſiriorū ꝛ ali⁹ ꝓceſſerāt tpe Danielis vt patet ex hiſtorijs oīa enim mala et ſcādala q̄ in eccleſia dei vſq̄ ad finē ſeculi euētura ſunt vt di. bea. Grego. vbi ſupra in ſacra hiſtoria recepta ta ſunt nobis: quaſi ſpiritualiter euentura ſub alijs coloribus in futurū vt ꝓcaueam⁹ ab illis qō etiā expreſſe voluit apoſto. ad corinth. prima. x. c. ꝛ quidq̄d diuinitus in hiſtoria ſacra arguit in illis: in figura demōſtrat eueniſſe nr̄i vt ipſe ait verbū enim ꝓpheticū miſit dñs in Jacob. i. in iudeis ſed cecidit in yſrael. i. in nobis Eſaye. 9. c. qō bene pronoſcens apoſto. ſubdit alias ad thimo. 2. ca. 3. oīs ſcriptura diuinitus inſpirata: vtillis eſt ad docendū, ad arguēdū: ad corripiēdū: ꝛ ad erudiēdū. q̄cunq̄ eni ſcripta ſunt ad nr̄am doctrinā ſcripta ſunt vt ipſe apoſt. d. ad roma. 15. ca. quidquid enim illis dixit dominus nobis dixit Marci. 13. ca. x. deus enim ſemel loquitur ꝛ id ipſum amplius nō repetit Job. 33. ca. vbi bea. Grego. hoc idem probatur eccleſiaſtici. 24. ca. dum dicit dominus qō licet lex. et prophe. fuerint vſq̄ ad Joannem vt habetur Mathei. xj. c. Luce. 16. adhuc tamē poſt ea doctrinā q̄ſi ꝓphetiā effunderet: vt ꝓferet ō theſauris prophetarū ſuorum medelas ad noua et vetera delicta corrigēda, ſcit. n. ſapiēcia dñi preterita ꝛ in illis ō futuris extimat ſcit verſutias ſermonū et diſſolutiones argumētorū ſigna. ꝛ mōſtra ante q̄ fiant ꝛ euētus tēporū et ſeculorū. vt dicit ſapiens ſapiē. c. 8. abſurdū enim eſt dicere q̄ dominus poſuit virtutē lapidibus et herbis pro ſanitate mortalis corporis hoīum vſq̄ ad finē mūdi: ꝛ negare q̄ apotecas medicine ſpūales ꝓcurādis aīab⁹ nō relinq̄rit in ſacra hiſtoria: ꝓſertiʒ cū. 7. pecata mortalia per exq̄ſitas vias ſub boni colore ad decipiēdos hoīes vt virtutes ſimulātur ꝛ introducūtur a ſathana in ecclia ab origine mūdi vſq̄ ad finē. c. ſepe ſe vitia. 41. diſt. vnde cōcludēdū eſt qō iſta irrepetibilitas pretij non ſit multuʒ ſantificata taliter qō omnē malitiā huius contract⁹ purget qꝛ vſus de quo ſupra beſtia crudelis et comedens carnes plurimas appellat̃ licet haberet caput inualidū ꝛ ſi fas eſt dicere verum nō repetibilitas vel irrepetibilitas date pecunie ob ſubuentionem amici ſaluat aut conquinat a macula vſure animum repetentis qō dedit qꝛ de ſancto Thobia legimus repetiſſe a gabello qō mutuauerat ꝛ obligationē chyrographariam recepiſſe pro ſecuritate ꝛ libera repetitione debiti vt habetur Thobie. 9. c. ſed ſicut malitia vſurarū ſtabat in quotidiana cōrroſione patrimonij q̄ paulatim per eas vſq̄ ad deſtructionē ſubſtātie fiebat (vſure enim morſus interꝑtatur teſte Cayeta. in ſua paraphraſi. c. 25. leuiti. verſi. vt viuere) ita malitia reditū non purgatur irrepetibilitate pretij ſed veritate naturalis et ſubſtātialis venditionis: vt alias de vitalijs dicit Decius conſi. 123. verſi. adhoc breuiter. vnde pontifex non dicit vſurarū voraginem q̄ per metum repetitionis ſortis deuorat animas ꝛ facultates exaurit. omnino prohibemus: ſed ſimpliciter dicit tex. vſurarum voraginem que deuorat animas ꝛ facultates exhaurit. ꝛc. vbi aperte demōſtrat pōtifex caſitationes vſurarum impedire proximos viuere apud nos: potius q̄ metus exactionis capitalis hoc omnino impediat vt probatur in ca. primo de vſur. lib. 6. et in. l. magis puto. § non paſſim verſi. item pretor ibi ſi modus vſurarum parēdum eri alieno ſuadeat. ꝛc. ff. de reb⁹ eorū ꝓbatur in. l. eos. §. ꝑmo cū cōcor. C. de vſur. ꝛ hoc voluit Carolus molendineus in dic. §. 18. et. 57. in ſua glo. conſuetu. pariſienſiuʒ

Quinimo nec aliquod malum ſit creditoribus
ob hoc qđ capitale irrepetibiliter concedūt qꝛ
magis placet illis viuere quiete ex vſurarum
dulcedine abſqꝫ ſudore vultus vt dicit tex. in. l.
ait pretor. §. ſi quid in fraudē verſi. ſi vero. ff. q
in frau. credito iuncta glo. in ca. primo de vſur.
lib. 6. q̄ꝫ repetere mutuatū inq̄etādo debitores
vbi bene collate ſunt pecunie et vſuras medio
cres ſecuras tamē pariūt vt probat tex. aperte
in. l. ſi bene collacte. ff. de vſur. notatur in. l. itē
qꝛ. §. ſi. ff. de pactis ratio eſt qꝛ magis credunt
valere vnā bucellā vſurarū ſecurarū cū gaudio
q̄ꝫ ex ſorte(recepta pecunia et poſita in nego
tiatione mercātie) lucrū maiorem ſuſcipere cū
iurgio expenſarū et caſuū furtuitorū vnde di
cit prouerbiū linguentes ⁊ non mordētes q̄eti
lucri ſunt potentes facit illud ꝓuerbio. 30. in fi
ne: quinimo peculiare eſt vſurariū nō repetere
capitale credens qđ facilius patrimonia con
rodentur vſuris q̄ꝫ vno impetu repetito capi
tali amiterentur eo qđ aditur annuatim neceſſi
tas neceſſitati vſqꝫ ad totalē aſſolationem ſubſ
tantie vt d. b. Ambro. in li. Thobi. 8. c. cū ſeqn.
dilatio. n. repetitiōis ſortis lucroſiſſima eſt cre
ditori auaro qꝛ quotquot inde bona noua ad
iungūtur tot noui fidei iuſſores pro ſecuritate
adiiciūtur ſcđm eū ⁊ ſicut piſcator aut venator
nō abſtrahit beſtiā a rete nec ſubleuat hamuꝫ
ne dū maxīo impetu ꝑdā ꝓcurat vires ad huc
habens beſtia ſeu piſcis vincula rūpat ⁊ ſic ſe
liberēt ſed dāt cordā illis vſqꝫ quo laſſati labo
re ꝓcumbāt: ita fenerator dat cordā dilatiōis
vt magis obliget debitorē vt magis exhauriat
ſubſtantiā vt magis in crudeli ſiti penurie illuꝫ
exurat ſcđm eum qđ etiā acidit in reditibus/ nā
licet emptores mun⁹ irrepetibilitatis ꝑtij ſe ia
ctāt dare ꝓximis ſuis: illud vt cū mercede one
ris regalis cōducāt opas eorū in ꝑpetuū ⁊ iſta
eſt ratio q̄re vſurari ꝓcurāt emere ānuos redi
tus ex mente Saly. in. d. auten. ad hec penu.
cart. C. de vſur. quinimo vt ſepius audiui a tali
bus emptorib⁹ ipſi anhelāt nimis et procurāt
modis oibus vt redemptio nūqꝫ fiat auferēdo
gr̄am redimibilitatis ꝑ partes: et aliis modis
nō ab aliud niſi qꝛ expedit eis pecuniā magis
ſic retinere q̄ꝫ repetere ⁊ ideo vſuras exercēt
licꝫ vendētibus melius eſſet vendita patrimo
nii parte: ſiui breui liberari in ore gladij ececu
tiōis: poti⁹ q̄ꝫ dilatare redēptionē i ariditate ſi
tis redituū patrimonij: vt alias dicebāt filij iſ
rael ad principē Oziam vt habetur iudic. 7. c.
melior enim eſt mors totalis q̄ꝫ vita amara et
requies ſine bonis q̄ꝫ lāgor cū bonis perſeue
rans ecleſiaſti. 30. ca. vnde habetur threno. 4. c
meli⁹ fuit ocīſis gladio q̄ꝫ interfectis fame qm
iſti ſilcꝫ ociſi extabuerūt cōſūpti ſterilitate ter
re. ſignū enim mane infelicitatis eſt deſidera
re mortē ⁊ fugere mors abhomine vt habetur
apoca. 9. ca. quinimo nō tantū iſta irrepetibili
tas eſt proficua emētibus ſed etiā vltra predic
ta nimis in alio nociua vendētibus: nam ex eo
quod ſcit vēditor redit⁹ capitale ꝑtij repeti nō
poſſe nec moleſtari ōbere ꝓ illo(ocioſius ⁊ ne
gligentius ſe habet in ꝓcuranda reditione pre
tij q̄ deſidia magis prodeſt emēti qꝛ facillime
oppes ⁊ pretiū ſe habiturū ſperat datis bonis
inſolutū aut ſi bona nō ſunt pretioſa: cōfidētiā
ꝓuiſionis diuine emptor transmutat in cōfidē
tiā iuris percipiēdi habiti ſuper tā ꝑcioſis bo
nis q̄ſi tale ius ſit de⁹ eius q̄ eduxit et educat
eū in futurū d̄ tfra Egipti. i. d̄ neceſſitate qđ eſt
idolatriā comitere vt demōſtrat Cōra. q. 81. ſe
cūda cōclu. ad fi. cū ſeqn. vnde nullo modo in
hac irrepetibilitate eſt cōfidendū quaſi ex hoc
tantū cōtractus iſte ſit ſecurus qꝛ ſors ꝑtij eſt
irrepetibilis ⁊ mortua quo ad petitionē: nam
licet ſit mortua vel in valida: talis q̄lis eſt duꝫ
nō reditur prolōgat reditū ex actionē ob qđ
ita noxius iſte cōtractus eſt. quotidie alliciēdo
ad redemptionē ſicut ſimiteret lanceas ⁊ ſagi
tas per timorē repetibilis pretij argu. c. ꝑmo.
de preſumptio de radice enim colubri. i. vſure
egreditur regulus annui reditus ⁊ ſemen eius
. i. pecunialis germinatio abſorbet volucreꝫ. i.
pauperē q̄(qꝛ parū habet) volucri cōparatur
vt habetur Eſaye. 14. c. in fine nō ergo dicatur
ſors pretij huius mortua eſſe qꝛ viuit emptori
per hipotecā ⁊ durat in iure percipiēdi qđ ſup
bonis ſeminatur vt ꝑ turbines executionū me
tātur redit⁹ pecūiales ꝓximi Oſe. 8. c. vnde cū
ex mente docto. ius percipiendi naſcatur ex ſe
mine hypotece et docto. illi iuri ꝑcipiendi attri
buāt fructus dicētes qđ ſi redēptio poſtea ſub
ſequatur qđ reditus nō debēt cōputari in ꝑtio
qꝛ ex iure percipiēdi propio emētis ſunt ꝑcep
ti vt not. Ver Ver. vt refert archie. flo. in trac
ta. de vſur. tertia parte. §. 14. pe. col. ad finē Gui
llel. bont. in ſuo quolibet. an liceat emere annu
os reditus et eſt demente aliorū theologoꝝ
nō poteſt dici pretiū datū ꝓ reditibus mortuū
eſſe cū atribuatur ei germē iuris percipiēdi et
fructus pecunie: abſtineam⁹ ergo multū ab iſ
tis cōtractibus ne ocidamur a dn̄o eternaliter
cū illis falſis ſacerdotibus bel ydoli babilonie
q̄ vt deciperent populū babilonicū ⁊ cibos ex
igerēt ab illo quibus ſe ſuſtētarent ⁊ vxores et
filios fingebāt illū viuere: et comedere quoti
die ſimilae artabe. 12. et oues. 40. et vini ampho
ras ſex vſqꝫ quo per Danie. reuelationē rex Ba
bilonis didicit ſacerdotū malitiā ⁊ trucidauit
illos vt habetur Danie. fi. ca. nam ſi abrogatis
neceſſarijs circumſtantijs cū quibus tolleran
tur iſti cōtractus per ſolam pecunie pretij iuſti
tiā ⁊ irrepetibilitatem illū ſaluamus: vere qua
ſi ydolo bel vitam atribuimus huic iuri perci
piendi pecuniales reditus. aut pungendo ani
mū vendentis quotidie tacite per reddituum
opreſſionē vt redimat aut prolōgādo redit⁹ ſi
differatur redemptio germinatos ex radice hy
potece ob q̄(vt ſupra dixi) qꝛ vitā prolōgati
uā ꝓ reditib⁹ ⁊ pūgitiuā ꝓ ꝑtio tali iuri ꝑcipiē
di(q̄ innane ⁊ vanū eſt de ſe) atribuitur tanq̄

adoꝛātes idolū aeris ad inſtar eoꝝ eiiciemur
foras in tenebras exterioꝛes vbi erit fletus et
ſtridoꝛ dentiū.iuxta illud abacuc.i.et.2.ca.ne ta
ceas dñe impio deuoꝛāte iuſtioꝛē ſe totū in ha
mo ſubleuauit traxit illū in ſagena ſua ⁊ cōgre
gauit in rete ſuū ſuper hoc letabit ⁊ exultabit
inmolabit ſagene ſue ſacrificabit reti ſuo qꝛ in
ipis incraſſata eſt pars eius ⁊ cibus eius ellec
tus ꝑpter hoc expādit ſagenā ſuā ⁊ ſemꝑ inter
ficere gentes nō ceſſat ve q multiplicat nō ſua
vſqꝫquo ⁊ agrauat cōtra ſe denſum lutū: ve q
congregat auaritiā malā domui ſue vt ſit in ex
celſo nidꝰ eius cōcidit populos multos ⁊ libe
rari ſe putat in die mali: peccauit aīa ſua ⁊ con
tra eum lapis clamabit ve qui edificant ciuita
tem in ſanguinibus .⁊c.
? ¶Neceſſarias. ideo nece
ſarias hic dicūtur qꝛ vt foꝛ-
males ⁊ ſubſtātiales fuerunt
ad habite cū ad inuētus fuit
iſte cōtractꝰ vt patet ex ver
bis vtriuſqꝫ extrauagan: et

trumēto/o carta cenſual entre
partes a menos de poner enel:
ſuſtantial y expreſſamente eſ-
tas cōditiones neceſſarias ? cō

cum iſtis licitus iudicatur vt perpendit Caſa-
neus in dicto .cathalogo glorie mundi in lo-
co de quo ſupra alias ſunt iliciti ⁊ paliati ꝯ vſu
ra ſcđm eum ⁊ eſt de mēte alioꝝ vt patꝫ ex pre
dictis vnde licet bonū eſſet qđ expſſe ſic papa
diſponeret ne illa q̄rerentur tot aīe quot male
(.i. oꝛdine et foꝛma hac ꝑtermiſſa) cōtraxerunt
nō tñ fuit neceſſarium hoc facere eo qđ foꝛma
hec cōtrahendi ita ꝓut in cōſuetudine vſitaba
tur: licita declaratur vnde ab illa nō eſt recedē
dū cū receſſio a foꝛma conſuetudinis annulet
cōtractū vt dicit Bal.in di.rubꝛica.C.ꝺ reſcin
vendi.vſi.quādoqꝫ glo.in auctē.vt ꝓpo.nome
imper.in p̄n facit.l.qđ cōſtitutū.ff.de teſta.mili
tis vbi Bar.Bal.in.l.vniuerſa p̄ma col.vbi do
cto.C.de preci.impera offer.⁊ in.l.fi.§.⁊ hoc q
dem.C.ꝺ iur.delibe.alias actus eſt nulus hoc
qꝛ cenſetur ſubſtātialis in dubio foꝛma expreſ
ſa vt alias di.Bal.in.l.cōparationes.3.opo.C
ꝺ fide inſtru.Ancha.cōſil.35.viſis ſcđa col.cum
alijs de q̇bus per deciū cōſil.10.dicens qđ vbi
foꝛma tradita demōſtrat hāc fuiſſe cauſam ſta
tuendi: tūc talis foꝛma eſt ſubſtātialis nec pōt
omitti ſentiens nō reqri clauſulā qđ ſi aliter.⁊c.
vbi poteſtas ꝺrogādi foꝛme nō eſt in partiū po
teſtate ꝓut hic ē: cū abrogatis iſtis circūſtātijs
palietē vſura vt patꝫ ex p̄dictis: qđ palliū renū
ciari nō poteſt a partibus ſcđm Rodul.in trac.
de vſur.8.oppo. eluſoꝛia enim eſſet iſtarū cōdi
tionū foꝛma ⁊ expreſſio ⁊ nunqꝫ haberet locū
ex quo actus aliter factꝰ ſemper valeret vt di.
alias Decius in d.cōſil.10.ſcđa col.alleg.Bar.
in.l.fi.in p̄n.ff.de lega.ſcđo. Preſertim qꝛ ob
publicā vtilitatem comunalē ſic cōtractus iſte
admititur vt dicūt pontifices q publica eq̄tas
renūciari nō pōt ſcđm Bar.et doc.in.l.ius pu-
blicū cū cōcoꝛ.ff.de pactis ⁊ p̄maxime in mate
ria ſuſpecta: vt iſta attento qđ reſtricte pontifi
ces hos cōtractꝰ licitos ideo iudicāt: qꝛ iuridi

ci iuriſqꝫ cōfoꝛmes reperti ſunt.eo qꝫ cū ꝺtermi
nationibus docto.cōfoꝛmauerint vnde cū dic-
tū reſtringatur et cohartetur per rationē.l.cū
pater.§.dulciſſimis de lega.ſcđo.cū concoꝛ.et
oēs iſte circūſtātie in ſimul ſint iuxta ꝺtermina
tionē docto.vt patet ex p̄dictis.illis in herēdū
eſt qꝛ ⁊ ſi aliqs detur qui ſine aliqbꝰ ex his a p
bet illi nō eſt credendū cū nō cuiuſlibet creden
dū ſit in materia tā periculoſa ſed tantū pōtifi
cibus q habent poteſtatem interp̄tandi ius di
uinū.vt.d.eſt.ꝫ.in.5.cōditione: ⁊ vt clariꝰ apa
teat iſtū cōtractū niſi ex iſtis ſex coherētibus
nō poſſe in eſſe produci abſqꝫ iniuſtitia vel iniq
tate ſeu vſura patet arguēdo a diuiſiōe. ¶Nā
ſi pꝛima conditio deeſt/venditur charitas: ne-
chatur ꝑrimus ablatis alimentis: aufertur pa
nis ſudoꝛis ⁊ cibꝰ ex oꝛe tre
mentis ⁊ ſqualidi fame: impe
ditur pꝛoximus viuere apud
nos/deuoꝛata ſuꝑ abūdātia
frugū q illi erat a celeſti ꝓui
ſione cōceſa in pꝛemiū ſudo-
ris vultus.ex quo tā ipſe q̄ꝫ vxoꝛ ⁊ liberi necā-
tur nā ſicut aīa animalis in ſanguine eſt leuiti.
17.c.deutero.12.vſi.hoc ſolū caue.ita vita per
ſone ꝑrimi ⁊ prediorū illius ſubſtētatio in ſan
guine pecunie eſt vbi ad culturā ⁊ preſidiū per
ſone ⁊ p̄diorū neceſſaria eſt.d.l.ſi choꝛus dele
ga.3.⁊ ſicut comedens ſanguinem interibat vt
in.d.c.leui.17.qꝛ animā aīalis comedere vole
bat vt dꝛ in d.c.deutero.12.ita interiri ſperatur
in die vltionis q ſanguinē p̄ſidialis pecunie re
dituū ꝑrimi comedit vt in d.vſi.vt viuere leui
ti.25.⁊ di.verſi.aīas deuoꝛauerūt Ezechie.22.
⁊ eccleſiaſti.34.ca.vſi.panē.qꝛ ſicut ablata ſan-
guine vita coꝛpoꝛis finitur teſte b.yſidoꝛo ita
ablata pecūia p̄ſidiali alimenta pſonarū ⁊ pre
dioꝝ fructū auferūtur teſte.d.l.necare.ff.de li
be.agnoſcen.⁊ auctē.nullū credentem agrico.
in p̄n.vt pote cū per talem pecuniā irriguētur
⁊ nutriātur perſone ⁊ familie coaleſcant ⁊ ſuſ-
tententur vites et plāte p̄diorū per culturā et
ita vita aīe perſone ⁊ patrimonij ab ipſa depē
deat ſicut coꝛpus et ſpiritus aīales hoīs a ſan
guine ⁊ q aufert facit cōtra illū nō ſtabis cōtra
ſanguinem ꝑrimi tui Leuiti.19.c.⁊ illud nō acci
pies pignoꝛis loco inferioꝛē ⁊ ſuperioꝛē molā
qꝛ aīam ſuā tibi poſuit ꝑrimus neqꝫ mercedē
mercenarij qꝛ ex eo ſuſtentat aīam ſuā deutero.
24.c.et hoc in inobedientiam dñi ex quo pecca
tum moꝛtale contrahitur quia ſicut in obedi-
tione eſt vita anime ita in inobedientia dei vel
eccleſie moꝛs anime eterna contrahitur vt dicit
tex.in.l.1.in prin.titu.5.lib.8.oꝛdi. aurum enim
et argentum illius ſit conſtitutio pedum eius
eccleſiaſtici.40.capi. eſt enim pecunia teſte phi
lo.quē refert Bal.in.l.pe.nume.4.C.ꝺ cōſ
ti.pecu.fidei iuſſoꝛ. future neceſſitatis auertiē
in ſuꝑ nō ſeruata iſta cōditiōe a via charitatis
gratuiti mutui cōtra tot dñi interditiōes vnde
q talia agūt digni ſunt punitiōe eterna.⁊ nō ſo

lū q̄ agūt ſed q̄ cōſentiūt facientibꝰ teſte apo
ſto.ad roma.primo in fi.q̄ oia nec purgātur ex
ſituatione ſuper bonis:nec ex perceptione ſoli
ta qr illa de ore auſertur vt in ſcda et tertia cō
ditiō e.d.ē.nec ex iuſtitia p̄tij qr nec licz vēdere
ꝓ argento iuſtū illiꝰ Amos.i.⁊.2.⁊.8.c.nec grā
redimendi qr nō eſt grā cū mercede diminutio
nis maxime:cōducens nationes.i.ꝓximos cō
tra illud Oſee.8.ca.nec p̄tij irrepetibilitas qr
nō pretij petitio ſed redituū exactio pauperē
per plura tp̄a expoliat violata fratrū mia vir
enim xpianus vt d.be.Ambro.lib.3.officio .c.
4.nō debet q̄rere ſibi vitā aliena morte ne duz
ſalutem defendit pietatez cōtaminet ob qd d.
Cōra.in propo.q.79.in argumē.5.§.ſcdo argu
itur ꝙ interdicenda eſſet emptio reditus vbi ꝑ
eam extingueret pietas qr tūc ex circūſtātie
huius deffectu emendo ab eo cui gratis cōce-
dere deberet deprauaretur emptio hec cum
charitas gratuiti mutui tūc eſt in precepto vt
dicit dn̄s Luce.xj.c.ibi ve vobis q̄ p̄teritis cha
ritatē dei hāc oportuit facere.⁊c. nunqd ſerui
ſunt fideles aut vernaculi vt ocaſione pietatis
cōſeq̄nde capi quaſi preda poſſint eorū ꝓuen
tus:nūquid licebat emptoribus gr̄iam grate
charitatis mutare in ydolū iuris percipiendi:
certe nō vt teſtatur dn̄s Hiere.2.c. q̄ enim cha
ritatem vēdit pecare vr̄ in ſpiritū ſctm̄ cui cha
ritas atribuitur nā ſi qui facit miaz offert ſacri
ficiū ecleſiaſti.35.c.qui vendit miſericordiā ne
ceſſario faciet ſacrilegiū Macha.2. c.10.redēp
ta enim miſeratio minime eſt admitenda.l.1.C.
d abolitio ⁊ vt d.ibi glo.q̄ hoc faciūt nō miſerē
tur ſed pecuniā q̄rūt nam videtur q̄ſi in merci-
monio cōtractu pietatis officiū gerere.l.fi.ad
ſi.C.de infan.expo.et ibi not.Bal.⁊ docto.of-
ficiū pietatis nō d̄bere eſſe venale qr eſt miſera
redemptio ſcdm glo.ibi et per hoc reſpō.ad.l.
tutori.C.de nego.geſt.vt nō procedat in his q̄
ſunt in debito pietatis ſeu charitatis ex quo q̄s
ſe determinat facere pietatem q̄nimo ille tex.
cū ibi notatis hoc confirmat cuz licet ſufficiat
(quo ad excuſandū ab omiſſis geſtorē) ꝙ vel
in paucis amici labori cōſulerit quo ad ea tū
q̄ gerere incepit tenetur ꝑciſe cōſumare ex quo
elegit gerere ſicut dicimꝰ in voto ⁊ in alijs vn̄
nec doct.abſq3 hac cōditiōe p̄ma etiā alijs cōcu
rrētibꝰ hūc cōtractū aprobāt vt patet ex dic
tis eorū in locis ordinarijs ⁊ precipue Cōra.
vbi ſupra et.q.82.col.2.⁊ q.84.cōclu.4.§.4.ar-
guitur et.6.cōclu.et in d.§.ex hoc et oēs doc-
to.hoc in diſtincte volūt qui vſuras reprobāt
principaliter propter venditionē charitatis vt
comuniter not.rubri.de vſur.q̄ ratio ꝓhibendi
per omnia hoc caſu cōcurrit nec cōtrariꝰ abu
ſus aliquid ꝓdeſt cū cōtra charitatem non ſit
perſcriptio:ſcdm Anto.de butrio et Abb.in.c.
cū apoſtolus d cenſibus fi.col.verſi.nūquid.et
ſi eſſet locus preſcriptioni aut legi contrarie
cū miā auferat fugienda eſt c.fi.vbi glo. de trā
ſac.50.diſt.c.pōderet cū cō cor.error enim to-
tiꝰ mūdi nō facit ius niſi in dependentibus a iu
ris diſpoſitione vt.d.Bal.in.l.barbarius.2.lec
tu.pe.col.verſi.de inde.d offi.pretoris nec etiā
obſtat ſi dicatur qd ipſimet vēdētes reditꝰ ro
garūt affectuoſe emptoribus ſuis ꝓ tali ſubuē
tione oblatis ſpōte reditibꝰ patrimonij ſui: er
go exſoluāt ſpōte q̄ ſponte vendiderūt.naz reſ
pō. qd eorū volūtas vere nūq̄ fuit ſpontanea
ſed coata nam qr nō reperiebāt gratā mutua-
tionē vt teſtatur Conra.q.84.cōclu.6.dic.§.ex
hoc.ſic ſe obligarūt.vnde miſerendū eſt eis nō
eniz rapuerūt pecunias iure bellātiū.ſed rogā
tibus ipſis ex animo vt gratis eis daremꝰ nos
illis denegauimus vnde a nr̄a parte pecatū eſt
vt alias dicebāt filij Benjamin filijs iſrael.iudi
ci.c.in fi.ve ergo illis q̄ cū ad bene dicendū aut
bene faciendū ꝓximis vocātur ab eis de grā
petita mercedē iniq̄tatis ꝯcipiūt ſunt enim ma
leditionis filij fontes ſine aqua charitatis ne-
bule turbinibus exagitate quibus vt d.bea.p.
in ſua epiſtola ſcda.c.2.caligo eternarum tene
brarū reſeruatur vt filijs maleditionis qr ob
cor exercitatū in auaritia errauerūt derelin-
q̄ntes viā rectā ſecuti viā Balaā filiū boſor qui
mercedem iniquitatis amauit cum benedice-
ret ob qd (vt ipſe apoſtolus ait) correptionez
habuit ſue veſanie nam ſubiugale mutuū aial.
ꝓhibuit prophete inſipiētiā nimirū ergo nō eſt
ſi laycus iuriſta ignarꝰ in lege dei prout ego d
his q̄ ſunt charitatis informem qr prob dolor
lex fugit a ſacerdotio ⁊ viſio a ꝓpheta tp̄e quo
in ecleſijs dei creuit auaritia.c.diaconi.93.diſ
tin.Abb.in ca.i.vlti.not.de decimis.et merito
ab eis fugit qr euacuat a via charitatis ecleſia
amitit humidū radicale vita ſpūalis vt.d.bea.
Vincē.ſermo.2.dñice.2.poſt octauas epipha.
col.4.⁊ in ſmo.ferie.5.poſt oculi fi col.¶ Simi
liter ſi ſcda cōditio ſituatiōis ſup bonis deeſt
ſtante prima et alijs quatuor cōtractus etiam
aut eſt illicitus:aut cōtra mētē iuris diuini:aut
cōtra expreſſas declarationes docto.et vltra
ſupra dicta hoc audiui tenuiſſe doctorem no-
ſtrum de Couarruyas legendo has cōſtitutio-
nes alegās in terminis are tinū cōſil.152.col.3.
Caſane.cōſil.63.nume.6.vbi dicit hanc oppi.
eſſe comunē ⁊ ranenā in d.c.in ciuita.ꝙ ſit.Illi
citꝰ patz:qr p̄termiſſa forma harū extrauag.cō
traiuris iterdictū ne vectigalia noua inſtituāt:
inſcio principe ⁊ abſqz obſeruātia requiſitorū
creatur cōtra titu.noua vectigalia inſtitui non
poſſe.C.in rubro ⁊ in nigro.l.illicitas.§.ne po-
tentiores de officio p̄ſidis.annui enim reditus
tributū ceſaris eſt et illi ſoli cōpetit ius ꝑcipiē
di.nō antē ꝓuatis ſiue gratis ſiue nō gratis cō
cedatur vt ꝓbatur Eſdre p̄mo.4.c.ibi tributuz
et vectigal.⁊ annuos reditus nō dabūt ⁊ vſqz
ad reges hec noxa perueniet iunto tex.Eſdre.
2.c.5.ibi mutuo ſumamus pecunias in tributa
regis.⁊c.ꝓbatur per totū titu.⁊ precipue in.l.
6.et.9.ibi ⁊ porq̄ es notorio titu.10.lib.6.ordi
na.facit.l.x.xj.titu.12.co.lib.l.5.titu.10.parti.7.

in fi.c.innouamus vbi Abb.p̃mo not.de cenſib' qȯ ſit prohibitũ in ſacra hiſtoria: patet q: nec generaliter frugũ abũdãtia nec primitie frugũ nec opus et pretiũ exigi p̃mitũtur de iure diui no gñaliter ex oibus bonis p̃ximi vt probat in.d.c.25.Leui.in v̓ſ.vt viuere ⁊ in.d.c.2. Hiere.in d.c.18.et.22. Ezechie.⁊ probat clarius in d.c.9 in p̃n.prophe.Oſe.vbi expreſſe dicitur: fornicare ſeu p̃uaricare iſrael deo ſuo ſi diligit ⁊ p̃curat in ſudore alieno mercedẽ exigere de oibus areis tritici et vini p̃ximorũ p̃bat etiã in.c.p̃cedẽti dũ dicit ⁊ cũ mercede cõduxerũt nationes per onus tributi regũ et p̃ncipũ ⁊ dũ ſubdit nũc cõgregabo eos ⁊ q̃eſcẽt modicũ ab onere regis ⁊ p̃ncipũ: cẽſus enim et tributũ onus regale eſt glo.in.l.i.ff.de publi.⁊ vectig. q̃ ſeq̃tur Abb.in.d.c.innoua mus.2.col.probat in.d.c.22. Math.ibi redite q̃ ſunt ceſa ris ceſari cũ cõcor.vnde nec alij domini t̃pales imponere p̃ſſt niſi ius regũ a t̃pe imme moriali preſcripſerit.ca.ſup q̃buſdam d̓ v̓bo.ſigni.Abb. in d.c.innouamus ad fi.⁊ di ctũ.apoſt.ad roma.13.cui tri butũ:tributũ.⁊c.ad tributa tãtũ principũ de q̃bus.ſ.de bet refferri.vt communiter inte ligitur ille.tex.q: non decet papã nouos cẽſus niſi ex cauſa a p̃bare.ca.per uenit de cẽſibus quẽ ad hoc aleg.Bal.in p̃ꝯ.in feudo.§.aliqui.q̃ ſint. Cõtra iuris declaratio nes patet q: in effectu ſimulat vſura vbi ex vẽ ditione reſultat obligatio p̃ſonalis in futurum p̃ terminos.d.l.5.ibi ⁊ defendemos:titu.2.li.8. ordi.et idẽ oẽs docto.vt d.eſt in ſc̃da cõditiõe q̃ oia nec ſuplent ex eo qȯ p̃ximus: nõ eſt pau per.vt in p̃ma cõditione cũ nõ obtenuitatẽ p̃ro ximi interdicat:tãtũ hoc:ſed q: inſpecto p̃nci pio ⁊ veriſſimili fine cõtract': in ſudore alieno pluſq̃ percipit a die cõtractus in omnẽ euẽtũ ocaſione pecunie ⁊ p̃pter pecuniã ſperatur in fallibiliter ex deffectu culmi ſtãtis ⁊ baſis cer torũ bonorũ a q̃bus ⁊ a caſibus ſterilitatũ p̃ẽ dere deberẽt reditus de q̃bus ſtatim ad oculũ intellectus afixa p̃ſtatio demõſtretur ne vaga ret ſub incertitudine bonorũ vt obligatio pro vſuris.nec etiã ſuplent ex receptiõe certa ⁊ ſo lita fructuũ.vt in tertia cõditiõe immo ex hoc ponit ſe emptor in tuto taliter qȯ in omnẽ euen tũ recipiet vltra datũ nec etiã purgant omnia p̃dicta iuſtitia pretij vt in quarta cõditione q: prohibitiones iuris p̃cipue diuini: vẽdi pretio: execrabile et abominabile eſt iuxta illud poe te Eneidos.3.fixit leges p̃tio atq̃ refixit.⁊ p̃ba tur in d.c.ſc̃do Amos ibi pro eo qȯ vẽdiderint p̃ argẽto iuſtũ facit materia.l.ſi quemq̃ cũ cõ cor.C.de epiſco.et cler.nec etiã gr̃a redimibili tatis cõceſſa p̃ partes aliq̃d facit q: onus redi tuale vagus ſup oibus bonis pl' alicit animũ

que ſe deuen otorgar e no de otra manera ſo pena de exco munion mayor ipſo iure canõ late ſententie que impongo a las partes principales que fuera dela forma ſuſodicha vendierẽ o compraren eneſta puebla e ſu termino los tales cenſos e a los eſcriuanos que de otra manera los cõſintieren imponer e otor gar ante ellos. ¶ y para mayor

vẽdẽtis ad redẽptionẽ infallibiliter faciẽdã vt pote q: nõ eſt ei colluctatio deliberatiõe vni' tãtũ p̃dij q̃ facilius poſſet villipẽdi: ſed de ſe et bona ſua oĩa liberãda a ſeruitute tributi.vnde infallibiliter p̃ſumit qȯ quis (p̃maxime re ̃tẽta facultate redimẽdi quãdocũq̃ p̃partes) qȯ nõ habeat animũ verũ vẽdẽdi ⁊ qȯ ſtatim cũ pote rit vtetur facultate redimẽdi argu.not.p̃ ſctm̃ Bernardi vt refert ⁊ declarat Lepol.in d.tra cta.ſimul.12.p̃ſumptiõe.nec purgat paliũ vſure ⁊ alie interdictiones diuine p̃ irrepetibilitatẽ pretij q: talis irrepetibilitas quo ad p̃lõgãdũ reditũ virtutẽ viuificãtẽ capit a p̃tio ex qua p̃ lõgatiõe tãtũ p̃ minutas p̃cipitur q̃ntũ eſt ſors ⁊ vſura ⁊ hoc certitudinaliter ratiõe hypotece p̃diorũ q̃ niſi redimatur reditus durare ſpera retur vſq̃ ad finẽ mũdi ⁊ poſ ſe ſaltẽ ſolui de area p̃diorũ q̃ in eternũ ſtabit vt habetur eccleſiaſtes.i.c.cuius aree ſte rilitas de iure nõ eſt p̃ oĩa in fructificabilis cũ ad rationẽ valoris p̃tij:p̃eſio p̃ ſterilib' p̃redijs poſſit p̃cipi vt in.d.§ q: vero leonis v̓ſ.ſi vero ali cui' in auctẽ.d̓ nõ alie.colla. ſc̃da vnde q: paria ſunt infra añũ ſortẽ cum lucro aut poſt 14.annos p̃ minutas cũ lucro p̃cipi (ex mẽte Ab.in dic.c.in ciui.fi.q.v̓ſ.13 ſi aliq̃s d̓ vſur.not.Doc.de Me dina in ſuo codice de reſtitu.⁊ cõtractib' titu. de cẽſibus.§.p̃ſupoſito etiã.6.col.in fi.nec põt dici hoc caſu eſſe vera vẽditio ex deffectu veri ſimilis periculi rei empte per.l.neceſſario.ff.de pericu.⁊ cõm.re.vẽdi.) patẽ neceſſario qȯ nẽq̃ ſtãte irrepetibilitate p̃tij cũ alijs quatuor con ditionib' ſi deficiat culmũ ſtãs idest ſituatio reſtricta ad certa p̃dia qȯ nil p̃derit hec impo ſitio ad purgãdũ cõtractũ a labe interdictiõis diuine Oſe.8.⁊.9.ca.⁊ a reſiſtẽtia determina tionũ docto.exp̃ſſe hoc idẽ req̃rentiũ vt Cõra. Rodul.Uerner.Caſa.Gabrie.doctor d̓ Scra bia Joan.Andre.⁊ alij.in locis de q̃bus.ſ.d.ẽ late in ſc̃da cõditiõe. ¶ Similr̃ ſi tertia cõditio deficiat ſtãtib' alijs.5.cõtract' iſte erit palia tus de vſura.niſi in caſu in quo reditus malitio ſe aſſeratur eſſe in bonis cũ nõ ſit ⁊ emptor cẽ ſus in hoc fuit inculpabilis vt ibi dictũ fuit al's ſi fuit culpabilis in nõ ſe informãdo an aufere tur paup eri cibus ex ore ⁊ an tãtũmodo bona illius ſufficerẽt ad ſumpt' vel an reditibus alie natis remaneret ſibi de quo viueret cõtract' erit illicit' aut palliatus de vſura.illicit' q: cõ tra bonos mores eſt ponere hominẽ in tali ſta tu in quo certũ ſit illi parũ aut nil pro vite ſuſ tẽtatione remanere.l.necare de liber.agnos. Bar.in d.l.ſi.p̃ma lectu.C.d̓ pactis v̓ſ.ſi vero Bal.in d.l.pactũ qȯ dotali ad fi.C.d̓ collatio. paliatus de vſura:q: cũ nõ ſit q̃d reſidui d̃ductis alimẽtis q̃ redit' noie p̃cipiatur:vere vẽdi

tur dilatio tp̄is ⁊ p̄ſtatio nō ꝺ bonis ſituatis ex
ſoluitur (cū p̄dictis exactis nō redigat̄) ſed trā
ſit obligatio ad pſonaȝ exquo palliatur vſura
vt dictū eſt in hac tertia cōditione et p̄dia exp̄ſ
ſa magis cauſa paliādi fraudē adſiciūtur ꝙ eo
animo vt reditualis p̄ſtatio terminetur tātū in
fructib⁹ eorū. vt deberet fieri neceſſario ad ve
ritatē reſpectiue venditionis ex mēte Caſanei:
hoc etiā ꝓhibetur iure diuino qꝛ culmus gene
rabilis fructus deductis ſumptibus nō ſtat in
tali vēditione redituū: prout ꝑpendit dn̄s per
ꝓphe. Oſe. d. 8. c. item cupiditas emptorū in a
lis milui eleuatur inter celū et terrā vt ꝑ incor
porale jus ꝑcipiēdi aſportetur ſtabilatur ⁊ po
natur ſuꝑ baſem oium bonorū pauperū in Se
naar. i. indētiū eorūdē euacuationē ſeu exhina
nitionē qd̄ eſt impiū vt teſtat̄
angelus Zacha. ꝓphe. d. 5. c.
ap̄hendūtur etiā hoies in cē
ſu multo veſtigio impoſitiōis
qd̄ eſt ſignū cōſumationis ſe
culi vt demōſtrat angel⁹ pro
phe Eſdre. 4. c. 5. duorant fra
trū fruges ad victū eorūdeȝ
neceſſarias cōtra illud Hiere.
2. c. exigūtur annone reditua
les a valde attenuatis qd̄ fa
ciendū nō eſt ob timorē ſuper
greſſionis ⁊ circūuentiōis ꝓ
ximi iuxta illd̄ apoſto. ad the
ſa. p̄ma. 4. c. et Eſdre. 2. c. 5. in fi. ſimil'r latet ſub
lūbricula iuſti p̄tij ham⁹ pūgitiu⁹ ꝑ quē nō tātū
p̄diorū fructus ſed ⁊ ꝓprietates eorūdeȝ inſo
lutū dātur ꝗ oia nō ſuplentur ꝑ alias cōditio
nes: nā nec diuitie vēdentis ſuplēt omiſſionem
forme cōtrahēdi nec faciūt culmū ſtāteȝ ſuper
certis bonis ſȝ magis vagū ex multitudine bo
norū nā ſi p̄dia ſuꝑ ꝗbus ſpetialiter imponūtur
nō habēt reditus tales ⁊ tātos liceȝ ex alijs pre
dijs colligātur nullo modo adeſſe pōt vera et
reſpectiua vēditio ex illis ꝓut debet eſſe ne va
gādo in alijs vigeat vere vſure ſimulatio ex mē
te Bal. in. l. ſi nauis ꝟſi. ſed ꝗre. ff. de rei vēdica
⁊ ſi dicatur qd̄ ſupleat ex alijs illud ſi eſt culpa
bilis alias ſecus vt notatur in. l. ſi ꝗs argentū
§. p̄mo. C. de dona. nec ſituatio ſuꝑ bonis pro
deſt vt in ſc̄da cōditione cū potius ſituatio ſuꝑ
bonis certis demōſtret deſſicere in illis ꝑcep
tionē ſolitā reꝗſitā in hac tertia cōditione. arg.
l. 2. titu. pe. parti. 3. ibi: el vſo fructo ꝗ ſaliere de
algū heredamiēto: et ibi ꝺ ꝗ pudieſſe ſalir ren
ta / o fruto. ⁊c. vnde venditur tp̄s vel obligatio
reſpectiua diſinit eſſe reſpectiua ⁊ eficit̄ mere
perſonalis cōtra. d. l. 5. ꝟſi. e defendemos titu.
2. li. 8. ordi. nec etiā iuſtitia p̄tij de qua in. 4. cōdi
tione purgat vitiū vēditiōis tp̄is ⁊ deffect⁹ cul
mi ſtātis ⁊ neglectū charitatis ꝺbite qꝛ ſicut in
vſuris nō iuſtificat̄ vnū iota lucri vltra ſortem
⁊ ſi mile auri ꝓ illo offerātur (vt not. Bal. ⁊ Sa
ly. in. di. aucten. ad hec. 2. colu. C. ꝺ vſur. ne cha
ritatis bonū fiat venale ob qd̄ ois comunalis

juſtificacion deſto e por deſcar
go de mi cōciencia mando que
los tales eſcriuanos no den eſ-
criptura alguna alas partes en-
tre quien ſe contrataren: a me
nos que nos la mueſtren: para
que veamos ſi ſe guarda lo ſu-
ſodicho como deue. ¶ Y aſſi
miſmo mando que la juſticia
que al preſente es: o fuere de a-
qui adelāte en eſta puebla guar

eꝗtas ⁊ humana rationabilitas ꝓ illis exigen
dis abuſio reputat̄ vt dicit ibi Bal. ⁊ Jo. An
dre. in regul. pct̄m in mercur. i. 6. ⁊. 8. Thomas
⁊ archie. florē. ꝗ illū refert in trac. de vſur. p̄ma
par. §. 3. col. 2. eo qd̄ liceȝ ad humanā cōſeruatio
nē poſſit dari forma qua vſure nō ſint nociue ſi
ſint nimis leues vt dꝛ in auctē. nulli credē. A
gri. quo ad ciuilitatē celeſtis patrie talis ratio
nabilitas eſt pernicioſa abuſio: qꝛ tolit meritū
charitatis. i. veſtē nuptialē ⁊ oleū virginū pru
dentū ſine quo ibi nullus introire poteſt Ma
the. 22. et. 25. c.) ita aparitate ratiōis annui redi
tus ꝗtūcunꝙ iuſtiſſimo p̄tio emātur abomina
biles erūt deo ſi charitatis bonū vēdatur pre
maxime ſi ꝑceptio in ſolita vēdat̄ vt i tertia cō
ditione latius eſt dictū vnde caterua magiſ
trorū qꝛ ātiꝗtus vſuras mo
derata rationabilitate ſtatu
tas admitebāt reiecta eſt qꝛ
cōprehēdebat illos illa ma
ledictio dn̄e Luce. xj. c. ve vo
bis legis periti qꝛ tuliſtis cla
uē ſciēcie. i. charitatē. nec etiā
p̄tij juſtitia purgat vitiū deffe
ctus p̄ſtatiōis ſolite ex reb⁹
annexatis ⁊ ſi de alijs poſſit
ſupleri qꝛ obligatio reſpecti
ua nō eſt fructuū ſed trāſit ꝺ
rebus ad pſonā: nec etiā gr̄a
redimibilitatis ꝑ partes nec
irrepetibilitas p̄tij vt in. 5. ⁊ 6. cōditiōe. ſuplēt
deffectus p̄dictos qꝛ ſi ꝑceptio ſolita nō eſt: de
eſt ſubſtātialiter res vēdita vnde corruit totali
ter cōtractus eſt mēte Gabrie. ⁊ aliorū cōducit
multū ad ſubſtātiā hui⁹. 3. cōditiōis tex. in. l. 119
§. 1. in quater. gabell. ⁊ tex. in. l. 2. §. 4. titu. 2. li.
6. ordi. ibi e anſi meſmo no puedā ſituar en nin
gunas rētas lo ꝗ fueren ciertos ꝗ no cabe ene
llas ⁊. l. 7. eo. titu. ibi ꝗ no ſe eſſecutaſſen haſta
ꝗ ſe aueriguaſſen caber el tal ſituado enlas rē
ta ⁊ ſi fallaſſen ꝗ cabe lo mandaſſen aceptar y
pagar y ꝗ ſi vieſſen ꝗ no cabia ꝗ no ſe aceptaſ
ſe. in ꝗbus verbis apte ꝓbatur qd̄ ſi in redditi
bus fiſcalib⁹ cōſtitutio reditus ante oia debet
certificari a fortiori ergo idē eſt inveſtigādū in
reditibus cōſtitutis a p̄uatis p̄maxime paupe
ribus cū fiſcus ſemper preſumatur eſſe ſoluen
do. l. i. §. ſi ad fiſcū. ff. vt legato. ſeu fideico nomi.
caue. p̄uati autē multotiens ⁊ ꝓpe ſemꝑ pares
oneri nō ſūt cū neceſſitatis cauſa redit⁹ cōſtitu
ant. l. i. C. de cōdi. ex. l. ꝟſi. cū ſatis. ¶ Similiter
ſi deeſt. 4. cōditio. i. iuſtitia p̄tij licet ad ſint diui
tie vt in p̄ma. vl' certa ſituatio ſuꝑ bonis ſolitis
id ſtari vt in. 2. et. 3. vel gr̄a redimibilitatis per
partes ⁊ etiā irrepetibilitas pretij vt in. 5. et. 6.
erit illicitus cōtractus qꝛ abſꝙ iuſtitia p̄tij et ſi
oia alia cōcurrāt adhuc nō purgat vitiū ꝺffec
tus animi vēdēdi ex parte emptoris cū onero
ſitas cōtractus quotidie pulſat: quotidie cla
mat: quotidie ſtimulat vēdentem vt redimat et
quotidie ignis ille mortu⁹ p̄tij irrepetibilis ra

tione iniuſticie per fumū iuris pcipiēdi ⁊ p ſcin tillas pecunialiū redituū cōpellit vēdētē ad re dēptionē cōtra illud ecleſiaſti.7.c.noli puarica ri in amicū pecuniā differētē nec fratrē chariſſi mū in auro ſpreneris.vnde talis ignis cōpetēti ptio circū circa muniri oberet ne euagaret ex tra terminos rationabilitatis argu.l. ſi ſeruus ſeruū.§.ſiquis inſulā in fi.ff.ad.l.aql.ſicut enim d iure eedē pene imponūtur torrētib⁹ cū fumo domos alienas q cremātibus illas igne vt pa tet ex.d.§.ſiqs inſulā.l.qdā iberus.ff.d ſer. Ur ba.p.l.iūct.l.ſicuti.§.ariſto.ff.ſi ſeruit⁹ vēdicet (ea ratiōe qꝛ ſic qs fumo pōt ſuſocari et mori ſicut cremari igne qnimo nō tātū fumo ſꝫ odo re fumi vt habetur ſapiē.xi.c.ibi aut vaporē ig nis aſpirātes aut fumi odorē pferētes aut hor rēdas ſcintilas emitētes quarū nō ſolū leſura poterat illos exterminare ſed aſpect⁹ p timo rē ocidere et ob hoc Eſayas pphe. cōſulebat regi Achaz vt nō timeret tātū ignē belli ſꝫ etiā titiones fumigātes in bellū Eſaye.7.ca. ob qd etiā cauet in.l.tertia ☧ſi.⁊ por eſſo titu.29.ſecū da parti.qd oēs ſubditi pncipis eo ipſo qd fu mū fame pditionis ante ignē illius vidēt p ru morē fumigare qd debēt illico ire et fumū tātū exortū extinguere ſub pena mortis ne republi ce nigreſcat forma:tali fumo inficionata)ſic er go dicēdū eſt hoc caſu ꝙ qꝛ ex fumo iniuſti ptij torretur animus vēdētis vſqquo redimat ⁊ de eſt volūtas cōtrahēdi ex modicitate ptij ⁊ pac to redimēdi ex quo paliatur vſura ſcōm comu niter doc.ꝙ talis fumi natiuitas nulla ex alijs circūſtātijs purgetur deficiēte iuſto ptio vt pa tet ex predictis qd etiā eſt cōtrā ius diuinū qꝛ p hūc veſtigiū impoſitiōis aphēdi nō debet p ximi in cēſu multo multiplicata iniuſtitia ſilicꝫ ptij nec ſup gradi aut circūueniri ōbꝫ fratr̄ i ne gotio qꝛ vindex eſt dñs vt habet Eſdre.4.c.5. not.apoſt.ad theſa.pma.4.c.℄ Simil̄r ſi deeſt 5.cōditio.i.gr̄a redimibilitatis p partes etiā ſi extēt alie cōditiōes cōtract⁹ erit illicit⁹ nā licꝫ a d ſit pma:et diuiti facile ſit totaliter redimere raro acidit qd q faciliter totaliter redimere po ſunt:hos reditus imponāt et ſi tales imponāt l.ſi dubitet i fi.pn.ff.d fidei iuſſ.d.ꝙ numeratio toti⁹ debiti nō eſt in expedito pſertim qꝛ etiā diuitibus debetur gratia mutui gratuiti alias inter diuites licite eſſent vſure qd eſt omnino falſum ſcōm comūiter docto.in rubꝛ.d vſur.a lie enim ratiōes phibēdarū vſurarū cōcurrūt licet ceſſet paupertas vnde ſicut eis debet gr̄a grata ex mutuo(nec ex eo qd parū mali pate rent p exactionē vſurarū ab eis aliqd vſurarū noie pmititur exigi vt charitatis gr̄a in vnita te fidei oib⁹ fidelib⁹ comūis ſit:nec porte fran dib⁹ aptātur cōtra interdictū dñi) ita ergo in reditibus(qꝛ quo ad frigidos in charitate iſti cōtract⁹ cū tali gr̄a ſurrogātur loco mutui gra tuiti)dicēdū eſt qd gr̄a formalis de qua in iſtis extrauagātibus nō poſſit auferri illis vllo mo do licet faciliter poſſint ſoluere ptiū integrali ter.qꝛ nō in facilitate ſed in formali cōſuetudi naria gr̄a redimēdi p partes iſte cōtractus ſuſ tētat.et idē de alijs cōditionibus ſituationis ſi licꝫ ſup rebus:ſolite pceptionis cōpetētis pre tij:et irrepetibilitatis illius qꝛ nō auferſit mo dū ablate gr̄e grate d qua hic nā cū ſal gr̄e eua neſcat difficultatē facilitate redimēdi:p partes ad nichilū valꝫ vltra iſte cōtract⁹ niſi vt mitat foras qſi illicit⁹ qꝛ ſapit pppetuitatē ⁊ adeſt in iuſtū pretiū vt cōculcetur ab hoibus.i. a doc to.p comunē oppi.de qua.ſ.dicētiū vſurā pali ari ex ſola ptij modicitate et pacto redimendi. ℄ Si vltima cōditio deeſt ſilicꝫ irrepetibilitas ptij ex emptoris parte vt acidit ſi eſſet in facul tate illius quādocūqꝫ vellet ptiū cū reditib⁹ de curſis petere reſoluitur cōtract⁹ in mutui na turā vt late dictū eſt.ſ.vnde eſt omnino illicit⁹ qꝛ beſtia vrſi inualida in capite i pardū cōuer titur q beſtia tertia a danieli i d.c.7.crudelior iudicat̄ et a.b.yſidoro eſt enim pceps ad efun dēdū ſanguinē put eſſet iſta.4. ſpeties redituū ſi liceret emptorib⁹ qndocūqꝫ vellent ſuū pre tiū cū lucro repetere qꝛ et eodē modo repete rēt omne id qd dederūt ob hoc et ſic cū pretio comūi recuperaret etiā iuſtitiā aditi ptij ob qd dñs cū aceperit tps eorū palliatas iuſtitias di iudicabit pſal:74.℄ Unde cōcludo qd notan ter cōſuetudo ⁊ pōtifices tollerātes hos cōtra ctus oia pdicta pariformiter in vtraqꝫ cōſti tu tione reqſierūt nec vno deficiēte tollerarūt vt dmōſtrarēt qd ad hoc qd in reditu pecūialive ra vēditio in ſubſtātialibus et naturalibus con trahatur oia iſta neceſſaria erāt ad vnū nouum cōtractū introducēdū.vt ſicut ad pfectionē do mus:ſolū:cemēta:parietes:tectū:tēpus facien di:opera artificis reqrūtur : nec ſine vno ex iſ tis ſex:dom⁹ eſſe pōt ita ⁊ hic nouus cōtract⁹ cōſuetudinarius nō aliter in eſſe pducitur qꝫ ſi ſex iſte cōditiōes cōcurrāt.℄ Sed qre iſte ma gis q alie:dicendū eſt qꝛ eis ſtātibus adeſt ve ra vēditio et iuſtū ptiū put reqrebat.b. Uince tius.nā ex pma cōditione arguit̄ anim⁹ vendē di ſi diues eſt vēditor qꝛ apetit pretiū cauſa qſ tus ⁊ lucri:⁊ nō pōt pſumi anim⁹ vēdēdi deeſſe qꝛ hoc ſibi magis expedit q aliud cū lucret̄ ex qſtu ptij nec grauet emptorē dat.n.redit⁹ p ir repetibilitate ptij et alijs.ex ſexta cōditione ſi licet ex datione ptij irrepetibilis:adeſt empto ris pfectus anim⁹ emēdi qꝛ verū et irrepetibi le ptiū dat nec vēdentē tacite neqꝫ expſſe ſimu lat in illo vt redimat.ex ſcda ⁊ tertia cōditione res empta realizatur ⁊ reſpectiua efficitur ad ſolitā pſtationē ex quo reſultat eſſentia rei em pte.ex qrta cōditione.i. ex iuſtitia ptij reſultat cū alijs pfecta vēditio in ſubſtātialib⁹ qꝛ adeſt cōſenſus verus vtrinqꝫ:adeſt res empta certa ad oculū intellect⁹:adeſt pretiū ⁊ hoc iuſtū:ad ſūt etiā naturalia qꝛ aſſolatis bonis obligatio ceſſat pſtatio qꝛ reſpectiua erat ad fruct⁹ pdio rū vt in extrauag.nā adeſt qntitas debita reſ pectu certe ſpeciei.l.electio.§.ſi is.ff.de nora.

not.in.l.qd te michi.ff.ſi cert.peta.adeſt etiã ac-
cidentale trãſlatũ in ſubſtãtiã ſilicet libera reſo
lutio p partes/vt ſicut in pdio corporali de cõ
modo tractat q̃ redimit ita hic ex redẽptione
p partes ſtatiz qd expediat pecuniã redere ſta
ti ſit i libera poteſtate vẽdẽtis hoc facere vt ceſ
ſet opſſio: ¶Hec ſunt q̃ in pñti ſe obtulerũt p
cõfirmatiõe iſtarũ cõditionũ. q̃ multo lati⁹ diſ
cuti poterãtz qꝛ breuis placz cõfirmatio: ceſſo
ſuplicãdo vnicuiq; q̃ per hũc cõtractũ viuere
vult vt nõ paruipẽdat has cõditiones nã a põ
tificũ cõfirmatione nõ licet declinare ad dexte
rã neq; ad ſiniſtrã vt pbatur deute.4.ꝛ.5.ꝛ.17.
c.ꝛ puer.4.pſertim in materia tã exhorbitãti a
iure diuino: nã cõtra tales paruipẽdẽtes has
declarationes ꝛ dicẽtes videntibus nolite vide
re:ꝛ aſpiciẽtibus nolite aſpi-
cere: q̃recta ſunt: loqmini no
bis placẽtia videte nobis er
rores auferte viaz declinate
ſemitã ceſſet a facie nr̃a ſanc
tus iſrael: ob hoc ſanctus iſ-
rael Eſaye.30.c.talib⁹ ſic reſ
põdit: qꝛ ſperaſtis in calũnia
ꝛ in tumultu ꝛ inniti eſtis ſup
eo: pptereа erit vobis iniq-
tas hec: ſicut interruptio ca-
dẽs(.i.harũ cõditionũ certioratio: interũpet
tãtũ malũ fraudate charitatis)ꝛ reqſita(omi-
ſa harũ extrauag.erũt ſilicet)in muro excelſo.
qꝛ ſubito dũ nõ ſperat̃ vemet cõtritio eius ꝛ cõ
minuet ſicut cõterit lagẽa figuli cõtritiõe pre-
ualida: qſi dicat qd qꝛ antichriſtus arguet ap-
hẽſiones hominũ in cẽſu multo vt ſe fingat libe
ratorẽ patrie iuxta illud Eſdre.4.13.c.vt.s.retu
li forte ſubito dũ nõ ſperat̃ ceſare iſti cõtract⁹
debeãt.nã cito et bene cito erit eius pliũ teſte
.b.Uincẽ.i ſermo.qdrageſima.ſermo.2.ferie.3
poſt reminiſcire.7.col.vſi.nã cito ꝛ bene cito.
¶Hec dixiſſe ſuficiat quo ad iuſtitiã reqſitorũ
q̃ ad deũ autẽ iſti cõtractus nõ expediũt Pri
mo qꝛ videtur ſuſpecti vt dixi in.i.glo.(ꝛ.d.b.
Uincẽ.in ſermo.2.ferie.4.dñica poſt inuocabit
in qdrageſimali ieiunio ſubdẽs q; antiqtus nu
lus erat vſurarius niſi ſoli iudei ꝛ q; modo etiã
xpiani faciũt vſuras mutuãdo nota modum et
quomodo falſe vocãt cẽſualia) Scdo qꝛ p ex
cutiones crudeles a comuniter acidẽtibus ex
ſoluũtur ois eniz violẽta pdatio cũ tumultu fit
teſte dño Eſaye.9.neq; enim licet omiſſis aqs
ſyloe q̃ vadũt cũ ſilẽtio a ſumere aquas raſym
q̃ currũt cũ impetu: feſtinãdo pdare ſpollia ſu-
doris aliorũ vt ipſe ait Eſaye.8.Tertio qꝛ cuz
maxima anguſtia ꝛ pſſura vẽdentiũ ex ſoluũtur
vnde ſicut rex Dauid abſtinuit a potu aque dſi
derate cyſterne bethlẽ qꝛ cũ magna preſſura ꝛ
periculo a tribus viris fortiſſimis ſuis p mediũ
innimicorũ trãſeũtiũ fuit ſibi aſportata ne(vt
ipſe dixit regũ.2.c.13)ſanguinis et animarũ pe
riculũ biberet: ita eius exẽplo timorate cõſcie
tie emptores abſtinere deberẽt a reditib⁹ ante

den eſta ordenança e no execu
ten ni mãden executar los tales
contractos por los cenſos corri
dos a menos q̃ eſtas extrauagan
tes e ſus cõditiones formalmẽ-
te ſe guarden (q̃ ſon las ſuſo de
claradas) ſo pena de priuacion
de ſus officios e de ſeys mil ma

nuatorũ qꝛ in manu forti ꝛ p viã ex[...]igũ
tur nõ ergo licet mitere eos in corbanaz qꝛ p̃-
tiũ coactũ ſanguinis eſt Math.27.ecleſiaſ.34.
amos.4.c.Quarto qꝛ eſt acqſitio in ſudore a-
lieno ex adinuẽtione humana nouiter introduc
ta exoſa deo iuxta illd perdix(.i.ppẽdus eter
naliter) fouere ſolet q̃ nõ pepit fecit diuitias ꝛ
nõ in iuditio ſilicz charitatis vnde ſcdm fructũ
ad inuẽtionis ſue retribuet illi dñs Hiere.17.c.
neq; enim in munes erũt q̃ dpaſcũtur pdia pau
perũ feriẽdo populũ dñi p exactiones cõtinu
as Eſaye.3.c.¶Nõ ergo decẽt iſti cõtract⁹ vt
alij antiqores a iure gẽtiũ ꝛ ciuili ad inuẽti qꝛ
illi in nulo genere pſonarũ de ſe ipſis ad pecã-
dũ aut viuẽdũ in ocio alliciebãt iſti autẽ niſi in
qnq; generibus pſonarũ. Qui emũt redit⁹ vir
boni ꝛ abſq; ocaſione ocioſe
vite reperiũtur teſte Cõra.q
73.§.qd ſi fiat.qnimo in illis
gẽñb⁹ ẽt diſuadent ab eo ꝛ
gerſone vt dixi in.i.glo.or-
di.qꝛ ꝛ ſi ob bonũ ſpũale ſuſ
tẽtent a doctorib⁹ de⁹ volũ
tarias ꝛ pno aio datas pmi
tias frugũ aceptat nõ autem
coactas vt pbat Exo.35.c.p
q̃ reſpõdet ad motiuũ Cõra-
dicẽtis poſſe ſuſtẽtari redit⁹ empti ab ecleſiaſt.
qſi liciti ad inſtar redituũ dotationũ ecleſiarũ
qꝛ et ſi (vt ipe ait)apd hoies eq̃ parent̃ dati et
empti redit⁹ apud deũ aliud eſt q̃ coata ꝛ nece
ſaria abhorret ſacrificia ꝛ volũtate hilari data
aceptat vt.d.apoſt.in epl̃a ad phile.mo.non
ergo bona dici põt ſuſtẽtatio pdictarũ pſonaꝝ
extra dcimas eis dbitas ſi eſt coacta licz ſi vo
lũtaria eſſet meritũ adeſſint.qnto qꝛ euitãt eti-
am iſti cõtract⁹ ad elinãndũ in auerſione vt di
xi a via charitatis ꝛ trãſgreſſione circũſtãtiaꝝ
vnde interdici deberẽt.l.cõuenire.ff.de pactis
dota.l.ſi vnus.§.illud.ff.de pactis Bar.in.l.ſey⁹
ꝛ augeri⁹.ff.ad.l.falci.¶Et de vno ſcrupulo in
hac materia ſatiſfacere numq; me potui vt iſti
ſint boni cõtract⁹ nec ſuſpecti: ꝛ eſt q; emptor
nõ tãtũ vere ꝛ realiter ſperat ſemp pluſq; dedit
ſed ꝛ pͦtiũ datũ nũq; cogitat ſe amiſiſſe vllo mo
do nec vẽditor cogitat eſſe ſuũ: ſed vere in aio
tenet eſſe alienũ: et ex cogitat ſe eſſe reſtiturũ.
de emptoris aio patet: exactib⁹ extrinceſcis p
quos intima cordis teſte philoſo.demõſtrãtur
l.labeo.§.idẽ tubero.ff.de ſupellect.lega.§.pa
uonũ inſti.de rerũ diui.emptor eniz pcurat cũ
maximis clauſulis: redituz ſecurũ in oẽm euẽ-
tũ facere: vt ſtultus nõ videat̃ dãdo.14.aureos
p vno annuatiz habẽdo ꝛ licet a ſecuratio rei
vẽdite nõ ſit punibilis: illud ſi tãtũ a ſecuratio
petitur. put peteret ex pdijs corporalis vẽditio
ne.ſz qꝛ iſta excedit alias cautiões in vinculis
fide iuſſorũ in obligatione aliorũ bonorũ in de
fectũ ſpecificatorũ: eſt dãnabilis quo ad deuz
q̃ vere arguet in die iuditij cor ꝛ nõ manus ꝛ d
mõſtrabit talib⁹ emẽtib⁹ ideo ſe aſſecuraſſe tã

auide reditus: q2 in corde ſemp̱ habuerũt etiã poſt traditionẽ: p̃tiũ ꝺstũ ſuũ ſemp̱ remãſiſſe. ꝓ ut de facto ſe interrogãtur q̃d habeãtin bonis reſpõdẽt in aduertenter tot aureos habeo im poſitos in cẽſib⁹ vel tot reditus ex cẽſib⁹: niſi mea pecũia mihi reſtituat q̃b⁹ forte dicet dñs illud Eſay.32. vir ſtult⁹ fatua loq̃tur ⁊ cor eius faciet iniq̃tatẽ vt p̱ficiat ſimulationẽ ⁊ loquat̃ ad dñm fraudulẽter et vacuã faciat aĩam eſu rientis ⁊ potũ ſitiẽti auferat. fraudulẽtia eius va ſa peſſima ſunt. ⁊c. ob qꝺ q2 ficta ſunt nõ dirigẽ tur in iuditio Eſaye.54.ca. nec abſcõdi poterit eidẽ qꝺ ab aliq̃bus q̃ male emũt hos reditus nõ ꝓiectus ſit vitulus Samarie.i. idolũ cuſto die pecunie: ſup̱ p̃diis vẽdẽtis ob hoc vt ſecuri or ſit pecũia ſub hypoteca p̃diorũ q̃ eſſet in ar cha vbi erugo ⁊ tinea ⁊ fures effodiũt ⁊ furãt illã. teſte dño Mathei.6. et qꝺ ligauerit il lã emptor in ſudario hypote ce p̃diorũ vẽdẽtis ex pruden tia carnis cũ maxima diffidẽ tia de ꝓuiſiõe celeſti dñm au ſterũ reputãdo ⁊ nõ benignũ in ꝓuiſiõe fideliũ ſuorũ q̃b⁹ reſpõ. dñs Amos.4.c. audite ỽbũ hoc vacce pingues / q̃ eſtis in mõte ſama rie q̃ calumniã facitis egenis ⁊ cõfrigitis pau peres dicẽtes aferte bibemus iurauit dñs de⁹ in ſctõ ſuo q2 dies veniẽt ſup̱ vos in q̃bus leua bũt vos in cõtis et reliq̃as vr̃as in ollis feruẽ tib⁹ ⁊ ꝓiiciemini in arnõ (.i. in archa inferni in illuminatiõe meroris) vnde caueãt huiuſmõi ne auferat dñs illis talẽtũ bonarũ operarũ vt detur fidelib⁹ in charitate dñi ſui ⁊ ſup̱ abũdẽt ipſi autez eiiciãtur in tenebras exteriores Ma the.25.c. qꝺ forte dñs ibi voluit dũ parabolaz hoĩs ꝓficiẽtis ⁊ diſtribuẽtis talenta inter ſer uos ſubiũgit poſt parabolã illã .x. virginũ quo rũ q̃nq3 fatue: q2 earũ lãpades extinguebãtur remiſſe fuerũt ad uẽdẽtes vt emerẽt oleũ bonũ at interim qꝺ venerũt venit ſpõſus ⁊ clauſa eſt ianua et poſtea veniẽtes nõ ſunt recepte: vt de mõſtraret forte dñs qꝺ q̃ oleũ ficte charitatis p̱ hũc et ſimiles cõtractus exercẽt: in die iudi cii petẽt a iuſtis ꝺ oleo charitatis vere cõſiſtẽti in mutuãdo ⁊ nichil ſperãdo exercitato nõ ob aliud niſi ob verbũ illꝰ dñi ad implẽdũ. Si q̃s diligit me ſermonẽ meũ (.i. p̃ceptũ nil ſperãdi) ſeruabit ob dilectionẽ meã et ꝓximi. iuſti autẽ qꝺ habẽt nõ cõcedẽt ſed remitẽt ad vendẽtes: dicẽtes hodie eſt dies retributionis aut ſupli cii ne forte oleũ nr̃m nõ ſuficiat nobis ⁊ vobis ite potius ad vẽdẽtes .i. ad eos a q̃bus emiſtis reditus pecuniales vt ipſi intercedãt ꝓ vobis corã dño dicẽtes lucidũ ⁊ bonũ eſſe vr̃e ſubuẽ tionis oleũ: illi autẽ abeuntes ad vẽdẽtes redi tus ſi plures extorſiones iniuſtas illis fecerũt in p̃ſenti vita ꝓ reditib⁹ ꝺ cenſis nõ vt interceſ ſores illos habebũt apud deũ. ſz q̃ſi crudeles acuſatores de violato federe grate mutuatio

raucedis repartidos deſta mane ra: la tertia parte para el acuſa dor / o fiſcal que lo acuſare: e la otra tercia parte para la juſticia que lo ſentenciare: e la otra ter cia parte para reparos delas o bras publicas deſta puebla.

nis illos cõdenabũt. demõſtrãtes ita debitã il lis fuiſſe gratuitã mutuationez de p̃cepto inde terminãte ſe ſubuenire fratri apetẽti gr̃am mu tui: ſicut debita eſt elemoſina indigẽti in neceſſi tate maxima exhiſtẽti. vt ꝓbatur in. d.c.25. deu tero. a ỽ ſi. ſi vnus: vſq3 ad verſi. cũ tibi. q̃ cũ re uerſi fuerint cũ oleo charitatis ficte huius cõ tractus dicẽtes dñe dñe aperi nobis forte reſ põdet dñs ob trãſgreſſum fedus vere charita tis: amẽ dico vobis neſcio vos vt reſpõ. Math. 25. nã q̃ cuſtodiũt vanitates fruſtra .i. ius p̱cipiẽ di innane gr̃a vẽdẽdi charitatem miãs ſuas de relinquẽt Jone.2.c. gladiũ Pharaonis regis egipti ego cõfregi: cũ fidelibus meis p̃cepi mu tuũ dari ⁊ nichil ſperari. ⁊ ece ob maliciã adin uẽtionũ vſ̃arũ nõ eſt ob volutũ ſz reſtituta ẽ ei ſanitas ita vt ligaret̃ pannis .i. colorib⁹ req̃ſitorũ aludẽtiũ naturã vẽditionis ⁊ faſciret̃ lintheolis .i. ratiõibus docto rũ magis ad ciuilitatẽ terre nãtẽ dẽtib⁹ quãad adipiſcẽdã diuine p̱fie charitatẽ ⁊ q2 re cepto robore abrogatis re q̃ſitis potuit tenere gladium ꝓpterea ſubdit dñs Ezechi. 30.c. ece ego comminuã brachiũ hũc regis pha raonis forte ſz cõfractũ ⁊ deiiciã gladiũ de ma nu eius ⁊ diſp̱gã egiptũ in gẽtibus. ⁊c. iuſt⁹ er go ille erit illa die q̃ (iuxta diffinitionẽ ſapiẽtis puer.12.c. in. fi.) neglexerit dãnũ tp̃ale ꝓpt̃ ami ci charitatẽ. vt alias dixi i fi. i. glo. ordi. abſtinẽ dũ ergo eſt multũ etiã inter diuites ab iſto con tractu q2 verbũ nichil ſperãdi nõ eſt cõſilium ſimplex vt cõſiliũ religionis caſtitatis / virgini tatis ſz p̃ceptũ ⁊ pars ⁊ portio vt dixi in prima cõditione p̃cepti illius diliges deũ ſup̱ oĩa ⁊ ꝓ ximũ ſicut te ipſm in quo cõtinet̃ nõ licere cõcu piſcere annatã p̃tioſiorẽ ſubſtãtie proximorũ ipis depredatis a fortiori ergo hoc in precepto illo interdicitur omnino vt habet̃ Exodi.20. et deutero.5. vbi clarius nam ſi nõ licet (vt ibi dr̃) cõcupiſcere domũ agrũ / ſeruũ ancillã / bouẽ aſinũ ẽ vniuerſa q̃ ꝓximi ſunt etiã ſi ibi eſſet ſum ptus in illis ſuſtẽtãdis ⁊ etiã ſi titulus colorat⁹ alegaretur q2 de furto ⁊ fraude iã dixerat ſu pra et habet̃ marci.10.c. q̃nto fortius punient̃ cõcupiſcẽtes p̃das ellectas ⁊ annatas p̃tioſio res ſubſtãtie ꝓximorũ in p̱petuũ niſi redimãt ſub velamine tp̃alis ⁊ parui p̃tii: ⁊ ob hãc ratio nẽ ex mẽte .s. docto. de facili indeterminãte ſe ſubuenire fratri ſiue diuiti ſiue pauperi cõſiliũ trãſit in p̃ceptũ vt iã qꝺ dare vult det gratis vt opere ⁊ veritate diligat deũ ⁊ ꝓximũ ſiue diui tẽ ſiue pauperẽ nã derelinq̃ns cõſilia ſtatiz pe cat in p̃ceptis ſcꝺz. b. Vincẽ. feria.5. poſt oculi p̱mo .i. col.2. gr̃a eiz charitatis nõ eſt mãchãda quo ad diuites inunitate fidei habitãtes cũ iux ta. d. apoſto. etiã infideli nõ eſt denegãda. ad ro ma.12.c. in fi. nec ſibi blãdiãtur q̃ trãſgrediũtur huiuſmodi cõſilia. q̃nimo ob hoc acrius puniri

debet scriptū est enim ꝓuer. pmo. ca. qz despe
xistis omne cōsiliū meū ⁊ increpationes meas
neglexistis: ego quoq₃ interitu vr̄o ridebo ⁊ sub
sanabo cū vobis id qđ timebatis aduenerit. cū
irruerit irrepētina calamitas: et interitū q̄si tē
pestas ingruerit. q̄ndo venerit sup vos tribula
tio ⁊ angustia tūc inuocabūt me ⁊ nō exaudiā
mane cōsurgēt ⁊ nō inuenient me eo qđ exosā
habuerint disciplinā ⁊ timorē dn̄i nō suscepe
rint nec acq̄euerint cōsilio meo ⁊ detraxerit vni
uerse correptioni mee comedēt igitur fructus
vie sue suisq₃ cōsilijs saturabūtur. auersio par
uulorū interficiet eos ⁊ ꝓsperitas stultorū (sili
cet quo ad eorū extimationē) ꝑdet illos q̄ autē
me audiet absq₃ terrore requiescet ⁊ abūdantia
ꝑfruet timore malorū sublato ⁊ subdit Esa. 29.
c. ve. q̄ ꝓfundi estis corde vt a dn̄o abscōdatis
cōsiliū. i. vt dn̄i cōsilia ꝑ occultas vias fraude
tis. ¶ Abstineamus ergo modis oībus nō tātū
a trāsgressione harū circūstātiarū sz etiā oīmo
do recedamus ab eis qz vt dixi magis tolerat
ecl̄a ⁊ pōtifices ob frigiditatē charitatis nr̄e q̄si
iuridice licitos ꝑmitēdo illos q̄₃ vt expediētes
iubēdo illos fieri cōpellat nos illos recipere
vnde licet aliqđ de p̄dictis scādalizet aliquos
q̄si posuerim os in celū disputādo de facto pō
tificū nō iuste rep̄hēdi possum qz ego de iustifi
cāda illorū decisione in terminis ꝑmissionis nō
autē iussionis tractaui. nā vt. s. dixi iste cōtrac
tus nō est p̄cellētior alijs vt aliorū naturā sup
et q̄ ꝑmissi sunt nō autē iussi. l. sivt certo. §. pmo
ff. cōmo. not. Bal. in. d. l. i. C. d phi. sequestra. pe
cu. vnde mali de se nō sunt. si ꝑut pōtifices a ꝓ
bāt fiāt nō tn̄ expediūt charitati xp̄iane qz nr̄a
natura ꝓna ad malū: ocasione a nobis acepta
alicit ad recessuz a via charitatis vt legim⁹ ⁊ o
culis ꝑ experiētiā cōpiscim⁹ q̄nimo ⁊ si supior
vellet (qđ absonū est credere) suis ordinationi
b⁹ me remouere a deo aut a gr̄a dei hoc est ei⁹
charitate nō teneor si omito vt dixi. s. ⁊ vult. b.
Vincen. in sermo. 2. ferie. 3. post reminiscere. 4.
col. v̄sī. 2. q̄ro in sermo. q̄dragessimalib⁹. ⁊ ob
hoc forte tot sterilitates ⁊ ꝓdigia sanguinū et
terrores de celo nobis fiūt nā qz sanguinē dn̄i
apostolorū ⁊ martyrū (vt fundarēt charitatē)
efusam paruipēdimus: ideo dn̄s tot mala inmi
tit quot dixit ꝑ Moysem leuiti. 26. ⁊ deute. 28.
. c. vnde dicit ꝑ ꝓphe. Hiere. 9. c. qs est vir sapi
ens q̄ intelligat hoc ⁊ ad quē v̄bū oris dn̄i fiat
vt anūtiet istud. q̄re perierit terra ⁊ exusta sit
q̄si desertū ⁊ nō sit q̄ ꝑ trāseat. et dixit dn̄s qz
dereliq̄rūt legē meā q̄₃ dedi eis ⁊ nō audierūt
vocē meā ⁊ nō ambulauerūt in ea ⁊ abierūt iux
ta prauitatē cordis sui ⁊ post Baalaym qđ di
dicerūt a patribus suis idcirco hec dicit dn̄s
exercituū deus israel: ece ego cibabo populuz
meū absinthyo et dabo eis aquā fellis ⁊ si dica
tur quare tu solus peregrinus in eclesia male
sentis de istis contractibus cum tot docto. li
cet sentiant esse scrupulosos trāseāt tn̄ cū eis qz
totus mūdus seruat vt ait Guido. pape in trac
ta. d vsur. s. col. ad fi. ad hoc res[...]
nō exagero plus q̄₃ alij sed hoc fe[...]
sem charitatis ⁊ veritatis (iuxta. [...]
in. c. nollite. xi. q. 3.) libere illā nō [...]
ꝓnūciādo. nā layc⁹ etiā vt ipe ait de[...]
veritatē q̄₃ didicit ꝓbatā scripturis d[...]
ducialiter q₃ si nō fecerit ꝑdit veritate[...]
hoibus placet xp̄i seru⁹ nō est vt ait apost. ad
Gala. pmo. c. q̄ eniz alijs ꝓut pōt ab errore nō
reuocat se ipm̄ errare dm̄ōstrat tex. glo. ⁊ doc.
in. c. 2. de hereti. nā q̄ntū edificat bona vita tacē
tis nocet si veritatē dstructib⁹ nō resistat vt. d.
b. Hiero. in ꝓlogo. biblie. c. 4. ⁊. b. Vincē. ꝑmo.
ferie. 3. post in d. fi. col. in q̄drage. ieiunio. hec di
xisse suficiat ꝓ charitatis eclesie dfensione iuxta
vires quas dn̄s mihi ministrare ob pauperū su
orū gemitus dignatus est. Unde si q̄d boni dic
tū est: de sursum est ab illo: si qđ autē mali para
tus sum corrigere submitēdo me in oibus cor
rectioni ⁊ examini sctē matris eclesie romane
⁊ hyspane cui ꝓstratus oīa subiicio oīs enim
sapiēs magis vult pie corrigi q̄₃ imitari dāna
biliter vt dicit Bal. in ꝓlu. feudo in ꝓm. rep̄hen
dāt tn̄ cū ratiōe qz sine ea irridētes irrideri so
lēt vt ipe ibi ait allegās. l. sz an vltro. §. i. ff. d ne
go. gest. nec ita sum rep̄hēdēdus cū ⁊ sctī viri
vt. b. Vincē. ita archie. flo. s. Benardi. ⁊ frater
Bertol. ⁊ alij cōsulūt abstinere ab eis quorū di
cta p̄ualēt auctoritatib⁹ aliorū iuxta illud cor
boni cōsilij. statue tecū nō est eni tibi aliud plu
ris illo aīa viri sctī enūtiat aliq̄ndo vera plus
q̄₃. 7. circūspectores sedētes in excelso ad spe
culādū eclesiast. 37. c. i. vbi. glo. 20. dist. Abb. in
c. tua de decimis not. Jasso. in. l. i. nume. 30. ff.
si cert. peta. propter cautelam tamen vt. dicit
bea. Hieroni. in sermone. assumptionis beate
virginis Marie: si q̄ autoritates sacre quasi li
terales ⁊ expresse in casu isto aduxi: magis ꝓ
zelo sic opinaui intelligi posse q̄₃ incōsulte dif
finire voluerim hoc ⁊ nō aliud predicte autorita
tes voluisse ⁊ qz a dilectione dei et p̄ximi pen
dent leges ⁊ ꝓphete suaderi mihi nō potui ali
ud dici posse p̄sertim qz vt testis est mihi deus
cū maximis lachrimis ⁊ orōnib⁹ suplicaui do
minū ꝓ remedio huius abusionis ⁊ ipe demō
strauit mihi viā hāc incultā ab alijs ⁊ si aduco q̄
alij nō adduxerūt illō qz tūc forte nō erat ita ne
cessariū nūc autē qz expedit manifestat dn̄s suo
tp̄e vt alias habet Dane. 12. c. ad thesa. scđa se
cūdo. c. ibi vt reuelet suo tp̄e oīa eni q̄ dei sunt
in tp̄e suo q̄rent nec est dicere q̄d ē hoc. aut illō
eclesiast. 10. c. beatus ergo vir q̄ impleuerit de
siderium ex istis sagitis nā qz iuxta charitatem
sunt: nō cōfundet cū loq̄tur inimicis suis in por
ta. i. mortis articulo multa eni faciēda sunt nō
iubente lege sz libera charitate scđz. b. Agusti.
⁊ habet in. c. iaz nūc. 81. dis. qz donū charitatis
tātū ꝓpriū est catholice vnitatis licet alia do
na ipsius scti fidelibus ⁊ infidelib⁹ comunicent
vt d. b. Agusti. et habet in. c. multe pma. q. pma
bene aduerto qđ oīa hec aposita sint in ruinaz

[…] multoꝝ et in ſignū cui cōtradi
[…] malo aīo cōtradicētes ne qꝛ tā
[…] equas aplicas cōſtitutiones trāſ
[…] lato ſedere fratrū ne ſuas ipoꝝ aīas
[…] eterne dānationis ꝑ trāſeatꝰ cōcluſi
[…] qd ꝓuidere ōbemꝰ neceſſitates ꝓximi
[…] nō autē venaliter cōſtringēdo euȝ ad vē
[…] ditionē redituū vt vult b. Pe. in epla. i. c. i. ⁊ fi.
qd ꝓmaxime ecleſiaſticis eſt neceſſariū ne duo
rēt domos viduarū ⁊ attenuatoꝝ ſub obtētu
lōge orōnis cōtra verbū dñi Mathei. 23. ſi eiȝ
vt ꝯpēdit Cepol. in d. trac. ſimul. 5. caſu ꝑn. vſi.
verū: ⁊ eſt demēte Gabri. ⁊ alioꝝ tātūmodo
ſuſtētātur iſti reditꝰ in foro cōſciētie in intereſſe
lucri ceſſantis veriſſimile quē haberēt empto-
res ſi ꝑtiū in reditibꝰ nō imponerēt quomō re
ligioſi viri (q̄ lucrū ex licita laycis negotiatiōe
q̄ſtuaria capere ne illis eq̄parētur nō poſſunt
vt not. in titu. ne clerici vel monachi et tenet
Hoſti. in ſua ſumma eo. titu. §. q̄ ſunt ꝑmiſſa pe.
col. ad fi. c. his igitur. 43. diſ.) hoc caſu poterunt
reditus ſecura cōſciētia exigere cū ex negotia
tiōe q̄ſtuaria eis ꝓuētus illos habere nō liceat
ꝓmaxime in tātū diſſidēdo de dei ꝓuidētia qd
obliti de exuberātia ꝓuentuū pſentis tpis tā
magna: qd ⁊ cū exuberēt pecūie formidoloſe
diſſidētes de ipſo: ⁊ ſoliciti de craſtino d ꝓuen
tibꝰ redituū futuris ſe ꝑcauēt. ⁊ ſi ipſi dicāt nō
q̄rimꝰ ꝑ hāc viā niſi mediocrē ſuſtētationē. illis
reſpō. ſapiēs ecleſiaſt. 14. c. in fi. ne fueris medi
ocris ex cōtētione ex fenore ⁊ nichil tibi eſt in
ſeculo eris enim inuidus aīe tue. apte demonſ
trās qd mediocritas patrimonij nō eſt tuta ne
q; ſecura ex cōtētione ex fenore hoc eſt ſi eſt d
bita ex cōtractu de quo dubij ſunt docto. ⁊ diſ
cordes an ſit feneratiuꝰ vel nō: vt acidit in iſtis
reditibus cēſualibus in q̄bus tot ꝓpter ſcrupu
lū fraudate gr̄e mutui cōſulūt abſtinere ab illis
quot retuli. s. in glo. ꝑma ⁊ plures alij ob qd ſu
bdit ſapiēs rationē vbi. s. eris enim inuidus aīe
tue apte manifeſtās qd in mortis articulo abu
ſor gr̄e nichil ſpernadi ob reditū abſq; ſudore
vultꝰ habēdū vidēs qd reuelatˀ (teſ. apoſ. ad ro.
2. c.) indignatio/tribulatio/anguſtia: ⁊ ira dei
ſup euȝ q̄ eſt ex cōtētione ⁊ nō acq̄eſcit veritati
emulabit ſemetipȝ intra ſe ⁊ pre anguſtia mag
na ſpūs dicet quare prudētiā carnis q̄ mortē
opatur ſecutus es: ⁊ q̄ſi pullū onagri te liberū
a ſudore vultus reputaſti cōtra illō Job. xj. ca.
nonē victū ⁊ veſtitū d ꝓuētibus ꝑdialibꝰ patri
monij: de ſudōre vultus tui: de q̄ſtu honeſti of
ficij aut artificij de aīalū nutrimētis capere po
teras. q̄re ambulaſti vias dificiles cōtra illud
ſapi. 5. c. alliciēdo ꝓximos ocaſione tue crudeli
tatis vt crearēt ius ꝑcipiēdi reditus ſup bonis
d q̄bus deductis ſumptibꝰ pſone ⁊ familie nil
vltra reditꝰ noīe remanebat in quo tētaſti deū
⁊ tētari feciſti illū creādo q̄ ipſe nō creauit ſine
quo nil potuiſti ⁊ ſine quo factū eſt nichil. i. pe
catū (vt comuniter exponit illud Joa. 15. ⁊ pri
mo. c.) vere eiȝ nichil tale ius ꝑcipiēdi fuit cuȝ
ante cōtractū nō erat realiter in bonis vēden
tis. neq; in cōtractu virtualiter: cū tale ius nō
cōpetebat vēdēti cōtra tertiū debitorē: nec cō
tra ſe ipm imaginari pōt cōpetiſſe ante traditi
onē/cū ſibi ipi deberi nō poterat qꝛ actio ⁊ pa
ſio erāt ſub eodē ſubiecto qd incōpatibile fuit
l. ſi debitori. ⁊ . l. vranius cū cōcor. ff. de fidei iuſ
ſo. poſt cōtractū nil traſlationis iure inte tradi
potuit: cū ante in bonis nō fuit q̄ſi debitū vēdē
ti q̄d ergo in rei veritate tibi tradidit nil ampli
us q̄ius obligatiōis pſonalis in rem ſcriptū ꝓ
cenſu dū pecunia nō rederet qd an fraternizet
cū iure obligatiōis ꝓ vſuris animꝰ tuus vix dſ
tinguere valet cū nec oīa quē refert Gabrie. in
d. 12. q. in ꝑn. neq; Joa. maioris in. d. q. 44. ſcie
rint qd ſit aut q̄liter fructificare poſſit ens iuris
ꝑcipiēdi intellectuale ſȝ dicit nō heſitādū d hoc
ne ſtupeſcas q̄re ergo letatꝰ eſt in nichili ⁊ cō
uertiſti in amaritudinē iuditiū ⁊ fructū iuſtitie.
i. charitatē in abſinthiū cōtra illud Amos. 6. c.
cū res naturalis nō cōſtituat in eſſe ex argumē
tis vt dicit Bal. d cōtro. inueſti. c. i. §. i. i fi. ¶ Ca
ueāt ergo q̄ in baptiſmo renūciarūt pōpas ſa-
thane ne ꝑ hāc viā ad vomitū earūdē reuertā-
tur ocaſiōe ampliādi ſtatū in anichilationē ſta
tus ꝓximi: eſt eniȝ grāde malū in pſentia dei ſi
viro cui ipe dedit diuitias ⁊ ſubſtātiā auferatur
poteſtas comedēdi ex eis ⁊ homo extraneus
deuoret illū. vt. d. ſapiēs. ecleſiaſtes. 6. iudicēt
ergo hoīes ad minus ſcd̄m eq̄tatē harū extra-
uag. d iſtis cōtractibꝰ: ne alias ſi pauperes tru
cidētur moueātur ꝑ antixp̄m fundamēta terre.
pſal. 81. ¶ Ultimo nō obſt. l. thauri. 69. qꝛ in for
ma cōtrahēdi trahi debet ad has cōſtitutiōes
l. nā ⁊ poſteriores. ff. de legi. ⁊ pactū comiſſi de
quo ibi licȝ in pignoribꝰ crimē vſure cōtineat
(vt not. Abb. in. ca. ſignificāte ſup glo. in parte
comiſſorie de pigno.) hoc tñ caſu valet cōtrac
tus ⁊ vitiatur pena comiſſi qꝛ ꝑdiū ſup quo red
ditus imponit eſt pignꝰ reditus: nō autē ꝑtij te
ſte. Gabri. ⁊ reſpicit tale pactū executionē con
tractꝰ nō autē formā illius vnde vitiatur ⁊ non
vitiat diſpoſitionē clemētina ꝑma de ꝓbē. not.
immo. in. l. q̄ rome. §. duo fratres. ff. d vbo obli
ga. 7. col. vſi. itē. ⁊ in. c. qm̄. d offi. deleg. Alexā.
in. l. ⁊ qꝛ. ff. de iur. om. indi. Deciꝰ cōſi. 12. ⁊. 193.
ad fi. ſecus ſi nō executioni ſȝ diſpoſitioni adij
ceretur tale pactū: qꝛ vitiaret cōtractū. l. fi. C. d
pactis. pigno. l. 22. titu. 13. parti. 5. melior tex. in
l. 42. ibi. entōce no valdrie el pleyto ni la vendi
da titu. 5. eadē partita. hec dixiſſe ſufficiat ⁊ ſi a
liq̄ ſtimacētur ego amātibus ſcire verū loquor
qꝛ veritas ad eos q̄ operantur illā reuertitur
eccleſiaſti. 27. ca.

Finis.

¶ A gloria de dios y dla ſacratiſſima virgē Maria: acaboſſe d imprimir la pſente obra
ēla puebla d Guadalupe por Frācisco Diaz impſſor: a. iij. d Agoſto. d. M. D. xlviij. años.